

**T.C.
BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI
VE SÖZLÜ ANLATIM BECERİLERİNDE KULLANDIKLARI
SÖZ VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI**

Murat DAĞ

Zonguldak 2017

**T.C.
BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI
VE SÖZLÜ ANLATIM BECERİLERİNDE KULLANDIKLARI
SÖZ VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI**

Hazırlayan

Murat Dağ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Filiz Mete

Zonguldak 2017

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığımı taahhüt ederim.

21. / 02 / 2017

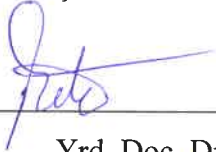

Murat DAĞ

T.C.
BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında 135282111001 numaralı Murat Dağ'ın hazırladığı “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı ve Sözlü Anlatım Becerilerinde Kullandıkları Söz Varlığının Araştırılması” konulu ~~DOKTORA~~ / YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 07/02/2017 Salı günü saat 15.30'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OYBİRLİĞİYLE/OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

Başkan

Yrd. Doç. Dr. Filiz METE

Üye

Yrd. Doç. Dr. Erhan YEŞİLYURT

Üye

Yrd. Doç. Dr. Serdar SAVAŞ

Üye

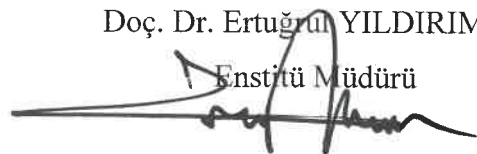
Üye

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

22.02.2017

Doç. Dr. Ertuğrul YILDIRIM

Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum	: BEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Başlığı	: İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı ve Sözlü Anlatım Becerilerinde Kullandıkları Söz Varlığının Araştırılması
Tez Yazarı	: Murat DAĞ
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Filiz METE
Tez Türü, Yılı	: Yüksek Lisans Tezi, 2017
Sayfa Adedi	: 253

Düşünme gücü, bireyin kelime hazinesiyle doğrudan ilgilidir. Kelime hazinesinin yetersiz kaldığı durumlarda öğrenme ve öğretme süreci de aksayacaktır. 2005 Türkçe öğretim programıyla uygulamaya konan yeni yöntem ve yaklaşımlar çerçevesinde okullarımızda, Türkçe derslerinde öğrencilerin mevcut kelime hazinelerini, dört temel dil becerisiyle etkin şekilde kullanmaları amaçlanır.

Bu çalışmada, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine belirli konularda konuşma ve yazma etkinlikleri uygulanarak öğrencilerin mevcut söz varlıklarının tespit edilmesi ve becerilere göre kıyaslanması amaçlanmıştır. Kavram olarak değerler eğitimindeki “Sevgi, Saygı, Sorumluluk, Adalet, Yardımseverlik, Doğruluk Dürüstlük, Güven, Özgüven, Hoşgörü, Alçak gönüllülük, Empati, Kanaatkârlık, Çalışkanlık, Sabır” kelimelerinden faydalanılmıştır. Bu çalışma kapsamında dört aşamalı etkinlik yapılmıştır. İlk olarak öğrencilere hazırlıksız konuşma, hazırlıksız yazma, daha sonra hazırlıklı konuşma, son olarak da hazırlıklı yazma çalışmaları yaptırılmıştır.

Çalışmada sonuç olarak öğrencilerin kendilerini ifade ederken sözlü dil becerilerinde, yazılı dil becerilerine kıyasla zayıf kaldıkları belirlenmiştir. Bireylerin kendilerini düzgün ve yeterli ifade edebilmesi için zengin bir söz varlığına sahip olmaları gerekmektedir. Sözlü ifade gücünün gelişimi için ise okullarda ders içi uygulamalarda konuşma etkinliklerine özellikle yer verilmelidir.

Literatür taraması sonucu uygulamaya dayanan bu çalışma gibi çalışmaların çok az olduğu belirlenmiştir. Kaynak incelemesi gibi çalışmalar yerine uygulamaya

dayalı çalışmaların artırılması mevcut durumun somut olarak ortaya konması için bir basamak olacaktır.

Anahtar kelimeler: Değerler eğitimi, iletişim, kelime hazinesi, konuşma becerisi, yazma becerisi

ABSTRACT

Institution : BEU Institute of Social Sciences, Turkish Education Department
Thesis Title : Investigation of the Word Vocabulary Used in the Written and Oral Expression Skills of Primary School Second Grade Students
Thesis Title : Murat DAĞ
Thesis Advisor : Asst. Assoc. Dr. Filiz METE
Thesis Type, Year : Master Thesis, 2017
Page : 253

Thinking power is directly related to the vocabulary of the individual. In situations where the vocabulary is inadequate, the learning and teaching process will also fail. 2005 It is aimed to use the existing vocabulary of the students in Turkish lessons effectively with four basic language skills in our schools in the framework of new methods and approaches applied with Turkish teaching program.

In this study, it was aimed to determine the existing vocabulary of the students and to compare them according to the skill by applying speech and writing activities to primary school second level students. Concepts as "Love, Respect, Responsibility, Justice, Helpfulness, Truthfulness, Trust, Self-confidence, Tolerance, Humility, Empathy, Conviction, Diligence, Patience" Within this study, a four-stage event was held. First of all, students were given unprepared speech, unprepared writing, then prepared speech and finally prepared writing activities.

As a result, it has been determined that students are weaker in their oral language skills than in written language skills when expressing themselves. Individuals need to have a rich vocabulary to express themselves properly and adequately. For the development of oral expression, speaking activities should be included in the classroom activities in schools.

It has been determined that studies such as this study based on the end result application of literature review are few. Increasing application-based work rather than resource review will be a stepping stone to tackle the current situation.

Key words: Values education, communication, vocabulary, speaking skills, writing skills

ÖNSÖZ

Bu tezin amacı ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kelime hazinelerini konuşma ve yazma beceri kapsamında ne ölçüde kullanabildiğini tespit etmek ve becerilere göre kıyaslamaktır. Kelime hazinesinin zenginliği sadece öğretim sürecinde değil, hayatın tamamında mühim bir yer tutmaktadır. Öğrencilerin kelime hazinesinin varlığı ve bu varlığın tespiti bu anlamda çok önemlidir. Öğrencilerin kullandıkları kelimelerden hareketle yapılacak tespitle öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyeleri belirlenip buna göre plan ve etkinlikler hazırlanacaktır. Bu sayede verimli bir süreç başlamış olacaktır. Kelime hazinesinin tespitinde sadece yazılı metinlerden faydalanmak yetersiz olacağı için konuşma becerisiyle de bu desteklenmiştir. Okullarda konuşma becerisinin ve bu beceriye ilişkin etkinliklerin göz ardı edildiği tez ve makalelerle ispatlanmıştır. Hâlbuki dil bir bütündür ve bütün beceri alanları geliştirilmeye çalışılmalıdır.

Çalışmada herkesten önce bu tezin hazırlanmasına vesile olan, tezin her aşamasında beni usanmadan, büyük bir sabırla destekleyen, bilgi ve tecrübesini benimle paylaşan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Filiz METE'ye özellikle teşekkür ediyorum. Ayrıca maddi manevi her konuda yanımda olan aileme, okulda öğrencilerle çalışma imkânını bana sunan okul müdürüm Cebri ŞİPAL'e, çalışmaya katılarak verileri toplamamı sağlayan kıymetli öğrencilerime teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	iii
TEZ ONAYI	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAM ÇERÇEVESİ	7
2.1. Kelime Hazinesi	7
2.2. İletişim.....	11
2.3. Konuşma Becerisi	12
2.3.1. Konuşma Becerisinin Gerekliliği ve Kazanım Süreci.....	15
2.3.2. Konuşma Eğitimi İlkeleri	16
2.3.3. Türkçe Öğretim Programı Konuşma Becerisi Amaç ve Kazanımları: ..	18
2.3.4. Türkçe Öğretim Programı Konuşma Becerisi Geliştirme Etkinlik Uygulama ve Amaçları	19
2.3.5. Konuşma Türleri.....	22
2.4. Yazma Becerisi	25
2.4.1. Yazma Becerisinin Gerekliliği ve Kazanım Süreci.....	26
2.4.2. Yazma Eğitimi İlkeleri	27
2.4.3. Türkçe Öğretim Programı Yazma Becerisi Amaç ve Kazanımları	28
2.4.4. Türkçe Öğretim Programı Yazma Becerisi Geliştirme Etkinlik Uygulamaları ve Amaçları	30
2.4.5. Yazı Türleri	34
2.4.6. Yazma Becerisi ile Konuşma Becerisi Arasındaki Farklar	37
2.5. Değerler Eğitimi.....	39
2.6. Yazma ve Konuşma Becerisiyle İlgili Araştırmalar	39
3. YÖNTEM	43
3.1. Araştırma Modeli	43
3.2. Çalışma Grubu	43
3.3. Veri Toplama Süreci	45

3.4. Veri Analizi	48
3.5. Sınırlılıklar	48
4. BULGULAR VE YORUM.....	49
4.1. Uygulamaya Dair Bulgular	49
4.1.1 Hazırlıksız konuşma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?	49
4.1.2. Hazırlıksız yazma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?	49
4.1.3. Hazırlıklı konuşma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?	50
4.1.4. Hazırlıklı yazma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?	51
4.1.5. Öğrencilerin yazma ve konuşma etkinliklerinde kullandıkları söz varlıklarındaki farklılık ne düzeydedir?	52
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	103
5.1. Sonuç.....	103
5.2. Öneriler	105
6. KAYNAKÇA	109
7. EKLER.....	117
7.1. Hazırlıksız Yazma Çalışmaları	117
7.2. Hazırlıklı Konuşma Çalışmaları.....	166
7.3. Hazırlıklı Yazma Çalışmaları.....	204
ÖZ GEÇMİŞ.....	253

TABLULAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.1 Yazma Becerisi ve Konuşma Becerisi Farklılıkları	38
Tablo 2.2 Konuşma Eğitimi Üzerine Yazılan Tezler ve Anabilim Dalları	40
Tablo 2.3 Yazma Eğitimi Üzerine Yazılan Tezler ve Anabilim Dalları	42
Tablo 3.1 5.Sınıf Öğrencileri Başarı Puanları ve Sıralamaları	43
Tablo 3.2 6.Sınıf Öğrencileri Başarı Puanları ve Sıralamaları	44
Tablo 3.3 7.Sınıf Öğrencileri Başarı Puanları ve Sıralamaları	44
Tablo 3.4 8.Sınıf Öğrencileri Başarı Puanları ve Sıralamaları	45
Tablo 4.1 Sınıflar Seviyesinde Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplam Sonuçları ...	49
Tablo 4.2 Sınıflar Seviyesinde Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplam Sonuçları .	50
Tablo 4.3 Sınıflar Seviyesinde Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplam Sonuçları	51
Tablo 4.4 Sınıflar Seviyesinde Üç Etkinlikte Elde Edilen Toplam ve Farklı Kelime Sayıları İle Oranlar	52
Tablo 4.5 5. Sınıf Öğrencileri Etkinlik Verileri	53
Tablo 4.6. 5. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	54
Tablo 4.7 5. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	54
Tablo 4.8. 5. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	55
Tablo 4.9 5. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	55
Tablo 4.10. 5. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	56
Tablo 4.11 5. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	56
Tablo 4.12 5. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	57
Tablo 4.13 5. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	57
Tablo 4.14 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	58

Tablo 4.15 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	58
Tablo 4.16 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	59
Tablo 4.17 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	59
Tablo 4.18 5. Sınıf Öğrencilerinin Üç Etkinlikte Elde Ettikleri Toplam ve Farklı Kelime Sayıları İle Oranlar	60
Tablo 4.19. 5. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması.....	61
Tablo 4.20. 5. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Konuşma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması.....	62
Tablo 4.21 5. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması	63
Tablo 4.22 5. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı	64
Tablo 4.23 5. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı (Genel)	64
Tablo 4.24 6. Sınıf Öğrencileri Etkinlik Verileri.....	65
Tablo 4.25 6. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	66
Tablo 4.26 6. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	66
Tablo 4.27 6. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	67
Tablo 4.28 6. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	67
Tablo 4.29 6. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	68
Tablo 4.30 6. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	68
Tablo 4.31 6. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	69

Tablo 4.32 6. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	69
Tablo 4.33 6. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	70
Tablo 4.34 6. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	70
Tablo 4.35 6. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	71
Tablo 4.36 6. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	71
Tablo 4.37 6. Sınıf Öğrencilerinin Üç Etkinlikte Elde Ettikleri Toplam ve Farklı Kelime Sayıları İle Oranlar	72
Tablo 4.38 6. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması.....	73
Tablo 4.39 6. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Konuşma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması.....	74
Tablo 4.40 6. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması	75
Tablo 4.41 6. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı	76
Tablo 4.42 6. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı (Genel)	76
Tablo 4.43 7. Sınıf Öğrencileri Etkinlik Verileri.....	77
Tablo 4.44 7. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	78
Tablo 4.45 7. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	78
Tablo 4.46 7. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	79
Tablo 4.47 7. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	79
Tablo 4.48 7. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	80

Tablo 4.49 7. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	80
Tablo 4.50 7. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı.....	80
Tablo 4.51 7. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	81
Tablo 4.52 7. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	81
Tablo 4.53 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	82
Tablo 4.54 7. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	82
Tablo 4.55 7. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	82
Tablo 4.56 7. Sınıf Öğrencilerinin Üç Etkinlikte Elde Ettikleri Toplam ve Farklı Kelime Sayıları İle Oranlar	83
Tablo 4.57 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması.....	84
Tablo 4.58 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Konuşma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması.....	85
Tablo 4.59 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması	86
Tablo 4.60 7. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı	87
Tablo 4.61 7. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı (Genel)	87
Tablo 4.62 8. Sınıf Öğrencileri Etkinlik Verileri.....	88
Tablo 4.63 8. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	89
Tablo 4.64 8. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	89
Tablo 4.65 8. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	90

Tablo 4.66 8. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	90
Tablo 4.67 8. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	91
Tablo 4.68 8. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	91
Tablo 4.69 8. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	92
Tablo 4.70 8. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	92
Tablo 4.71 8. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	93
Tablo 4.72 8. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı	93
Tablo 4.73 8. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	94
Tablo 4.74 8. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı	94
Tablo 4.75 8. Sınıf Öğrencilerinin Üç Etkinlikte Elde Ettikleri Toplam ve Farklı Kelime Sayıları ile Oranlar.....	95
Tablo 4.76 8. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması.....	96
Tablo 4.77 8. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Konuşma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması.....	97
Tablo 4.78 8. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması.....	98
Tablo 4.79 8. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı .	99
Tablo 4.80 8. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı (Genel)	99
Tablo 4.81. Sınıflar Seviyesinde Bütün Etkinliklerde Toplamda Kullanılan En Çok ve En Az Kelime Sayıları ile En Düşük ve En Yüksek Oranlar	100
Tablo 4.82 Sınıflar Seviyesinde Bütün Etkinliklerde Elde Edilen En yüksek ve En Düşük Oranlar ile Etkinliklerin Oran Ortalamaları	101

KISALTMALAR LİSTESİ

- Akt : Aktaran
K : Katılımcı
MEB : Millî Eğitim Bakanlığı
PISA : Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
TDK : Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

Dil, tüm canlıların en temel iletişim aracıdır. İnsanlarda iletişim büyük oranda yazılı ve sözlü dil ile sağlanır. Bu iletişimin düzgün olması kelime hazinesinin varlığına bağlıdır. Kelime hazinesi zengin olan bireyler, iletişim konusunda daha başarılı olacaktır.

Kelime hazinesi yalnızca anlatmak için değil, anlamak için de gereklidir. Bu yönüyle dil becerilerinin her iki yönünü oluşturan anlama ve anlatma becerilerinin ikisiyle de ilişkilidir. Bireyin kelime hazinesinin yetersiz kaldığı durumlarda anlama da yetersiz olacaktır. Dinlediğini anlamada dinleyicinin hazırbulunuşluğu, kitap okumasıyla, benzer şekilde duygu, düşünce ve hayallerinin doğru ve etkili ifade edebilmesi de sahip olduğu söz varlığıyla doğrudan bağlantılıdır. Kelime hazinesinin varlığı sağlıklı bir iletişimin ön koşuludur.

Problem Durumu

İletişimin temel unsuru olan dil, her dönem önemini korumuş ve eğitim-öğretim programlarının temel konularından olmuştur. “Dil bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca da başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyülü bir varlıktır.” (Aksan, 2007: 11). Dili çok nitelikli bir varlık olarak tanımlayan Aksan, dilin farklı özelliklerini de açıklamıştır. Aksan, dilin “insanı insan yapan” niteliklerin başında geldiğini belirtmiştir. Dilin insanın bütün duygu ve düşüncelerini bütün incelikleriyle anlamasına ve anlatmasına imkân sunduğunu ifade etmiştir.

Dilin öğretim sürecinin de içinde bulunduğunu ise dilin merak uyandıran bir yönünün olduğunu açıklayarak belirtmiştir. “Dil, akla bin bir soru getiren, insanın bin bir sorunu kurcalamasına yol açan, sırlarla dolu bir varlıktır.” (Aksan, 2007: 11). Bireyin kendini ifade için kullandığı en önemli araçlardan olan dil, Türkçe öğretiminin de merkezinde yer almaktadır. Dil becerisi dersi olarak kabul edilen Türkçe’de de dil öğretimi son derece önemli bir yer tutmaktadır. Türkçe dersinin dil becerisi kazandırmanın yanı sıra kültür aktarımı özelliğinin olduğu da göz önüne alınarak Aksan’ın (2007) ifadesiyle dil, aynı zamanda her yönüyle bir toplumun kültür aynasıdır. İnsanlığın ve uygarlığın en önemli belirtisi ve aracıdır.

Eski Türkçe öğretim programları ve öğrenme yaklaşımları ele alındığında Türkçenin “bilgi” dersi olarak görüldüğü söylenebilir. Ancak bu durum yeni yaklaşım ve öğretim programıyla tersi bir durum almıştır. Türkçe dersi bir “bilgi” dersi değil, “beceri” dersidir. “Türkçe öğretiminin temel amaçlarından biri öğrencilerin dinlediklerini, okuduklarını doğru anlamaksa, biri de duygu ve düşüncelerini doğru ve düzenli bir şekilde anlatmaktır” (Özbay, 2006: V). Dil becerileri dört temel alana ayrılır: dinleme, konuşma, okuma ve yazma. Bunlardan okuma ve dinleme becerileri anlamayı; yazma ve konuşma becerileri ise anlatmayı kapsamaktadır. Bireyde ilk edinilen beceri, anne karnında başlayan dinleme iken son edinilen beceri örgün eğitimle kazanılan yazma becerisidir (MEB, 2009).

Birey, dört temel becerisini kullanırken ve geliştirirken kelime hazinesinden faydalanır. Kelime hazinesi ne kadar zengin olursa bireyin dil becerilerinin gelişimi de o derece hızlı ve sağlıklı olur. “Dil öğrenim süreci aslında zihinsel bir sözlük oluşumuyla başlamaktadır. Süreç boyunca zihinde toplanan kelimeler ilişkilendirilerek gruplandırılıp depolanır” (Mete, 2015: 83). “Dil öğretiminde kelime hazinesinin zenginleştirilmesi oldukça önemlidir. Birey, zihninde var olan kelimeler oranında düşünebilme kapasitesine sahiptir. Düşünceleri oluşturan dildir. Dili oluşturan ise büyük oranda kelimelerdir. Dilbilgisi kuralları dilin iskeletini oluşturuyor dersek kelimeler de dilin hayati organları ve iskeleti saran etidir” (Harmer, 1993: 153). Birey, bildiği kelime kapasitesi kadar anlar ve yine bildiği kelime kapasitesi kadar anlatır. Yani anlama ve anlatma becerileri bireysel kapasite ile sınırlıdır. Mevlâna'nın özlü bir sözü bu durumu net bir şekilde ortaya koymaktadır: “Senin anlattıkların karşısındaki anladığı kadardır.” Demek ki kelime hazinesi anlatmada olduğu kadar anlamada da en önemli etkeni oluşturmaktadır.

Dil öğretimi ve iletişimde kelime hazinesi önemli yer tutmaktadır. Bin kelime ile öğretim yapan eğitim sistemlerinden teknoloji, ARGE çalışmaları, üretim beklenmez, beklenemez. “İnsan kelime ve kavramlarla düşünür, zihinde tasarladığı durumu sözcük veya söz öbekleriyle ifade eder. Dört temel dil becerisi olan okuma, yazma, konuşma ve dinlemenin bireylere kazandırılması ile bu becerileri aktif olarak kullanabilmesi, edinilmiş zengin sözcük dağarcığı ile yakından ilişkilidir.” (Karatay, 2007). Ne yazık ki eğitim sistemimizde kelime öğretiminin ve ders

kitaplarımızın kelime hazinesini geliştirme adına yetersiz olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya konmuştur (Tolğay, 2011).

Kelime hazinesinin yetersiz kalması, zayıflatılması iletişimi zorlaştırır ve zamanla imkânsız hâle getirir. Bu ise toplum içinde bozulmanın başlamasına sebep olur. Söz konusu “kelime hazinesinin zayıflatılması durumu ve iletişimsizlik” konusunu George Orwell, “1984” adlı eserinde işlemiş ve bir edebi eserle durumu güzel bir şekilde tasvir etmiştir. Kitapta bulunan “Yenisöylem” kavramı kelime hazinesi ile ilgili durumu izah etmektedir. Örneğin romandaki kurguya göre “özgür” sözcüğü “sokağa çıkmakta özgürsün” ya da “Ormanda özgürce gezebilirsin.” ifadelerini karşılamaktadır. Burada amaç sözcük sayısını azaltmak olmuş ve yenisöylem insanların düşünce ufkunu genişletecek biçimde değil daraltacak şekilde kurgulanmıştır (Orwell, 1999). Günümüzde de bunun örnekleri mevcuttur. Örneğin “aynen” kelimesi Türkçe sözlükte (TDK, 2011) “olduğu gibi, değiştirilmeden, aynıyla” anlamlarına karşılık gelirken içinde bulunduğumuz zamanda sorulan sorulara karşılık bazen “evet, hayır, olmaz, tabi, neden olmasın? haklısın... vb kelimelerin yerine kullanır olmuştur. Türkçedeki ondan fazla kelime ve kelime grubunu terk edip hepsinin yerine “aynen” kelimesinin kullanılması Türkçeye zarar veren bir davranıştır. Bâkiler(2009), Sözü Doğrusu kitabının ikinci cildinde benzer şekilde “yoğun” kelimesini işlemektedir. Yoğun, hacmine oranla ağırlığı fazla olan demekken şimdilerde “yoğun alkış, yoğun gündem, yoğun yağmur, yoğun duygu, ders yoğunluğu, yoğun aşk...” gibi biçimsiz şekilde kullanılır olmuştur. Bu tutum ve uygulamalar Türkçeye zarar vermekte bununla birlikte bireylerin dil gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Bütün açıklamalardan anlaşılacağı gibi kelime hazinesinin varlığı ve zengin olması elzemdir. Ancak bu şekilde kazandırılmak istenen dil becerileri, bireyde davranışa dönüşebilir. Örgün eğitimin ilköğretim kademesinde bu gelişmeye en çok katkı sağlayacaklar Türkçe öğretmenleridir. Yapılacak etkinlikler ve alıştırmalarla öğrencilerin kelime hazineleri zenginleştirilmeye çalışılmalıdır. Yapılandırıcı eğitim anlayışına göre öğretimin ilk basamağı bireyin hazırbulunuşluk derecesini tespit etmektir. Buna göre planlama ve uygulamalar yapılacaktır. Söz konusu tespit için doğrudan kullanılacak beceriler, konuşma ve yazma becerileridir. Ülkemizde öğrencilerin kelime hazinesinin tespit edilmesi için yazma çalışmalarından çokça

faydalanılmıştır. Ancak konuşma becerisi kullanılarak öğrencilerin kelime hazinesinin tespitine yönelik çalışma neredeyse yok denecek kadar azdır. Bunun sebeplerinden bazıları ise:

- Yazma becerisinde tespitlerin daha somut olması,
 - Yazma becerisinde ölçeklerin mevcut olması,
 - Yazma becerisinin daha uygulanabilir olması,
 - Yazma becerisinin süre açısından ekonomik olması ve benzeri durumlardır.
- ...

Konuşma becerilerinde ise tersi bir durum söz konusudur. Konuşma becerisinin kullanımında;

- Ölçeklerin yazma becerisine göre çok daha az olması,
- Bire bir uygulama gerektirmesi,
- Zaman ve emek açısından ekonomik olmaması,
- Öğrencilerin konuşma becerisi alıştırmalarında yazma becerilerine göre daha çekingen davranmaları konuşma becerileri ile ilgili çalışmalarını güçleştirmektedir. Bu ve bunun gibi sebepler araştırmaların yazma becerisi ile tespitte yoğunlaşmasında etkili olmuştur.

Bu çalışmada ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine konuşma ve yazma etkinlikleri uygulanmış ve bu etkinliklerde kullandıkları kelimeler tespit edilmiş ve uygulamalar arası karşılaştırmalar yapılmıştır.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı ve sözlü anlatım uygulamalarında kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir? Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Alt problemler:

- Hazırlıksız konuşma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?
- Hazırlıksız yazma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?
- Hazırlıklı konuşma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?

- Hazırlıklı yazma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin yazma ve konuşma etkinliklerinde kullandıkları söz varlıklarındaki farklılık ne düzeydedir?

Amaç

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim ikinci kademedeki öğrencilerin söz varlıklarını konuşma ve yazma etkinliklerinde ne ölçüde kullanabildiklerini tespit etmektir. Bu amaçla hazırlıklı, hazırlıksız yazma ve konuşma etkinlikleri uygulanarak mevcut durum belirlenmiştir.

Çalışmalar, uygulamaların süre açısından ekonomik olamamasından, fazla çaba gerektirmesinden ötürü yazma becerisi üzerine yoğunlaşmıştır. Konuşma becerisi üzerine uygulama çalışmalarının neredeyse yok denecek kadar az olduğu ve yapılan çalışmaların genellikle kaynak incelemeleri ile sınırlı kaldığı görülmüştür. Bu da gerçek anlamda tespitlerin yapılmasına mani olmuştur.

Önem

Araştırma gerçek anlamda uygulama içermesi ve özellikle de konuşma becerisini barındırması bakımından önemlidir. Daha önce konuşma ve yazma etkinlikleri birlikte kullanılarak benzer bir söz varlığı tespit çalışması yapılmamıştır.

Bireylerin söz varlığının tespiti, uygulanacak planların hazırlanmasında elzem olduğu için yine önem arz etmektedir.

Ayrıca araştırmada konu seçiminde kullanılan “Değerler Eğitimi” kavramlarıyla ilgili farkındalık ortaya koyması adına da önemlidir.

Varsayımlar

- Bu çalışmada belirlenen araştırma grubu evreni temsil etmektedir.
- Öğrenciler etkinlikler arasında kendilerine tanınan sürede gerekli araştırmaları yapmışlardır.
- Etkinlikler için verilen süre yeterlidir.

2. KAVRAM ÇERÇEVESİ

Çalışmanın bu bölümünde anlatma becerileri olan konuşma ve yazma öğrenme alanları ile birlikte çalışmanın temelini oluşturan iletişim, kelime hazinesi ve uygulamada kullanılan değerler eğitimi bölümü yer almaktadır.

2.1. Kelime Hazinesi

Tanımından da anlaşılacağı üzere dil, en önemli iletişim araçlarından biridir. İletişimin sağlanması için gerekli unsurlardan bir tanesi de kelime hazinesi yani söz varlığıdır. “Bireyin sahip olduğu kelime hazinesi, onun anlama ve anlatma becerisini etkilemektedir.” (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008).

Kelime, Türkçe sözlükte (TDK, 2011) “Anamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük” kelime hazinesi ise “söz varlığı, bir dildeki sözleri bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı” olarak tanımlanmaktadır. Kurudayıoğlu’nun (2005) çalışmasında ifade ettiğine göre kelime sınırının tanımlamalarında eksiklik ve farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar kelime hazinesi tespit çalışması yapan araştırmacılar arasında da ikilik çıkarmakta ve tespitler doğal olarak farklı olmaktadır. Kelimenin şekle, anlama, şekil ve anlama göre tanımlanması farklılıkları meydana getirmektedir.

Temel dil becerilerinin kazanılmasında kelime hazinesinin varlığı ve zenginliği başarıyı doğrudan etkileyecek unsurlardandır. Nasıl bir binanın önce temeli atılıp daha sonra üst katları inşa ediliyorsa bireyin temel dil becerilerini edinip geliştirmesinde de kelime hazinesi “temel” vazifesini görür. “İnsanın kelime ve kavram yönünden zengin bir birikime sahip olması, düşüncede de zengin olmasını sağlar.” (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008). Karatay (2007) ise şu şekilde ifade etmiştir: “Sözlü ve yazılı iletişimde özellikle anlama ve anlatma temel dil becerilerinden olan okuma ve yazmayı, hatta dinleme ve konuşma alt becerilerini de etkileyen faktörler arasında kelime hazinesinin önemli bir yeri vardır. Anlama ve anlatma temel dil becerilerinin etkin kullanımı kelime hazinesine bağlıdır.”

Okullardaki bireysel farklılıklar kelime hazinesi söz konusu olduğunda daha net ortaya çıkar, gözlemlenebilir. Türkçe dersine giren bir öğretmen, metni işlerken öğrencilerden gelen kelime sorularıyla, öğrencilere sorduğu kelimelere aldığı ya da

alamadığı cevaplarla bu durumun tespitini rahatlıkla yapabilir. Günümüzde öğrencilerin okumama hastalığına yakalandığı söylenebilir. Bu duruma ailelerin ilgisiz tutumu ve öğrencilerin ilgilerini çeken bilgisayar, tablet gibi aletlerle gereğinden fazla zaman geçirmelerinden dolayı zamanlarını boşa harcamaları sebep olmaktadır. Böylece yeterli düzeyde kitap okumayan öğrencilerin söz varlığı da yeterince zenginleşmemektedir.

Bunda en büyük farkı, şüphesiz kitap okuma ortaya koymaktadır. Düzenli bir şekilde kitap okuyan bir öğrenci, sınıf içerisinde arkadaşlarından gerek konuşması gerekse diğer beceri alanlarındaki etkililiği ile seçilebilmektedir.

Bireylerin öğrendikleri ilk dil ana dilidir. Genellikle “ana dili” ile “ana dil” kavramları karıştırıldığı için bu iki kavramı açıklamakta fayda vardır. Ana dil kendi içinden başka dil ya da lehçelerin türediği dildir. Mesela Türkçe, Ural-Altay dilinden türemiştir. Ana dil ile ilgili Aksan (1998) : “Bir dil, farklı siyasal ve kültürel etkiler altında kaldığında kendi doğal gelişimine bu etkileri de katar ve mensup olduğu dil ailesinin, dil hususiyetlerini korumakla beraber kendi bünyesinde kattığı yeni özellikler ile kendi dil ailesinden olan diğer dillerden ayrılır.” ifadesiyle konuya açıklık getirmiştir. Ana dili ise bireyin doğduğu andan itibaren en yakınları, çevresiyle bulunduğu etkileşim sonucu edindiği dildir. Ana dili kavramının çeşitli tanımları yapılmıştır. Türkçe sözlükte “Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil” olarak tanımlanan ana dili, Öncül (2000) tarafından “İnsanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dil, bir başka ifade ile aile ocağında kullanılan ve küçükken öğrenilen dil.” şeklinde tanımlanmıştır. Bu araştırmanın içeriğini “Ana dili” kavramı ilgilendirmektedir.

Kendini ifade etme konusunda kelime hazinesi önemli bir yer tutmaktadır. Kelime hazinesinin önemi Türkçe öğretim programında şu ifadelerle açıklanmaktadır: “ Okuma sürecince öğrencilerin kelimeleri tanınması oldukça önemlidir. Kelime tanıma; öğrencinin zihinsel sözlüğünü kullanarak kelimenin anlamını belirlemesi sonucu gerçekleşmektedir. Bu nedenle kelime çalışmalarına gereken önem verilmeli ve öğrencilerin söz varlığı geliştirilmelidir.” (MEB, 2009)

Bireylerde iki türlü kelime hazinesi mevcuttur. Biri pasif diğeri aktif kelime hazineleridir. Pasif kelime hazinesi bireyin bildiği ancak sık olarak kullanmadığı kelimeleri içerirken; aktif kelime hazinesi bireyin sürekli olarak kullandığı kelime hazinesini ifade eder. Pasif kelime hazinesi, aktif kelime hazinesine göre daha zengindir. Göğüş (1978), Amerikalı öğrenciler arasında yapılan bir araştırmada bunun somutlaştırıldığını ve pasif kelime hazinesinin ilk bakışta gereksiz gibi görünse de alt yapı olması ve bilinmesi açısından önemli olduğunu ifade etmiştir. Çünkü bir bütünü oluşturur. Örneğin törenlerde İstiklal Marşımızın yalnızca ilk iki kıtasını okusak da geri kalan sekiz kıtayı bilmemiz ve anlamamız önemlidir. Çünkü bütünlük arz eder. Sonraki kıtaların anlamının bilinmemesi bireyde marşımızın yeterince anlaşılmasına, ifade ettiği değerlerin kavranamamasına sebep olacaktır. Aynı şekilde pasif kelime hazinesi de aktif kelime hazinesinin bir ön koşuludur. Anlama ve anlatma süreçlerinde her ikisi de gereklidir.

Temel dil becerileri, bireyin ana dilini günlük hayatta düzgün bir şekilde kullanabilmesini sağlar. Aynı şekilde bir ön öğrenme kabul edeceğimiz söz varlığı da buna yönelik olmalıdır. Yani bireyler günlük hayatta sık kullanılan kelimeleri muhakkak bilmelidir. Karatay (2007) bununla ilgili olarak aynı dili kullanan insanların sözcük dağarcıklarının da aynı veya birbirine yakın seviyede olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu, kelime öğretimi konusunda üzerinde durulması gereken bir konudur. Atıl duruma gelmiş, artık ölü kelimeler arasında bulunan kelimelerin öğretilmesinde ısrar edilmesi zaman kaybından öteye gitmeyecektir. “Ana dili öğretiminin ilk aşaması olan ilköğretimin birinci kademesinde kazandırılması gereken kelimelerin somut ve çocuğun yakın çevresiyle ilgili olmasına dikkat etmeli, ders kitaplarındaki kelime öğretme faaliyetlerini destekler mahiyette gerekirse kazandırılacak kavram ve kelimelerin resimleri kavram kartları da hazırlanmalıdır.” (Karatay, 2007). Ancak bu bir zayıflık doğurmamalıdır. Gelişim psikolojisi uzmanlarının yaptığı araştırmalara göre küçük yaştan itibaren birey ne kadar çok uyarıcı ile karşılaşırsa zihinde o kadar şema oluşmakta, zihin gelişimi o derece ileri düzeyde olmaktadır. Bu sebeple birey, günlük hayattaki kelimelerin çoğuyla öğretim sürecinde karşılaşmalı ve bu kelimeleri tanımalıdır. Ders kitaplarının olabildiğince çok kelime çeşitliliği içermesine dikkat edilmelidir.

Ders kitaplarında kelimelerin tek başına öğretimi yerine cümle içinde kullanarak öğretilmesi, kelimelerin hem kullanılmasını kolaylaştıracak hem de öğretimin kalıcı olmasını sağlayacaktır. Öğrenciler cümle içindeki anlamını bilmediği kelimeleri metnin bağlamından hareketle tespit etme şansı yakalayacaktır. Ayrıca yeni kelimelerin eş, zıt, mecaz anlamlarıyla birlikte öğretilmesi kelimelerin öğrenilmesini kolaylaştıracak, söz varlığının zenginleştirilmesi için faydalı olacaktır.

Kelime hazinesini geliştirmede çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Pehlivan'a (2003) göre bu yöntemlerden bazıları şunlardır:

1. Görsel materyallerden yararlanma
2. Okuma, yazma, dinleme, konuşma ve dil bilgisi çalışmalarından yararlanma
3. Sözlük defteri oluşturma, bunu kullandırma
4. Sözlük ve yazım kılavuzu kullandırma
5. Gözlem ve yaşantılara yer verecek durumlar oluşturma
6. Sözcüklerin değişik anlamlarını seçtirme alıştırmaları
7. Yabancı sözcüklerinden aynı ekle sona erenleri buldurma
8. Ayrı arı verilmiş sözcüklerden birleşik sözcük oluşturma, birleşik sözcükleri sözcüklerine ayırma
9. Bazı deyimlerin bağlı olduğu hikâyeleri anlatma, araştırtma
10. Anlamca değiştirme çalışmaları
11. Sözcüğün yapısını inceleme çalışmaları
12. Sözcükleri ilgili oldukları konulara, eş yakın ve karşıt anlamlarına göre sınıflama, ayırma çalışmaları
13. Sözün gelişinden bir sözcüğün anlamını çıkarabilme ile ilgili çalışmalar
14. Sözcüğün anlamını buldurma ile ilgili çalışmalar
15. Eş ve benzer sesli sözcüklerle ilgili alıştırmalar
16. Çok anlamlı sözcükleri ve onların anlamlarını buldurma, birçok anlamı verilen sözcükten hangisinin cümledeki anlamı karşıladığını seçtirme
17. Bir kavramla ilgili değişik sözcükler türetme, buldurma
18. Bir sözcüğün hangi sözcüklerle birlikte kullanılabileceğini gösteren alıştırmalar
19. Bağlantı sağlayan sözcüklerle ilgili alıştırmalar
20. Uzun bir sözcük verip bunun için başka bir sözcük çıkarma
21. Bilinen bir sözcüğün baş harfini değiştirip yeni sözcük oluşturma
22. Basamak oluşturma; bilinen bir sözcükten başlayıp her sözcüğün son harfinden yeni sözcük oluşturarak basamaklarını tamamlama
23. Varlıkları karşılaştırarak benzetmelerden yararlanma
24. Sözcük bilmecelerinden yararlanma
25. Bulmacalar
26. Şarkılar, şiirler.

Ders sürecinde öğrenilen kelimelerin sık sık tekrar edilmesi ve öğrencilere cümle içerisinde kullanım fırsatlarının oluşturulması kalıcılık açısından oldukça etkili olacaktır.

2.2. İletişim

İletişim, “Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, komünikasyon” ve “Telefon, telgraf, televizyon ve radyo vb. araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alışverişi, bildirişim, haberleşme, muhabere, komünikasyon” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2016).

Türk Dil Kurumunun tanımından hareketle de söylenebilir ki iletişim, canlıların aralarında yaptıkları sözlü, sözsüz ve yazılı olarak yapılan duygu, düşünce ve bilgi alışverişidir. İletişimin varlığından bahsedebilmek için bunun karşılıklı yapılmış olmasına dikkat etmemiz gerekmektedir. Aksi, bir iletişim olarak kabul edilemez. Buradan yola çıkarak iletişimin öğelerine değinmek gerekmektedir. İletişim öğelerinin herhangi birinin eksik olması, iletişimin eksik kalmasına ya da hiç sağlanamamasına sebep olacaktır. İletişimin beş temel ögesi bulunmaktadır: Kaynak(hedef), mesaj(ileti), kanal, alıcı, dönüt (geri bildirim). Kaynak, aktarılmak istenen duygu, düşünce ya da bilginin çıkış noktasıdır. Bunları öğretim sürecine uyarlayacak olursak kaynak, sunuş yollu bir öğretim yönteminde “öğretmen” olmaktadır. Mesaj, aktarılmak istenen duygu, düşünce ve bilgidir. Öğretim sürecinde mesaj, öğretmenin öğrenciye aktarmak istediği bilgisi ve birikimi olarak nitelendirilebilir. Kanal, mesajın aktarılması için seçilen yoldur. Öğretimdeki karşılığı, öğretmenin kullandığı yöntem ve teknikler; ses tonu, jest ve mimikler olarak kabul edilebilir. Alıcı, mesajın iletilmek istendiği noktadır. Öğretim sürecinde alıcı, öğrencidir. İletişimin son ögesi dönüt ise, kaynaktan çıkan mesajın tercih edilen kanalla alıcıya ulaşıp ulaşmadığının göstergesidir. Öğretim sürecinde yapılan sınavlar buna örnek gösterilebilir. Eğer öğrenci sorulara istenen cevapları verebiliyorsa iletişim sağlıklı bir şekilde sağlanmış demektir. “İletişim ne kadar etkili, düzenli ve açık olursa aynı oranda başarı sağlanır. Başarılı iletişimin anahtarı ise güzel konuşma, anlaşılır olma ve sesi etkili kullanmadır.” (Kurudayıoğlu, 2003).

İletişim türleri genel bir sınıflamayla üçe ayrılır. Bunlar: Sözlü, sözsüz ve yazılı iletişimidir. Bu çalışma yazılı ve sözlü iletişim kapsamındadır. Sözsüz iletişim bu çalışmanın kapsamına dâhil edilmemiştir. Çünkü bu çalışmada konuşma ve yazma etkinlikleri uygulanarak veri toplama yoluna gidilmiştir. Bu da sözlü ve yazılı iletişim üzerine çalışılmasını gerekli kılmıştır.

2.3. Konuşma Becerisi

Konuşma, bireyin kendini sözlü olarak ifade etmesidir. Konuşma becerisi, insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerden biridir. Bebeklik döneminde kazanılmaya başlayan konuşma, bireyin dinleme becerisinden sonra edindiği ikinci temel dil becerisidir. Türkçe sözlükte (TDK, 2011) konuşma, “İnsanın, dili kullanma yoluyla çevresindekilerle iletişimde bulunması, onlara kendi düşünce ve duygularını bildirmesi, düşünceyi sözle ifade etme işi. Aynı dili konuşan bireyler arasında sözle anlaşma biçimi” olarak tanımlanır. Demirel (1999) konuşmayı düşüncelerin, duyguların ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla aktarılmasıdır şeklinde ifade ederken Gökkaya (2008) konuşmayı : “Konuşma teknik olarak zihinde canlandırılan birtakım sözcüklerin ses organlarını kullanarak nefes yoluyla söz haline dönüştürme fiilidir.” şeklinde tanımlamıştır. Tanımlardan hareketle konuşmanın sadece fiziksel yönü değil zihinle ilgili yönü de ortaya çıkmaktadır. Özbay’ın (2005) konuşmayı “Bireyin diğer insanlarla dil yoluyla kurduğu iletişimin bir boyutunu oluşturan konuşma bir duygu, düşünce alışverişidir.” şeklinde tanımlaması da bu savı desteklemektedir. Düşünmeden çıkarılan sesler, incelediğimiz anlamda bir konuşma veya beceri değil; gürültüden, anlamsız seslerden ibarettir. Yani sesleri konuşma kılan, anlamlı olmasıdır. “İşaret dili ile konuşma” diye bir kavram olsa da konuşma denince akla ilk olarak sesli ifadeler gelir. Çoğunlukla işitme engellilerin kullandığı bir araç olan işaret dili ve varlığı, yok sayılmamakla birlikte, konuşma denince araştırmalar çerçevesinde işaret dili, geri planda kalmaktadır. Ya da diğer bir ifadeyle başka başlık altında incelenmektedir. Bu sebeple araştırmanın konusu ve içeriği bakımından bu tezde, bu kavrama yer verilmemiştir.

Konuşmanın, anlamlı bir zihin sürecinin ürünü olduğunu belirttikten sonra iyi bir konuşmanın taşınması gereken özellikleri sıralayabiliriz. Özkırımlı’ya (1994) bu özelliklere şöyle sıralamaktadır:

- a. Konuşmanın amacı belli olmalıdır.
- b. Konuşma, dinleyen kitleyi içeriği inandırmalıdır.
- c. İçerikteki bilgiler doğru ve güvenilir olmalıdır.
- d. Konuşma metni dinleyici kitlesine uygun olmalıdır.
- e. Jest ve mimikler kullanılmalıdır. (Akt. Uçgun, 2007: 60)

Bu maddelerin konuşmadaki varlığı, konuşmanın nitelikli olduğunu ortaya koymaktadır.

İyi bir konuşmada bulunması gereken özellikler belirtilirken konuşma hatalarına da değinmek gerekir. Genel olarak konuşma hataları: vurgu, tonlama, ritim, duraklama hatası yapma; mahallî ağızla konuşma; sesleri hatalı söyleme; kelime hazinesi yetersizliği, abartılı jest ve mimikler olarak sınıflandırılabilir (Uçgun, 2007).

Vurgu, tonlama, ritim hataları genellikle öğrencilerin gereğinden az okumalarından kaynaklanan bir sorundur. Öğretmenlerin pek çoğu az okuyan öğrencilerin konuşurken de sorun yaşamakta olduğunu belirtmektedir.

Ülkemiz için “İstanbul ağzı” ortak söyleyiş biçimi olarak kabul görmektedir. Ancak konuşma eğitimi ilk olarak aile ve çevrede başlar. Bu da eğitim sürecinde yerel ağızla konuşma sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle şehir merkezlerinin dışında büyüyen çocuklar, farklı kültür ve seslerle tanışmadıkları için yerel söyleyişle sınırlı kalırlar.

Kişi, kelime hazinesi kadar düşünebilir ve konuşabilir. Kelime hazinesi yeterli olmayan öğrencilerde tekrara düşmek vb. şekillerde konuşma bozuklukları yaşanmaktadır.

Yeterli kelime bilgisi olmayan, fazla heyecanlanan, televizyonda yanlış örnekleri gözlemleyen öğrenciler, abartılı jest ve mimik kullanma hatasına düşebilmektedir.

Konuşmayı ve konuşma becerisini incelerken konuşma unsurlarını bilmek ve buna göre açıklamak gerekir. Konuşmanın fiziksel ve zihinsel unsurları vardır. Konuşmanın fizik unsurları, ses ve solunum başlığı altında işlenebilirken; zihinsel unsurları, beyin, hafıza, gözlem, sınıflama dikkat, tekrar vb. başlıklarda incelenir

(Temizyürek vd., 2007). Konuşmanın unsurları farklı şekillerde de ele alınmıştır. Örneğin Taşer (1992), bu unsurları: Ses, telaffuz, konuşma dinamiği (duygu, düşünce, istek), kelime hazinesi, üslûp olarak beş başlık altında sınıflandırmıştır.

Bu sınıflamalar şu şekilde açıklanabilir:

Ses: Türkçe sözlükte (TDK, 2011): “1.Kulağın duyabildiği titreşim, ün, seda. 2. Akciğerlerden gelen havanın ses yolunda oluşturduğu titreşim. 3. Duygu ve düşünce. 4. Herhangi bir davranış, tutum karşısında uyanan ruhsal tepki. 5. Aralarında uyum bulunan titreşimler.” şeklinde tanımlanmıştır. Birçok alanı kapsayacak şekilde yapılan bu tanımların yanı sıra; Ses, diyaframdan başlayarak akciğerler, ses telleri ve ağız bölgesi ses organlarının yardımıyla ortaya çıkan ve bu organlardan nefes verirken çıkarılan titreşimlerdir (Temizyürek, Erdem, & Temizkan, 2007).

Taşer (1992) , ses kavramıyla birlikte kaliteli seste bulunması gereken unsurlara da yer vermiş ve işitilebilirlik, akıcılık, hoş a giderlik ile anlamlılığın sesin nitelikli ya da niteliksiz olduğunu ortaya koyan özellikler olduğunu belirtmiştir.

Türkçe sözlükte (TDK, 2011): “1. Söyleyiş. 2. Boğumlanma.” şeklinde tanımlanan telaffuz, konuşmanın ya da ses çıkışının düzgünlüğü olarak ifade edilebilir. Telaffuzda sıkıntı olması bir konuşma kusuru olarak görülür.

Kelime hazinesi: Kişi, bildiği ve anlamlandırabildiği kelime sayısı ile doğru orantıda düşünüp kendini ifade edebilir. Bu da demektir ki kelime hazinesinin varlığı konuşmanın temel unsurlarındandır (Kılıç, 2000).

Üslûp: Türk Dil Kurumu sözlüğünde “1. Anlatma, oluş, deyiş veya tarz. 2. Bir sanatçıya, bir çağa veya bir ülkeye özgü teknik, renk, biçimlendirme ve söyleyiş özelliği, biçem, stil. 3. Sanatçının görüş, duyuş, anlayış ve anlatıştaki özelliği veya bir türün, bir çağın kendine özgü anlatış biçimi, biçem, tarz, stil.” şekillerinde tanımlanmaktadır. Üslûp, tanımdan da anlaşılacağı gibi öznedir yani kişiye özgüdür (Taşer, 1992).

Konuşma dinamikleri, bütün bu kavramlar konuşmanın tanımını yaparken kullandığımız “anamlı olma” özelliği ile ilişkilidir. Zira anlamsız sesler bir konuşma değil, bir gürültü kirliliğidir denebilir.

2.3.1. Konuşma Becerisinin Gerekliliği ve Kazanım Süreci

Konuşma eğitimi iletişimin niteliği açısından üst düzeyde önem taşımaktadır. Dinleme becerisinden sonra kazanılması ve bunun yanında edinilen anlatma becerilerinden ilki olması sebebiyle bir temel olma özelliği taşımaktadır. Temel sağlam oluşturulmadığı sürece diğer kazanımlar yeterli ve istenen düzeyde olamayacaktır. Birçok açıdan kazanılması elzem olan bu beceri alanına gerekli ehemmiyet gösterilmelidir. Eğitim politikaları incelendiğinde her ülke, mevcut sistemine uygun bireyler yetiştirmek ister. Ülkemizde de Cumhuriyet rejimi ve demokratik yönetim söz konusudur. Demokrasi ise konuşan, fikirlerini açıklayan bireyler ister. Bu sebeple mevcut düzenin sağlıklı işlemesi okullarda verilecek konuşma eğitimleriyle doğrudan ilişkilidir. “Batı’da ilk ve ortaokullarda ‘Konuşma Sınıfları’ bulunmaktadır. Bu sınıflarda teyp, mikrofon, kürsü vb. konuşma eğitiminde kullanılacak araç gereçlere yer verilmektedir (Yalçın, 2002).

Konuşma eğitimini açıklarken elbette bu becerinin kazanım sürecini de ele almak gerekir. Anlatma becerilerinin ilki olan bu alan, bireyler de ortalama 4 yaşında başlar. Bu durum bireyin gelişim süreciyle yakından ilişkilidir. Örgün eğitimle devam eden süreçte kazanım aralığı 4-16 yaşları olduğu görülür. (Göğüş, 1978).

Konuşma eğitiminde sık rastlanan sorunlardan bir tanesi ağız özelliklerini öğrencilerin terk etmemesidir. Bu durum yine eğitimle düzeltilebilir. Araştırmalara göre bu durum 12-18 yaş aralığında rahatlıkla düzeltilebilmektedir. Bunu eğitim bilimlerindeki “Kritik dönem” ifadesiyle açıklayabiliriz. Geç kalınması durumunda bu dil yanlışlarının düzeltilmesi ya çok zor ya da imkânsız bir vaziyet alabilmektedir.

Konuşma becerisi birçok kez vurguladığımız gibi etkinlik ve uygulamalarla yani yaparak yaşayarak öğrenme modeli uygulanarak geliştirilir. Bu konuda akademik araştırmalar, mevcut yayınlar incelenmeli ve alandaki branş öğretmenleri tarafından sınıflarda kesinlikle uygulanmalıdır. Uygulama yapılmaması durumunda başarı gelmesi mümkün değildir. Atasözümüzden de anlayabileceğimiz gibi “Bakmakla usta olunsaydı, kediler kasap olurdu.” Bu sebeple öğrenci bu yaşantıya mutlaka dahil edilmelidir. Ancak ondan önce Türkçe ve sınıf öğretmenleri bu

konuya eğilmeli ve kendilerini bu konuda geliştirip uygulamalar yaparak alana hizmet etmelidir.

2.3.2. Konuşma Eğitimi İlkeleri

Konuşma ve dinleme eğitimi bilgi aktarımında en hızlı yöntem olduğu için sadece okullarda değil hayatın her alanında en çok kullanılan becerilerdir. En çok kullanılan bu becerilerin geliştirilmesine son derece kıymet vermek gerekirken bu beceri alanlarının geri plana itilmesi, iletişim sorunlarına yol açmakta ve bireylerin diğer temel dil becerilerinin gelişimini de olumsuz yönde etkilemektedir. Zira dil becerileri birbirleriyle bağlantılıdır, bütünlük arz eder. “Dil becerilerinin her biri, bir bütünün parçası olarak düşünülmemekte ve hepsinin dengeli gelişimi için çalışmalar yürütülmektedir. Dil becerilerinin hepsine birden belirli düzeyde hâkim olmadıkça o dil tam olarak biliniyor sayılmaz.” (Doğan, 2009). Bu sebeple okullarda bu beceri alanlarına ayrıca ders saati ayrılmalıdır. Günümüz itibarıyla 5 ve 6. sınıflarda Türkçe dersi haftalık 6; 7 ve 8. sınıflarda ise haftalık Türkçe dersi 5 saattir. Diğer derslerle kıyaslandığında bu ders saatleri fazla gibi gözükse de bir öğrencinin öğrenmesi gereken en önemli ders, ana dilinin dersi; edinmesi gereken en önemli kazanımlar ana dilinin kazanımlarıdır. Ünlü düşünür Cemil Meriç’in “Bir aydın yeter ki ana dilini gerçekten bilsin.” ifadesi bu düşünceyi doğrular niteliktedir. Bu sebeple ana dili dersine daha fazla ders saati ayrılmasında bir sakınca yoktur. Hatta beceri alanları için ayrı ayrı ders saati planlaması yapılmalıdır. Zira şu an böyle bir ayırım yapılmadığı için bazı beceri alanları – özellikle dinleme ve konuşma beceri alanları- geri plana atılmaktadır. “Bilindiği gibi Türkçe öğretmenleri derslerde konuşma eğitimi amaçlarına yönelik davranışların kazandırılmasında yeteri kadar özeni göstermemektedir.” (Kurudayıoğlu, 2003). Konuşma becerisi kazandırılırken belli hususlara dikkat etmek gerekir:

- Konuşma becerisi de diğer dil becerileri gibi eğitim yoluyla geliştirilir. Bu gelişim ve düzeltme informal eğitimden formal eğitime geçişle mümkündür.
- Yapararak yaşayarak öğrenme modelinin verimli olduğu düşünülerek eğitim sürecinde oyun ve uygulamalara ağırlık verilmelidir.

- Konuşmada amaç duygu ve düşüncelerin aktarılması olduğu için, konuşma ve sosyalleşme arasındaki ilişki göz önünde bulundurulmalıdır.
- Bireyin ihtiyacını karşılayacak bütün konuşma türlerinin kazanımları öğrencilere aktarılmalıdır.
- Konuşma eğitimi sürecinde bireylerin kültürel ve yerel özelliklerinden ötürü taşıdığı farklılıklar yadırganmamalı ve yadsınmamalıdır. Her ne kadar İstanbul Türkçesi dediğimiz standart konuşma dili üzerine çalışılsa da kültürel ve yerel unsurlara da birer zenginlik olarak görülmelidir.
- Konuşma eğitimi sürecinde bireysel farklılıklara, hazırbulunuşluk durumuna kesinlikle dikkat edilmelidir. (Kurudayıoğlu, 2003).
- Konuşma çalışmaları mutlaka “kolaydan zora” ilkesine göre yapılmalıdır. Önce küçük grup çalışmaları daha sonra ise topluluk karşısında konuşma çalışmalarına geçilmelidir.
- Konu seçiminde serbest konularla başlanması öğrenciyi rahatlatacak daha sonra ise belli bir konu üzerinde konuşma yapılmasının istenmesi hedeflerle ilerleme konusunda yardımcı olacaktır. İlk denemelerde serbest konu seçilmesi öğrencinin kendine olan güvenini artıracaktır.
- Grup çalışmalarında gruplar homojen olmalı aksi halde uygulamalarda aksaklıklar olacaktır. Pasif öğrencilerin bir arada olduğu bir grup konuşma konusunda zayıf kalacaktır.
- Öğretim sürecinde “hayatilik” ilkesi gözden kaçırılmamalıdır. Öğrencilerin günlük hayatta karşılaşmayacağı örnek uygulama ve çalışmalar kalıcılığa engel olacaktır. Uygun ve faydalı etkinlikler seçildiğinde ise öğretim sürecinde işlenenler günlük hayatta da bireyin karşısına çıkacağı için tekrar olanağı olacak ve bununla birlikte dönüt sağlanabilecektir.
- Sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin bu beceriyi kazandıracak kişiler olduğu düşünüldüğünde elbette ki bu öğretmenlerimizin “örnek olma” özelliğini ön planda tutmaları gerektiğine dikkat etmelidir. Alan öğretmeleri yanlış bir dil ile konuştukları sürece öğrenciye de örnek olamayacaktır.
- Konuşma değerlendirilmeleri mutlaka yapılmalıdır. Öğrencilerin Türkçe ders çalışma (etkinlik) kitaplarında yer alan “Konuşmamı değerlendiriyorum” gibi bölümler boş kalan bölümler olmaktan çıkmalı,

etkin olarak kullanılan alanlara dönüştürülmelidir. Kitaplar incelendiğinde öğrencilerin kitaplarındaki bu bölümlerin çoğu zaman boş kaldığı görülmektedir. Ölçülmeyen, sonucu araştırılmayan bir öğretim ise zaman kaybından farklı olmayacaktır.

- Çalışmalar ilgi çekici olmalı, öğrenciyi uygulamadan uzaklaştırmamalıdır.
- İlerleyen bölümlerde de değineceğimiz kelime hazinesi” konusuna ve bu alanın geliştirilmesine dikkat edilmelidir.
- Öğrenci merkezli eğitim anlayışı yanlış anlaşılmalı, öğretmen her zaman sınıfta aktif olmalıdır. Bir yönetmen gibi sınıfı yönetmeli ve öğretim sürecinde öğrencilerle birlikte yer almalıdır (Doğan, 2009)

2.3.3. Türkçe Öğretim Programı Konuşma Becerisi Amaç ve Kazanımları:

1. Konuşma kurallarını uygulama

1. Konuşmaya uygun ifadelerle başlar.
2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır.
3. Bulunduğu ortama uygun bir konuşma tutumu geliştirir.
4. Standart Türkçe ile konuşur.
5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.
7. Karşısındakinin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur.
8. Konuşmasında nezaket kurallarını uyar.
9. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
10. Konuşmasında sebep-sonuç ilişkileri kurar.
11. Konuşmasında amaç-sonuç ilişkileri kurar.
12. Tekrara düşmeden konuşur.
13. Konuşmayı uygun ifade ile bitirir.

2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma

1. Konuşurken nefesini ayarlar.
2. İşitilebilir bir sesle konuşur.
3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.
5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.
6. Yapmacıktan, taklit ve özentiden uzak bir sesle konuşur.
7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder.
8. Canlandırmalarda, sesini varlık ve kahramanları çağrıştıracak şekilde kullanır.
9. Dinleyicilerle göz teması kurar.

3. Hazırlıklı konuşmalar yapma

1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar.
2. Konuşma metni hazırlar.
3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar.
4. Ana fikri yardımcı fikirlerle destekler.

5. Konunun özelliğine uygun düşüncüyü geliştirme yollarını kullanır.
6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.
7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.
8. Konuşma öncesinde konuyla ilgili açıklamalar yapar.
9. Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yeterli ve doğru cevaplar verir.
10. Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.
11. Konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle sona erdirir.
12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.

4. Kendi konuşmasını değerlendirme

1. Konuşmasını içerik yönünden değerlendirir.
2. Konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3. Konuşmasını sunum tekniği yönünden değerlendirir.
4. Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanma yönünden değerlendirir.

5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.
2. Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.
3. Sorunlarına konuşarak çözüm arar.
4. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır (MEB, 2006)

Alanında uzman isimlerce ortaya konan bu amaç ve kazanımlar bireyin kendini sözlü olarak ifade etmesinde yeterlilik ölçüsü olarak görülmektedir. Bu da demek oluyor ki okullarda öğrencilere bu özellikleri kazandırmak gerekmektedir. Böylelikle bireyin konuşma becerisini geliştirebileceği söylenebilir.

2.3.4. Türkçe Öğretim Programı Konuşma Becerisi Geliştirme Etkinlik Uygulama ve Amaçları

Talim Terbiye Kurulundan çıkan Türkçe 6-8. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzunda konuşma becerisinin nasıl geliştirilebileceği, bu alanda kullanılacak etkinlikler ve bunların amaç ve uygulamalarına yer verilmiştir. Bunlar:

İKNA ETME

Amaç: Bir konu hakkındaki fikirlerin dinleyiciler tarafından kabul edilmesini ve benimsenmesini sağlamaktır.

Uygulama: İkna etme yönteminde, fikirleri destekleyen kaynaklara, güvenilir delillere, sayısal verilere yer vermek; sesini ve beden dilini etkili kullanmak önemlidir. Bu yöntemin sınıf ortamında uygulanmasında seçilen öğrenciler ya da gruplar konu hakkında farklı fikirleri savunarak karşısındakileri savundukları fikirler konusunda

ikna etmeye çalışırlar. Bu yöntem uygulanmadan önce kaynaklara ulaşmaları ve delilleri toplamaları için öğrencilere süre verilmelidir.

ELEŞTİREL KONUŞMA

Amaç: Belirli bir konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla ve tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirerek yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Konuşmacı, seçip sınırlandırmış olduğu konu ile ilgili konuşmasını hiçbir eksik kalmayacak şekilde dinleyicilerin bilgisine sunar. Beğeni ve tepkilerini tarafsız ve bilimsel verilere dayanarak ortaya koyar ve alternatif çözüm önerileri teklif eder.

KATILIMLI KONUŞMA

Amaç: Dinleyicileri konuşma sürecine katarak konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak ve konuya farklı bakış açıları getirmektir.

Uygulama: Dinleyicileri konuşma sürecine katmak amacıyla konuşma yer yer kesintiye uğratılarak dinleyicilerin duygu, düşünce ve sorularını iletmeleri sağlanır. Bu amaçla konunun ilgi çekici yönleri üzerinde durulmalı, sorular sorularak dinleyicinin konu üzerinde düşünmeleri sağlanmalıdır.

TARTIŞMA

Amaç: Öğrencilerin bir konu üzerinde olumlu veya olumsuz fikirler yürüterek benimsedikleri fikirleri savunma becerisini geliştirmektir.

Uygulama: Tartışılacak konu öğrenciler tarafından seçilir ve konuyla ilgili gerekli kaynaklar taranarak elde edilen bilgi ve görüşler düzenlenir. Seçilen konu, düşündürücü ve tartışmaya uygun nitelikte olmalı, belirli bir sürede ele alınmalıdır. Sınıfta herkesin düşündüğünü söyleyebileceği serbest bir ortam oluşturulmalıdır. Oluşturulan jüri tarafsız olmalıdır.

Öğretmen sınıfça seçilecek bir başkan yönetiminde tartışmayı başlatır.

Başkan;

1. Tartışılan konunun nitelik ve sınırlarını dinleyicilere iyice açıklamalı,
2. Tartışma sürecinde konu dışına çıkılmadan, tartışanların düşüncelerini rahatlıkla söyleyebilecekleri bir ortam oluşturmalı,
3. Belirlenen yöneme uygun olarak ortaya çıkan fikirleri oylamaya sunmalı ve rapor hazırlatmalı,
4. Yerine göre tartışmaya katılmalı, soru sormalı, zaman zaman konuşulanların özetini yapmalı.

5. Uzun konuşanlara ve konunun dışına çıkanlara uyarılarda bulunmalı,
6. Kendi duygu ve düşüncelerini belirtmekten kaçınmalı; tartışan grupların fikirlerine önderlik ederek tarafsız kalmalıdır.

Tartışmacı;

1. Tartışma sırasında konuşmacının sözünü kesmemeli,
2. Konu dışına çıkmamalı,
3. Verdiği örnekler, fikirleri destekleyecek nitelikte olmalı,
4. Tartışmanın, bir amaç değil, gerçeği bulmak için bir araç olduğunu akıldan çıkarmamalı, karşılıklı saygı ve hoşgörü içerisinde olmasına özen göstermelidir.

KENDİSİNİ KARŞISINDAKİNİN YERİNE KOYARAK KONUŞMA (EMPATİ KURMA)

Amaç: Konuşmada, karşısındakinin değer yargılarını, duygu ve düşüncelerini anladığını hissettirerek etkili bir iletişim kurmaktır.

Uygulama: Bir sorunu çözmek, doğruyu aramak veya karşısındakinin sevinçlerine ve sıkıntılarına ortak olmak gibi olumlu iletişim becerilerini geliştirmek için konuşma ortamı oluşturulur. Her hafta bir konu belirlenerek karşısındakini anlama etkinliği yapılır.

GÜDÜMLÜ KONUŞMA

Amaç: Öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğretmen tarafından belli bir konu seçilerek sınıfın gündemine alınır. Konu hakkında öğrenciler bilgilendirilir. Sınıfta konuyla ilgili beyin fırtınası yapılır. Birkaç öğrenci seçilerek konu hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerini iki dakika içinde ifade etmeleri sağlanır.

KELİME VE KAVRAM HAVUZUNDAN SEÇEREK KONUŞMA

Amaç: Öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak söz varlıklarını ve ifade güçlerini zenginleştirmektir.

Uygulama: Öğretmen tarafından kelime ve kavramların yer aldığı bir havuz oluşturulur. Öğrenciler konuşma konularına bağlı olarak bu havuzdan seçtikleri kelime ve kavramları kullanarak bir konuşma yaparlar.

SERBEST KONUŞMA

Amaç: Öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerini sözlü olarak ifade güçlerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğrenciler seçtikleri konu hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerini anlatırlar. Öğrencilere kendilerini ifade etme fırsatı vermek için haftalık ders saatinin bir kısmı serbest konuşmaya ayrılmalıdır.

YARATICI KONUŞMA

Amaç: Öğrencilerin konuşma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmektir.

Uygulama: Öğrencilere bir konu verilir. Her öğrenci bir önceki arkadaşının konuyla ilgili söylediklerinden hareketle konuşarak konuya farklı bir bakış açısı getirir.

HAFIZADA TUTMA TEKNİĞİ

Amaç: Konuşmanın kesintiye uğratılmadan kurallarına uygun olarak yapılmasını sağlamaktır.

Uygulama: Konuşmanın içeriği düşünce sıralamasına göre düzenlenir. Cümleler düşünce gruplarına göre sınıflandırılır ve oluşturulan kelime listeleri bir kâğıda yazılır. Hayal gücü, benzetme, abartma, mizah vb. den yararlanılarak seçilen kelimelerle küçük bir hikâye oluşturulur. (MEB, 2006).

2.3.5. Konuşma Türleri

Konuşma, yer ve kullanım durumuna göre farklı türlere ayrılmaktadır. Konuşma türlerini incelendiğinde temel olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir. Bunlar hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmalardır. Hazırlıklı konuşmalar daha profesyonel olup çoğunlukla bilgilendirme amacı taşımaktadır. Hazırlıksız konuşmalar ise günlük konuşma ya da informal konuşma şeklinde ifade edilebilmektedir.

Çelik (2016) konuşma türlerini aşağıdaki şekilde sınıflandırmış ve tanımlamıştır.

A. Hazırlıksız Konuşmalar

Günlük konuşmalar: Bir günün çeşitli zaman dilimlerinde gereksinimlerin karşılanması amacıyla yapılan konuşmalardır.

Söyleşi: Diğer bir ifadeyle sohbet de denilmektedir. İki veya daha fazla kişinin karşılıklı konuşmasıdır. Amaç genellikle hoşça vakit geçirmektir.

Tanışma – Tanıştırma: Genellikle kalıplaşmış sözlerin kullanıldığı giriş konuşmalarıdır.

Soru Sorma ve Soruya Karşılık Verme: Bilgi alışverişi amaçlı yapılan konuşmalardır. Hazırlıksız ya da hazırlıklı yapılabilir. Soruyu soran kişinin soruyu daha önceden düşünüp düzenlemesi, sorunun niteliğini artıracaktır.

Özür Dileme: Yapılan ve farkına varılan bir hatadan ötürü karşı tarafın affına sığınmak ve soğukluğun, sorunların artmasını engelleyecek erdemli davranış biçimi ve konuşmasıdır. Ne kadar samimi, içten yapılırsa o kadar etkili olur.

Telefonda Konuşma: Çağın gereği olarak kullanılan cihaza özgü bir konuşmadır. Konuşmalar genellikle kısa olmalı ve amaca hizmet etmelidir. Aksi takdirde telefon görüşmeleri zaman kaybından öteye gitmez. Telefon konuşmalarının temeli haberleşmeye dayanır.

Görüşme: Diğer bir ifadeyle mülakat denmektedir. Hazırlıksız konuşma başlığı altında bulunsa da görüşme öncesi taraf ya da taraflar beklentilerine cevap bulmaya yönelik sorular hazırlayabilirler. Bu görüşmenin daha verimli geçmesini sağlayacaktır.

B. Hazırlıklı Konuşmalar

1. Tek Kişilik Konuşmalar

Konferans: Genellikle sanatçı, bilim adamı ve uzman kişilerin hâkim oldukları konu hakkında belli bir gruba bilgi vermek amacıyla yaptıkları planlı ve hazırlıklı konuşmalardır.

Söylev (Nutuk): Bir kişinin bir topluluğa fikirlerini aşlamak amacıyla, coşkulu bir üslupla yaptığı konuşma türüdür.

Demeç: Muteber ve yetkin bir kimsenin herhangi bir konu hakkında görüşlerini ifade ettiği konuşma türüdür. Bu konuşma türü hazırlıksız gibi görünse de alan uzmanının her an hazır olduğu göz ardı edilemez.

Duyuru: Herhangi bir olguyu, bir işi, bir durumu duyurmak amacıyla yayımlanan haberlerdir.

Açış Konuşması: Bir etkinliği, toplantıyı başlatmak; bir yeri hizmete açmak gibi özel günlerde yapılan konuşmalardır.

Bir Kişiyi Tanıtma: Genellikle tanınan bir kimsenin özgeçmişinin sunucu tarafından sunum ya da yazılı bir metin kullanarak okunduğu konuşmalardır.

Kitap Tanıtma: Ortaya konan bir eserin daha iyi anlaşılması ve esere ulaşılmasını sağlamak amacıyla yapılan tanıtım konuşmalarıdır.

2. Küme Konuşmaları (Toplantılar)

Açık Oturum (Panel): Uzman kişilerden oluşan bir grubun toplumun bir bölümünü ya da tamamını ilgilendiren birtakım konularda bilgilendirici konuşma yapmasıdır.

Kütle Tartışması (Forum): İçerik olarak panele benzemekle birlikte panelden farklı olarak soru sorma olanağının bulunduğu konuşma türüdür. Katılımcılardan soru kabul edilir.

Eytişme (Münazara): Öncesinden belli olan iki farklı görüş ya da düşüncenin herkesçe savunduğu yanın karşı tarafa kabul ettirilmeye çalışıldığı konuşma türüdür. Okullarda da uygulanır. İkna yeteneğinin geliştirilmesinde önemli rol oynar.

Sempozyum: Daha çok sanat, bilim, düşünce, edebiyat gibi alanlarda konuların farklı başlıkları ve inceleme alanları üzerinde bir başkan denetiminde hazırladıkları konuşmaları sunması şeklinde yapılan konuşmalardır. Uzun hazırlık dönemi gerektirir. Ciddi ve muteber çalışmalardır.

Kurultay (Kongre): Belirlenen bir konuyu görüşmek üzere çeşitli il ya da ülkelerden gelen söz sahibi, yetkin kişilerin katılımıyla gerçekleştirilen toplantılara denir. Dil ve parti kurultayları buna örnek gösterilebilir.

Temel dil becerilerinin anlatma yönünü oluşturan ilk öğrenme alanı, konuşma becerisidir. “İlk” olarak belirtilme sebebi, bu beceri alanının yazma becerisinden önce kazanılmasıdır. Konuşma becerisi, bebeklik döneminden itibaren kazanılmaya başlar yani birey, okula gelmeden önce konuşma becerisini kazanmış olmaktadır.

“Konuşma becerisi, doğuştan getirilir fakat doğru ve etkili konuşma eğitim ile elde edilen bir beceridir.” (Özby, 2005: 178).

Birey, konuşma becerisini öncelikle aile eğitimiyle daha sonra çevre yoluyla, informal olarak kazanır. Bu da yerel ağız söyleyişlerine ve konuşmada bireysel farklılıklara neden olmaktadır. Dinleme ve konuşma becerilerinin okul yaşantısı öncesi kazanılmaya başlaması, okullarda dinleme ve konuşma öğrenme alanlarından çok, okuma ve yazma öğrenme alanlarına yönelme şeklinde tezahür etmiştir. Okuma ve yazma eğitimi verilmesi yeterli gibi algılanmaktadır. Ancak bu bir yanılgıyı da beraberinde getirmektedir. “Dil becerilerinin hepsine birden belirli bir düzeyde hâkim olmadıkça o dil tam olarak biliniyor sayılamaz” (Doğan, 2009: 186). Bu durumu Özby (2005), “Karşımızdakilerle anlaşabilmemiz için bize söylenenleri tam ve doğru olarak anlamamız ne kadar önemli ise, onların bizim söylediklerimizi tam ve doğru anlayabilmeleri için, düşünce, duygu ve dileğimizi aynı biçimde tam, doğru ve amacımıza uygun olarak anlatmamız da o kadar önemlidir.” şeklinde ifade etmiştir.

Birey, dinleme ve konuşma becerisini doğal yolla kazanmaya başlasa da okula gittiğinde bu becerilerin geliştirilmesi ve belli bir seviyeye ulaştırılması gerekmektedir.

2005 Türkçe öğretim programında konuşma eğitiminin amaç ve kazanımlarına; konuşma eğitiminde uygulanacak etkinlikler ve bunların uygulama biçimlerine yer verilmiştir.

2.4. Yazma Becerisi

Temel dil becerilerinin anlatma yönünü oluşturan diğer öğrenme alanı da yazma becerisidir. Bu beceri, örgün eğitimle ilköğretim birinci sınıf itibarıyla bireylere kazandırılır. Türkçe sözlükte(TDK, 2011) yazım, “1. Bir dilin belli kurallarla yazıya geçirilmesi, imla.” ve yazma: “1. Yazmak işi, tahrir. 2.Basım tekniğinin gelişmediği dönemlerde elle yazılmış kitap, yazma nüsha.” olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı gibi yazma eğitiminde kuralların ve belli bir düzenin var olması söz konusudur. “Yazma, duygu, düşünce, istek ve olayların belli kurallara uygun olarak birtakım sembollerle anlatılmasıdır.” (Özby, 2007: 115). Yazma bir başka deyişle konuşmanın betimlenmiş halidir. Göçer

(2010), yazma kavramını “Herhangi bir konuda duygu, hayal ya da özgün fikirleri belli bir düzen ve bütünlük içinde yazıya geçirme işine de yazma denir.” şeklinde tanımlamıştır.

2.4.1. Yazma Becerisinin Gerekliliği ve Kazanım Süreci

Yazma, bireylerin kendilerini ifade etme ihtiyaçları ile ortaya çıksa da bu alan kalıcılığın gerekliği üzerine doğmuştur. Bunu tarihin yazı ile başlamasından anlayabiliriz. Yazı öncesi dönemde tarafsız ve net bilgilerin mevcut olduğu bir tarihten söz etmek mümkün değildir. Kendi tarihimizde de bunu görebiliriz. Orta Asya Türk tarihini incelerken kaynakların Çin ve Pers medeniyetlerinden alınması ve okunması, Osmanlı Devletinin kuruluş döneminin ilk yıllarındaki bilgilere Bizans kaynaklarından ulaşılması aynı şekilde bunu göstermektedir. Bu bilgilerin tarafsızlığı ise düşmanlık bağlarından ötürü tartışma konusu olabilmektedir. Osmanlı Devletinin kendi arşivini oluşturana kadar geçen süreçteki bilgiler netlik taşımamakta ve muhalif seslerin yükselmesine neden olmaktadır. Bu dönemlerdeki bilgiler ise kısmen kurgu niteliği taşımaktadır.

Yazma, kalıcılığın özüdür. “Söz uçar, yazı kalır.” ve “En silik not, en kuvvetli hafızadan iyidir.” özdeyişleri bu durumu destekler niteliktedir. Kalıcılık doğal olarak aktarımın da anahtarıdır. Bilgi ve buluşlar yazıyla sonraki nesillere aktarılacak ve bu sayede gelişme sağlanacaktır. Bu sebeple yazma öğrenme alanı, bir anlamda bilgi mirasını taşıyıcı bir özellik barındırır. “Bir âlim, buluşlarını, yazıya dökerek anlatacaktır. Böyle olunca, yazma, toplumsal bir sorumluluğu da yükleniyor demektir.” (Özbay, 2006: 9).

“Yazma etkinliği, ilk sınıflarda öğretmenin kılavuzluğu ile bütün sınıfta ortak bir çalışma olarak başlar” (Demirel ve Şahinel, 2006: 112). Okul öncesi dönemde sembollerle ve küçük kas gruplarının geliştirme çalışmalarıyla başlayan yazma eğitimi ilköğretim birinci kademedeki okuma kazanımlarından sonra öğrencilere verilmektedir. Okul öncesi eğitime katılmış olan öğrenciler hazırbulunuşluk seviyesi daha iyi durumda olacağı için yazma çalışmalarında akranlarına göre daha avantajlı olacaktır (Yangın, 2007).

Yazma öğrenme alanı, dil becerilerinin son öğrenme alanıdır. Bireyin fizikî açıdan olduğu kadar zihin açısından da yeterli ve donanımlı seviyede olması

gerekliliği, bu beceri alanının en son ele alınmasının sebebidir. “Yazma becerisi, dört temel dil becerisi zincirinin son halkasıdır. Yazma becerisini mekanik olarak değil, eleştirel bir düşünme süreci olarak algılamak ve bilmek gerekir” (Demirel ve Şahinel, 2006: 111).

2.4.2. Yazma Eğitimi İlkeleri

Yazma eğitiminin kazanımları olduğu gibi belli amaç ve ilkeleri de vardır. Bu amaç ve ilkeler doğrultusunda programlar uygulanır. Aksi halde hemen herkeste bulaşıcı hastalık gibi görünen, Türkçe konuştuğu için “Anadilimi iyi biliyorum.” yanılığısı böylece devam eder. Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL (2003), sınavlardan hareketle bu konuya değinmiş ve “Türk gençlerine *ana dilleri gereği* gibi öğretilmemektedir. Hatta bir ifadeyle, Türkçe dersi ‘*en kolay derslerden biri*’ sayılmaktadır. Bu sebeple öğrenciler, veliler, hatta bütün toplum için geçerli olan ‘*Türk çocuğu Türkçe’yi; ana dilini zaten bilir; ondan sınıfta kalmak da olmaz...*’ kanaatinin yaygınlığı, öğretmenlerimizin birçoğunu da etkilemiş durumdadır.” ifadelerini kullanmıştır.

Yazma becerisinin geliştirilmesinde genel amaç, bireyin kendini yazılı olarak doğru biçimde ifade etmesidir. Yazma becerisinin ilkeleri mevcuttur. Özbay (2007) ilkeler konusuna aşığıdaki gibi değinmiştir.

Yapılandırıcı yaklaşıma uygun olarak bireyin öğrenme sürecine dâhil olması gerekmektedir. Yani birey yazı yazmanın nasıl yapılacağını dinlemekten çok bizzat yazarak bu becerisini geliştirebilir. Yaparak-yaşayarak öğrenme modeli, burada karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilerin yaratıcı yazmalarını sağlamak amacıyla sınırlamaya gidilmemeli öğrenciler bir kalıba sokulmaya çalışılmadan, öğrencilerden duygu ve düşüncelerini Türkçe yazım kuralları içerisinde kâğıda aktarmaları istenmelidir.

Öğrencilerin yazarken düzensizlikten uzak tutulması için kurallar verilmeli ancak bu kurallar amaç değil, araç olarak görülmelidir. Çünkü amaç, doğru yazmaktır. Kurallar, öğrenciyi sınırlandırıcı nitelikte olmamalıdır.

Öğrencilere yazacakları konular verilirken sınıf seviyesi göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu, her zaman yeterli olmayacaktır. Üst sınıf olmasına

rağmen alt sınıftaki öğrencilere göre hazırbulunuşluk seviyesi daha aşağıda olan öğrenciler için daha kolay ve başlangıç seviyesinde yazılar yazdırılmalıdır.

Yazma becerisi kısa sürede gelişip üst seviyelere çıkacak bir öğrenme alanı değildir. Uzun süre ve fazla alıştırma gerekmektedir. Çalışmalarda ısrar edilip üşengeçlik gösterilmemesi başarının yolunu açacaktır.

Yazma becerisinde alıştırma olduğu kadar tekrar ve pekiştirme önemlidir. Bunlar yapılandırmacı yaklaşıma da uygun durumlardır. Öğrenci, bilgileri tekrar ederek bunu bir alışkanlığa ve kasıtlı bir davranış değışikliğine çevirebilir. Ortaya koyduğu eserin takdir edilmesi ise gelişimine katkı sağlar. Marifet, iltifata tabidir.

Öğretim sürecini zevkli hale getirilmesi, yazma becerisinin gelişimini olumlu etkileyecektir. Öğrencilerin ortaya çıkardıkları güzel yazıları panolara asma, okul ve sınıf gazetelerinde kullanma, sergileme öğrenciyi yazma konusunda heveslendirecektir. Ödevi takdir edilen ve iltifatta bulunulan öğrencilerin özgüveni yükselecek, diğer öğrencilere de bu durum olumlu bir örnek olacaktır.

2.4.3. Türkçe Öğretim Programı Yazma Becerisi Amaç ve Kazanımları

Türkçenin yazı dilini doğru, standart ve planlı biçimde öğrenciye aktarmak için yazma öğrenme alanı ve kazanımları, 2005 Türkçe öğretim programında yer almaktadır. Programa göre:

1. Yazma kurallarını uygulama

1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.
2. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.
3. Elektronik ortamdaki yazışmalarda biçim ile ilgili kurallara uyar.
4. Standart Türkçe ile yazar.
5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.
7. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
8. Yazısında sebep-sonuç ilişkileri kurar.
9. Yazısında amaç-sonuç ilişkileri kurar.
10. Tekrara düşmeden yazar.
11. Yazım ve noktalama kurallarına uyar.

2. Planlı yazma

1. Yazma konusu hakkında araştırma yapar.
2. Yazacaklarının taslağını oluşturur.
3. Yazısını bir ana fikir etrafında planlar.

4. Yazısının ana fikrini yardımcı fikirlerle destekler.
5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.
7. Yazdığı metni görsel materyallerle destekler.
8. Yazısına konunun ve türün özelliğine uygun bir giriş yapar.
9. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.
10. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.
11. Dipnot, kaynakça, özet, içindikiler vb. kısımları uygun şekilde düzenler.
12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.

3. Farklı türlerde metinler yazma

1. Olay yazıları yazar.
2. Düşünce yazıları yazar.
3. Bildirme yazıları yazar.
4. Şiir yazar.

4. Kendi yazdıklarını değerlendirme

1. Yazdıklarını biçim ve içerik yönünden değerlendirir.
2. Yazdıklarını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3. Yazdıklarını yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirir.

5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini yazarak ifade eder.
2. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.
3. İlgi alanına göre yazar.
4. Şiir defteri tutar.
5. Günlük tutar.
6. Beğendiği sözleri, metinleri ve şiirleri derler.
7. Okul dergisi ve gazetesi için yazılar hazırlar.
8. Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.
9. Yazdıklarından arşiv oluşturur.
10. Yazma yarışmalarına katılır.

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

1. Yazım kurallarını kavrayarak uygular.
2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır (MEB, 2006).

kazanımları öğrenciye kazandırılacaktır.

Türkçe öğretim programındaki hedeflenen kazanımlara ulaşırken çeşitli etkinliklerden, uygulamalardan yararlanır. Bu etkinlikler, kazanımlara ulaşmada birer araçtır. Bu araçların okullardaki uygulayıcıları ise Türkçe öğretmenleridir. “Bu sorumluluk, öğrencilere düzenli düşünme ve yazma alışkanlığı kazandırma gibi temel bir amaçla bütünleşir.” (Sever, 2004: 25). Etkinliklerin çeşitli olması ise

kazanımların elde edilmesinde başarı oranını arttıracaktır. “Yazma eğitimi, bir terim haline gelmiş *kompozisyon* kelimesi ile genelleşmiştir. Bunun etkisiyle de (ilköğretimdeki) bütün yazma etkinlikleri bu başlık altında sürdürülmektedir.” (Ayyıldız ve Bozkurt, 2006: 50). Uygulayıcı olan öğretmenlerimizin bu alanda yetersiz olması ise kazanımların yeterince gerçekleşmemesine sebep olmaktadır. “Sınıf içinde etkin bir konuma sahip Türkçe öğretmenleri, yazma teknikleri konusunda yeterince bilinçli ve duyarlı davranmamakta, çoğu kere yazmada kendinden bekleneni yerine getirememektedir. Yazma çalışmalarının birkaç atasözünün, deyim, özdeyişin açıklandığı, klasik yazma yöntemlerinin uygulandığı sıradan bir yapıya dönüşmüş bulunmaktadır.” (Küçük, 2006: 182). Araştırmada kelime hazinelerinin kullanılma düzeyinin tespiti yapılacağı için bu husus farklı bir araştırma konusuna girmektedir. Bu çalışmada olmasa da Türkçe öğretmenlerini içine alan hizmet içi eğitimle ya da başka bir yolla bu soruna eğilmek gerekmektedir.

2.4.4. Türkçe Öğretim Programı Yazma Becerisi Geliştirme Etkinlik Uygulamaları ve Amaçları

2005 Türkçe öğretim programında temel dil becerileri ele alınmış ve bu öğrenme alanları ile ilgili tekniklere, etkinliklere ve uygulamalara yer verilmiştir. Bu programı inceleyen ve uygulayan bir öğretmen, öğrencilerinin temel dil becerilerini kazanmasında ilerleme sağlayacaktır. Çünkü başarı, tesadüf değildir ve büyük oranda çalışmanın neticesi olarak ortaya çıkar. Programın yazma eğitimi ile ilgili teknikleri ve bunların amaçlarla birlikte uygulamalarına aşağıda yer verilmiştir:

1. Not Alma

Amaç: Öğrencilerin okunan veya dinlenenlerin önemli noktalarını seçebilmesini, bilgi ve düşüncelerini sınıflandırabilmesini ve sistemli çalışma becerisini kazanmalarını sağlayarak zaman kaybını önlemektir.

Uygulama: Not almanın öncelikli işlevinin hatırlatmak olduğu, ayrıntılara girilmemesi gerektiği, dinlenen veya okunulunun olduğu gibi değil de özgün ifadelerle yazılması gerektiği konusunda bilgi verilir. Herhangi bir konuya yönelik bir metin okutulur veya dinletilir. Öğrencilerden okurken veya dinlerken/izlerken önemli noktaları not almaları istenir.

2. Özet Çıkarma

Amaç: Öğrencilerin anladıklarını kısa ve öz bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek, onlara bilinçli ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmaktır.

Uygulama: Sınıf ortamında okunan veya dinlenen/izlenen bir konu öncelikle öğretmen tarafından özetlenir. Özet çıkarılırken dikkat edilmesi gereken hususlar konusunda (eserin iyice anlaşılması, süslü ifadelerle, tekrarlara yer vermemesi, ana fikri kapsayacak şekilde bütünlük içermesi, kişisel görüş ve düşüncelere yer verilmemesi, öğrencilerin kendi ifadelerinden oluşması) öğrenciler bilgilendirilir. Öğretmenin rehberliğinde sınıf ortamında yapılan birkaç özet çalışması sonrasında öğrencilere çeşitli metinler verilerek özet çıkarmaları istenir.

3. Boşluk Doldurma

Amaç: Öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini anlamaları ve anladıklarını, konunun/metnin bağlamına uygun olarak anlatma becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğrencilerin okuduklarına, dinlediklerine/izlediklerine yönelik olarak hazırlanan metinler, cümleler hâlinde boşluklar bırakılarak öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler boşlukları metnin bağlamına uygun ifadelerle doldurur.

4. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma

Amaç: Öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak kalıcı kılmak ve böylece söz varlıklarını zenginleştirmektir.

Uygulama: Öğretmen tarafından kelime, kavram, atasözü ve deyimlerden oluşan bir havuz oluşturulur. Bunlar kâğıda ya da tahtaya yazılarak öğrencilere verilir. Öğrenciler belirledikleri yazma konusuna veya yazacaklarının ana fikrine bağlı olarak bu kelime, kavram atasözü ve deyimlerden uygun olanlarını seçerek yazılarında kullanırlar.

5. Serbest Yazma

Amaç: Öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerini yazmalarını sağlayarak ifade güçlerini ve yazılı anlatım yeteneklerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğrenciler bir konu seçerler ve seçtikleri konu hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerini tür (şiir, hikâye, tiyatro, masal vb.) sınırlaması olmadan yazarlar. Serbest yazma çalışmalarının sınıfta uygulanma zorunluluğu yoktur. Öğrenciler okul dışında yazdıklarını da öğretmen ve arkadaşlarıyla paylaşabilirler.

6. Kontrollü Yazma

Amaç: Kelimelerin, cümle yapıları ve ifade kalıplarının Türkçenin kurallarına uygun şekilde yazılmasıdır.

Uygulama: Kelime, cümle ve paragraf düzeyinde yapılan kontrollü yazma çalışmaları, öğrencilerin seviyeleri dikkate alınarak cümle ve paragraf düzeyinde ele alınmıştır. Dil bilgisi çalışmalarını da pekiştirmeye yönelik olan bu yöntem farklı şekillerde uygulanabilir.

1. Öğrencilere örnek bir metin verilir. Öğrenciler metinde geçen anahtar kelimeleri de kullanarak yeni bir metin oluştururlar.
2. Bir paragrafı oluşturan cümlelerin yerleri değiştirilir. Öğrenciler, duygu ve düşüncenin akışına göre cümleleri mantıklı bir sıraya koyarak paragrafı yeniden oluştururlar.
3. Belirli bir konuda öğretmen veya öğrenciler tarafından hazırlanan sorulara verilen cevaplar bütünlük içinde ele alınarak birkaç paragraflık metin oluşturulur. Öğrenciler, metni hemen yazabilecekleri gibi konu hakkında araştırma yapıp yeterli bilgi sahibi olduktan sonra da yazabilirler.

7. Güdümlü Yazma

Amaç: Öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğretmen tarafından belli bir konu hakkında öğrenciler bilgilendirilir. Konu çeşitli yönleriyle sınıf ortamında tartışılıp değerlendirilir. Öğrenciler konu hakkında edindikleri bilgiler ışığında duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade ederler.

8. Yaratıcı Yazma

Amaç: Öğrencilerin yazma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmektir.

Uygulama: Bu yöntemde konuyu ve yazılı anlatım türünü öğretmen verebileceği gibi öğrenciler de istedikleri konuyu seçerek yazma çalışması yapabilirler. Daha çok hikâye, şiir ve roman türlerinde kullanılan yaratıcı yazma çalışmalarında, belirlenen konu boş, beyaz bir kâğıdın ortasına yazılır. Çağrışım yoluyla bilinçaltında olan konuyla ilgili her şey, o konu etrafındaki boş kısımlara yazılır. Bilinçaltından çıkan kelimeler alt alta sıralanır ve kelimeler arasında bağlantı kurulur. Herhangi bir noktaya gelindiğinde konunun hangi yönde ele alınacağına karar verilir. Öğrenciler yaşadıklarından, düşündüklerinden ve hayal ettiklerinden hareketle yazarlar.

9. Metin Tamamlama

Amaç: Öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğrencilere olay veya düşünce ağırlıklı herhangi bir metnin bölümlerinden birkaçı verilir. Öğrencilerden, okuduklarından hareketle duygu, düşünce veya olayların gelişimine yönelik fikirlerini yazmaları istenir. Metin tamamlamada esas, duygu, düşünce ve olayların metnin genel anlamına ve mantıksal bütünlüğüne bağlı kalınarak tamamlanmasıdır.

10. Tahminde Bulunma

Amaç: Öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Metin tamamlamaya yakın olan bu yöntem, metnin yalnızca gelişimine ve sonucuna değil, metnin öncesine yönelik tahminleri de içerir. Bu yöntemle öğrenciler, yalnızca okuduklarının değil, dinlediklerinin ve izlediklerinin öncesi, başlangıcı, gelişimi ve sonucuna yönelik tahminlerde bulunarak yazma çalışmaları yaparlar.

11. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma

Amaç: Öğrencilerin kendilerine özgü ifade şekillerini ve üslûplarını geliştirmektir.

Uygulama: Öğrencilere düşünceye veya olaya dayalı bir metin verilerek okutulur/dinletilir. Metindeki düşünce ve olayları kavrayan öğrenciler “Ben olsaydım nasıl yazardım?” düşüncesinden hareketle metni kendi ifadeleriyle yeniden kurgularlar.

12. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma

Amaç: Öğrencilerin hangi türde yazmaya yatkın olduklarını belirleyerek yaratıcılıklarını o yönde geliştirmektir.

Uygulama: Öğrencilere herhangi bir türde (hikâye, şiir, gazete haberi, fıkra, deneme vb.) bir metin verilerek okutulur/dinletilir. Öğrenciler okudukları metinden hareketle, metinde ele alınan duygu, düşünce, hayal veya olayları geliştirerek ve yaratıcılıklarını kullanarak farklı bir türde metin oluştururlar.

13. Duyulardan Hareketle Yazma

Amaç: Öğrencilerin algılama güçlerini ve dikkatlerini geliştirmektir.

Uygulama: Duyuların birini veya birkaçını harekete geçirecek etkinlikler yapılır. Örneğin, öğrencilere müzik dinletilerek kendilerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri yazmaları istenir. Sınıfa getirilen veya öğrencilerden birinin çizmiş olduğu resim hakkında konuşulur. Daha sonra öğrencilerden resimle ilgili duygu, düşünce, hayal veya izlenimlerini yazmaları istenir.

14. Grup Olarak Yazma

Amaç: Öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmalarını, iş birliği yapmalarını ve birbirleriyle etkileşimde bulunarak grup bilinci kazanmalarını sağlamak, böylece kişisel gelişimlerine yardımcı olmaktır.

Uygulama: Sınıf küçük gruplara ayrılarak her gruba farklı yazma konuları verilir. Grup üyeleri konunun belli bir yönünü ele alarak yazar. Gruplar konu hakkında yazdıklarını mantıksal düzen, dil ve anlatım yönünden birleştirerek tek bir metin hâline getirirler.

15. Eleştirel Yazma

Amaç: Öğrencilerin olay ve durumlara tarafsız bakma, yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Herhangi bir olay, durum ve düşünce, sınıfın gündemine alınarak tartışılır. Öğrenciler, konu hakkındaki düşüncelerini olumlu olumsuz yönleriyle ve tarafsız bir yaklaşımla anlatırlar.

Not: Yöntemlere yönelik uygulamalar örnek niteliğindedir, farklı uygulamalar da yapılabilir (MEB, 2006).

2.4.5. Yazı Türleri

Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için yapılan çalışmalar, planlı ve hedefe yönelik olursa başarıyı yakalama oranı daha yüksek olacaktır. Hazırlanan planın içerisinde yapılan çalışmalarda çeşitli yazı türleri de verilmelidir. Öğrenci olay, düşünce yazılarını ve resmî yazıları tanımalıdır. Bunlarla ilgili alıştırmalara sıkça yer verilmeli, bu şekilde gerçek hayata da hazırlanmalıdır. Özellikle resmî yazılar, bireyin hayat boyu karşılaşacağı ve muhataplarına kendine ifade edeceği yazı türleridir. Bu yazı türlerin örgün eğitimin içinde bireye sunulması ve öğretilmesi, bireyin hayatını kolaylaştıracaktır. Bu sebeple öğrenilmesi ve öğretilmesi elzemdir. Sınıflandırma yapacak olursak yazı türlerini üç ana başlık altında toplayabiliriz.

a. Resmî Yazılar:

1. Dilekçe:

Resmî kurumlara istek, şikâyet, önerileri ulaştırmak amacıyla yazılan kısa, üslubu ciddi yazılardır. Dilekçenin yazı türü olmasının yanında yasal olma özelliği vardır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, resmî kurumlara taleplerini iletmek için dilekçe yazma hakkında sahiptir (1982 T.C. Anayasası – 74. Madde).

2. **Tutanak:**
Nesnel bir yazı türü olan tutanak herhangi bir toplantı, durum, kaza vb. durumlarda konuşulanların yazıya dökülmüş halidir. Yetkili(resmî nitelik ve görev taşıyan) kişiler tarafından düzenlenen tutanakların yasal geçerliliği varken, yetkisiz kişilerce tutulan tutanağın herhangi bir yasal geçerliliği olmaz.
3. **Karar:**
Birtakım resmî kuruluş ve tüzel kişilerin toplantı sonrası oluşan görüşlerinin deftere yazılmasıdır. Çıkan sonuçlar da bir deftere kaydedilir. Bu deftere “Karar defteri” denir.
4. **Rapor:**
Herhangi bir olay, durum, soruşturma, deneyle ilgili incelemenin sonucunun yazıya dökülmesine rapor denir. Raporda amaç bilgi vermektir.
5. **İş Mektupları:**
Mektup, kişi ve kurumlar arasında özel ya da resmî iletişimi sağlayan yazı türüdür. İş mektupları da bu amaçla bireylerin resmi ya da özel kurumlarla iletişimini gerçekleştirdiği yazı türüdür.
6. **Öz geçmiş:**
Bireylerin resmî ya da özel kurum veya kuruluşlara genellikle iş başvurusunda bulunurken kendilerini net şekilde tanıttıkları yazı türüdür. Kişiler bu yazılarda niteliklerini aktarırlar. Uluslararası alanda bu yazı türüne “CV” denilmektedir.
7. **İlan / Duyuru:**
Bir haber ya da mesajı çeşitli yazılı, sözlü, görsel iletişim araçlarıyla ilgililere duyurmak amacıyla kaleme alınan yazılardır. İlanın fark edilmesi ve ulaştırılması adına ilanın dikkat çekici olması önemlidir.
8. **İç Yazışma:**
İç yazışmalar, kurum içinde yapılan yazışmalardır. Genellikle üstten asta doğrudur. Belli resmî bir niteliği yoktur. Üstlerin astlarını bilgilendirmek amacıyla kullanılan yazılardır.
9. **Resmî Yazılar:**
Resmî yazışma, kamu kurum ve kuruluşlarının kendi aralarında yaptıkları yazışmalardır. Sadece devlet kurumları arasında yapılması bu yazı türünün diğer yazı türlerinden ayrılan özelliğidir.

b. Olay Yazıları:

1. **Masal:**
Olağanüstü olayların anlatıldığı, yer ve zaman unsurların gerçek ya da net olmadığı, kahramanları da aynı şekilde hayali kişiler olan yazı türleridir. Masalların asıl yazılış amacı, çocukların hayal dünyasını geliştirmek ve onları eserlere ısındırmaktır. Masallarda her zaman iyiler kazanır, kötüler ise masal sonunda cezasını bulur. Masallarda hayvanlar da kullanılır. Hayvanların konuşturulduğu masallara ise “fabl” denir.
2. **Destan:**
Toplumların yaşadıkları ve onları derinden etkileyen olayları, olağanüstü kişileri içinde barındıran halka mal olmuş sözlü ya da yazılı eserlere destan denir. Bir milletin edebiyatında destan örneklerinin bulunması, o milletin köklü bir geçmişinin olduğunu gösterir.

3. **Şiir:**
Ölçü, kafiye ve çeşitli ses özellikleri taşıyan, ilk yazılıp söylendiği andan itibaren de çeşitli formlarda ortaya konan, duyu ve düşüncenin yoğun, özlü bir şekilde aktarıldığı, genellikle dizelerle yazılan yazı türüdür.
4. **Hikâye (Öykü):**
Yaşanmış ya da yaşanabilecek olay ve durumların kahraman, yer, zaman ve olay öğeleriyle uyarlanıp yazılmış haline hikâye denir.
5. **Roman:**
Roman, hayattan alınan ya da hayal edilen bir olayın, durumun kurgulanıp hikâye öğeleriyle yazılmasıyla ortaya konan eserdir. Romanda hikâyeden farklı olarak kahramanlar derinlemesine irdelenir ve iç dünyalarına gidilir. “Roman uzundur, hikâye kısadır.” şeklinde yapılan genelleme doğru kabul edilemez. Romanlardan daha uzun, hacimli hikâyeler de bulunmaktadır.
6. **Tiyatro:**
Genellikle sahnelenmek için yazılan eserlerdir. Tiyatroda üç temel öğe vardır. Bunlar: Oyun, oyuncu ve seyircidir. Bu üç öğeden herhangi birinin eksik olması tiyatronun olmaması anlamına gelir.

c. Düşünce / Fikir Yazıları:

1. **Fıkra (Köşe yazısı) :**
Fıkralar iki türdür. Birincisi: Toplumun ilgilendiren konularda, dergi ve gazetelerde yayımlanan güncel yazılardır. İkincisi ise dinleyenleri güldürme ve düşündürme amaçlı söylenen mizahi fıkralardır. Fıkralarda konu sınırlaması yoktur.
2. **Makale:**
Herhangi bir konuda, çeşitli alıntı ve kaynaklarla desteklenerek kaleme alınan, ispat niteliği taşıyan, nesnel ve bilimsel yazılara makale denir. Makalelerde ciddi bir üslup vardır.
3. **Eleştiri:**
Sanat ve edebiyat eserlerini değerlendirmek amacıyla yazılan yazılara eleştiri denir. Eleştiri sadece olumsuz olmaz. Eserin iyi yanları da ele alınacağından olumlu eleştiri de olabilir. Eleştiri yapan kişiye eleştirmen denirken; eleştirmenin söz konusu eserlerle ilgili geniş bilgiye sahip olması eleştiriye sağlıklı kılar.
4. **Deneme:**
Konu sınırlaması olmayan ve herhangi bir ispat amacı da taşımayan, kişinin kendi düşüncelerini aktardığı yazı türüdür. Dünya edebiyatında en önemli temsilcisi Fransız Montaigne’dir. Türk edebiyatında ise Nurullah Ataç bu yazı türünün önemli temsilcilerindedir.
5. **Anı(Hatıra):**
Bir kimsenin yaşadığı ya da şahit olduğu olayları, gördükleri ve bildiklerinden hareketle kaleme aldığı yazılardır. Öznel nitelik taşır. Okuyucunun gözünde yaşananların canlandırılabilmesi için betimlemeden sıkça faydalanılır.
6. **Günlük:**
Günü gününe tutulabildiği gibi, kişi için önemli birtakım gelişme ya da değişmelerin yaşandığı günleri kapsayacak şekilde yazılan edebi türdür. Günlüklerde tarih atılır. Günlükler kişinin geçmişe dönüp kendini, davranışlarını sorgulayıp değerlendirmesine katkı sağlayacağı gibi en

önemlisi kişiye yazma alışkanlığı kazandırır. Bu açıdan ilköğretim öğrencileri için önemli bir yazı türüdür.

7. Gezi Yazısı:

Kişinin yurt içi ve yurt dışında gezip gördüğü yerleri genellikle betimleme anlatım biçimini kullanarak yazdığı türdür. Gezi yazıları, okuyucuyu bilgilendiren aynı zamanda okuyucuda gezip görme ve merak duygusu uyandıran bir türdür.

8. Mektup:

Kişi ve kurumlar arasında yazılı olarak iletişimi sağlayan türdür. Mektubun içeriğine göre çeşitleri vardır: Özel mektuplar, edebi mektuplar, iş mektupları vb.

9. Röportaj:

Ünlü ya da herhangi bir konuda uzmanlaşmış kişilerle yapılan görüşmelerin yazıya aktarılmış haline röportaj denir. Bu edebi türde soru-cevap yöntemi sıkça kullanılır.

10. Söyleşi (Sohbet):

Konuşma üslubuyla kaleme alınan genellikle güncel konuların işlendiği, yazarının ispat amacıyla hareket etmediği yazı türüdür.

11. Bildiri:

Bilim, sanatla ilgilenen kişilerin yaptıkları çalışmalarını çeşitli konferans, panel, çalıştay gibi ortamlarda sunduğu yazı türüdür (Doğan vd, 2006).

2.4.6. Yazma Becerisi ile Konuşma Becerisi Arasındaki Farklar

Yazma ve konuşma becerilerinin ikisi de “anlatma” yönü olma açısından ortak olsa da birtakım farklılıklar taşımaktadır. Bu farklılık, becerileri kazanma süreci ile başlar. Konuşma becerisi, yazma becerisine göre çok daha önce gelişmeye başlar.

Konuşma becerisi, konuşma öncesi dönem (konuşmaya hazırlık), gerçek konuşma şeklinde ikiye ayrılabilir. Konuşma öncesi dönem ise ABC yani “ağlama, agulama/babıldama, çağıldama” şeklinde sınıflandırmalara ayrılabilir. Bebek bu dönemlerde sesleri tanımaya ve anlamlandırmaya başlar (Yapıcı, 2004). Sonrası ise gerçek konuşma dönemidir.

Yazma becerisi ise örgün eğitimle bireyin hayatına girer. İlköğretimdeki okuma çalışmalarından sonra yazma çalışmaları, alıştırma ve etkinlikleri başlar. Kazanım süreçleri farklı olan bu iki öğrenme alanının başka hususlarda da farklılıkları vardır. Bunu tablodaki gibi düzenleyerek göz önüne serebiliriz.

Tablo 2.1 Yazma Becerisi ve Konuşma Becerisi Farklılıkları

	<u>Yazma Becerisi</u>	<u>Konuşma Becerisi</u>
1	Belirli bir plan dâhilinde yazılır.	Planlı(hazırlıklı) ya da plansız(hazırlıksız) yapılabilir.
2	Yazmada “standart” söz konusudur ve yazı sabittir.	Konuşmada dinleyici kitlesine göre hitap değişebilir.
3	Hazırlıklı olması ve geç sunulması güvenilirliğini yükseltir.	Hazırlıklı konuşma türü olsa da “anlık” olması, hataya daha müsait kılar.
4	Anlatılan kesimden dönüt hemen gelmeyebilir.	Konuşma esnasında dönüt, tepki şeklinde hemen gelebilir.
5	Yazma daha üst düzey bilişsel kazanım gerektirir. Belli bir bilgi birikiminden sonra ortaya konur.	Konuşma, yazmaya nispeten donanım daha az iken de yapılabilir.
6	Anlatıcı, hem öğrenir hem öğretir.	Anlatıcı, öğretici durumundadır.
7	Anlatımı netleştirmek için noktalama işaretleri kullanılır.	Anlatım için ses, vurgu, jest ve mimikler kullanılır.
8	Süre açısından rahat olunması, plan imkânı daha düzenli olmasını sağlar. (Benzetme: Bant yayını)	Belli bir hazırlık imkânı olsa da sunumun canlı olması, metne bağlılığı aksaklığa uğratabilir. (Benzetme: Canlı yayın)
9	Örgün eğitim süreci ile kazanılır. Genellikle formal eğitimin içinde yer alır.	Doğumdan sonra ilk aylardan itibaren kazanılmaya başlar. Genellikle informaldır.

2.5. Değerler Eğitimi

Eğitim, birey için beşikten mezara devam eden bir süreçtir. Bu süreci yalnız bilgi aktarımı şeklinde düşünmek hatalı olacaktır. Yani eğitim yalnızca bilişsel bir süreçten ibaret değildir. Birey, eğitim süreci içerisinde birçok ders ve içerik hakkında bilgi alırken aynı zamanda nasıl bir birey olması gerektiğini de öğrenir. Buna duyuşsal eğitim de denir. Aynı şekilde “iyi insan, ahlaklı insan olma özelliği kazanma” denebilir. Eğitimin asıl amacı öğrencileri bilgi deposu haline getirmek değil; onları ahlaklı, topluma faydalı bireyler haline getirmek olmalıdır. Aksi halde başarılı ama ruh hastası diye tabir edilebilecek bireyler ortaya çıkacaktır. Örneğin meslekî açıdan başarılı doktorlar yetişse de vicdan ve merhamet sahibi doktorlar yetişmeyecektir. Aynı şekilde matematiği iyi anlatan ancak öğrencinin ruhuna dokunamayan öğretmenler ortaya çıkacaktır. Bu durum diğer meslek grupları için de geçerlidir.

Bireyleri topluma yararlı şekilde yetiştirmek için okullarda değer eğitimi kapsamında çalışmalar yapılmaktadır. “Değerler eğitiminin amacı, bütün insanlığın ortaklaşa sahip olduğu evrensel değerlere vurgu yaparak iyi karakter örnekleri sergileyen, ahlaki değerlere sahip, sorumluluk duygusu içinde hareket eden vatandaşlar ortaya çıkarmaktır.” (Altan, 2011).

Bu çalışmada da değerler eğitimi içerisinde yer alan “hoşgörü, adalet, sabır, sevgi, özgüven, çalışkanlık, empati, güven, sorumluluk, saygı, doğruluk dürüstlük, yardımseverlik, alçak gönüllülük, kanaatkârlık” kavramlarından faydalanılmıştır. Öğrencilerle kavramlarla ilgili yazı ve konuşma çalışmaları yapılmıştır. Değerler eğitiminin ve içeriğinin diğer dersler gibi müfredatta yer alması, değerler eğitiminin benimsenmesi hususunda aksamalara sebep olacaktır düşüncesi mevcuttur. Değerler eğitimi sürecini her anında ve her noktasında olması gereken bir konudur (Altan, 2011).

2.6. Yazma ve Konuşma Becerisiyle İlgili Araştırmalar

a. Konuşma Eğitimi Üzerine Yapılan Araştırmalar

Yüksek lisans ve doktora tezlerine ulaşabildiğimiz www.tez2yok.gov.tr internet sitesinden edinebildiğimiz bulgulara göre beceri alanlarına ilişkin ortaya

konan tezlerin sayıca az olduğu görülmektedir. “Konuşma Becerisi” ve “Konuşma Eğitimi” başlıklarıyla yapılan arama sonucu toplamda 57 kayıt ortaya çıkmaktadır(09.01.2017 tarihi itibarıyla). Bu sayı yeterli gibi görünse de bizi Türkçe eğitimi ile ilgili çalışmalar alâkadar ettiğinden detaylı araştırma sonucu şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır:

Tablo 2.2 Konuşma Eğitimi Üzerine Yazılan Tezler ve Anabilim Dalları

<u>Tezin yazıldığı ilgili anabilim dalı</u>	<u>Tez sayısı</u>
Türkçe Eğitimi	15
İngilizce Eğitimi / İngiliz Dili ve Edebiyatı	21
Fransızca Eğitimi	1
Yabancı Dil	5
Almanca Eğitimi	4
Arapça Eğitimi	2
Sahne Sanatları / Tiyatro	3
Eğitim Bilimleri	3
Sağlık	1
Sınıf Öğretmenliği	1
Müzik	1

Tablodan anlaşılacağı üzere toplamda 57 tez yazılmıştır. Ortaya konan tezlerden sadece 15 tanesi Türkçe eğitimi ile ilgiliyken 33 tanesi yabancı dillerle ilgili yapılan araştırmalara aittir. Yabancı dille ilgili çalışmalarda da ağırlık İngilizce üzerinedir. Uzunca bir süreçte alanla ilgili yalnızca 15 tezin yayınlanması durumun vahametini ortaya koymaktadır. Bu tezlerden 2 tanesi doktora teziyken; kalan 13’ü yüksek lisans tezidir.

Konuşma eğitiminde Türkçe üzerine yapılan çalışmalarında uygulamalı çalışmalardan çok kitap, eser incelemeleri, yorumlamaları bulunmaktadır. Alana inilmemekte, soyut denecek nitelikte çalışmalar yapılmaktadır. Konu ile ilgili alan taraması yapıldığında tez yerine fazla sayıda makale bulunmaktadır. Bu da kapsamlı araştırma yerine küçük araştırmaları içermektedir. Bu durum ilköğretime de yansımaktadır. “Anlatma becerilerinden olan “konuşma” becerisinin eğitimi, Türkçe eğitiminde ihmal edilen konulardan biri olagelmıştır.” (Doğan, 2009: 186).

Özby (2005) ise bununla ilgili olarak düşüncesini “Konuşma eğitiminin diğler dil becerilerinden ayrılmayacağı gerçeğı de göz önüne alınırsa konuşma eğitime ayrı ders saati verilmese de konuşma eğitime gereken hassasiyet gösterilmelidir.” şeklinde ifade etmiştir. Bunun da uygulayıcıları ana dili yani Türkçe öğretmenlerinden başkası değildir.

Konuşma becerisi üzerine yazılan tezlerden olan ve tezini öğrenci ile etkinlik yaparak oluşturanlardan Ünsal (2005) 5, 8 ve 11.sınıf öğrencileriyle uygulamalar yaparak öğrencilerin aktif kelime hazinelerini belirlemeye çalışmıştır. Sonuç olarak ise öğrencilerin kelime hazinesinin istenen seviyede olmadığını belirterek öğrencilerin kelime hazinelerini geliştirecek çalışmalar yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Gökkaya (2008) tezinde tekerlemelerin kullanımı ile konuşma becerisinin geliştirilebildiğini çalışmasında belirtmiştir. Tekleme kullanımının bununla birlikte kelime hazinesinin gelişiminde etkili olduğunu ifade etmiştir.

Sağlam (2011), 7.sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerine yaptığı çalışmada öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarda çok fazla hata yaptığı, konuşma esnasında kelime bulmakta zorlandığı, öğrencilerin hazırlıksız konuşma konusunda yetersiz ya da kısmen yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Konuşma becerisi üzerine yazılan diğler tezler ise genellikle öğretmen görüşü alma ve kaynak inceleme ile sınırlı kalmıştır.

b. Yazma Eğitimi Üzerine Yapılan Araştırmalar

Yüksek lisans ve doktora tezlerine ulaşabildiğimiz www.tez2yok.gov.tr internet sitesinden edinebildiğimiz bulgulara göre beceri alanlarına ilişkin ortaya konan tezlerin sayıca az olduğu görülmektedir. “Yazma Becerisi” ve “Yazma Eğitimi” başlıklarıyla yapılan arama sonucu toplamda 70 kayıt ortaya çıkmaktadır (09.01.2017 tarihi itibarıyla). Tezlerin ilgili alanlara göre dağılımı ise tablodaki gibidir:

Tablo 2.3 Yazma Eğitimi Üzerine Yazılan Tezler ve Anabilim Dalları

<u>Tezin yazıldığı ilgili anabilim dalı</u>	<u>Tez sayısı</u>
Türkçe Eğitimi / Türk Dili Edebiyatı	26
İngilizce Eğitimi / İngiliz Dili ve Edebiyatı	22
Fransızca Eğitimi	1
Almanca Eğitimi	3
Sınıf Öğretmenliği	3
Bilişim Teknolojileri	1
Eğitim Bilimleri	9
Savunma ve Savunma Teknolojileri	1
Müzik	2
Zihinsel Engelliler	2

Toplamda 70 tez yayınlanmışken bunların 26 tanesi Türkçe ile ilgilidir. Yabancı diller ile olan tezlerin de toplam sayısı 26'dır. Yabancı dillerdeki ağırlık ise İngilizce eğitimindedir.

Türkçe eğitiminde Selvikavak (2006) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında yazma eğitimini içeren bir tez çalışması ortaya çıkarmış ve ileri düzey yazma adı verilen yazma sisteminin uygulanabilir ve faydalı bir yöntem olduğunu belirtmiştir.

Karaaslan (2010) beyin fırtınası tekniğinin konuşma, yazma etkinliklerinde kullanımı hakkında çalışmış ve bu tekniğin yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin kazanılma sürecini olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. Bu çalışma öğretim yöntem tekniklerinin uygulanması açısından önemli bir örnektir.

İzdeş (2011) de yazma becerisi üzerine çalışmış ve 7.sınıf öğrencileriyle yaptığı on dört haftalık uygulama sonucunda yazma eğitiminin hikâye yazma becerisi üzerinde olumlu etkisi olduğunu tezinde ifade etmiştir.

3. YÖNTEM

Aşağıda çalışmanın yöntemi açıklanmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Gerçekleştirilen araştırmada nitel yöntem benimsenmiştir. "Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 39). Nitel araştırma yöntemi kapsamındaki veriler, "doküman incelemesi" tekniklerinden yararlanılarak toplanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırma grubu 2015-2016 eğitim - öğretim yılında Kocaeli / Çayırova İstiklal Ortaokulundaki 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden, her sınıf seviyesinden, sene sonu başarı notu ortalaması temel alınarak en yüksek ilk on dört öğrenciden oluşturulmuştur. Bu şekilde toplam 56 öğrenci seçilmiştir.

Daha fazla veri toplayabilmek amacıyla not ortalaması en yüksek öğrenciler seçilmiştir. İlçenin kozmopolit durumu öğrencilerin belli bir yörenin çocukları olmasını engellemiş bu şekilde örneklemin evreni temsil etme derecesi artmıştır.

5. SINIFLAR BAŞARI PUANLARI

Tablo 3.1 5.Sınıf Öğrencileri Başarı Puanları ve Sıralamaları

Sıra	Öğrenci	Başarı Puanı (4. sınıf not ortalaması)
1	K.5.1	93,71
2	K.5.2	93,01
3	K.5.3	92,70
4	K.5.4	89,75
5	K.5.5	87,50
6	K.5.6	85,76
7	K.5.7	84,46
8	K.5.8	84,26
9	K.5.9	81,70
10	K.5.10	79,69
11	K.5.11	78,71
12	K.5.12	76,19
13	K.5.13	73,85
14	K.5.14	71,99

6. SINIFLAR BAŞARI PUANLARI

Tablo 3.2 6.Sınıf Öğrencileri Başarı Puanları ve Sıralamaları

Sıra	Öğrenci	Başarı Puanı (4 ve 5. sınıf not ortalaması)
1	K.6.1	94,76
2	K.6.2	90,87
3	K.6.3	89,46
4	K.6.4	89,41
5	K.6.5	88,40
6	K.6.6	87,97
7	K.6.7	87,76
8	K.6.8	85,75
9	K.6.9	83,77
10	K.6.10	82,32
11	K.6.11	81,39
12	K.6.12	81,39
13	K.6.13	80,55
14	K.6.14	79,68

7. SINIFLAR BAŞARI PUANLARI

Tablo 3.3 7.Sınıf Öğrencileri Başarı Puanları ve Sıralamaları

Sıra	Öğrenci	Başarı Puanı (4, 5 ve 6. sınıf not ortalaması)
1	K.7.1	93,86
2	K.7.2	93,62
3	K.7.3	93,36
4	K.7.4	91,22
5	K.7.5	86,15
6	K.7.6	86,01
7	K.7.7	85,82
8	K.7.8	84,15
9	K.7.9	80,22
10	K.7.10	78,97
11	K.7.11	77,59
12	K.7.12	71,89
13	K.7.13	69,48
14	K.7.14	69,18

8. SINIFLAR BAŞARI PUANLARI

Tablo 3.4 8.Sınıf Öğrencileri Başarı Puanları ve Sıralamaları

Sıra	Öğrenci	Başarı Puanı (4, 5, 6 ve 7. sınıf not ortalaması)
1	K.8.1	89,27
2	K.8.2	88,43
3	K.8.3	85,85
4	K.8.4	84,29
5	K.8.5	84,05
6	K.8.6	83,24
7	K.8.7	82,28
8	K.8.8	81,69
9	K.8.9	81,68
10	K.8.10	80,39
11	K.8.11	80,09
12	K.8.12	79,92
13	K.8.13	79,48
14	K.8.14	78,78

3.3. Veri Toplama Süreci

a. Araç Bilgisi:

Tezin akademik altyapısını oluşturmak ve gerekli bilgileri edinmek amacıyla alanında uzman hocaların kitapları ve çeşitli bilimsel dergilerde yayınlanan makaleleri toplanıp incelendi. Bunun için basılı eserlerin yanı sıra elektronik ortamda “ulakbim, asos index, Google akademik” siteleri taranarak makaleler toplandı. Tezler için ulusal tez merkezinin altyapısından (tez2yok.gov.tr) faydalanıldı.

Çalışmada etkinlikler dört aşamalı olacak şekilde planlanmıştır. Etkinliklerin sırasıyla hazırlıksız konuşma, hazırlıksız yazma, hazırlıklı konuşma ve hazırlıklı yazma şeklinde uygulanması hedeflenmiştir. Bunun için özellikle bir materyal geliştirilmemiş; konuşma etkinliklerinin ses kayıtları cep telefonuyla toplanmıştır. Yazı çalışmaları da klasik kompozisyon çalışması olarak uygulanmıştır.

Öğrencilerle yapılan uygulamalar sonrası verilerin hesaplanmasında toplam kullanılan kelime sayısı, kullanılan farklı kelime sayısı ve bu iki verinin oranı ortaya konacağı için “kullanılan farklı kelimeler” tespit edilirken aşağıdaki maddeler göz önünde bulundurulmuştur (Emiroğlu,2015).

- a. Yapım eki almış kelimeler tür, yapı ya da anlam açısından farklılık gösterdiği için yeni bir kelime olarak değerlendirilmiştir. Örnek: *sev-*, *sevgi*, *sevgili*, *sevgililik*...
- b. Edat ve bağlaçlar birer kez sayıldı. Tekrar edenler ise silinerek farklı kelime olarak değerlendirilmedi.
- c. Kelimeler arasında anlam farklılıkları olduğu için bir kelime metinde gerçek ve mecaz anlamıyla birlikte kullanıldıysa bu kelimeler ayrı bir kelime olarak değerlendirildi. Örnek: *Kardeşim vazoyu kırdı. Bu konuda beni kırmadı.*
- d. Fiilimsi eki yapım eki olarak kabul edildiğinden fiilimsiler aynı kelime kökünden türese bile farklı birer kelime olarak değerlendirildi. Örnek: *Gel-*, *gelen*, *gelerek*, *gelince*...
- e. Zamir ve sıfatların sesteş olanları mevcut olduğundan bu kelimeler de incelenmiş ve tür olarak farklı olduğu için ayrı birer kelime olarak değerlendirilmiştir. Örnek: *Bu çocuk... (Sıfat)*, *Bu yanıma gelsin (Zamir)*
- f. Kısaltmalarda metin içinde bir kez sayıldı. Tekrarlanan kısaltmalar farklı birer kelime olarak değerlendirmeye alınmadı. Örnek: *Hz.* , *Dr.* ...
- g. Kurallı birleşik fiiller, iki kelimedenden oluşmasına karşın anlam açısından bir bütünlük ifade ettiğinden tek kelime olarak değerlendirildi. Örnek: *olabilir*, *yapadursun*, *süregelir*...
- h. Yardımcı fiiller bir kez sayıldı metin içinde tekrara düşen kelimeler farklı bir kelime olarak değerlendirilmedi. Örnek: *Yardım etti*, *hasta etti*, *ziyaret etti*...

- i. Eş sesli kelime farkı gözetildi. Eş sesli kelimeler farklı birer kelime olarak değerlendirilerek ayrı birer kelime şeklinde sayıldı. Örnek: *Benim adım Halil. Siz de bir adım atmalısınız.*
- j. Çekim ekleri yeni bir kelime türetmediğinden aynı köke eklenerek kullanılan çekim ekli kelimeler aynı kelime olarak değerlendirildi ve farklı bir kelime olarak sayılmadı. Örnek: *Gitti, gitmiş, gider, giderler...*
- k. İnsan ya da hayvanlar için kullanılan özel isimler; il, ilçe ve ülke vb. isimler farklı kelime olarak değerlendirilmedi. Örnek: *Ahmet, Kemal, Selin, Beyza; Ponçık, Tırmık, Karabaş; Ankara, İstanbul; İngiltere, Rusya...*
- l. Anlamsız kelimeler değerlendirmede ve silindi. Örnek: *edebiyatça, dürüstsüz, luluk...*
- m. Bağlaç ve edatlardaki ses değişimleri dikkate alınarak aynı kelime olarak değerlendirildi. Yazılışları farklı olsa da ses değişimi ya da çekim eki olarak değerlendirilerek farklı kelime sınıflamasında dâhil edilmedi. Örnek: *de/da, mı/mi/mu/mü, çok/çoğu, ben/bana, sen/sana...*

Veriler sayılırken herhangi bir program kullanılmamış el yordamıyla basılı veriler üzerinden sonuca ulaşılmıştır. Süre açısından ekonomik olmayan ve çok çaba gerektiren bu yöntemin seçilme sebebi, bilgisayarda yapılacak bir sayımın yukarıda elde aldığımız fazla sayıdaki kıstası devre dışı bırakmasına sebep olacak olmasındandır. Kelimeler hem anlam hem biçim açısından değerlendirileceği için elle ve kâğıda yapılan döküm sonrası elde edilen veriler bilgisayar programından elde edilen verilerden daha doğru, sağlıklı ve hassas sonuçları ortaya koyacaktır.

b. Uygulamanın Bilgisi:

İlk olarak öğrencilerden değerler eğitimdeki on dört kavram içerisinde kura ile rastgele bir kelime çekmeleri istenmiştir. Öğrencilerin kelimeleri not alınmıştır.

Etkinliklerde planlanan çalışmalar sırasıyla uygulanmak istenmiş ancak hazırlıksız konuşma çalışmasında tekrar tekrar denemeler yapılmasına karşın öğrenciler, bu etkinlikte çok zayıf kalmış ve veri toplama imkânını imkânsız hâle getirmiştir. Bu sebeple hazırlıksız konuşma çalışması uygulanmayarak etkinlikler

hazırlıksız yazma, hazırlıklı konuşma ve hazırlıklı yazma çalışması şeklinde üç aşamalı şekilde gerçekleştirilmiştir.

Yazı çalışmaları için öğrencilere bir ders süresi -40 dakika- verilirken hazırlıklı konuşma çalışmasında 2-5 dakika süre verilmiştir.

İlk olarak hazırlıksız yazı etkinliği yapılmıştır. Ardından öğrencilere bir hafta süre verilerek araştırma yapmaları istenmiştir. Daha sonra ikinci etkinlik olan hazırlıklı konuşma çalışması uygulanmış ve veriler kaydedilmiştir. Bu veriler toplandıktan sonra yazıya dökülerek incelenmiştir. Son etkinlik için ise yine bir hafta süre verilmiş ve ardından hazırlık yazma çalışması uygulanmıştır.

3.4. Veri Analizi

Uygulanan bütün etkinlikler incelenebilmesi için bilgisayar ortamına aktarılmış ve sonrasında çıktısı alınmıştır. Elde edilen veriler analiz edilirken bilgisayardan yardım alınsa da kelime sayımı için özellikle bir program kullanılmamış; sayımlar elle yapılmıştır. Sayım için belirlenen kıstaslara bulgular ve yorum bölümünde maddeler halinde değinilmiştir.

3.5. Sınırlılıklar

- * Çalışma, etkinliklerin uygulanması 5, 6, 7 ve 8. sınıflardan on dörder, toplamda ise elli altı öğrenci ile sınırlıdır.
- * Çalışma, değerler eğitimi kapsamındaki on dört kavram ile sınırlıdır.
- * Çalışma, konuşma ve yazma etkinlikleri ile sınırlıdır.

4. BULGULAR VE YORUM

5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileriyle yapılan uygulamalar sonrası elde edilen sonuçlar istatistik olarak aşağıdaki tablolardaki gibi yansımıştır.

4.1. Uygulamaya Dair Bulgular

Bu bölümde alt problemlere göre istatistiklere yer verilmiştir.

4.1.1 Hazırlıksız konuşma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?

Etkinliklerin ilk basamağı olan “hazırlıksız konuşma” etkinliği uygulanmaya çalışılmış ancak öğrencilerin bu etkinlikte çok zayıf kalmasından ötürü veri elde edilememiştir.

4.1.2. Hazırlıksız yazma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?

Tablo 4.1 Sınıflar Seviyesinde Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplam Sonuçları

Sınıf Seviyeleri	1.Uygulama Hazırlıksız Yazma		
	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
(5) TOPLAM	1689	983	58,2
(6) TOPLAM	2329	1282	55
(7) TOPLAM	2056	1179	57,3
(8) TOPLAM	1915	1197	62,5

Tabloda hazırlıksız yazma etkinliğinde en fazla kelime kullanan 2329 kelime ile 6.sınıf öğrencileriyken; daha sonra 2056 kelime ile 7.sınıf, 1915 kelime ile 8.sınıf ve son olarak 1689 kelime ile 5.sınıf öğrencileri olmuştur. Farklı kelime sayısında da 6.sınıflar 1282 kelime yine en çok farklı kelime kullanımını elde etmiş olmasına rağmen yüzde 55 ile en düşük oranı yakalamıştır. En yüksek oran ise yüzde 62,5’lik oranla 8.sınıf öğrencilerindir.

Eğitimde geçirdikleri süre ve yaşlarıyla doğru orantılı olarak 8.sınıf öğrencilerinin söz varlığı açısından çalışmalarda ön plana çıkması normal gözükmemektedir. 8.sınıf öğrencileri, oran bakımından diğer sınıf seviyelerinin

önünde yer almaktadır. En fazla kelime kullanan 6.sınıf öğrencileri ise tekrara düşerek ve çok sayıda özel isim kullanarak bu veriyi elde etmiştir. Kullandıkları kelime sayısının fazlalığı söz varlığının zengin olduğunu ifade etmemektedir.

4.1.3. Hazırlıklı konuşma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?

Tablo 4.2 Sınıflar Seviyesinde Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplam Sonuçları

Sınıf Seviyeleri	2.Uygulama Hazırlıklı Konuşma		
	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
(5) TOPLAM	1300	771	59,3
(6) TOPLAM	1711	974	56,9
(7) TOPLAM	1573	962	61,1
(8) TOPLAM	1688	1012	59,9

Tabloda hazırlıklı konuşma etkinliğinde toplamda en fazla kelime kullanan sınıfın 1711 kelime ile 6.sınıflarda olduğu görülmektedir. Sıralamada 1688 kelime ile 8.sınıflar ikinci, 1573 kelime ile 7.sınıflar üçüncü ve 1300 kelime ile 5.sınıflar dördüncü olmuştur. Farklı kelime kullanma sayısı ve oranında ise 8.sınıf öğrencileri diğer sınıfları 1012 kelime ve yüzde 59,9'luk oranla geride bırakmıştır. Farklı kelime kullanımında en yüksek oran ise yüzde 61,1 ile 7.sınıf öğrencilerine aittir.

Hazırlıklı konuşma uygulamalarında oranların çok değişmediği ancak kelime sayısının hazırlıksız yazı çalışmasına göre belirgin bir şekilde düştüğü tespit edilmiştir. Bu uygulamada da 6.sınıf öğrencileri diğer sınıflara göre fazla sayıda kelime kullanmıştır. Ancak yine oran açısından en alt seviyede yer almaktadır. 7.sınıflar ile kıyaslandığında ise 6. sınıfların toplamda 138 kelime fazla kullanmış olsa da farklı kelime kullanma açısından 12 kelime fazla kullanabildiği görülmüştür.

4.1.4. Hazırlıklı yazma etkinliklerinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kullandıkları söz varlıkları ne düzeydedir?

Tablo 4.3 Sınıflar Seviyesinde Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplam Sonuçları

Sınıf Seviyeleri	3.Uygulama Hazırlıklı Yazma		
	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
(5) TOPLAM	2123	1210	56,9
(6) TOPLAM	2472	1416	57,2
(7) TOPLAM	<u>2485</u>	1456	58,5
(8) TOPLAM	2067	1241	<u>60</u>

Tabloda hazırlıklı yazma etkinliğinde 2485 kelime ile 7.sınıf öğrencilerinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu etkinlikte sıralama diğer sınıflar için de değişmiştir. 5.sınıf öğrencileri son sırada yer almayıp 2123 kelime ile 8.sınıf öğrencilerinin önüne geçmiştir. Ancak yüzde 56,9'luk oran ile en düşük orada sahip sınıf olmuştur. En yüksek oran ise yüzde 60 ile 8.sınıflar tarafından elde edilmiştir.

Hazırlıklı yazma çalışmasında kullanılan toplam kelime sayısı, bütün sınıf seviyelerinde en üst seviyeye ulaşmıştır. Buna sebep olarak ise bu etkinliğin son etkinlik olarak yapılması dolayısıyla öğrencilerin 2 haftalık araştırma süresi, etkinliklere alışması gösterilebilir. Bütün sınıf seviyelerinde toplam kelime sayısı 2000'in üzerine ulaşmıştır.

4.1.5. Öğrencilerin yazma ve konuşma etkinliklerinde kullandıkları söz varlıklarındaki farklılık ne düzeydedir?

Tablo 4.4 Sınıflar Seviyesinde Üç Etkinlikte Elde Edilen Toplam ve Farklı Kelime Sayıları İle Oranlar

Sınıf Seviyeleri	1.Uygulama Hazırlıksız Yazma			2.Uygulama Hazırlıklı Konuşma			3.Uygulama Hazırlıklı Yazma		
	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
(5) TOPLAM	1689	983	58,2	1300	771	59,3	<u>2123</u>	1210	56,9
(6) TOPLAM	2329	1282	55	1711	974	56,9	<u>2472</u>	1416	57,2
(7) TOPLAM	2056	1179	57,3	1573	962	61,1	<u>2485</u>	1456	58,5
(8) TOPLAM	1915	1197	62,5	1688	1012	59,9	<u>2067</u>	1241	60

Tabloda bütün etkinliklerin verileri bulunmaktadır. Etkinliklerde kullanılan toplam kelime sayıları incelendiğinde en fazla kelime: 2123 kelime 5.sınıf, 2472 kelime 6.sınıf, 2485 kelime ile 7.sınıf ve 2067 kelime ile 8.sınıf öğrencileri tarafından olmak üzere hazırlıklı yazma etkinliğinde elde edilmiştir. Oranlar ise en az yüzde 55 ile en yüksek yüzde 62,5 arasında kalmıştır.

Etkinliklerin hepsi bir arada değerlendirildiğinde öğrenciler, toplam kelime kullanımı açısından en çok kelimeyi hazırlıklı yazma çalışmasında kullanmıştır. Öğrenciler, bütün sınıf seviyelerinde 2000 kelime üzerine çıkmıştır.

Öğrencilerin konuşma çalışmasında en az kelime sayısını elde ettiği tespit edilmiştir. Bu da kendilerini ifade etme konusunda yazılı anlatımı, sözlü anlatımdan daha iyi kullandıklarını göstermektedir. Yazma ve konuşma becerisindeki en büyük fark 7.sınıf öğrencilerinde görülmüştür. 2. ve 3.uygulamalar arasında neredeyse 1000 kelimelik bir fark söz konusudur.

a. 5. Sınıf Verilerinin Değerlendirmesi

Etkinliklerde 7 kız, 7 erkek öğrenci yer almıştır.

Tabloda veri olarak 5.sınıf öğrencilerinin yapılan üç etkinlikte kullandıkları toplam kelime sayıları, farklı kelime sayıları ve elde edilen oranlar yer almaktadır.

Tablo 4.5 5. Sınıf Öğrencileri Etkinlik Verileri

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA			2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA			3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.1. HOŞGÖRÜ	E	141	83	58,8	89	55	55,5	149	88	59
5.2. ADALET	E	145	79	54,4	89	51	57,3	184	104	56,5
5.3. SABIR	E	217	121	55,7	119	68	57,1	284	155	54,5
5.4. SEVGİ	K	114	69	60,5	90	57	63,3	161	96	59,6
5.5. ÖZGÜVEN	E	101	61	60,3	138	74	53,6	94	60	63,8
5.6. ÇALIŞKANLIK	E	126	91	75,2	67	46	68,6	86	65	75,5
5.7. EMPATİ	K	214	112	52,3	49	36	73,4	195	102	52,3
5.8. GÜVEN	K	131	48	36,6	32	26	81,2	96	58	60,4
5.9. SORUMLULUK	K	71	50	70,4	95	57	60	110	69	62,7
5.10. SAYGI	K	100	62	62	146	77	52,7	172	93	54
5.11. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	124	63	50,8	193	102	52,8	142	83	58,4
5.12. YARDIMSEVERLİK	E	65	43	66,1	88	53	60,2	218	89	40,8
5.13. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	63	42	66,6	38	25	65,7	150	93	62
5.14. KANAATKÂRLIK	K	77	59	76,6	67	44	65,6	82	55	67
(5)TOPLAM		1689	983	58,2	1300	771	59,3	2123	1210	56,9

Tabloda 5.sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma etkinliğinde toplamda 1689 kelime, farklı kelime olarak 983 kelime kullanarak yüzde 58,2’lik oran elde ettiği; hazırlıklı konuşma etkinliğinde toplamda 1300 kelime, farklı kelime olarak 771 kelime kullanarak yüzde 59,3’lük oran elde ettiği ve hazırlıklı yazma etkinliğinde toplamda 2123 kelime, farklı 1210 kelime ile yüzde 56,9’luk oran elde ettiği görülmüştür.

Tablodan hareketle:

1. Hazırlıksız Yazma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.6. 5. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.3. SABIR	E	217	121	55,7

Hazırlıksız yazma etkinliğinde 217 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Sabır” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.7 5. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.13. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	63	42	66,6

Hazırlıksız yazma etkinliğinde 63 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Alçak gönüllülük” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.8. 5. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.14. KANAATKÂRLIK	K	77	59	76,6

Hazırlıksız yazma etkinliğinde yüzde 76,6 ile en yüksek oran “Kanaatkârlık” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.9 5. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.8. GÜVEN	K	131	48	36,6

Hazırlıksız yazma etkinliğinde yüzde 36,6 ile en düşük oran “Güven” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Sonuçlara göre fazla kelime kullanmanın kelime hazinesinin zenginliğinin bir işareti olmadığı ortaya çıkmaktadır. Zira en yüksek oranlar genel tablodan da anlaşılacağı üzere daha az kelime kullanan katılımcılar tarafından elde edilmiştir. 14 öğrenciden 10’u %50-70 arasında farklı kelime oranı elde etmiştir. Öğrencilerin fazla kelime sayısına ulaşması bildikleri kelime sayısı ile değil genellikle tekrara düşmelerinden kaynaklanmaktadır.

Toplamda en çok kelime kullanan 2. katılımcı 214 kelimeyle empati kavramını işlemiştir. Ancak burada da %52’lik bir oran elde edilmiştir. Bu da yukarıdaki düşünceyi desteklemektedir. En çok kelime kullanan 3. katılımcı 145 kelimeyle adalet kavramını işlemiştir. Bu kelime de % 54,4’lük bir oran elde

etmiştir. Öğrenciler kullandıkları kelimelerin neredeyse yarısında tekrara düşmüşlerdir. Daha az kelime kullanan öğrenciler ise az kelime kullanmalarına karşın oranları yüksek elde etmişlerdir. Buradan da az kelime kullanan öğrencilerin tekrardan kaçındıkları sonucunu çıkarabiliriz.

5.sınıf öğrencileri katıldıkları hazırlıksız yazma çalışmasında toplamda 1689, farklı olarak da 983 kelime kullanmıştır. Bu veriler sonucu %58,2’lik bir oran elde etmiştir.

2. Hazırlıklı Konuşma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.10. 5. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.11. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	193	102	52,8

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde 193 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Doğruluk Dürüstlük” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.11 5. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.8. GÜVEN	K	32	26	81,2

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde 32 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Güven” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.12 5. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLI KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.8. GÜVEN	K	32	26	81,2

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde yüzde 81,2 ile en yüksek oran “Güven” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.13 5. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLI KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.10. SAYGI	K	146	77	52,7

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde yüzde 52,7 ile en düşük oran “Saygı” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Bu uygulamada sonuç olarak ilk uygulamada olduğu gibi en çok kelime kullanan katılımcının neredeyse yarı yarıya kelime tekrarına düştüğüdür. Bu uygulamada dikkat çeken durum en az kelime kullanan katılımcı ile en yüksek oranı yakalayan katılımcının ve kelimesinin aynı olmasıdır. Çok az sayıda kelime kullanan katılımcı çok az tekrara düşmüş, sözü kısa keserek uygulamayı tamamlamıştır.

Hazırlıklı konuşma uygulamasında en çok kullanan iki öğrenci kız öğrenci iken sonrasında gelen üç ve dördüncü öğrencinin erkek olduğu görülmüştür.

Hazırlıklı konuşma uygulamasında katılımcılar toplamda 1300, farklı olarak 771 kelime kullanmıştır. Bu veriler sonucu %59,3'lük bir oran yakalanmıştır. Hazırlıklı konuşma uygulaması, hazırlıksız yazma uygulamasından sonra

yapılmasına karşın kelime kullanım sayısında bir artma değil azalma tespit edilmiştir. Bu durum çocukların konuşma konusunda yazmaya göre daha zayıf olduklarına işaret etmektedir. Oranda ise anlamlı bir farklılık yoktur.

Öğrenciler toplamda hazırlıklı konuşma uygulamasında ilk uygulamaya göre 389 kelime daha az kullanmıştır. Bu da öğrenci başına 27,7 kelime az kullanıldığı sonucunu ortaya koymaktadır.

3. Hazırlıklı Yazma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.14 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.3. SABIR	E	284	155	54,5

Hazırlıklı yazma etkinliğinde 284 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Sabır” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.15 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.14. KANAATKÂRLIK	K	82	55	67

Hazırlıklı yazma etkinliğinde 82 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Kanaatkârlık” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.16 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.6. ÇALIŞKANLIK	E	86	65	75,5

Hazırlıklı yazma etkinliğinde yüzde 75,5 ile en yüksek oran “Çalışkanlık” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.17 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.12. YARDIMSEVERLİK	E	218	89	40,8

Hazırlıklı yazma etkinliğinde yüzde 40,8 ile en düşük oran “Yardımseverlik” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Hazırlıklı yazma çalışmasında en fazla kullanılan kelime sayısı 284 olarak tespit edilmiştir. Bu sayı aynı zamanda üç uygulamanın en yüksek sayıdır. Buna karşılık oran konusunda anlamı bir değişme olmamış ve %54,5’lik oran elde edilmiştir.

En az kelime kullanılan ikinci kavram -5. 6. Çalışkanlık- 86 kelime sayısı ile en yüksek oranı bize vermektedir. Bu da öğrencilerde az kelime kullanmakla yüksek oran yakalama arasında doğru orantı olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde en az fazla kelime kullanılan ikinci kelime -5.12. Yardımseverlik- 218 kelime sayısı ile en düşük oranı ortaya koymuştur.

Verilerde dikkat çeken bir başka detay ise hazırlıklı yazma çalışmasında kullanılan en az kelime sayısının hazırlıklı konuşma uygulamasının ortalamasına

yakın bir değerde olmasındır. Bu da yine konuşma becerisinin, yazma alanına göre zayıf kaldığına işarettir.

Uygulamanın toplam sonuçlarından hareketle kelime ve oran durumu nedir?

Tablo 4.18 5. Sınıf Öğrencilerinin Üç Etkinlikte Elde Ettikleri Toplam ve Farklı Kelime Sayıları İle Oranlar

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA			2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA			3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
(5)TOPLAM	1689	983	58,2	1300	771	59,3	2123	1210	56,9

Tabloda 5.sınıf öğrencilerinin 2123 kelime ile toplamda en çok kelimeyi hazırlıklı yazma etkinliğinde kullandıkları görülmüştür. Bunu 1689 kelime ile hazırlıksız yazma ve 1300 kelime ile hazırlıklı konuşma etkinlikleri takip etmiştir. En yüksek oran yüzde 59,3 ile hazırlıklı konuşma etkinliğinde elde edilmiştir. En düşük oran ise yüzde 56,9 ile hazırlıklı yazma etkinliğinde elde edilmiştir.

Öğrenciler en çok kelimeyi hazırlıklı yazma çalışmasında kullanmışlardır. 1. ve 3. uygulamanın süreleri eşit olmasına rağmen gerek hazırlık yapılması gerekse çalışmanın yapmış olduğu katkı kullanılan kelime sayısını önemli ölçüde arttırmıştır. Yazı çalışmaları arasında toplamda 434 kelime, kişi başına ise 31 kelimelik fark ortaya çıkmıştır.

Oranlarda ise belirgin bir farklılık yoktur. Farklı kelime oranı yine az kelime kullanılan çalışma olan konuşma çalışmasında yüksek çıkmıştır.

Öğrencilerin başarı puanıyla kullandıkları kelime sayısı arasında bir bağlantı var mıdır?

Tablo 4.19. 5. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.3. SABIR	E	217	121	55,7
5.7. EMPATİ	K	214	112	52,3
5.2. ADALET	E	145	79	54,4
5.1. HOŞGÖRÜ	E	141	83	58,8
5.8. GÜVEN	K	131	48	36,6
5.6. ÇALIŞKANLIK	E	126	91	75,2
5.11. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	124	63	50,8
5.4. SEVGİ	K	114	69	60,5
5.5. ÖZGÜVEN	E	101	61	60,3
5.10. SAYGI	K	100	62	62
5.14. KANAATKÂRLIK	K	77	59	76,6
5.9. SORUMLULUK	K	71	50	70,4
5.12. YARDIMSEVERLİK	E	65	43	66,1
5.13. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	63	42	66,6

Kısmen sapmalar olsa da hazırlıksız yazma çalışmalarında, başarı puanı yüksek olan öğrencilerin -5.3, 5.2, 5.1- üst sırada, başarı puanı düşük olan öğrencilerin -5.14, 5.12, 5.13- alt sırada bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.20. 5. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Konuşma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.11. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	193	102	52,8
5.10. SAYGI	K	146	77	52,7
5.5. ÖZGÜVEN	E	138	74	53,6
5.3. SABIR	E	119	68	57,1
5.9. SORUMLULUK	K	95	57	60
5.4. SEVGİ	K	90	57	63,3
5.1. HOŞGÖRÜ	E	89	55	55,5
5.2. ADALET	E	89	51	57,3
5.12. YARDIMSEVERLİK	E	88	53	60,2
5.6. ÇALIŞKANLIK	E	67	46	68,6
5.14. KANAATKÂRLIK	K	67	44	65,6
5.7. EMPATİ	K	49	36	73,4
5.13. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	38	25	65,7
5.8. GÜVEN	K	32	26	81,2

Hazırlıklı konuşma çalışması incelendiğinde başarı puanıyla kullanılan kelime sayısı arasında doğru orantı olmadığı göze çarpmaktadır.

Tablo 4.21 5. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
5.3. SABIR	E	284	155	54,5
5.12. YARDIMSEVERLİK	E	218	89	40,8
5.7. EMPATİ	K	195	102	52,3
5.2. ADALET	E	184	104	56,5
5.10. SAYGI	K	172	93	54
5.4. SEVGİ	K	161	96	59,6
5.13. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	150	93	62
5.1. HOŞGÖRÜ	E	149	88	59
5.11. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	142	83	58,4
5.9. SORUMLULUK	K	110	69	62,7
5.8. GÜVEN	K	96	58	60,4
5.5. ÖZGÜVEN	E	94	60	63,8
5.6. ÇALIŞKANLIK	E	86	65	75,5
5.14. KANAATKÂRLIK	K	82	55	67

Hazırlıklı yazma çalışmasında da başarı puanıyla kelime kullanımı arasında doğru orantı yoktur.

Bütün uygulamalar ele alındığında incelenen 42 veride toplam kelime kullanım durumu nedir?

Tablo 4.22 5. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı

5.Sınıf Kullanılan Kelime Sayıları	1. Uygulama Hazırlıksız Yazma	2. Uygulama Hazırlıklı Konuşma	3. Uygulama Hazırlıklı Yazma
0 -99 kelime	2 öğrenci	10 öğrenci	4 öğrenci
100 -199 kelime	8 öğrenci	4 öğrenci	8 öğrenci
200 – 300 kelime	4 öğrenci	-	2 öğrenci

Kullanılan en fazla kelime hazırlıklı yazma etkinliğinde 284 kelime olarak görülürken en az kelime 32 ile hazırlıklı konuşma etkinliğinde görülmüştür.

Tablo 4.23 5. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı (Genel)

5.Sınıf Kullanılan Kelime Sayıları	Bütün Uygulamalar
0 -99 kelime	16 öğrenci
100 -199 kelime	20 öğrenci
200 – 300 kelime	6 öğrenci

Bütün uygulamalara birlikte bakıldığında ise en çok 100 - 199 kelime arasında yığılma olduğu görülmektedir. 0 – 99 kelime kullanan öğrencilerden 16'sının 10'u hazırlıklı konuşma çalışmasında elde etmiştir.

b. 6. Sınıf Verilerinin Değerlendirmesi

Etkinliklerde 7 kız, 7 erkek öğrenci yer almıştır.

Tabloda veri olarak 6.sınıf öğrencilerinin yapılan üç etkinlikte kullandıkları toplam kelime sayıları, farklı kelime sayıları ve elde edilen oranlar yer almaktadır.

Tablo 4.24 6. Sınıf Öğrencileri Etkinlik Verileri

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA			2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA			3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.1. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	221	124	56,1	133	80	60,1	173	114	65,8
6.2. SAYGI	K	122	70	57,3	104	67	64,4	175	96	54,8
6.3. ÖZGÜVEN	E	161	109	67,7	158	89	57,4	309	194	62,7
6.4. ADALET	E	134	80	59,7	280	116	41,4	130	88	67,6
6.5. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	E	146	76	52	125	72	57,6	104	58	55,7
6.6. SORUMLULUK	K	174	95	54,5	79	47	59,4	137	67	48,9
6.7. SEVGİ	K	235	114	48,5	87	48	55,1	238	122	51,2
6.8. HOŞGÖRÜ	E	167	96	57,4	106	70	66	192	88	48,8
6.9. ÇALIŞKANLIK	K	248	121	48,7	143	85	59,4	288	144	50
6.10. EMPATİ	K	104	71	68,2	51	35	68,6	106	60	56,6
6.11. GÜVEN	E	188	86	45,7	68	47	69,1	165	95	57,5
6.12. KANAATKÂRLIK	E	133	72	54,1	93	69	74,1	204	125	61,2
6.13. SABIR	K	207	110	53,1	88	57	64,7	128	92	71,8
6.14. YARDIMSEVERLİK	K	89	58	65,1	196	92	46,9	123	73	59,3
(6) TOPLAM		2329	1282	55	1711	974	56,9	2472	1416	57,2

Tabloda 6.sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma etkinliğinde toplamda 2329 kelime, farklı kelime olarak 1282 kelime kullanarak yüzde 55’lik oran elde ettiği; hazırlıklı konuşma etkinliğinde toplamda 1711 kelime, farklı kelime olarak 974 kelime kullanarak yüzde 56,9’luk oran elde ettiği ve hazırlıklı yazma etkinliğinde toplamda 2472 kelime, farklı 1416 kelime ile yüzde 57,2’lik oran elde ettiği görülmüştür.

Tablodan hareketle:

1. Hazırlıksız Yazma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.25 6. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORA N (%)
6.9. ÇALIŞKANLIK	K	248	121	48,7

Hazırlıksız yazma etkinliğinde 248 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Çalışkanlık” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.26 6. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.14. YARDIMSEVERLİK	K	89	58	65,1

Hazırlıksız yazma etkinliğinde 89 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Yardımseverlik” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.27 6. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.10. EMPATİ	K	104	71	68,2

Hazırlıksız yazma etkinliğinde yüzde 68,2 ile en yüksek oran “Empati” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.28 6. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.11. GÜVEN	E	188	86	45,7

Hazırlıksız yazma etkinliğinde yüzde 45,7 ile en düşük oran “Güven” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Sonuçlara göre 1.uygulamada 6.sınıf öğrencileri 5.sınıf öğrencilerine göre toplamda 640 kelime fazla kullanmıştır. Bu da öğrenci başına ortalama 45 kelime demektir ki büyük bir farklılık ortaya çıkmaktadır.

En çok kelime kullanan öğrencinin 248 kelime kullansa da elde ettiği orana baktığımızda %48,7 ile oran sıralamasında sondan üçüncü olduğunu görebiliyoruz. Bu da yine öğrencinin çok fazla tekrara düştüğünün işaretidir.

6.sınıf öğrencileri katıldıkları hazırlıksız yazma çalışmasında toplamda 2329, farklı olarak da 1282 kelime kullanmıştır. Bu veriler sonucu %55'lik bir oran elde etmiştir. Bu da önceki yorumlamada çıkan sonuç gibi kişi başına 45 kelimelik fazla kullanma durumu olsa da bu oran ortalamasına belirgin bir şekilde yansımamış; aksine ters bir durum olarak oranın düşmesine sebep olmuştur.

2. Hazırlıklı Konuşma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.29 6. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.4. ADALET	E	280	116	41,4

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde 280 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Adalet” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.30 6. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.10. EMPATİ	K	51	35	68,6

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde 51 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Empati” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.31 6. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.12. KANAATKÂRLIK	E	93	69	74,1

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde yüzde 74,1 ile en yüksek oran “Kanaatkârlık” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.32 6. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.4. ADALET	E	280	116	41,4

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde yüzde 41,4 ile en düşük oran “Adalet” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Bu uygulamada sonuç olarak en çok kelime kullanan öğrencinin aynı zamanda en düşük oranı elde eden öğrenci olduğu görülmüştür. En az kelime kullanan öğrenci ise oran konusunda üçüncü olmuştur. Bu da kelime kullanımı artan öğrencinin farklı kelime ve kavramlar kullanmak yerine aynı kelimeleri kullandığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Hazırlıklı konuşma uygulamasında katılımcılar toplamda 1711, farklı olarak 974 kelime kullanmıştır. Bu veriler sonucu %56,9’luk bir oran yakalanmıştır. Kullanılan kelime sayısı ilk uygulamaya göre düşmüş ancak oran 1,9 puan artmıştır.

Öğrenciler toplamda hazırlıklı konuşma uygulamasında ilk uygulamaya göre 681 kelime daha az kullanmıştır. Bu da öğrenci başına 44,1 kelime az kullanıldığı sonucunu ortaya koymaktadır.

3. Hazırlıklı Yazma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.33 6. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.3. ÖZGÜVEN	E	309	194	62,7

Hazırlıklı yazma etkinliğinde 309 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Özgüven” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.34 6. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.5. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	E	104	58	55,7

Hazırlıklı yazma etkinliğinde 104 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Doğruluk Dürüstlük” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.35 6. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.13. SABIR	K	128	92	71,8

Hazırlıklı yazma etkinliğinde yüzde 71,8 ile en yüksek oran “Sabır” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.36 6. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.8. HOŞGÖRÜ	E	192	88	48,8

Hazırlıklı yazma etkinliğinde yüzde 48,8 ile en düşük oran “Hoşgörü” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Hazırlıklı yazma çalışmasında en fazla kullanılan kelime sayısı 309 olarak tespit edilmiştir. Bu sayı aynı zamanda üç uygulamanın en yüksek sayısıdır. Bununla birlikte elde edilen oran da sınıf ortalamasının üzerindedir. Öğrenci yalnız fazla kelime kullanmakla kalmamış, farklı kelime kullanmada da yaşlılarının önüne geçmiştir.

En az kullanılan kelime sayısı 104 olarak tespit edilmiştir. Bu katılımcının elde ettiği oran aynı zamanda sınıf ortalamasının altındadır. Bu da konuşma becerisi konusunda öğrencinin akranlarına oranla zayıf kaldığını göstermektedir.

Uygulamanın toplam sonuçlarından hareketle kelime ve oran durumu nedir?

Tablo 4.37 6. Sınıf Öğrencilerinin Üç Etkinlikte Elde Ettikleri Toplam ve Farklı Kelime Sayıları İle Oranlar

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA			2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA			3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
(6) TOPLAM	2329	1282	55	1711	974	56,9	2472	1416	57,2

Tabloda 6.sınıf öğrencilerinin 2472 kelime ile toplamda en çok kelimeyi hazırlıklı yazma etkinliğinde kullandıkları görülmüştür. Bunu 2329 kelime ile hazırlıksız yazma ve 1711 kelime ile hazırlıklı konuşma etkinlikleri takip etmiştir. En yüksek oran yüzde 57,2 ile hazırlıklı yazma etkinliğinde elde edilmiştir. En düşük oran ise yüzde 55 ile hazırlıksız yazma etkinliğinde elde edilmiştir.

Öğrenciler en çok kelimeyi hazırlıklı yazma çalışmasında kullanmışlardır. Ancak 1. uygulamayla 3. uygulama arasında kelime sayısı açısından belirgin bir fark yoktur. Burada dikkat çeken nokta kullanılan kelime sayısı artmış olmasına rağmen daha önceki verilerde gördüğümüz oranın düşmesi durumuna burada rastlanmamıştır. Kullanılan kelime sayısı ile birlikte oran 2,2 puan artmıştır.

Öğrencilerin başarı puanıyla kullandıkları kelime sayısı arasında bir bağlantı var mıdır?

Tablo 4.38 6. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.9. ÇALIŞKANLIK	K	248	121	48,7
6.7. SEVGİ	K	235	114	48,5
6.1. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	221	124	56,1
6.13. SABIR	K	207	110	53,1
6.11. GÜVEN	E	188	86	45,7
6.6. SORUMLULUK	K	174	95	54,5
6.8. HOŞGÖRÜ	E	167	96	57,4
6.3. ÖZGÜVEN	E	161	109	67,7
6.5. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	E	146	76	52
6.4. ADALET	E	134	80	59,7
6.12. KANAATKÂRLIK	E	133	72	54,1
6.2. SAYGI	K	122	70	57,3
6.10. EMPATİ	K	104	71	68,2
6.14. YARDIMSEVERLİK	K	89	58	65,1

6.sınıf öğrencilerin başarı puanları göz önüne alındığında 1. uygulama olan hazırlıksız yazı çalışmasında doğru orantılı bir sıralama oluşmadığı görülmektedir.

Tablo 4.39 6. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Konuşma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUSMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.4. ADALET	E	280	116	41,4
6.14. YARDIMSEVERLİK	K	196	92	46,9
6.3. ÖZGÜVEN	E	158	89	57,4
6.9. ÇALIŞKANLIK	K	143	85	59,4
6.1. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	133	80	60,1
6.5. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	E	125	72	57,6
6.8. HOŞGÖRÜ	E	106	70	66
6.2. SAYGI	K	104	67	64,4
6.12. KANAATKÂRLIK	E	93	69	74,1
6.13. SABIR	K	88	57	64,7
6.7. SEVGİ	K	87	48	55,1
6.6. SORUMLULUK	K	79	47	59,4
6.11. GÜVEN	E	68	47	69,1
6.10. EMPATİ	K	51	35	68,6

Hazırlıklı konuşma çalışması incelendiğinde başarı puanıyla kullanılan kelime sayısı arasında doğru orantı olmadığı göze çarpmaktadır. Burada dikkat çeken detay başarı puanı en düşük olan 14. öğrencinin hazırlıksız yazmada son sırada yer alırken konuşma çalışmasında 2. sırada olmasıdır.

Tablo 4.40 6. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
6.3. ÖZGÜVEN	E	309	194	62,7
6.12. KANAATKÂRLIK	E	288	144	50
6.8. HOŞGÖRÜ	E	238	122	51,2
6.6. SORUMLULUK	K	204	125	61,2
6.2. SAYGI	K	192	88	48,8
6.14. YARDIMSEVERLİK	K	175	96	54,8
6.4. ADALET	E	173	114	65,8
6.7. SEVGİ	K	165	95	57,5
6.5. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	E	137	67	48,9
6.9. ÇALIŞKANLIK	K	130	88	67,6
6.11. GÜVEN	E	128	92	71,8
6.10. EMPATİ	K	123	73	59,3
6.13. SABIR	K	106	60	56,6
6.1. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	104	58	55,7

Hazırlıklı yazma çalışmasında da başarı puanıyla kelime kullanımı arasında doğru orantı yoktur. Burada da farklı bir sonuç olarak başarı puanı sıralamasında 1. olan öğrencinin 3. uygulama son sırada yer almasıdır.

Bütün uygulamalar ele alındığında incelenen 42 veride toplam kelime kullanım durumu nedir?

Tablo 4.41 6. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı

6.Sınıf Kullanılan Kelime Sayıları	1. Uygulama Hazırlıksız Yazma	2. Uygulama Hazırlıklı Konuşma	3. Uygulama Hazırlıklı Yazma
0 -99 kelime	2 öğrenci	6 öğrenci	-
100 -199 kelime	9 öğrenci	8 öğrenci	11 öğrenci
200 – 300 kelime	3 öğrenci	-	3 öğrenci

Kullanılan en fazla kelime hazırlıklı yazma çalışmasında 309 kelime olarak görülürken en az kelime 51 ile hazırlıklı konuşma çalışmasında görülmüştür.

Tablo 4.42 6. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı (Genel)

6.Sınıf Kullanılan Kelime Sayıları	Bütün Uygulamalar
0 -99 kelime	8 öğrenci
100 -199 kelime	28 öğrenci
200 – 300 kelime	6 öğrenci

Bütün uygulamalara birlikte bakıldığında ise en çok 100 - 199 kelime arasında yığılma olduğu görülmektedir. 100 –199 kelime kullanan grubun yüzde 66,6'sını oluşturmaktadır.

c. 7. Sınıf Verilerinin Değerlendirmesi

Etkinliklerde 8 kız, 6 erkek öğrenci yer almıştır.

Tabloda veri olarak 7.sınıf öğrencilerinin yapılan üç etkinlikte kullandıkları toplam kelime sayıları, farklı kelime sayıları ve elde edilen oranlar yer almaktadır.

Tablo 4.43 7. Sınıf Öğrencileri Etkinlik Verileri

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA			2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA			3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.1. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	104	58	55,7	91	54	59,3	193	106	54,9
7.2. EMPATİ	K	203	98	48,2	119	71	59,6	288	147	51
7.3. HOŞGÖRÜ	E	208	127	61	137	89	64,9	232	151	65
7.4. YARDIMSEVERLİK	K	287	122	42,5	109	65	59,6	178	96	53,9
7.5. KANAATKÂRLIK	K	135	89	65,9	114	78	68,4	210	116	55,2
7.6. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	K	129	82	63,5	104	59	56,7	179	113	63,1
7.7. ÖZGÜVEN	E	186	105	56,4	159	86	54	168	100	59,5
7.8. GÜVEN	K	158	88	55,6	190	100	52,6	163	104	63,8
7.9. SEVGİ	K	77	45	58,4	88	67	76,1	145	79	54,4
7.10. SAYGI	E	77	46	59,7	127	67	52,7	114	58	50,8
7.11. ÇALIŞKANLIK	E	121	80	66,1	80	54	67,5	166	109	66,8
7.12. ADALET	K	145	96	66,2	92	57	61,9	151	86	56,9
7.13. SORUMLULUK	E	121	72	59,5	75	49	65,3	109	75	68,8
7.14. SABIR	E	105	71	67,6	88	66	75	189	116	61,3
(7) TOPLAM		2056	1179	57,3	1573	962	61,1	2485	1456	58,5

Tabloda 7.sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma etkinliğinde toplamda 2056 kelime, farklı kelime olarak 1179 kelime kullanarak yüzde 57,3'lük oran elde ettiği; hazırlıklı konuşma etkinliğinde toplamda 1573 kelime, farklı kelime olarak 962 kelime kullanarak yüzde 61,1'lik oran elde ettiği ve hazırlıklı yazma

etkinliğinde toplamda 2485 kelime, farklı 1456 kelime ile yüzde 58,5'lik oran elde ettiği görülmüştür.

Tablodan hareketle:

1. Hazırlıksız Yazma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.44 7. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.4. YARDIMSEVERLİK	K	287	122	42,5

Hazırlıksız yazma etkinliğinde 287 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Yardımseverlik” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.45 7. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.9. SEVGİ	K	77	45	58,4

Hazırlıksız yazma etkinliğinde 77 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Sevgi” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.46 7. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.14. SABIR	E	105	71	67,6

Hazırlıksız yazma etkinliğinde yüzde 67,6 ile en yüksek oran “Sabır” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.47 7. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.4. YARDIMSEVERLİK	K	287	122	42,5

Hazırlıksız yazma etkinliğinde yüzde 42,5 ile en düşük oran “Yardıms severlik” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Sonuçlara göre 1. uygulamada 7.sınıf öğrencileri 6.sınıf öğrencilerine göre toplamda 273 kelime az kullanmıştır. Bu da öğrenci başına ortalama 19,5 kelime daha az kelime kullanıldığını göstermektedir. Kelime sayısının düşmesi oranın düşmesine sebep olmamıştır. Aksi şekilde oranda 2,3'lük bir artış elde edilmiştir.

En çok kelime kullanan öğrencinin 287 kelime kullansa da elde ettiği orana baktığımızda %42,5 ile oran sıralamasında son sırada yer aldığı görülmektedir. Bu da öğrencinin çok fazla tekrara düştüğünün işaretidir. En yüksek oranı elde öğrenci ise toplam kelime kullanım sıralamasında 10. sıradadır.

7.sınıf öğrencileri katıldıkları hazırlıksız yazma çalışmasında toplamda 2056, farklı olarak da 1179 kelime kullanmıştır. Bu veriler sonucu %57,3'lük bir oran elde etmiştir.

2. Hazırlıklı Konuşma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.48 7. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.8. GÜVEN	K	190	100	52,6

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde 190 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Güven” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.49 7. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.13. SORUMLULUK	E	75	49	65,3

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde 75 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Sorumluluk” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.50 7. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.9. SEVGİ	K	88	67	76,1

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde yüzde 76,1 ile en yüksek oran “Sevgi” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.51 7. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.8. GÜVEN	K	190	100	52,6

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde yüzde 52,6 ile en düşük oran “Güven” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Bu uygulamada da en çok kelime kullanan öğrencinin aynı zamanda en düşük oranı elde eden öğrenci olduğu görülmüştür.

Hazırlıklı konuşma uygulamasında katılımcılar toplamda 1573, farklı olarak 962 kelime kullanmıştır. Bu veriler sonucu %61,1’lik bir oran yakalanmıştır. Kullanılan kelime sayısı ilk uygulamaya göre düşmüş ancak oran 3,7 puan artmıştır.

Öğrenciler toplamda hazırlıklı konuşma uygulamasında ilk uygulamaya göre 483 kelime daha az kullanmıştır. Bu da öğrenci başına 34,5 kelime az kullanıldığı sonucunu ortaya koymaktadır.

3. Hazırlıklı Yazma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.52 7. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.2. EMPATİ	K	288	147	51

Hazırlıklı yazma etkinliğinde 288 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Empati” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.53 5. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.13. SORUMLULUK	E	109	75	68,8

Hazırlıklı yazma etkinliğinde 109 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Sorumluluk” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.54 7. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.13. SORUMLULUK	E	109	75	68,8

Hazırlıklı yazma etkinliğinde yüzde 68,8 ile en yüksek oran “Sorumluluk” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.55 7. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.10. SAYGI	E	114	58	50,8

Hazırlıklı yazma etkinliğinde yüzde 50,8 ile en düşük oran “Saygı” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Hazırlıklı yazma çalışmasında en fazla kullanılan kelime sayısı 288 olarak tespit edilmiştir. Bu sayı aynı zamanda yine üç uygulamanın en yüksek sayısıdır. Bu verinin oranına bakıldığında ise ortalamanın 7,5 puan elde edilmiştir.

En az kullanılan kelime sayısı 109 olarak tespit edilmiştir. Katılımcının elde ettiği oran ile sınıfın en yüksek oranını elde etmiştir.

Uygulamanın toplam sonuçlarından hareketle kelime ve oran durumu nedir?

Tablo 4.56 7. Sınıf Öğrencilerinin Üç Etkinlikte Elde Ettikleri Toplam ve Farklı Kelime Sayıları İle Oranlar

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA			2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA			3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
(7) TOPLAM	2056	1179	57,3	1573	962	61,1	2485	1456	58,5

Tabloda 7.sınıf öğrencilerinin 2485 kelime ile toplamda en çok kelimeyi hazırlıklı yazma etkinliğinde kullandıkları görülmüştür. Bunu 2056 kelime ile hazırlıksız yazma ve 1573 kelime ile hazırlıklı konuşma etkinlikleri takip etmiştir. En yüksek oran yüzde 61,1 ile hazırlıklı konuşma etkinliğinde elde edilmiştir. En düşük oran ise yüzde 57,3 ile hazırlıksız yazma etkinliğinde elde edilmiştir.

Öğrenciler en çok kelimeyi hazırlıklı yazma çalışmasında kullanmışlardır. 1. uygulamayla 3. uygulama arasında 429 kelimelik bir fark vardır. Uygulamaların sonuçları karşılaştırıldığında 2 ve 3.uygulamalar arasında toplamda kullanılan kelime sayısında 912 kelimelik büyük bir fark vardır. Bu büyük farka rağmen oranda fazla bir değişim olmamıştır.

Öğrencilerin başarı puanıyla kullandıkları kelime sayısı arasında bir bağlantı var mıdır?

Tablo 4.57 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.4. YARDIMSEVERLİK	K	287	58	55,7
7.3. HOŞGÖRÜ	E	208	98	48,2
7.2. EMPATİ	K	203	127	61
7.7. ÖZGÜVEN	E	186	122	42,5
7.8. GÜVEN	K	158	89	65,9
7.12. ADALET	K	145	82	63,5
7.5. KANAATKÂRLIK	K	135	105	56,4
7.6. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	K	129	88	55,6
7.11. ÇALIŞKANLIK	E	121	45	58,4
7.13. SORUMLULUK	E	121	46	59,7
7.14. SABIR	E	105	80	66,1
7.1. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	104	96	66,2
7.9. SEVGİ	K	77	72	59,5
7.10. SAYGI	E	77	71	67,6

7.sınıf öğrencilerin başarı puanları göz önüne alındığında 1. uygulama olan hazırlıksız yazı çalışmasında üst sıralardaki ilk 3 öğrencinin -7.4, 7.3, 7.2- başarı puanlamasında ilk 4'te yer alan öğrenciler olduğu tespit edilmiştir. Başarı puanı akranlarına göre düşük olan öğrenciler ise -7.11, 7.13, 7.14- kelime kullanımında sonlarda yer almıştır.

Tablo 4.58 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Konuşma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	2.UYGULAMA HAZIRLIKLI KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.8. GÜVEN	K	190	100	52,6
7.7. ÖZGÜVEN	E	159	86	54
7.3. HOŞGÖRÜ	E	137	89	64,9
7.10. SAYGI	E	127	67	52,7
7.2. EMPATİ	K	119	71	59,6
7.5. KANAATKÂRLIK	K	114	78	68,4
7.4. YARDIMSEVERLİK	K	109	65	59,6
7.6. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	K	104	59	56,7
7.12. ADALET	K	92	57	61,9
7.1. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	91	54	59,3
7.9. SEVGİ	K	88	67	76,1
7.14. SABIR	E	88	66	75
7.11. ÇALIŞKANLIK	E	80	54	67,5
7.13. SORUMLULUK	E	75	49	65,3

Hazırlıklı konuşma çalışması incelendiğinde listenin üst kısmında değil alt kısmında doğru orantı olduğu görülmüştür. Ders başarısı daha düşük olan öğrenciler –7.14, 7.11, 7.13- son 3 sırada yer almıştır. Burada dikkat çeken detay başarı puanı en yüksek olan öğrencinin iki uygulamada da son sıralarda yer almasıdır.

Tablo 4.59 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
7.2. EMPATİ	K	288	147	51
7.3. HOŞGÖRÜ	E	232	151	65
7.5. KANAATKÂRLIK	K	210	116	55,2
7.1. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	193	106	54,9
7.14. SABIR	E	189	116	61,3
7.6. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	K	179	113	63,1
7.4. YARDIMSEVERLİK	K	178	96	53,9
7.7. ÖZGÜVEN	E	168	100	59,5
7.11. ÇALIŞKANLIK	E	166	109	66,8
7.8. GÜVEN	K	163	104	63,8
7.12. ADALET	K	151	86	56,9
7.9. SEVGİ	K	145	79	54,4
7.10. SAYGI	E	114	58	50,8
7.13. SORUMLULUK	E	109	75	68,8

Hazırlıklı yazma çalışmasında da listenin üst kısmında başarı puanı yüksek olan öğrenciler -7.2, 7.3, 7.5, 7.1- sıralanmıştır.

Bütün uygulamalar ele alındığında incelenen 42 veride toplam kelime kullanım durumu nedir?

Tablo 4.60 7. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı

7.Sınıf Kullanılan Kelime Sayıları	1. Uygulama Hazırlıksız Yazma	2. Uygulama Hazırlıklı Konuşma	3. Uygulama Hazırlıklı Yazma
0 -99 kelime	2 öğrenci	6 öğrenci	-
100 -199 kelime	9 öğrenci	8 öğrenci	11 öğrenci
200 – 300 kelime	3 öğrenci	-	3 öğrenci

Kullanılan en fazla kelime hazırlıklı yazma çalışmasında 288 kelime olarak görülürken en az kelime 75 sonucu ile hazırlıklı konuşma çalışmasında görülmüştür.

Tablo 4.61 7. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı (Genel)

7.Sınıf Kullanılan Kelime Sayıları	Bütün Uygulamalar
0 -99 kelime	8 öğrenci
100 -199 kelime	28 öğrenci
200 – 300 kelime	6 öğrenci

Bütün uygulamalara birlikte bakıldığında ise en çok 100 - 199 kelime arasında yığılma olduğu görülmektedir. 100 –199 kelime kullanan grubun yüzde 66,6'sını oluşturmaktadır. Bu veriler 6.sınıf verileri ile aynı oranı vermektedir.

6 ve 7. sınıfların verileri karşılaştırıldığında kelime sayısı kullanımında hazırlıklı konuşma hiçbir öğrenci 200 kelimenin üzerine çıkamamış; hazırlıklı yazma çalışmasında ise hiçbir öğrenci 100 kelimenin altına düşmemiştir.

d. 8. Sınıf Verilerinin Değerlendirmesi

Etkinliklerde 10 kız, 4 erkek öğrenci yer almıştır.

Tabloda veri olarak 7.sınıf öğrencilerinin yapılan üç etkinlikte kullandıkları toplam kelime sayıları, farklı kelime sayıları ve elde edilen oranlar yer almaktadır.

Tablo 4.62 8. Sınıf Öğrencileri Etkinlik Verileri

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA			2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA			3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.1. ADALET	E	138	100	72,4	132	80	60,6	122	84	68,8
8.2. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	128	91	71	56	41	73,2	110	68	61,8
8.3. SABIR	K	155	104	67	133	84	63,1	200	128	64
8.4. SEVGİ	K	175	109	62,2	162	85	52,4	201	125	62,1
8.5. SAYGI	K	143	79	55,2	126	87	69	142	86	60,5
8.6. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	123	75	60,9	89	48	53,9	160	101	63,1
8.7. SORUMLULUK	K	150	68	45,3	190	96	50,5	222	106	47,7
8.8. KANAATKÂRLIK	K	217	136	62,6	195	117	60	237	124	52,3
8.9. GÜVEN	K	122	75	61,4	114	73	64	104	66	63,4
8.10. ÇALIŞKANLIK	E	196	120	61,2	132	74	56	78	57	73
8.11. EMPATİ	K	75	55	73,3	85	54	63,5	160	100	62,5
8.12. YARDIMSEVERLİK	K	138	91	65,9	139	79	56,8	151	88	58,2
8.13. ÖZGÜVEN	K	67	40	59,7	74	52	70,2	103	62	60,1
8.14. HOŞGÖRÜ	E	88	54	61,3	61	42	68,8	77	46	59,7
(8) TOPLAM		1915	1197	62,5	1688	1012	59,9	2067	1241	60

Tabloda 8.sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma etkinliğinde toplamda 1915 kelime, farklı kelime olarak 1197 kelime kullanarak yüzde 62,5'lik oran elde ettiği; hazırlıklı konuşma etkinliğinde toplamda 1688 kelime, farklı kelime olarak 1012 kelime kullanarak yüzde 59,9'luk oran elde ettiği ve hazırlıklı yazma etkinliğinde toplamda 2067 kelime, farklı 1241 kelime ile yüzde 60'lık oran elde ettiği görülmüştür.

Tablodan hareketle:

1. Hazırlıksız Yazma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.63 8. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.8. KANAATKÂRLIK	K	217	136	62,6

Hazırlıksız yazma etkinliğinde 217 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Kanaatkârlık” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.64 8. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.13. ÖZGÜVEN	K	67	40	59,7

Hazırlıksız yazma etkinliğinde 67 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Özgüven” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.65 8. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.11. EMPATİ	K	75	55	73,3

Hazırlıksız yazma etkinliğinde yüzde 73,3 ile en yüksek oran “Empati” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.66 8. Sınıflar Hazırlıksız Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.7. SORUMLULUK	K	150	68	45,3

Hazırlıksız yazma etkinliğinde yüzde 45,3 ile en düşük oran “Sorumluluk” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Sonuçlara göre 1. uygulamada 8.sınıf öğrencileri 7.sınıf öğrencilerine göre toplamda 141 kelime az kullanmıştır. Bu da öğrenci başına ortalama 10 kelime daha az kelime kullanıldığını göstermektedir. Kelime sayısının düşmesi, oranın düşmesine sebep olmamıştır. Aksi şekilde oranda 5,2’lik bir artış elde edilmiştir. Bu da 8.sınıf öğrencilerinin daha yüksek oranda farklı kelime kullandığını gösterir.

En çok kelime kullanan öğrenci 217 kullanmış; aynı zamanda oran konusunda da arkadaşları içinde 4. olarak iyi bir yer bulmuştur. En yüksek oranı elde öğrenci ise toplam kelime kullanım sıralamasında 13. sıradadır.

7.sınıf öğrencileri katıldıkları hazırlıksız yazma çalışmasında toplamda 1915, farklı olarak da 1197 kelime kullanmıştır. Bu veriler sonucu %62,5'lik bir oran elde etmiştir.

2. Hazırlıklı Konuşma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.67 8. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLI KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.8. KANAATKÂRLIK	K	195	117	60

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde 195 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Kanaatkârlık” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.68 8. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLI KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.2. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	56	41	73,2

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde 56 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Alçak gönüllülük” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.69 8. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.2. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	56	41	73,2

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde yüzde 73,2 ile en yüksek oran “Alçak gönüllülük” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.70 8. Sınıflar Hazırlıklı Konuşma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.7. SORUMLULUK	K	190	96	50,5

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde yüzde 50,5 ile en düşük oran “Sorumluluk” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Bu uygulamada da en az kelime kullanan öğrencinin aynı zamanda en yüksek oranı elde eden öğrenci olduğu görülmüştür. En düşük oranı elde eden öğrenci ise toplamda 190 kelime kullanarak en çok kelime kullanma sırasında 2. olmuştur.

Hazırlıklı konuşma uygulamasında katılımcılar toplamda 1688, farklı olarak 1012 kelime kullanmıştır. Bu veriler sonucu %59,9’luk bir oran yakalanmıştır. 5,6, ve 7.sınıf öğrencilerinde rastlanan kelime düşünce oranının artma durumu burada görülmemiştir. Burada 1.uygulamayla 2.uygulama kıyaslandığında kullanılan kelime ile birlikte oran da düşmüştür.

Öğrenciler toplamda hazırlıklı konuşma uygulamasında ilk uygulamaya göre 227 kelime daha az kullanmıştır. Bu da öğrenci başına 16,2 kelime az kullanıldığı sonucunu ortaya koymaktadır.

3. Hazırlıklı Yazma Uygulaması

- En fazla kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.71 8. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Çok Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.8. KANAATKÂRLIK	K	237	124	52,3

Hazırlıklı yazma etkinliğinde 237 kelime ile toplamda en çok kullanılan kelime sayısı “Kanaatkârlık” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En az kelime kullanan öğrenci ve kavramı hangisidir?

Tablo 4.72 8. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği Toplamda En Az Kelime Kullanan Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.14. HOŞGÖRÜ	E	77	46	59,7

Hazırlıklı yazma etkinliğinde 77 kelime ile toplamda en az kullanılan kelime sayısı “Hoşgörü” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En yüksek oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.73 8. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Yüksek Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.10. ÇALIŞKANLIK	E	78	57	73

Hazırlıklı yazma etkinliğinde yüzde 73 ile en yüksek oran “Çalışkanlık” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

- En düşük oranda kelime kullanılan kavram ve katılımcı hangisidir?

Tablo 4.74 8. Sınıflar Hazırlıklı Yazma Etkinliği En Düşük Oran Elde Eden Öğrenci ve Kavramı

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	CİNSİYET	3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.7. SORUMLULUK	K	222	106	47,7

Hazırlıklı yazma etkinliğinde yüzde 47,7 ile en düşük oran “Sorumluluk” kavramını açıklayan öğrenci tarafından elde edilmiştir.

Hazırlıklı yazma çalışmasında en fazla kullanılan kelime sayısı 237 olarak tespit edilmiştir. Bu sayı aynı zamanda yine üç uygulamanın en yüksek sayısıdır. Bu verinin oranına bakıldığında ise ortalamannın 7,7 puan elde edilmiştir.

En az kullanılan kelime sayısı 77 olarak tespit edilmiştir. Katılımcı hazırlıklı yazma çalışmasında 6,7 ve 8. sınıflar içerisinde 100 kelimenin altında kalan iki öğrenciden biri olmuştur. Diğer uygulama ve katılımcılarda olduğu gibi az kelime yüksek oran durumu bu katılımcıda yaşanmamış. Düşük sayıda kelimenin yanında yüksek oranı elde edememiştir.

En düşük oranı elde eden öğrencinin toplamda 222 kelime kullandığı tespit edilmiştir. Bu sayı da en fazla kelime kullanan ikinci öğrenci olduğu sonucunu göstermektedir.

Uygulamanın toplam sonuçlarından hareketle kelime ve oran durumu nedir?

Tablo 4.75 8. Sınıf Öğrencilerinin Üç Etkinlikte Elde Ettikleri Toplam ve Farklı Kelime Sayıları ile Oranlar

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA			2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA			3.UYGULAMA HAZIRLIKLIL YAZMA		
	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
(8) TOPLAM	1915	1197	62,5	1688	1012	59,9	2067	1241	60

Tabloda 8.sınıf öğrencilerinin 2067 kelime ile toplamda en çok kelimeyi hazırlıklı yazma etkinliğinde kullandıkları görülmüştür. Bunu 1915 kelime ile hazırlıksız yazma ve 1688 kelime ile hazırlıklı konuşma etkinlikleri takip etmiştir. En yüksek oran yüzde 62,5 ile hazırlıksız yazma etkinliğinde elde edilmiştir. En düşük oran ise yüzde 59,9 ile hazırlıklı konuşma etkinliğinde elde edilmiştir.

Öğrenciler en çok kelimeyi hazırlıklı yazma çalışmasında kullanmışlardır. 1. uygulamayla 3. uygulama arasında 152 kelimelik fark vardır. Uygulamaların sonuçları göz önüne alınca kelime sayıları belirgin miktarda değişse de oranın fazlaca değişmediği görülmüştür.

Öğrencilerin başarı puanıyla kullandıkları kelime sayısı arasında bir bağlantı var mıdır?

Tablo 4.76 8. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	1.UYGULAMA HAZIRLIKSIZ YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.8. KANAATKÂRLIK	K	217	136	62,6
8.10. ÇALIŞKANLIK	E	196	120	61,2
8.4. SEVGİ	K	175	109	62,2
8.3. SABIR	K	155	104	67
8.7. SORUMLULUK	K	150	68	45,3
8.5. SAYGI	K	143	79	55,2
8.1. ADALET	E	138	100	72,4
8.12. YARDIMSEVERLİK	K	138	91	65,9
8.2. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	128	91	71
8.6. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	123	75	60,9
8.9. GÜVEN	K	122	75	61,4
8.14. HOŞGÖRÜ	E	88	54	61,3
8.11. EMPATİ	K	75	55	73,3
8.13. ÖZGÜVEN	K	67	40	59,7

8.sınıf öğrencilerin başarı puanları göz önüne alındığında 1. uygulama olan hazırlıksız yazı çalışmasında son sıralardaki 3 öğrencinin -8.14, 8.11, 8.13- başarı puanlamasında son 4'te yer alan öğrenciler olduğu tespit edilmiştir. Listenin üst kısmın ise böyle bir durum söz konusu değildir.

Tablo 4.77 8. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Konuşma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	2.UYGULAMA HAZIRLIKLIL KONUŞMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.11. EMPATİ	K	85	54	63,5
8.1. ADALET	E	132	80	60,6
8.2. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	56	41	73,2
8.3. SABIR	K	133	84	63,1
8.12. YARDIMSEVERLİK	K	139	79	56,8
8.8. KANAATKÂRLIK	K	195	117	60
8.4. SEVGİ	K	162	85	52,4
8.9. GÜVEN	K	114	73	64
8.14. HOŞGÖRÜ	E	61	42	68,8
8.10. ÇALIŞKANLIK	E	132	74	56
8.6. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	89	48	53,9
8.13. ÖZGÜVEN	K	74	52	70,2
8.5. SAYGI	K	126	87	69
8.7. SORUMLULUK	K	190	96	50,5

Hazırlıklı konuşma çalışması incelendiğinde listenin alt kısmında değil üst kısmında doğru orantı olduğu görülmüştür. Ders başarısı daha yüksek olan öğrenciler -8.1, 8.2, 8.3- ilk 4 sırada yer almıştır.

Tablo 4.78 8. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıklı Yazma Etkinliğinde Kullandıkları Toplam Kelime Sayısına Göre Sıralaması

ÖĞRENCİLER VE KELİMESİ	Cinsiyet	3.UYGULAMA HAZIRLIKLI YAZMA		
		TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
8.9. GÜVEN	K	237	124	52,3
8.4. SEVGİ	K	222	106	47,7
8.3. SABIR	K	201	125	62,1
8.2. ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK	E	200	128	64
8.8. KANAATKÂRLIK	K	160	101	63,1
8.6. DOĞRULUK DÜRÜSTLÜK	K	160	100	62,5
8.13. ÖZGÜVEN	K	151	88	58,2
8.12. YARDIMSEVERLİK	K	142	86	60,5
8.11. EMPATİ	K	122	84	68,8
8.1. ADALET	E	110	68	61,8
8.14. HOŞGÖRÜ	E	104	66	63,4
8.5. SAYGI	K	103	62	60,1
8.10. ÇALIŞKANLIK	E	78	57	73
8.7. SORUMLULUK	K	77	46	59,7

Hazırlıklı yazma çalışmasında da listenin üst kısmında başarı puanı yüksek olan öğrenciler -8.4, 8.3, 8.2- sıralanmıştır. Başarı puanına göre 2,3 ve 4.sırada yer alana öğrenciler ilk 4 sırada yer almışlardır.

Bütün uygulamalar ele alındığında incelenen 42 veride toplam kelime kullanım durumu nedir?

Tablo 4.79 8. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı

8. Sınıf Kullanılan Kelime Sayıları	1. Uygulama Hazırlıksız Yazma	2. Uygulama Hazırlıklı Konuşma	3. Uygulama Hazırlıklı Yazma
0 -99 kelime	3 öğrenci	5 öğrenci	2 öğrenci
100 -199 kelime	10 öğrenci	9 öğrenci	8 öğrenci
200 – 300 kelime	1 öğrenci	-	4 öğrenci

Kullanılan en fazla kelime hazırlıklı yazma çalışmasında 237 kelime olarak görülürken en az kelime 56 sonucu ile hazırlıklı konuşma çalışmasında görülmüştür.

Tablo 4.80 8. Sınıf Öğrencilerinin Etkinliklerde Kullandıkları Kelime Sayı Aralığı (Genel)

8.Sınıf Kullanılan Kelime Sayıları	Bütün Uygulamalar
0 -99 kelime	10 öğrenci
100 -199 kelime	27 öğrenci
200 – 300 kelime	5 öğrenci

Bütün uygulamalara birlikte bakıldığında ise en çok 100 - 199 kelime arasında yığılma olduğu görülmektedir. 100 –199 kelime kullanan grubun yüzde 56,2'sini oluşturmaktadır. Bu veriler 6.sınıf verileri ile aynı oranı vermektedir.

e. Tüm Sınıfların Ortak Değerlendirmesi

Sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin kelime hazinesi kullanımında anlamlı bir değişiklik olmuş mudur?

Tablo 4.81. Sınıflar Seviyesinde Bütün Etkinliklerde Toplamda Kullanılan En Çok ve En Az Kelime Sayıları ile En Düşük ve En Yüksek Oranlar

Sınıf Seviyeleri	1.Uygulama Hazırlıksız Yazma			2.Uygulama Hazırlıklı Konuşma			3.Uygulama Hazırlıklı Yazma		
	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	ORAN (%)
(5) TOPLAM	1689	983	58,2	1300	771	59,3	2123	1210	56,9
(6) TOPLAM	2329	1282	55	1711	974	56,9	2472	1416	57,2
(7) TOPLAM	2056	1179	57,3	1573	962	61,1	2485	1456	58,5
(8) TOPLAM	1915	1197	62,5	1688	1012	59,9	2067	1241	60

Tabloda hazırlıksız konuşma etkinliğinde toplamda 2329 kelime ile 6.sınıf öğrencileri birinci sırada yer alırken 5.sınıf öğrencileri 1689 kelime ile son sırada yer almıştır. Hazırlıklı konuşma etkinliğinde toplamda 1711 kelime ile 6.sınıf öğrencileri yine ilk sırada yer almış, 5.sınıf öğrencileri 1300 kelime ile sonuncu olmuştur. Hazırlıklı yazma etkinliğinde 2485 kelime ile 7.sınıf öğrencileri birinci olurken 2067 kelime ile 8.sınıf öğrencileri son sırada yer almıştır.

Bütün etkinlikler içerisinde en yüksek oran 62,5 ile 8.sınıf öğrencileri tarafından hazırlıksız yazma etkinliğinde elde edilmiştir. En düşük oran yüzde 55 ile 6.sınıf öğrencileri tarafından hazırlıksız yazma etkinliğinde elde edilmiştir.

Öğrencilerin eğitim – öğretim içerisinde ne kadar fazla süreyle kelime bilgisi arasında doğru orantı olması beklenir. Bu sürecin verimli geçmesi kelime bilgisinin fazla olmasını sağlayacaktır. Uygulama sonuçları incelenecek olursa:

1.uygulamada en çok kelime kullanan 6.sınıf öğrencileri olurken 7.sınıf öğrencileri ikinci, 8.sınıf öğrencileri üçüncü olmuştur. Ancak yüksek oran elde etme konusunda 8.sınıf öğrencileri alt sınıfları geride bırakmıştır.

2.uygulamada 6.sınıf öğrencileri birinci, 8.sınıflar ikinci, 7.sınıflar ise üçüncü olmuştur. Kelime sayısının azlığı ve çokluğuna bağlı olarak orandaki değişim aynı şekilde gerçekleşmiştir. Kelime sayısı artınca oran düşmüştür. 8.sınıfların daha iyi durumda olduğu 5 ve 8.sınıf öğrencilerinin ikili kıyaslaması sonucu ortaya çıkmaktadır. %59'luk orana sahip olan iki sınıfın kelime sayılarına baktığımızda 8.sınıf öğrencilerinin ortalamada kişi başına yaklaşık 27,7 kelimelik fazla kullanım durumu olduğunu görmekteyiz.

3.uygulamada ise 7.sınıf öğrencileri birinci, 6.sınıf öğrencileri ikinci, 8.sınıf öğrencileri ise üçüncü olmuştur. Oranlara bakıldığında ise yine 8.sınıf öğrencileri en iyi durumdadır. 5.sınıf öğrencileri bu uygulamada kelime sayısı açısından sekizinci sınıfları geçse de oran konusunda sekizlerin gerisinde kalmıştır.

Sınıf seviyelerine göre kullanılan kelimeler, oran olarak tablodaki sonucu ortaya koymuştur.

Tablo 4.82 Sınıflar Seviyesinde Bütün Etkinliklerde Elde Edilen En yüksek ve En Düşük Oranlar ile Etkinliklerin Oran Ortalamaları

Sınıf Seviyeleri	1.Uygulama Hazırlıksız Yazma	2.Uygulama Hazırlıklı Konuşma	3.Uygulama Hazırlıklı Yazma
	ORAN (%)	ORAN (%)	ORAN (%)
(5) TOPLAM	58,2	59,3	56,9
(6) TOPLAM	55	56,9	57,2
(7) TOPLAM	57,3	61,1	58,5
(8) TOPLAM	62,5	59,9	60
Genel Toplam Ortalaması	58,25	59,3	58,15

Tabloda hazırlıksız yazma etkinliğinde yüzde 62,5 ile en yüksek oranı 8.sınıflar elde etmiştir. Hazırlıksız yazma etkinliğindeki oran ortalama yüzde 58,25 olarak hesaplanmıştır.

Hazırlıklı konuşma etkinliğinde yüzde 61,1 ile en yüksek oranı 7.sınıflar elde etmiştir. Hazırlıklı konuşma etkinliğindeki oran ortalama yüzde 59,3 olarak hesaplanmıştır.

Hazırlıklı yazma etkinliğinde yüzde 60 ile en yüksek oranı 8.sınıflar elde etmiştir. Hazırlıklı yazma etkinliğindeki oran ortalama yüzde 58,15 olarak hesaplanmıştır.

Tablodan da anlaşılacağı üzere 8.sınıf öğrencileri farklı kelime kullanma hususunda daha iyi durumdadır. İki uygulamada birinci sırada yer alırken bir uygulamada da ikinci sırada yer almıştır.

6.sınıf katılımcıları ise yüksek sayıda kelime kullanmalarına rağmen oranları düşük seviyededir.

Ortalamalara bakıldığında oranların birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Aradaki küçük farklarla en yüksek oran elde edilen uygulama hazırlıklı konuşma, ikincisi hazırlıksız yazma, üçüncü olarak da hazırlıklı yazma oranlarının sıralandığı görülmektedir.

Yukarıdaki sıralamanın elde edilmesi ile toplamda kullanılan kelime sayılarını ters orantı ilgisi içinde olduğunu görebiliyoruz. Kelime sayısı fazla olan uygulamanın oranı daha düşük durumdadır.

Elde edilen veriler sonucunda görülmektedir ki katılımcılar sözlü ifade konusunda zayıf kalmaktadır. Yazılı ifade kabiliyetleri daha iyi gözükse de alanla ilgili yazma ve konuşma becerisinin aynı anda çalışılıp kelime hazinesi kıyaslaması yapılan ikinci bir çalışma olmadığı için karşılaştırma adına imkân bulunamamaktadır. Yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmaları genellikle kaynak incelemesi ile sınırlı kalmış, uygulama yapılan çalışmalar ise genellikle yazma becerisi olmak üzere tek alan üzerine olmuştur.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Yapılacak çalışma hazırlıksız konuşma, hazırlıksız yazma, hazırlıklı konuşma ve hazırlıklı yazma etkinlikleri olarak 4 aşama olarak düşünülmüş; ancak hazırlıksız konuşma çalışması veri toplama açısından olumsuzlukla sonuçlanmıştır. Öğrenciler defalarca denenmesine rağmen kurada çektikleri değerler eğitimi kavramları ile ilgili hazırlıksız konuşma etkinliğinde veri toplama imkânı vermemiştir. Benzer durumu Sağlam (2010) da ifade etmiş, öğrencilerin hazırlıksız konuşma çalışmasında yetersiz ya da kısmen yeterli olduklarını tezinde belirtmiştir. Bu sebeple çalışma hazırlıksız konuşma etkinliği yapılmadan 3 aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Hazırlıksız yazma etkinliğinde veri toplama konusunda sorun yaşanmamıştır. Toplamda 2329 kelime ile en çok kelime kullanımı 6.sınıflar tarafından sağlanmış; 1689 kelime ile en az kelimenin 5.sınıf öğrencileri tarafından kullanıldığı belirlenmiştir. Farklı kelime kullanımında sınıflar düzeyinde 6,7 ve 8.sınıflar 1000 kelime üzerine çıkarken 5.sınıflar 983 kelimedede kalmıştır. En yüksek oranı 62,5 ile 8.sınıf öğrencileri elde etmiştir.

Hazırlıklı konuşma etkinliklerinde öğrenciler hazırlıksız yazma etkinliklerine göre daha az sayıda kelime kullanmıştır. Hazırlıksız yazma etkinliklerinde toplam kelime kullanımında 2000 kelime üzerine çıkabilen sınıflar varken hazırlıklı konuşma etkinliğinde toplamda 1711 kelime ile 6.sınıflar en fazla kelime kullanan sınıf olmuştur. Bu çalışmada da toplamda 1300 kelimeyle en az kullanımın 5.sınıflar tarafından yapıldığı belirlenmiştir.

Hazırlıklı yazma etkinliği toplam kelime kullanımı açısından en üst düzey etkinlik olmuştur. Bütün sınıflar toplam kelime kullanımında 2000'in üzerine çıkmıştır. Burada ayrıca farklı olarak ise 7.sınıf öğrencileri 2485 kelime ile en fazla kelime kullanan sınıf olmuştur. 2067 kelime ile en az kullanım 8.sınıf öğrencileri tarafından sağlanmıştır.

Yazma ve konuşma etkinliklerinin sonuçları kıyaslandığında, öğrencilerin sözlü ifade gücünün zayıf kaldığı görülmektedir. Bunu hazırlıksız konuşma

etkinliğinde veri alınamaması da göstermektedir. 5.sınıf öğrencileri toplamda 1300 kelime ile en az kullanımını konuşma etkinliğinde elde ederken 2123 kelime ile en çok kullanımını hazırlıklı yazma etkinliğinde sağlamıştır. 6.sınıf öğrencileri 1711 kelime ile en az kullanımını hazırlıklı konuşma etkinliğinde, en çok kullanımı 2472 kelime ile hazırlıklı yazma etkinliğinde elde etmiştir. 7.sınıflar öğrencileri 1573 kelime ile en az kelime kullanımı hazırlıklı konuşma etkinliğinde, 2485 kelime ile en çok kelime kullanımı hazırlıklı yazma etkinliğinde elde etmiştir.

Yazma çalışmalarında kelime sayısının fazla oluşu içeriğin kalitesi ile örtüşmemektedir. Öğrenciler hatalı ve niteliksiz yazılar ortaya koymuştur. Yazı çalışmalarında, konuşma uygulamasına kıyasla iyi durumda olmaları bu açığı kapatmamaktadır.

Veriler detaylı olarak incelendiğinde görülmektedir ki katılımcılar fazla kelime kullansalar dahi bunu kelime tekrarı, özel isim vb. unsurlarla sağlamaktadırlar. Aktif kelime hazineleri beklenen seviyede değildir. Kelime kullanım sayısı artınca farklı kelime kullanma oranı düşmektedir. Bunu en net olarak 6.sınıfların verilerinde görebiliyoruz. 6.sınıf öğrencileri hazırlıksız konuşma etkinliğinde 2329 kelime ile en fazla kelime kullanan sınıf olurken yüzde 55 oran ile en düşük oranı elde eden sınıf olmuştur. Hazırlıklı konuşma etkinliğinde toplamda 1711 kelime ile en çok kelime kullanan sınıf olurken yüzde 56,9 ile en düşük oranı elde eden sınıf olmuştur.

Başarı puanları göz önüne alındığında normal şartlarda beklenen, notları yüksek olan öğrencilerin daha yüksek sayıda kelime kullanması ve yüksek oran elde etmesidir. Ancak durum böyle sonuçlanmamıştır. Başarı puanı ile kullanılan kelime sayısı arasında doğru orantı yoktur.

Uygulamalardan elde edilen veriler sayı değil de içerik açısından incelendiğinde öğrencilerin değerler eğitimindeki kavramları yeterli seviyede tanımadıkları ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler verilerin toplanması esnasında özellikle “kanaatkârlık” ve “alçak gönüllülük” kelimelerinde sorun yaşamıştır. Yabancı bir kelime olmasına karşın “empati” kelimesi neredeyse tüm öğrenciler tarafından bilinmektedir. Bunun sebebi de etkin olarak kullanımda olan bir kelime olmasına bağlanabilir.

Kız ve erkek öğrencilerin başarıları ele alındığında 5 ve 6.sınıfta dengeli olan katılımcı sayısının 7 ve 8.sınıflarda kızların lehine dönmüş olduğu görülmektedir. Bu da kız öğrencilerin derslere daha fazla ağırlık verdiği sonucunu ortaya koymaktadır. 5 ve 6.sınıflarda yedi kız, yedi erkek öğrenci uygulamalara dâhil olurken bu dağılım 7.sınıflarda altı erkek, sekiz kız; 8. sınıflarda ise dört erkek, 10 kız olarak gerçekleşmiştir. Bu durum PISA (2015) sonuçlarına göre diğer ülkelerde ve Türkiye genelinde de aynı şekilde ortaya çıkmaktadır. Örneğin okuma becerileri sonuçlarına göre kız öğrencilerin ortalama puanı 442, erkek öğrencilerin ortalama puanı ise 414 olarak hesaplanmıştır. Rapora göre 28 puanlık bu fark istatistiksel olarak anlamlı görülmektedir.

PISA (2015) raporlarına göre okuma becerilerinde ülkeler ortalamasının altında kalan Türkiye’de okuma seviyesinin en düşük olduğu kurumlar ortaokullar olmuştur. Raporda sıralamaya dâhil olan sekiz okuldan fen liseleri 524 kelime ortalama puanıyla birinci sırada yer alırken ortaokullar 332 kelime ortalama puanıyla son sırada yer almıştır. Bu veriler de ulaştığımız sonuçları destekler niteliktedir.

5.2. Öneriler

Kelime hazinesi bireyin düşünebilme, okuduğunu anlama, anladığını anlatma yönüyle doğru orantılıdır. Yeterli kelime hazinesine sahip olmayan bireyler yazma ve konuşma becerileri uygulamalarında zayıf kalmaktadır. Sürekli kelime tekrarına düşmekte ve bildikleri varsa bile bunu yeterli düzeyde ifade edememektedir. Bunu konuşma çalışmalarında öğrencilerin sık sık tikanıp “Nasıl desem?” şeklindeki ifadelerinden de anlaşılabilir.

Öğrencilerin kelime hazinelerini artırmak için çeşitli girişimlerde bulunulmalıdır. İlk ve temel olarak çocukların düzenli ve bilinçli bir şekilde kitap okumaları sağlanmalıdır. Dümdüz şekilde, yalnız göz antrenmanı gibi yapılan okumalar çocuğun kelime hazinesinin gelişimine yeterli katkı sağlamayacaktır. Yapılan okumalarda öğrenciler kitaptaki bilmediği kelimeleri okuma esnasında not almalı ve sözlükten anlamını hemen bulmalıdır. Bunun için kitaplarında ayrıca göreviyle de kullanabilecekleri küçük not kâğıdı bulundurmaları faydalı olacaktır. Bu şekilde yapılacak olan uygulama son derece verimli olacaktır.

Kelime hazinesini zenginleştirmek ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak için öğrencilerin kelime defteri tutmalarının büyük faydası vardır. Bu şekilde öğrenciler hem düzeni sağlayacak hem de yazarak daha kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirecektir. Kelimelere defter sayesinde çabuk ulaşabilmesi ve tekrar şansını bulması da yine kelimelerin öğrencilerin aktif kelime hazinesinde yer almasını kolaylaştıracaktır.

Öğrencilerin uygulama sonuçları karşılaştırıldığında konuşma becerisinde daha zayıf oldukları görülmüştür. Bunun önüne geçmenin yolu ise uygulama yapmaktır. Konuşma becerisi etkinlikleri göz ardı edilmemeli, derslerde bu etkinliklere yer verilmelidir. Günümüzde uygulanması gereken yapılandırıcı eğitim yaklaşımı ve ders kitaplarındaki konuşma etkinlikleri etkin biçimde kullanılmalıdır. Konuşma egzersizleri sınıflarda sıklıkla uygulanmalı, etkinlikler zaman kaybı olarak görülmemelidir. Hâlâ eski bir anlayış olan dil bilgisine ağırlık verme ve bu kazanımları sınavlarda ölçme eğiliminden derhal vazgeçilmelidir. Türkçenin dört temel dil becerisi üzerine geliştirilmesi gereken bir alan olduğu ve bu düşünceden hareketle uygulamalar yapılması gerektiği hatırlatılmalıdır.

Kendini ifade konusunda öğrencilerin bu alışkanlığı küçük yaşlarda kazanmaya başlaması elzem olduğundan ilkökul seviyesinde verilen eğitim ve yapılan ölçme değerlendirme çalışmaları da çocukların Türkçeyi kullanma becerilerini destekler nitelikte olmalıdır. Öğrencilere sık sık konuşma çalışmaları yaptırılmalı, ölçme ve değerlendirme süreçlerinde çoktan seçmeli test uygulaması anlayışından vazgeçilerek açık uçlu, yoruma açık sorularla ölçme değerlendirme yapılmalıdır. Bu sayede öğrencilerin kendini ifade etme seviyesinde gelişim olacaktır.

Türkçe dersi, yalnız ders kitaplarındaki etkinlikler ödev verilerek ya da derste yaptırılarak işlenemez. Derste yazı çalışmaları yapılmalı ve yapılan çalışmaların dönütleri öğrenciye ulaştırılmalıdır. Dönütün gecikmesi hatanın düzeltilmesini sekteye uğratabilir ve gelişimi yavaşlatabilir. Öğrencilere çabuk dönüt vermek faydalı olacaktır. Bu sayede gelişim sağlanacaktır.

Değerler eğitimi ve değerler eğitimindeki kavramlar öğrencilerin kesinlikle edinmesi gereken kazanımlardandır. Öğrenciler bu kavramlara yabancı kalmamalı,

öğrencilerin bu kavramları hayat boyu benimseyerek hayatlarında kullanmaları için içselleştirmeleri sağlanmalıdır.

5 ve 6. sınıftan sonra erkek öğrencilerdeki başarı düşüşünün önüne geçilebilmesi için etkin rehberlik yapılmalı. Aileler de bu konuda bilinçlendirilmelidir.

Ailelere eğitim verilerek çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırma konusunda destekleri alınmalıdır. Öğrencinin evde düzenli bir şekilde kitap okuması aile desteğiyle sağlanmalıdır. Bu konuda aile, bireye örnek olmalıdır.

Öğretmenlerin de kitap okuması ve öğrenciye örnek olması sağlanmalıdır. Öğrenciler sürekli karşılarındaki gördükleri ve kendilerine rol model seçtikleri öğretmenlerin ellerinde kitap görürse heveslenecek, merak duyguları uyanacak ve kitaba karşı ilgileri artacaktır.

Başta Türkçe öğretmenleri olmak üzere ana sınıfı ve sınıf öğretmenleri de kelime öğretimine önem vermeli ve kelime hazinesini geliştirmek için eğitici oyunlar tasarlamalı ya da mevcut oyunları kullanmalıdır. Bu sayede öğrenciler sıkılmadan kelime hazinelerini geliştirme imkânı bulacaktır. Kelime hazinesi gelişen çocuğun bağlantılı olarak başta Türkçe dersi olmak üzere algı kapasitesi artacağı için diğer derslerinde de başarısı artacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2008); Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, s. 9-27.
- Akbaş, O. (2008); Değerler Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, s. Cilt 6 No: 16 9-27.
- Akbayır, S. (2006); Yazılı Anlatım Biçimlerinin Yazma Becerisi Edinimindeki İşlevleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Samsun
- Akkaya, A. (2012); Öğretmen Adaylarının Konuşma Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 9 Sayı 20*, s. 405-420.
- Aksan, D. (2007); *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara
- Aktaş, T. (2005); Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti. *Journal Of Language and Linguistic Studies*, s. 89-100.
- Aktepe, V., ve Yel, S. (2009); İlköğretim Öğretmenlerinin Değer Yargılarının Betimlenmesi: Kırşehir İli Örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, s. 607-622.
- Altan, M. Z. (2011); Çoklu Zeka Kuramı ve Değerler Eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, Cilt 1 S.4 s.53-57.
- Altuntaş, İ. (2012); Yedinci Sınıf Türkçe Dersi Konuşma Eğitiminin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi. Adana
- Arslan, F. (2010); Türkçe ve Sınıf Öğretmenlerinin Konuşma Eğitimi ve Konuşma Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri (Kırıkkale ili örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale
- Ayrancı, B. B. (2016); Konuşma, Konuşma Eğitimi ve Türkçe Programındaki Yeri. *Karaelmas Journal Of Educational Sciences 4*, s. 15-24.
- Ayyıldız, M., ve Bozkurt, Ü. (2006); Edebiyat ve Kompozisyon Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, s. 45-52.
- Bağcı, H. (2007); Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatıma ve Yazılı Anlatım Derslerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *TÜBAR - XXI*, s. 29-61.
- Bâkiler, Y. B. (2009); Sözüň Doğrusu 2. Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları. İstanbul.

- Balcı, A., ve Yelken, T. Y. (2010); İlköğretim Öğretmenlerinin Değer Kavramına Yükladıkları Anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 81-90.
- Baş, B. (2002); Türkçe Temel Dil Becerilerinin Öğretiminde Atasözlerinin Kullanımı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 60-68.
- Baş, B. (2010); Söz Varlığının Oluşumu ve Gelişiminde Çocuk Edebiyatının Rolü. *TÜBAR XXVII*, s. 137-159.
- Baş, B. (2011); Söz Varlığı İle İlgili Çalışmalarda Kullanılacak Ölçütler. *TÜBAR - XXIX*, s. 27-61.
- Belet, D., ve Yaşar, Ş. (2007); Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, s. 69-86.
- Çabaz, Y. (2007); İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlardaki Aktif Kelime Servetinin Belirlenmesi Kırklarleli/Merkez Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar
- Çakır, H., ve Topçu, H. (2005); Bir İletişim Dili Olarak İnternet. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 71-96.
- Çelik, Z. Ö. (2016); *Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları*. w2.anadolu.edu.tr: <http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/IOLTP/2272/unite05.pdf> adresinden alındı
- Çengelci, T., Hancı, B., ve Karaduman, H. (2013); Okul Ortamında Değerler Eğitimi Konusunda Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, s. 33-56.
- Çoşkun, M. V. (2009); Ana Dili Eğitiminde Parçalarüstü Birimlerin Önemi ve Teknoloji Destekli Olarak Kavratılması. *bilig*, 41-52.
- Demir, T. (2010); Konuşma Eğitiminde Benmerkezci Konuşmaya Yönelik Bir Deneme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, s. 415-430.
- Demir, T. (2013); İlköğretim Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerileri İle Yazma Özyeterlilik Algısı İlişkisi Üzerine Bir Çalışma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitimi Dergisi*, 84-114.
- Demirel, Ö. (1999); *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. MEB Yayınları. İstanbul
- Demirel, Ö., ve Şahinel, M. (2006); *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Sınıf Öğretimi*. Pegem A Yayıncılık. Ankara
- Dilmaç, B., ve Ulusoy, K. (2012); *Değerler Eğitimi*. Pegem Akademi. Ankara

- Doğan, F. (2012); 2005 Programındaki 8. Sınıfa Yönelik Yazma Eğitimi Etkinliklerinin Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar
- Doğan, M., Yakıcı, A., Yücel, M., ve Yelok, S. (2006); *Türkçe - 1 Yazılı Anlatım*. Gazi Kitabevi. Ankara
- Doğan, Y. (2009); Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Etkinlik Önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, s. 185-204.
- Doğan, Y. (2009); Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Etkinlik Önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, s. 185-204.
- Duru, K. (2007); İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlardaki Aktif Kelime Servetinin Belirlenmesi Uşak / Sivaslı Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi. Afyonkarahisar
- Dülger, M. (2011); Konuşma Becerisinin İlköğretim Öğrencilerine Öğretimi Üzerine Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dündar, H., ve Akyol, H. (2014); Okuma ve Anlama Problemlerinin Tespiti ve Giderilmesine İlişkin Örnek Olay Çalışması. *Eğitim ve Bilim*, s. 361- 377.
- Ekşi, H., ve Okudan, A. Y. (2011); Eğitim Yöneticilerinin Bakış Açısı ile Değerler Eğitimi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, s. 178-190.
- Emiroğlu, S. (2015); Öğrencilerin Hazırlıksız Konuşmada Kullandığı Farklı Kelime Sayısının Tespiti ve İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, s. 19-40.
- Erdem, İ., ve Deniz, K. (2008); Güzel Konuşma Kurslarında Verimliliği Artırmaya Yönelik Bir Alan Araştırması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 5 Sayı 10*, s. 75-90.
- Göçen, G. (2011); Televizyonun Konuşma Eğitimine Etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya
- Göçen, G., ve Okur, A. (2015); Ortaokulu Yönelik Söz Varlığı Araştırmalarının İncelenmesi: Tezler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, s. 64-79.
- Göçer, A. (2010); Türkçe Eğitiminde Yazma Eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, s. 178-195.
- Göçer, A. (2014); Yazma Tutum Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, s. 515-524.
- Göğüş, B. (1978); *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Nadir Kitap. Ankara

- Gökkaya, H. (2008); Konuşma Becerilerinin Sağaltılmasında Tekerlemelerin Kullanımı. *Yüksek Lisans Tezi*. Bolu.
- Güzel, A. (2003); Eğitim Fakültelerinde Türkçe Öğretmenliği Bölümünün Kuruluşu ve Hedefleri. *TÜBAR XIII*, s. 7-17.
- Harmer, J. (1993); *The Practice of English Language Teaching*. Essex: Longman Group UK Limited, ISBN 0582-04656-4.
- İpekçi, A. (2005); İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu
- İşisağ, K., ve Demirel, Ö. (2010); Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin Konuşma Becerisinin Gelişiminde Kullanılması. *Eğitim ve Bilim Cilt 35 sayı 156*, s. 190-204.
- İşıtan, S., ve Turan, F. (2014); Çocukların Dil Gelişimi Değerlendirilmesinde Bir Anlatı Analizi Yaklaşımı Olarak Öykü Anlatımı. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, s. 105-124.
- İzdeş, M. (2011); İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerine Verilen Yazma Eğitiminin Öğrencilerin Hikâye Yazma Becerisine Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Karaaslan, F. (2010); Konuşma ve Yazma Eğitiminde Beyin Fırtınası Tekniğinin Etkililiği. *Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya
- Karadağ, Ö. (2003); Türkçe Öğretiminde Anlatım Tarzları. *TÜBAR XIII*, s. 79-92.
- Karatay, H. (2007); Kelime Öğretimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 27 S. 1*, 141-153.
- Kılıç, M. (2000); *Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü*. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/145/kilic.htm adresinden alındı
- Kurudayıoğlu, M. (2003); Konuşma Eğitimi ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler. *TÜBAR XIII*, s. 287-309.
- Kurudayıoğlu, M. (2011); İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Değerlendirme. *e-journal on New World Sciences Academy*, s. 1797-1808.
- Kurudayıoğlu, M., ve Karadağ, Ö. (2005); Kelime Hazinesi Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 25 S. 2*, 293-307.

- Küçük, S. (2006); Türkçe Öğretiminde Yazılı Anlatım Çalışmalarının Sorularla Yönlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Cilt 4, S.2, s. 181-198.*
- Marangoz, M. M. (2014); İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Konuşma Eğitimi Uygulamaları. *Yüksek Lisans Tezi.* Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak
- MEB. (2006); *İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı.* Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara
- MEB. (2009); *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar).* Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi. Ankara
- MEB. (2016); *PISA 2015 Ulusal Raporu.* Ankara: Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Mete, F. (2015); Yabancı Dilde Kelime Öğretiminde Resimlerin Seviye ve Taksonomiye Uygun Kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi, s. 81-94.*
- Orwell, G. (1999); *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört.* Can Yayınları.İstanbul.
- Öncül, R. (2000); *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü .* MEB yayınları. İstanbul
- Özbay, M. (2005); Ana Dili Eğitiminde Konuşma Becerisini Geliştirme Teknikleri. *Journal Of Qafkaz University, 177-184.*
- Özbay, M. (2006); *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I.* Öncü Kitap. Ankara
- Özbay, M. (2007); *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II.* Öncü Kitap. Ankara
- Özbay, M., ve Melanlıoğlu, D. (2008); Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi. *Yüzüncü Yıl Fakültesi Eğitim Fakültesi Dergisi, s. 30-45.*
- Özbay, M., Büyükkız, K. K., ve Uyar, Y. (2011); İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Kelime Hazineleri Üzerine Bir İnceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s. 149-173.*
- Pehlivan, A. (2003); Türkçe Kitaplarında Sözcük Dağarcığını Geliştirme Sorunu ve Çözüm Yolları. *Atatürk Üniversitesi Dil Dergisi, s. 88-94.*
- Sağlam,Ö (2010); 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi.* Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Enstitüsü.
- Salih, O., Kırbaş, A., ve Topal, Y. (2012); Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme Tekniğinin Öğrencilerin Konuşma Becerilerini Geliştirme Etkisi. *Turkish Studies, s. 1893-1909.*

- Sallabaş, M. E. (2012); Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Kaygılarının Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, s. 2199-2218.
- Selvikavak, E. (2006); Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde İleri Düzeydeki Öğrencilerin Paragraf yazma Becerisini Geliştirme Üzerine Bir Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sever, S. (2004); *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Anı Yayıncılık. Ankara
- Şimşek, H. A. (2004); İlköğretim 2. Kademe Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisinin Önemi ve Geliştirme Yolları. *Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Tağa, T., ve Ünlü, S. (2013); Yazma Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir İnceleme. *Turkish Studies Volume 8*, s. 1285-1299.
- Tahiroğlu, M., Yıldırım, T., ve Çetin, T. (2010); Değerler Eğitimi Yöntemlerine Uygun Geliştirilen Çevre Etkinliğinin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Çevreye İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 231-248.
- Tamer, M. (2013); Türkçe Öğretmenlerinin Yazma Eğitimindeki Geri Bildirimleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hatay
- Taşer, S. (1992); *Konuşma Eğitimi*.: Pegasus Yayınları. İzmir
- TDK. (2011); *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara
- Temizkan, M. (2010); Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Yazma Becerilerinin Geliştirilmesi. *TÜBAR - XXVII*, s. 621-643.
- Temizyürek, F. (2003); Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi. *TÜBAR - XIII*, s. 161-167.
- Temizyürek, F., Erdem, İ., ve Temizkan, M. (2007); *Konuşma Eğitimi*. Öncü Kitap. Ankara
- Tolğay, N. (2011); *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Ders Kitaplarında Bulunan Metinlerdeki Kelimelerin Çeşitliliği Bakımından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya
- Uçgun, D. (2007); Konuşma Eğitimini Etkileyen Faktörler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 59-67.
- Ünsal, H. (2005); İlköğretim 5. ve 8. Sınıflar ile Ortaöğretim 11. Sınıfların Sözlü anlatımdaki aktif kelime hazineleri / Afyon Merkez Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yalçın, A. (2002); *Türkçe Öğretim Yöntemleri ve Yeni Yaklaşımlar*. Akçağ Yayınları. Ankara
- Yangın, B. (2007); Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Altı Yaş Çocuklarının Yazmayı Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 32, 294-305.
- Yangın, B. (2007); Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Altı Yaş Çocuklarının Yazmayı Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 32, s. 294-305.
- Yapıcı, Ş. (2004); Çocukta Dil Gelişimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* ISSN: 1303-5134, s. 1-17.
- Yazıcı, K. (2006); Değerler Eğitimi'ne Genel Bir Bakış. *TÜBAR - XIX*, s. 499-522.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006); *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınları. Ankara

7. EKLER

7.1. Hazırlıksız Yazma Çalışmaları

Öğrenci: 5.1.

Konu: Hoşgörü

Hoşgörü denince akla birçok kelime geliyor. Örneğin bir tanesi şudur: Konuk olmak.

Konuk olmak, yani misafir olmak. Konuk olmak, misafirlığe gitmek. Örneğin siz misafirlığe gittiniz. Evde vazo vardı. Yanlışlıkla vazo kırılınca ev sahibinin sana kızmaması, “olur böyle şeyler” deyip geçiştirmesi. İnsanların temel parçası olan ve olmaya devam eden şey hoşgördür.

Bazıları şunlardır: Nezaket, konuk, dürüst, iyilik, saygı, kibar olmak bazıları bunlardır. İnsanların genel hayatında hoşgörü vardır. Hoşgörünün kelime meali şudur: Bir kişinin evine gittiniz diyelim. Orada bir şey olup sonra da oradaki kişi sinirlenip veya bağırarak bir şey yapmadıysa buna “hoşgörü” denir. Az önce yazdığım kelimelerin anlamlarını da söyleyeyim: Nezaket. Nezaket kuralları vardır. Bunlardan bir tanesi şudur: Evde yemek yenilecekse hep beraber yenilecek. İnsanlar ezelden beridir hoşgörüyle yaşar. Dürüst olmak. İnsanlar kötü bir şey oldu sanınca çoğu zaman yalan söylüyorlar ama bu yanlıştır. Kibar olmak. Yani karşısındaki kişiyi incitmemek kalbini kırmamak.

Öğrenci: 5.2.

Konu: Adalet

Adalet kelimesi söylenince aklıma: mahkeme, anayasa, eşitlik, hak, özgürlük, hâkim, savcı, savunma, avukat, terazi ve kanunlar aklıma geliyor. Bu kelimeler adalet kelimesinin bana çağrıştırdıkları. Ama bu kelimeler daha fazla olabilir.

Adalet karşısında terazinin içine cumhurbaşkanı ile bir yoldaki adamı koy o terazi eşit çıkar. Çünkü adalet demek eşitlik demektir. Sen hakim ol, karşına haksız olan kardeşini çıkarsınlar ve haklı bir adam çıkarsınlar sen ister istemez kardeşini savunacaksın ama delil varsa savunamayacaksın yani adalet karşısında kardeşin de olsa ona ceza vereceksin.

Adalet kelimesini duyunca aklıma: Mahkemede hakkını savunan kişi, boşanmaya giden karı koca ya da cezası bitip beraat eden kişiler geliyor. Hakkını savunan kişinin arkasında avukat ve ailesi var. Ama önünde yani karşısında oturan kişiler: savcı, hâkim ve onların yanında birçok kişi daha var. Anayasanın koyduğu kanunlara uymayıp ceza yiyip hâkimin önüne çıkarsa o da ceza yer.

Herkes inşallah adalet karşısında ebediyen eşit ve özgür kalır.

Öğrenci: 5.3.

Konu: Sabır

Sabır denince aklımıza acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini beklemek. Olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme demektir. Sabır ile ilgili hadisler ve sözler vardır. Bunlar: Oruç insana sabrı öğretir. Sabır demek bir olayla karşılaştığımızda öfkelenmeyip, hırs yapmayıp bu olayın bitmesini beklemek demektir. İnsan sabır ederek her işten kurtulacaktır. Kurtulunca Allah'a dua etmeliyiz. Bizi bu deritten Allah kurtardığı için duamızı Allah, her zaman kabul eder. Bir de Allah'a bunun gibi ve bundan dolayı büyük bir musibet vermesin diye dua etmeliyiz.

Allah duamızı kabul edip inşallah daha büyük ya da aynı sorunu başımıza gelmez. Başımıza sabır etmemiz gereken olaylar gelmediyse böbürlenip başkalarına saygı etmemezlik yapmamalıyız. İlla bir zaman bizim de başımıza sabretmemiz gereken olaylar gelip alay ettiklerimizin başındaki olay yok olur bizim başımızı daha büyük bir olay gelebilir. Onların başına gelen olayları hoşgörü kanaatkârlıkla karşılamalıyız. Teselli etmeliyiz. Bizim de başımıza geldiğinde hoşgörüyle ve teselli ettiğimiz komşularımız da bizi teselli eder sabır etmemizi ister. Allah musibetleri bizim için yani sabır etmemiz için olayları bizi sınamak için ortaya çıkarmıştır. Allah bizim isyan edip etmemizi sınavıp cennet, cehennemini ona göre kazanırız.

Hastanede yatan akrabamız ya da komşumuz, arkadaşımız iyileşmeyi düşünerek sabır edip iyileşmeyi umutlar. Umut ettiği gibi de hastaneden ya da yattığı yerden kalkıp turp gibi gelebilir. Sabrının karşılığını hastalığından kurtulup yanımıza, evine geri döner.

Öğrenci: 5.4.

Konu: Sevgi

Sevgi, hoşgörü saygı, sevmek vb. gibi kavramları kapsar. Sevginin sözlükteki anlamı “duyulan his” demektir.

Annemize, babamıza ve bizden büyüklerimize saygı göstermemiz ve onları sevmemiz gerektiğini bilmeliyiz. Bizi eğer onların bizi sevmesini istersek ilk önce biz onları seveceğiz. Sonra bizim onları sevdiğimizi hissedince onlar da bizi sever. Yani sevgi karşılıklı olur. Ama her zaman bu olmayabilir. Biri birini sever ama o hissedemez. Bu yüzden sevgi o kişinin içerisinde gizli kalır. Her an çıkmak ister ama cesaretini toplayamaz. Bu nedenle gizlenir. Ama sevgi gizlenmemelidir. Çünkü karşımızdaki kişi onu sevdiğimizi bilmelidir. Belki zamanla o da bizi sevebilir. Bu hiç belli olmaz. Ama biz hep sevelim. Her şeyi herkesi sevelim ki dünya sevgiyle dolsun.

Sevgimiz tüm dünyaya yayılsın.

Öğrenci: 5.5.

Konu: Özgüven

Özgüven denince aklıma kendine güvenmiş bir insan geliyor. Zaten özgüvenin anlamı insanın kendine güvenme duygusu demektir.

Bir insan kendine güvendiği sürece birçok şeyden başarıyla ayrılabilir. Bu başarıları devam ettiği sürece kendine güveni daha çok artabilir. Özgüven artışıdan dolayı da insanlar içerisinde daha rahat hareket edebilir. Mesela bir yarışmada özgüveni olan bir insan diğer yarışmacılardan bir üstünlüğü vardır. Bu özgüveninden dolayı belki yarışmanın birincisi olabilir.

Özgüveni olan insanların diğer insanlardan güven olarak üstünlüğü olur. Eğer bir insan kendine güvenmesi için her zaman olumlu düşünmesi gerekiyor. Hiçbir zaman olumsuz düşünmemeli. Eğer olumsuz düşünürse hiçbir şeyi başaramaz. Başaramazsa da maddi ve manevi değeri düşebilir.

Öğrenci: 5.6.

Konu: Çalışkanlık

Berkay o gün çok neşeliydi. Ufuktaki iş binalarına bakıp ben de bir gün onların yerinde olacağım diye söylendi.

Berkay o sözünden sonra dört yılı ardında bırakıp dünyanın iyi liselerine gitti ve orada liseyi başarıyla bitirdi. Sonra yaz tatilinde yeni bir kitap için sevgi kıvılcımları saçtı kalbine. Yaklaşık yüz - yüz beş kitap okumuştur. Yaz tatili bitmişti ve Berkay üniversiteye gidip alanında başarılı olmuştu.

Bunlardan sonra Berkay artık Berkay Beyler olmuştu. İlk başladığı zamanı düşünüp “Beni kimse durduramadı ve asla durduramaz.” dedi.

Ama öyle kolay değildi şirketi yönetmesi. Önüne ne tuzaklar ne rekabetler çıktı. Berkay asla ve asla yüzünü asmadı, çalıştı planlar kurdu ve yine kazandı. Haliyle şirkette çalışanlar evlerine ekmek götürecek para kazandılar. Berkay asla kendini yüksek görmedi. Biri ona sorarsa başarının sırrını. “Çalış, yeter.” diyordu.

Öğrenci: 5.7.

Konu: Empati

Empati kurmak aslında bir kişinin yerini almaktır. Yani o kişiyi hayal etmektir. Ben en iyisi şöyle örnek vereyim:

Bir kişinin kalbini kırdıysak eğer o kişiyi düşünmeliyiz ne kadar üzüldüğünü. Bir empati kurarak o kişinin ne hissettiğini, içinden ne geldiğini, ne yapmak istediğini anlayabiliriz.

Tabi çok istersek... Bir insan bir şeyi çok isteyerek yani kalbiyle söyleyerek amacına ulaşır. Öyle gelip geçmeyle istenmez. Yani empati bir kişinin hissettiğini senin de hissetmendir. O duyguyu sonuna kadar yaşamandır. Ta ki ağlayana kadar... Aslında bir insan empati kurması için onu düşünüp değer vermesi gerekir. Ben mesela dedemi ve babaannemi değer verdiğim için düşünüyorum. Onlarla empati kurmak demektir. Yani onlarla empati kuruyorum. Onlarla empati kurmazsam onları düşünmüyorum anlamına gelmez. Onlar her an aklımdalar. Bakın şu anda empati kurdum. Bazen de istemeyerek empati kurarız. Benim beş saniye önce kurduğum gibi. Ama sadece akrabalarla, arkadaşlarla empati kurulmaz. Mesela yolda yürüyorsun yanından ya da önünden bir kişi çocuk veya benzeri gibi şeyler onlara biri saniye olsa bakarsın değil mi? Ben o bir saniye içinde onunla o kişiyle empati kurdum. Hatta empati kurduğumu bilmeye bilmeye... Her insan yapar bunu istemeye istemeye bile olsa. Ya kalbinden istersin ya da istemeye istemeye kurarsın ama en iyisi kalpten istemek. Kalpten isteyince bir insan kendini daha iyi hisseder benim gibi. Benim gibi derken enerjik ve empati kuran biri.

Öğrenci: 5.8.

Konu: Güven

Biz başkalarına güvenmezsek, başkaları da bize güvenmez. Biz güvenelim ki onlar da bize güvensin. Biz güvenimizi boşa çıkarmayalım. Biz onlara kötü şaka yaparsak onların bize güveni olmaz. Şakadan sonra ciddi bir şey olsun güvenmezler, inanmazlar. Çünkü biz önceden kötü bir şaka yapınca inanırlar ama sonrasında bize güvenmezler. Onun için onların bize güveni olması için onlara kötü kötü şakalar yapmamalıyız. Onların güvenini geri almalıyız ve onlara güvencimizi boşa çıkarmamalıyız. Bazı insanlar güvenmez ama vardır onun da bir sebebi. İnsanlardan korkmamalıyız, çekinmemeliyiz ve kuşku duymamalıyız; inanmalıyız ve güven duymalıyız. İnsanlardan korkarsak, çekinirsek ve kuşku duyarsak biz insanlara inanmaz ve güven sağlamıyoruz anlamına geliyor. Ama insanlardan korkmazsak, çekinmezsek ve kuşku duymazsak inanma ve güven anlama gelir. Arkadaşlarımıza, ailemize ve akrabalarımıza inanıp güvenmeliyiz ama tanımadığımız kişilere inanmamalıyız ve güvenmemeliyiz. En önemlisi ailemize güvenmeli ve inanmalıyız.

Öğrenci: 5.9.

Konu: Sorumluluk

Sorumluluk, bizim üstlenmemiz gereken davranışlardır. Sorumluluk aile içinde, okul içinde veya bir grup içinde yapmamız gereken davranışlardır.

Sorumluluk deyince işe “Bize verilen görevleri zamanında yapmaktır.” diye bir cümle geliyor aklıma. Örneğin odamızı toplamak, okula zamanında gitmek, ödevlerimizi yapmak, ailemize yardımcı olmak sınıf kurallarına uymak, okul eşyalarını korumak bunlar bizim sorumluluklarımızdır.

Sorumluluğun bir başka tanımı da şudur: Bir kimsenin zorunda olduğu üstlendiği işlerden hesap verme durumu.

Sorumluluk her insanda olması gereken davranışlardandır.

Öğrenci: 5.10.

Konu: Saygı

Saygı deyince akla birçok kavram geliyor. Mesela: dürüstlük, doğruluk, hoşgörü, geliyor. Saygıyla ilgili birçok örnek var. Örneğin otobüstesiniz ve boş bir koltuğa oturdunuz. Arabaya yaşlı bir teyze geldi. Siz hemen oturduğunuz yerden kalkıp yaşlı teyzeye yerinizi veriyorsunuz. Sizin bu yaptığınız davranış aslında karşı tarafa saygılı olduğunuzu gösteriyor. “küçüğe sevgi, büyüğe saygı” sözü hem saygıdan hem de sevgiden bahsediyor. Eğer bizler büyüklerimize saygı diye bir şey göstermiyorsak onlar neden bize sevgi gösterebilir? O zaman sevgi, saygı diye bir şey kalmaz. Ama bizler büyüklerimize saygı gösterirsek onlar bize bin kat sevgi gösterir. O yüzden sevgi ve saygının önemini bilmeliyiz. Bilmeyenlere de öğretmeliyiz.

Öğrenci: 5.11.

Konu: Doğruluk ve Dürüstlük

Doğruluk demek, doğru yapan söz dinleyen, büyüklerine karşı saygılı olanlara doğruluk denir. Dürüstlük ise saygısız olmayan, iyi, düzgün, terbiye almış demektir. Bir insan saygılı, akıllı, terbiyeli, olması için büyüdükçe kendisini geliştirmelidir. Şöyle bir söz var: “Bir insan yedi neyse yetmişte de öyledir.” Bu sözü hiç unutmuyorum. Yedi yaşında terbiyeli, efendi, dürüst, saygılı ise yetmişte de öyledir. Ama bir insan yedide kötü, terbiyesiz, saygısız olursa yetmişte de öyledir. Bir çocuk kendisini küçükken düzeltmelidir. Benim bildiğim çocuklar küçükken şımarık büyüdükünde ise terbiyeli ama küçükken terbiyeli, büyüdükünde şımarık olur. Bir tane söz var: Bir insan annesine, babasına terbiyesizlik yaparsa, terbiyesizliğe alışırsa ileride annesini, babasını dinlemez. Doğru dürüst olan bir insan herkesin gözüne doğru, dürüst girer. Bazı insanlar doğru ama dürüst değildir. bazıları ise dürüştür ama doğru değil.

Öğrenci: 5.12.

Konu: Yardımseverlik

Yardımseverlik denince aklıma gelen şunlardır: Yardım ettiğimiz zaman hem yardım eden hem de yardım ettiğimiz kişi mutlu olur. Yani yardımseverlik insanı mutlu eder. Yardımseverliğe örnek olarak verebileceğimiz birkaç şey: yolda gördüğümüz adama ya da herhangi birine yardım etmek. Yaşlı birisinin elinde herhangi bir şey varsa ve çok zorlanıyorsa bizim o kişiye yardım etmemiz. Yolda gördüğümüz herhangi hayvana yardım etmeliyiz. İşte bunlar yardımseverlikle ilgili örneklerden birkaçıdır.

Öğrenci: 5.13.

Konu: Alçakgönüllülük

Gönüllülük deyince tehlikeli iş veya zor işleri birlik olup başarmak; alçakgönüllülük ise kendini güçlü, yaparım gibi şeylerde üstün çıkarmak. Hiç kimseyi düşünmemek, kendini düşünmek, kendini övmek. Örnek: “Ben bu işi başarabilirim” gibi iş ve davranışlarda öne çıkmak.

Örnek: bir işi başaramazsan yardım isteyebilirsin. Bir işi başaramazsan, yardım isteyemezsen kendini övme.

Not: Her zaman yardım alabilirsiniz. Alçakgönüllü olma, yardımsever ol. Dürüst ol, alçakgönüllü olma.

Öğrenci: 5.14.

Konu: Kanaatkârlık

Kanaatkârlığa örnek olarak verebileceğimiz annemizden veya babamızdan “dört lira” alacakken bize iki lira vermesi ve bu duruma yetinmek, daha fazlasını isterken daha azını almak. Kanaatkârlık için verebileceğimiz çok örnek var. Fazla istemek yerine az isteyebiliriz. İnsanlar öncelikle ergenlik çağına girmemiş. Çocuklar sürekli olmayacak şeyler isterler. Herkes yetinmelidir. “Yetinmek ne anlama gelir?” diye sorarsanız daha fazlasını isterken daha azıyla yetinmektir. Buna göre yetinmek iyi bir tutumluluk gösteren davranışlardan biridir. İnsanların bazılarının “yetinmek” istemediğinden eminim, ama kanaatli olmak isterdim.

Öğrenci: 6.1.

Konu: Alçakgönüllülük

Bir okul günüydü. Onur ve arkadaşları sınıfta “TILSIM” adlı kitap hakkında konuşuyordu. Uygur, Onur’a:

- Kanka, iyi ki bu kitabı almışsın, dedi.

Onur ise:

- Lafı mı olur kanka? Sen de iyi ki kitabın serisini almışsın, dedi.

Öyle konuşurlarken karşılıklarına Mahmut çıkmıştı. Mahmut, 6/D sınıfının en yaramaz çocuklarındaydı. Hocaları onun halinden memnun değildi. Genelde Onur ile arkadaşları ev Mahmut’un araları iyi değildi. Volkan:

- Bizden ne istiyorsun? diye sordu.

Mahmut da sırf onlar sinirlensin diye yeni aldığı çantasıyla kibirlenmek için yanlarına gelmişti. Mahmut:

- Görmüyor musunuz? diyerek çantayı gösterdi.

Uygur, alçak bir sesle:

- Böbürlenmenin cezası büyüktür. Senin yerinde olsam kendimi alçak görürdüm, dedi.

Mahmut buna karşılık sırtarak uzaklaştı. Sonra yanlarına Birkan gelmişti. Onur’a neler olduğunu sordu. Onur da olanları anlattı. Birkan bundan değinerek:

- Haklısın, insanların kibirlenmek yerine alçakgönüllülük yapması gerekirdi, dedi.

Aradan bir ay geçmişti. Onur ve arkadaşları ağaç evde oyun oynuyordu. Ağaç ev onlar için kıymetli bir yerdü. Çünkü orada arkadaşlıkları başlamıştı. Orada çok anıları vardı. O sırada Mahmut gelmişti. Çantasını da alıp onları rahatsız etmeye gelmiş. Bizimkiler de durumu oracıkta anlamışlardı. Hepsi bir ağızdan:

- Ağaç evimizden git, diye bağırdılar.

Mahmut:

Öğrenci: 6.2.

Konu: Saygı

Aslı, büyüklerine ve küçüklerine saygılı olmayan bir çocuk. Arkadaşlarının duygu ve düşüncelerine saygı duymaz ve fikirleriyle dalga geçermiş. Annesi ne kadar konuştuysa da hatalarını devam ettiriyormuş. Aslı saygı nedir bilmezmiş. Gerçi annesi anlattığında dinlemediği bilmiyormuş. Bir gün Aslı, arkadaşlarıyla oturuyormuş. Arkadaşı Eslem:

- Biliyor musunuz biz... Aslı, sözünü kesip:
- Tamam, tamam. Ben anlatacağım şimdi, dedi. Arkadaşları, arkadaşlarının sözlerine saygılı olduğu için bir şey demediler. Birkaç gün sonra yine buluştular. Yine aynı şeyler yaşandığı için arkadaşları Aslı'yla konuşmak istediler ve konuştular. Aslı'ya saygının kişinin başka bir kişiye duyulan sevgi, dediler. Aslı ne demek istediğini anladı. Herkese saygılı davrandı. Arkadaşlarının duygu ve düşüncelerine saygı duydu, büyüklerine ve küçüklerine saygı gösterdi. Kimsenin sözünden çıkmadı. Ailesi bu durumdan çok mutluydu. Aslı hayat boyu mutlu yaşadı.

Öğrenci: 6.3.

Konu: Özgüven

Her zamanki bir gündü. Londra’da olan toplantıma Mete ile gidiyordum. Toplantının başarılı geçeceğini biliyordum. Lakin Mete çok tedirgindi. O sırada uçak türbülansa girdi. Hiçbir şey olmayacaktı. Her zamanki gibi yolumuza devam edecektik. Eğer Mete böyle tedirgin olmasaydı bu iş daha kolay olurdu. Bir anda uçağın içi kırmızı led ışıklar ile süslendi. Pilot uçağın düştüğünü söyledi. Düşen uçağın rüzgârını hissedebiliyordum. Yanımda bulunan kanat koptu. Uçak ağırlık fazla olduğu için yan yattı. Bir şekilde uçaktan indim gözlerim kararmaya başlamıştı. Gözümü açtığımda üstümde dolaşan tam üç tane akbaba vardı. Adada beşinci ayımdı artık alışmıştım. Adanın üstünden bir uçak geçti. Aşağı bir mesaj attılar. Hemen mesajı aldım ve okudum. Okuduktan sonra dizlerimin üstüne çöküp Allah’a şükrettim.

Gazeteci: Zor bir hayat olmuş Bay Burak.

Burak: Evet, zordu.

Gazeteci: Peki, notta ne yazıyordu?

Burak: Bu not Mete’den gelmişti ve sadece içinde özgüven yazıyordu.

Ardından bir not daha düştü içinde yarın gelip beni alacağı yazıyordu. Ertesi gün Mete bir planör ile geldi ve beni Türkiye’ye geri getirdi.

Öğrenci: 6.4.

Konu: Adalet

Adalet kavramı nedir bilir misiniz? Adalet başkasının hakkını yememektir. Şimdi siz adalet bazı hikâyeler anlatacağım.

Çok eski zamanlarda en üç yaşında Doğukan adında bir çocuk varmış. Doğukan bir olaya tanık olmuş. İki adam kavga ediyorlarmış. Polis gelince Doğukan'a sormuşlar: "Haklı kim?" Doğukan tam söyleyecekken haksız adam, Doğukan'a işaret yapmış. Doğukan adalet terazisini bozmuş. Haklı adama haksız demiş. Ama siz böyle yapmayın. Adaletin kolları her yere yetişir. Sonra siz suçlu olursunuz. Çok istiyorsanız bir hikâye daha anlatayım.

Bir zaman Kasım adlı bir çocuk varmış. Hoca sınıfa çikolata dağıtırken utangaç bir çocuk almamış. Hoca: "Almayan var mı?" deyince Kasım "Ben." demiş. Ama utangaç çocuğun hakkını yemiş Kasım. O akşam Kasım'ın çikolataya alerjisi olduğu ortaya çıkmış. Bir gün boyunca kusmuş ya iyi olmuş. Adalet her zaman yerini bulur. Adaletli olan başkası sizin hakkınızı yemesin. Adaletin pençelerinden kaçılmaz.

Öğrenci: 6.5.

Konu: Doğruluk Dürüstlük

Ben köye gitmişim. Köyde dolaşırken meydanda ağaca çıkıp inemeyen bir kedi gördüm. O kediye iyilik yapıp kediyi kurtardım. Kediyi kurtardığımı herkese söyledim. Bana ben dürüst bir çocuğum diye hemen inandılar. Köyün meydanında su içtim. İçer içmez “Hemen yardıma gelin!” diye bir ses duydum. Hemen gelen yere gittim. Hemen çocuğu kurtardım. Çocuk hemen çok iyi biri olduğumu anlayıp arkadaş olmayı istedi. Ben de kabul ettim. Bundan sonra hep beraber gezdik. Çok dürüst arkadaş olduğunu kanıtladı. Ona çok inandım. O da güvencimi sarsmadı. Çok iyi, dürüst, ahlaklı, doğru söyleyen, iyilik yapan bir arkadaşım oldu. Hemen bir “miyav” sesi duyduk. Hemen o yere girdik. Ağaçta bir kedicik kalmıştı. Onu kurtardık. Bunu duyunca annem bana hem inandı hem güvendi hem de gurur duydu. Ondan sonra hemen eve gittik. Annem şehirdeki bütün arkadaşlarımıza yaptığım iyilikleri anlattı. Ben de çok alçakgönüllü davrandım. Hiç böbürlenmedim. Şehirdeki arkadaşlarım doğru birisi olduğumu anlayıp benimle barıştılar.

Öğrenci: 6.6.

Konu: Sorumluluk

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde çok uzak ülkelerde yaşayan bir aile varmış. Her ailede olduğu gibi herkesin de bir sorumlulukları yani işlerine üstlenmeleri gerektiği bilinir. Ama içlerinden bir tane çocuk hiçbir işine üstlenmesinin gerektiği biliyor ama yapmıyordu. Bu çocuk çok yaramazdı. O çocuğun ismi ise Caner'di. Çok ama çok asi bir çocuktur. Bir oyunu oynadıklarında kavga çıkar, ikincisini asla ama asla onunla oynamazlardı. Okuldan döner dönmez hemen bilgisayarın başına geçerdi. Ödev hiçbir şey yapmaz akşama kadar oynardı. Davranışlarını düzeltmesi gerekirdi.

Şimdi bir başka çocuğa bakalım. O da çok uzak bir ülkede yaşayan bir aile varmış. Onların da bir çocukları varmış ismi ise Ali'ymiş. Ali sabah uyandığında yatağını toplar, kahvaltısını da güzel, düzgün bir şekilde yaparmış. Ona verilen görevleri ve işleri hemen yaparmış. Bu davranışından ötürü arkadaşlarına karşı örnek bir öğrenci olmuştu. Her zaman sorumluluklarına üstlenir ve de kendisine özel bir özgüven ve aitlik hissedirdi. Okuldan döner dönmez hemen ödevini yapar test çözüp ve kitap okurdu. O işlerini bitirip odasını toplar annesine yardım ederdi. Bugünün işlerini yarına bırakmaz. Hemen yapardı.

Öğrenci: 6.7.

Konu: Sevgi

Ailem ve benim sevgim sonsuzdur. O gün Beyza bize geldi. Annem ve ben Beyza'yı karşıladık ve içeri geçmesini söyledik. Annem ve ben, Beyza'yı çok seviyorduk. Beyza bize geldiğinde benim hem canım sıkılmıyor hem sevgim artıyordu. Beyza da bizi seviyordu. Annem, Beyza ve beni sofraya çağırdı. Sofraya oturduk fakat Beyza'nın sevdiği hiçbir yemek yoktu. Beyza için annem yumurta kırdı. Beyza yumurtayı yiyerek televizyonun karşısına geçti. Ben de yemeğimi yiyerek Beyza'nın yanına geçtim. Ben içeri geldiğimde Beyza mışıl mışıl uyuyordu. Beyza'nın yanına geçtim. Beyza'yı uyandırdım. Beyza uyandığı için kızgındı. Ama ben Beyza'yı rahatça uyuması için odaya götürecektim. Beyza artık uyumuyor eve gitmek istiyordu. Hava kararmış. Ay, gökyüzüne çıkmıştı. Beyza, eve gitti. Yarın okul vardı. Sabah olmuştu. Yavaş yavaş okula gidiyordum. Bir an arkamdan kalın bir ses geldi.

-Yağmur, arkana bak. Ben kimim?

Biraz tedirgin olmuşum. Arkama baktım ve Beyza'yı gördüm. Beyza kollarını açmış, bana doğru koşuyordu. Ben de Beyza'yı gördüğüm için çok mutlu olmuşum. Beyza'ya sarıldım ve okula gittik. Beyza ve ben aynı sınıfta düşmüştük ve aynı sırada oturuyorduk. Teneffüslerde bir yan yanaydık. Beyza:

- Çıkışta size geleyim mi? Ödevlerimizi beraber yaparız, dedi. Ben:
- Tabi ki gelebilirsin, dedi.

Okul çıkışı gelmişti. Beyza ilk önce eve gitti. Annesinden izin alıp bize geldi. Kapı çalmıştı. Ben:

- Kim o? Diye bağırdım. Beyza:
- Ben Beyza, diye bağırdı.

Beyza içeri girdi. Ben bir şey itiraf edeceğini söyledi. Ben de kabul ettim ve söyledi:

Öğrenci: 6.8.

Konu: Hoşgörü

Bir pazartesi günüydü. Bigat ve Sinan beraber okula gidiyorlardı. Bigat, Sinan'a:

- Sinan, "hoşgörü" deyince aklına ne geliyor?
- Hoşgörü denince aklıma iyilik yapmak geliyor.

İki arkadaş sohbet ediyorlardı. Okula varınca bir çocuğun başka bir çocuğa taş attığını gördüler. Taş atan çocuğu uyardılar. Kötüye iyilik ile karşılık ver. Bu senin için daha uygun olur, dediler. Sınıf kapısına geldiklerinde herkes dedikodu yapıyordu. Sinan da arkadaşlarına katıldı. Herkes kendi düşüncelerini söylüyordu. Sinan diğer arkadaşlarının düşüncelerine saygı gösteriyordu. Okul bittiğinde Bigat ve Sinan yine beraber eve gidiyordu. Giderken yolda kanadı kırık bir kuş gördüler. Kuşa güzel ve hassas davranıyorlardı. Ertesi gün yine okula giderken sohbet ediyorlardı. Okula giderken iki kişinin Bigat ve Sinan'ın öğretmenleri hakkında ileri geri konuşuyorlardı. Bigat ve Sinan bu söylenenleri alttan alıyor ve hiçbir şey söylemiyorlardı. Bigat yolda taşı takılıp düştü. Sinan hoşgörülü bir şekilde onu kaldırdı. Karşılarna ayakkabıları olmayan bir çocuk çıktı. Bigat ve Sinan o çocuğa çok üzüldüler. Harçlıklarının yarısını o çocuğa verdiler. Artık herkese hoşgörülü davranmayı planlıyorlardı. Çünkü hoşgörü çok mutluluk verici bir şeydi.

Öğrenci: 6.9.

Konu: Çalışkanlık

Bir zamanlar Yağmur adında bir tatlı kız varmış. Bu kız çok çalışkanmış. Okuldan eve gelir, elini yüzünü yıkar, ödevlerini yapar ve hiç vakit kaybetmeden ders çalışmaya başlarmış. Bir de bu Yağmur'un Miray diye bir arkadaşı varmış. Bu arkadaş çok tembelmiş. Annesi Yağmur'un Miray'la arkadaş olmasını istemiyormuş. Çünkü Yağmur, Miray ile tanıştığında beri derslerinde bir düşme ortaya çıkmış. Miray okul çıkışı eve gelmez, annesini sürekli kandırarak ek derslere kalıyorum dermiş. Zaten eve gelse bile birden kapıyı açar, çantasını hole fırlatıp kıyafetlerini değiştirmeden oynamaya çıkarmış. Bir gün teneffüste konuşurken Yağmur, Miray'a:

- Miray, çok tembelsin. Bence dışarı çıkmak yerine ders çalışabilirsin.

Miray aslında Yağmur'u haklı bulmuş ama yine de belli etmemek için karşı çıkmış.

- Yağmur ben ders çalışmak istemiyorum. Hem zaten sonra benim ilgilendirmez, der. Yağmur:
- Aman! Bana ne senden. Ne halin varsa gör, der.

Aradan bir iki ay geçer. Yağmur'un dersleri düşmeye başlar. Tersine ya Miray'ın dersleri gittikçe artar. Bir gün Yağmur, Miraylara gelir. Miray ders çalışmaktadır. Ama annesine "Anne, kapıyı sen aç. Eğer Yağmur'sa evde olmadığımı söyle." Der. Annesi kapıyı açar ce Miray'ın evde olmadığını söyler. Aradan seneler geçer. Yağmur'un derslere bayağı bir düşüşe uğrar. Miray çok çalışkan olmuştur. Sınıfındaki herkesi geçmiş, birincidir. Ve üniversite de biter. Miray istediği mesleği kazanır. Ama Yağmur bir meslek sahibi olamaz. Annesi Yağmur'a: "Ben sana demiştim. Ne oldu şimdi? Meslek sahibi de olamadın. Hiç boşuna ağlama." Der. Yağmur çok üzülür. Ve "Bir daha arkadaşlarımı iyi seçeceğim. Tavsiyelerim de bana kalsın, der. Ama artık sonuç belli olmuştu. Miray, Yağmur'dan daha çalışkandı.

Öğrenci: 6.10.

Konu: Empati

Dün Esra ile birlikte alışveriş merkezine gittik ve ilkokul arkadaşım Melike'yi gördük. Birlikte sinemaya, yemek yemeye ve lunaparka gittik. Esra ve Melike'nin birbirlerine empati duyduğunu anlamıştım. Saat geç olduğu için benim evimde kaldılar.

Sabah uyandığımda Esra ile Melike sohbet ederek kahvaltı hazırlıyorlardı. Aslında Esra'nın insanlarla iletişimi iyi değildi. Nasıl oldu da Melike'yle sıcak bir empati kurdu, anlamadım. Saat şu an tam altıydı. (sabah) ama zifiri bir karanlık vardı. Aslında tam tersi loş bir aydınlık olmalıydı.

Kahvaltımızı yaptıktan sonra üstümüzü giyinip İstanbul'a gittik. Gezdik, eğlendik yanımda iki tane arkadaşım vardı ama kendimi yalnız hissediyordum. Esra ve Melike sürekli birlikte takılıyordu. Hava kararmadan Melike'yi evine bıraktık.

Öğrenci: 6.11.

Konu: Güven

New York'ta pazartesi günü "Açlık oyunları" adlı yarışma için yarışmacılar seçilmişti. Yedi yarışmacı katıldı. Bunlar: Uygur, Muhammet, Onur, Volkan, Doğukan, Furkan ve Harun. Yarışma için son hazırlıklar yapılmıştı. Yarışmacılar uçağa bindirilip Brezilya'daki Amazon ormanlarına gideceklerdi. Gidiş süresi doksan dakika. Yolda ihtiyaçları giderilecekti. Uçak kalktı. Yarışmacılar çok heyecanlıydılar. Salı günü olmuştu. Yarışmacılar Amazon ormanlarına varmıştı. Yarışma hemen başlamıştı. En fazla otuz gün, en az ise on gün olacaktı yarışma. Muhammet'le Doğukan bir takım; Onur, Uygur, Volkan bir takım; Harun ise Furkan ise bir takıma ayrıldılar. Yarışmacılar ortaya koşup olabildiğince çok eşya aldılar. Muhammet ve Doğukan, yay ve ok; Onur, Uygur ve Volkan, balta; Furkan ve Harun ise mızrak almışlardı. Muhammet hemen erken davranıp yayıyla üçlü grubun üyesi, Onur'u hedef alıp vurdu. Onur, yarışmadan elemişti. Arkadaşları çok üzülmüşü. Muhammet'in içinde ise bir üzüntü oluşmuştu. Doğukan ve Muhammet ortadan uzaklaşmıştı ağaçların arasına. Doğukan, Muhammet'e Muhammet ise Doğukan'a güveniyordu. B grubu yani Uygur ve Volkan, Onur'un üzüntüsünden kurtulup ortadan uzaklaşmışlardı. Muhammet birini fark etmişti. Daha dikkatli baktığında Harun'u görmüşü. Sessizce okunu çıkartıp nişan aldığında Harun da onu fark etmişti. Muhammet hemen vurmuştu. Yanında Furkan da vardı. Muhammet hemen okunu çıkartıp onu vurdu.

Öğrenci: 6.12.

Konu: Kanaatkârlık

Kanaatkârlık az ile yetinen, elindekini paylaşmaktır. Bir varmış bir yokmuş eski köylerden birinde bir adam varmış. Bu adam çok fakirmiş elinde tek koyunları kalmış. Bir gün en yakın arkadaşından borç istemiş ve almış. Borç aldığı kişi bir sabah kahvaltıya gelmiş. Ama kahvaltıda bir tek süt ve ekmek varmış. Çok mahcup olmuş ama borç aldığı kişi şöyle cevap vermiş. Bana bir bardak süt verir misin, demiş. Bu borç alan kişi çok şey isteyip bir işe başlamış ve tarlada çalışmaya karar vermiş. Ertesi gün tarlada öğle molası verilmiş ve yemeğinde yine süt ve ekmek varmış bu adamın. Ve tarlada çalıştığı arkadaşı gelmiş. Demiş ki: “Ben yemeğimi evde unutmuşum. Benimle paylaşır mısın?” demiş. Bir bardak sütün yarısını verip ekmeğinden bir parça bölmüş ve tam o sıra borç aldığı kişi gelip “O para sende kalsın.” Demiş .

Öğrenci: 6.13.

Konu: Sabır

Günlerden bir gün, güzel bir çiftlikte yaşayan sarı bir civciv varmış. Çok küçük olduğu için büyük civcivler hep onu eziyormuş. Özellikle de Bingo, hep o çok küçük diye Sarıkanat'ı küçümsüyormuş. Bu durumdan çok sıkılan Sarıkanat, annesi ve babasına danışmış. Babası ona: “Merak etme oğlum. Sen sabırlı ol. Bu yaptıkları elbet bir gün onun da başına gelecektir.” demiş. Sarıkanat, düşünceli bir şekilde dışarıya çıktı. Hava çok karanlıktı. Orada yıldızları seyrederken dışarıda uyuyakalmış. Bunu gören annesi üstüne bir battaniye, başının altına da bir yastık koymuş. O sırada orada geçmekte olan Bingo'nun aklına kötü bir şaka gelmiş. Hayalet kostümü giyerek Sarıkanat'ı korkutmuş. Bundan çok korkan Sarıkanat, onu uyarılmış. Onun üstüne zıplayıp kanatlarını yolmak istese de sabırlı olmuş. Yine bir gün Bingo, onu aşağılıyormuş: “Şuna bakın, bu bebek şu yolun karşısına bile geçemez. Ezik şey.” diye aşağılıyormuş. Buna dayanamayan Sarıkanat: “Şimdi oraya gidip arabalara çarpmadan karşıya geçeceğim, görürsünüz.” deyip yola fırlamış. Ama bunu başaramamış. Bingo: “Gördünüz mü? Yapamadı işte ama ben olsam yapardım.” demiş. Sarıkanat: “O zaman sen geç de görelim demiş.” Bingo: Tamam o zaman.” demiş. Tam karşıya geçerken bir arabaya çarpacakken Sarıkanat onu kurtarmış. Bingo herkesin önünde Sarıkanat'a: “Özür dilerim Sarıkanat. Sen benim karşımda hep sabırlı oldun, demiş. Ve o günden sonra Bingo le Sarıkanat çok sıkı dost olmuşlar.

Öğrenci: 6.14.

Konu: Yardımseverlik

Yardımseverlik, gönüllü olarak yardım etmektir. Yardım edince mutlu oluruz. Ayrıca mutlu etmiş de oluruz. Yardımseverlik zorla olan bir şey değildir. Eğer istiyorsanız yardım edebilirsiniz. Herkeste olmasa da çoğu insanda vardır. Örneğin yaşlı bir teyzeye yardım eden çocuk veya otobüste bir yaşlıya yer veren genç yardımseverdir. Yardımseverlik güzel bir şeydir. Ve gerçekten mutlu oluyorsunuz. Size başımdan geçen bir olay anlatayım. Bir bayan karton taşıyordu ve çok yorulmuştu. Biz de iki arkadaşımın bu bayana yardım etmeye karar verdik. Bayan bize çok teşekkür etti ve gitti. Biz de eve doğru yola çıktık.

Öğrenci: 7.1.

Konu: Doğru Dürüstlük

Doğruluk dürüstlük yakın anlamdır. Doğruluk bence: Doğru olan, yalan söylemekten kaçınan demektir. Sözlükteki anlamı şöyledir: Doğru olan, yakışır davranış sergileme. Dürüstlükten bahsedecek olursak dürüstlük bence doğruluğun peşinden giden doğruluktan uzaklaşmayan veya ayrılmayan davranışlarında doğru olan ve sözünde duran demektir. Sözlükteki anlamı şöyledir: Sözüne ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan eğer kelimeleri torbalar halinde ayıracak olursak bence doğrulukla dürüstlüğü birbirinden ayırmamalı ve aynı torbaya koymalıyız. Doğruluk, dürüstlüğü peşinden; dürüstlük ise doğruluğun peşinden yürümeli, koşmalı hatta uçmalı. Zaten bana göre öyle oluyor. Hepsini toparlayacak olursak doğruluk dürüstlüktür, dürüstlük doğruluktur. Doğru insan olursan dürüstlüğü merdiven basamaklarının yarısından daha fazlasını çıkmış olursun. Doğruluğu ve dürüstlüğü huy edinmişsen unutma ki zirvedesindir.

Öğrenci: 7.2.

Konu: Empati

Empati kendimizi karşımızdaki insanın yerine koyarak o kişinin duygu, düşünce ve ifadelerini anlamaya çalışmaktır. Empatinin zıt anlamı antipatidir. Empati kurabilmek için karşımızdaki insanın duygularını, düşüncelerini doğru anlamamız ve doğru hissetmemiz gerekir. Karşımızdaki bir insan olmak zorunda değildir. Kendimizi bir bitkinin, bir hayvanın yerine de koyabiliriz. Empati bazı insanlarda doğuştan gelen yetenektir. Fakat bazı insanlar da empatiyi sonradan öğrenir. Empati kuran insanların her zaman toplumda saygın bir yeri vardır. Çevresindeki insanlar ona saygı ve sevgi gösterir. Ayrıca empati insana başka özellikler de katar. Mesela empati kuran bir insan sempatik bir görünüme sahip olur, insanlara yardım eder, saygı ve sevgi gösterir.

Empatiye örnek gösterecek olursak, şu örneği verebiliriz: Kendimizi engellilerin yerine koymak, onların düşüncelerini ve duygularını anlamaya çalışmak güzel bir empati örneğidir. Fakat bu sadece anlamaya çalışmakla bitmez. Asıl olay onları dışlamamak onlara kendilerini sağlıklı bir insandan farksız görmelerini sağlamaktır. Empati kavramı bu olayların hepsini kapsayan bir kavramdır. Mesela aç ve susuz sokak hayvanlarını anlamaya çalışmak da bir empati örneğidir. Onların duygularını anlamaya çalışınız. Onlara yiyecek ve içecek veririz. Bence çoğu insan empati sayesinde yardımlaşmayı da öğreniyor. Empati insana birden fazla özellik katar. Bu yüzden empati kurabilmek çok önemlidir. Bir de empati kurmaya çalışmalı ve çevremizdeki insanlara da empatinin çok güzel bir davranış olduğunu açıklamalıyız.

Öğrenci: 7.3.

Konu: Hoşgörü

Hoşgörü herhangi bir olumsuz durum veya olayı hoş karşılamak demektir. Hoşgörü bize atalarımızdan kalan büyük bir mirastır. Mesela cihan imparatoru olan Osmanlı Devleti'ne I. Murat Hüdavendigâr döneminden Fatih Sultan Mehmet Han dönemine kadar olan süreçte başkentlik yapmış Edirne vilayetinin bir semtinde cami, kilise ve havra bir arda bulunmaktadır. Teokrasi ile yönetilen bir devlette bu durum hoşgörüden başka ne olabilir ki? Hoşgörü deyince akla mutlaka Mevlana gelir. Kimdir Mevlâna? Mevlana Afganistan'ın kuzeyinde Belh şehrinde 1207 yılında doğan hoşgörü timsali gibi çok büyük bir âlimdir. Onun hoşgörüsünü anlatan ünlü bir sözü vardır. O da şudur: “Gel ne olursan ol yine gel. İster putperest ol ister ateşe tap. Bin kere tövbeni bozsan dahi gel.”

Hoşgörülü bir insana çevresindeki herkes –ben de dâhil olmak üzere- sevgi e saygı duyar. Hoşgörülü bir insanın maddî gözü kapanır manevî gözü açılır. Mevlana hazretleri gibi hoş görmek bir büyüklüktür. Mesela bir büyüğüne karşı yanlış yapan çocuğu hoş görmek olgunluk ve büyüklük göstergesidir. Hoşgörülük toplum içindeki saygınlığımızı arttırdığından dolayı bize birçok imkân sağlar. Mesela iş imkânı sağlar. Ayrıca bizim sayemizde çocuklarımızın da toplum içindeki saygınlığını artırır. Hoşgörülü olmak bize gerek sabrı gerek empatiyi öğretir.

Hoşgörülü olmak bize bu kadar katkı sağlarken biz neden hoşgörülü bir insan olamıyoruz? En azından hoşgörülü olmaya gayret edelim. Bize sağladığı avantajları yakalayalım.

Öğrenci: 7.4.

Konu: Yardımseverlik

Yardımseverlik yardım etmeyi sevmek demektir. Yardımsever bir insan karşısındaki kişiyi anlayabiliyordur. Mesela kendini zor durumda olan bir insanın yerine koyar, onu anlar ve ona yardım eder. Yani yardımsever olabilmek için empati duygusu da gereklidir. Bir kişi yardımsever olmak istiyorsa empati kurmalıdır. Ayrıca yardımsever bir insan canlıları sevmelidir. Çünkü insan sevmediği bir canlıya yardım etmek de istemez. Örneğin sokak hayvanlarını sevmezsek onlara yardım etmek istemeyiz ama seversek onlara yardım ederiz. Yardımsever bir insan saygılı da olmalıdır. Saygı, sevgi çerçevesi içinde canlılara yardım etmelidir. Yardımsever biri hoşgörülü de olmalıdır. Yardımsever insan her zaman herkes tarafından sevilir. Yardımsever insanı yüce rabbimiz de sever. Peygamber efendimiz de yardımsever bir insandır. Yardımsever insan peygamber efendimizi de örnek almış olur. Yardımsever insan herkese yardım ettiğinden zor durumda kaldığında da insanlar her zaman yardıma koşarlar. Herkes yardımsever bir kişiye ayrı bir saygı, sevgi duyar. Yardım eden insan sünnet bir davranış işlemiş olur. Birine yardım ederken de dikkatli olmalıyız. Çünkü maddi bir yardımda bulunduğumuz zaman karşıdaki kişinin onuru, gururu kırılabilir. Bu konuda duyarlı olmamız gerekir. Ayrıca yardım sadece maddi değil manevi konularda da olabilir. Örneğin bir insanın sıkıntıları varsa onunla konuşup dertleşebiliriz. Ona fikir sunabiliriz. Bu bir yardım sayılır. Yardımsever insan asla yalnız kalmaz. Bir derdi olduğunda herkes yanında olur. Yardımseverlik içten gelmelidir. Bir insan zorlarsak asla yardımsever olmaz. Olsa bir amacı kötüdür. Örneğin yaşlı bir teyzenin elindeki poşetleri yardımsever gibi gözükerseniz alabilir. Sonra ise bu poşetleri de alıp kaçabilir. Yani bir insan zorla yardımsever olmamalıdır. Aslında yardımseverlik bütün insanlarda bulunmalıdır. İnsanlar yardımsever olarak kendine de katkı sağlar. Hem sevilir he saygı duyulur, yalnız kalmaz. Zor durumda olduğunda yanında hep birileri vardır. Yardımsever olarak insanların sevgisini saygısını kazanmıştır. İnsanlar da ona yardım eder. Yani yardımsever olmak sadece karşıdaki kişiye değil insanın kendisine de katkı sağlar.

Öğrenci: 7.5.

Konu: Kanaatkârlık

Kanaatkârlık elindeki ile yetinebilmek, aç gözlülük yapmamak az para ile yetinebilmek demektir. Eğer mutlu huzurlu olmak istiyorsanız kanaatkâr bir insan olmalısınız. Örneğin anneniz önünüze yemek koyuyor. Siz de bu yemeği sevmiyorsun. Yemek istemiyorsun ama bu yemeklerin olduğuna şükretmelisiniz. Evinizde neler varsa onlardan yiyip içmelisiniz. Çok para harcamamalısınız. Tutumlu olmalısınız. Allah'ımızın verdiği tüm nimetlere şükredin. Hani büyüklerimiz diyor ya "Önünüzdeki yemeği bitirin yoksa arkanızdan ağlar" diye. İşte bunun gibi. Bazı insanlar elindekiler ile yetinmesini bilmiyor. Açgözlülük yapmaktan çok hoşlanıyorlar. Para harcamaya bayılıyorlar. Hep üzüntü içinde yaşıyorlar. Ama biraz çabalasalar kanaatkâr bir insan olabilirler. Hayat çok zor diyorlar ama boşuna demiyorlar. Bir de şöyle düşünün dışarıda yatan çocuklar ne içiyorlar ne yiyorlar. Kimse bunu düşünmüyor. Az parası olan bir adam bile para vermek istiyor o çocuklara. O çocukları gördüğünüzde içiniz cız etmiyor mu? Benim içim cız eder.

Öğrenci: 7.6.

Konu: Alçakgönüllülük

Alçakgönüllülük demek kendinde olan özelliği veya kendinde olan bir eşyayı övmemek, büyük görmemek normal karşılamaktır. Çevremizde böyle alçakgönüllü insanlar yok denecek kadar da az. Çevremizde şimdi herkes kendini beğenmiş, böbürlü. Ama ne güzel herkes mütevazı olsa kimse kimseden özenmezdi. Kimse yeni bir şey çıkartmazdı. Benim ailemde mütevazı olan bir tek eniştem var. Çok iyilik yapar ve herkes onu takdir eder. O da hep “Estağfurullah” der. Kendini övmeyi hiç sevmez. Zaten insanlar da onu doğru, dürüst, esprili, mütevazı, çalışkan diye sever.

Çevremizde alçakgönüllü insanlar pek sevilir. Çünkü kim birini övündüğü için, kendini herkesten büyük gördüğü için sever ki... Mesela kendimden örnek vereyim ben de kendimi öven birini olmasam da çok alçakgönüllü de değilim. Bence kimse kendini övmemeli kimseden üstün görmemeli. Alçakgönüllü bir insan olmalı. Çünkü Allah herkesi eş değerde yaratmıştır.

Öğrenci: 7.7.

Konu: Özgüven

Özgüveni olan bir insan, diğer insanlara nazaran kendini daha güvenilir, saygılı ve “ben bu işi ondan daha iyi yaparım” diye düşünen kişiye denir. Alçakgönüllü olanlar hariç herkesin az da olsa özgüvene sahiptir. Bazı insanlar der ki bu adam veya çocuk özgüven patlaması yaşamış denir. Özgüven patlaması yaşayan kişide “ben bunu yaparım, o bunu yapamaz” yani kişilerden kendini önde ve daha becerikli görür. Gelelim özgüven kelimesinin anlamına. Kelimeye bakıldığında iki kelimedenden oluşur. Bunlar öz ve güvendir. Öz insanın kendini temsil etmektedir. Güven bir kişinin birine verdiği maddi ya da manevi nesneyi ona verdiğinde o kişinin nesnenin başına bir olay gelmediyse o kişiye karşı güven çıkmış olur. Bu iki kelime birleştiğinde de kişinin kendine duyduğu güven ortaya çıkar. Özgüven duyan kişide bir de şu çıkar: Yapabilirlik anlamı çıkar. Çünkü kendine güvenen bir kişi yüzebilir, dans edebilir, müzik söyleyebilir, futbol oynayabilir ve bunun gibi birçok faaliyet daha yapabilir. Ama kişinin kendine güven duyması yani özgüven gerekmektedir. Özgüveni olmayan insanlar toplumlarda nasıl bilinir? Nasıl tanınır? Şimdi de bunlara değineceğim. İnsan topluluğunda içine kapanık, beceriksiz diye bilinir. Herkes tanımaz çünkü içine kapanık olduklarından dolayı evde otururlar ve hiçbir ilgi alanıyla ilgilenmezler.

Öğrenci: 7.8.

Konu: Güven

Güven, hayatın her yerinde, her saniyesinde bulunan bir kavram, duygudur. Bir kişinin başka bir kişiye güvenmesi o kişiyi iyi tanıması lazımdır. Biz yolda tanımadığımız bir kişiye beş dakikalığına bile olsa bir eşyamızı asla emanet etmemeliyiz. Örneğin birkaç günlüğüne bir yere gittiğinizde bir eşyanızı komşunuza emanet ettiniz. Gideceğiniz yere vardığınızda aklınızdan “Eşyama zarar verirse, ya kaybederse. Neden ona bıraktım?” gibi sözler geçiyorsa siz o kişiye güvenmiyorsunuzdur. Güveneceğimiz kişiyi iyi seçmeliyiz. Güvendiğimiz bir kişiye bir eşyamızı emanet edersek, aklımız arkada kalmaz. Eski zamanlarda herkes birbirine güvenirdi, kuşkulanmazdı. Örneğin peygamber efendimizin zamanlarında peygamber efendimize kim ve nefret duyan kişiler bile bir yere gidecekleri zaman en kıymetli, en önemli eşyalarını Hz. Muhammet’e verirdi. Peygamber efendimiz güvenilir bir insandı. Şimdiki zamanlarda ise kimse kimseye bir eşyasını güvenerek vermiyor. Bu yüzden güveneceğimiz kişiyi iyi seçmeliyiz. Eşyamızı kuşkulanmadan emanet ettiğimiz, güvendiğimiz kişiler herkes tarafından sevilir. Ancak eşyamızı emanet ettikten sonra geri aldığımızda bir zarar gelmişse o kişi o çevrede sevilmez. O kişiye duyulan güven azalır.

Öğrenci: 7.9.

Konu: Sevgi

Sevgi nedir? Sevgi, bizim için değerli olanı, onun için her şeyi yapabileceğimiz duygudur. Biz küçüklüğümüze, bizim için değerli olan kişilere, annemize, babamıza ve hayvanlara sevgi göstermeliyiz. Onlara sevgimizi hissettirecek bazı şeyler yapmalıyız. Bence insan karşısındaki kişiye değer veriyorsa onu incitecek, kıracak, ona zarar verecek şeyler yapmaz. Aksine sevgi gösterir. Mesela yolda giderken bir kedi gördüğümüzde yanına gidip sevgi göstermeliyiz. Onun kendini yalnız hissettirecek şeyler yapmamalıyız. Annesi babası olmayan bir çocuğa kendisini yalnız hissetmemesi için ona sevgi göstermeliyiz.

Öğrenci: 7.10.

Konu: Saygı

Her zaman saygılı olmalıyız. Toplumda saygılı olan kişiler sevilir. Örneğin otobüste giderken yaşlıya veya hamile kadına yer vermektir. Toplumda saygısız kişiler sevilmez. Örneğin öğretmen sınıfa girdiği zaman ayağa kalkmamaktır. Biz büyüklerimize ve küçüklerimize saygılı olduğumuz zaman küçüklerimiz bize bakıp demek ki iyi bir şey deyip herkese saygılı olurlar. O zaman herkes tarafından sevilir. Saygılı olan kişiye çoğu zaman saygı duyulur. Herkesin gözüne girer. Saygılı olmayan kişiler fazla sevilmez. Ama saygılı olan kişiler herkesin gözüne girer ve beğenilir.

Öğrenci: 7.11.

Konu: Çalışkanlık

Çalışkan insan olmak her zaman sağlıklı bir vücuda sahip olmak demektir. Çalışkan insan daima sorumlu olur. İşini öbür güne bırakmaz. Çalışkan insan vatanına milletine hizmet etmekten gurur duyar. Çalışkan insanın mutlaka bir hedefi olur. Hedefi olmayan insan çölde yürür gibidir. Nereye gideceğini bilemez. Çalışkan insan bir o kadar dakik olur. Gideceği yere kesinlikle geç kalmaz. Her insan çalışkan olabilir, sadece biraz gayret göstermesi gerekir. Ülkemizde maalesef birçok abes insan vardır. Bu insanlar yüzünden çalışkan insanların sayısı azalıyor. Çalışkan insan çalışkanlığıyla kendini övüp karşısındaki insanı hor görmemelidir. Her insanın eşit olduğunu bilip anlayışlı olmalıdır. Çalışkanlığın iki çeşidi vardır: Beden çalışkanlığı, us çalışkanlığı. Beden çalışkanlığı koyun gütmek, bahçe bellemek gibi örnekler verilebilir. Us çalışkanlığına kitap okumak, test çözmek, bulmaca bulmak gibi örnekler verilebilir.

Öğrenci: 7.12.

Konu: Adalet

Adalet nedir? Adalet hak ve hukuka uygun olmaktır. Bir arkadaşın ve sevmediğiniz bir insan kavga ettiğinde suçlu olan sizin arkadaşınız ve siz de arkadaşınızı koruyorsanız bu adaletsizlik olur. Böyle bir durumda adaletli olup doğruları söylemelisiniz. Bir mahallede yaşıyorsunuz üç çocuk top oynarken bir arabanın aynasını kırıyor ve bunu sadece aralarındaki bir çocuğun ailesi ödüyor bunda adalet yoktur.

Adalet illa birkaç kişi arasında olan bir şey değildir. Bir öğrenci sınavda kopya çekse ve o sınavdan yüksek bir not alsaydı hem vicdan azabı çekecek hem öğretmenine saygısızlık etmiş olacak hem hile yapmak kolayına gidecek ve hileye alışıp hayatını mahvedecek.

Adaletli insan, insanlar arasında seçim yapmaz. Haklı insana haksız, haksız insana haklı demez. Doğruları söylemekte çekinmez. Arkadaşlarının onunla konuşmayacağını bilse bile asla doğruluktan vazgeçmez. Adaletli insan hiçbir gece vicdan azabıyla uyumaz, her gece içi rahat olarak uyur. Böyle insanlar yalan söylemekten kaçınır. Doğru, dürüst, sorumluluk sahibi, güvenilecek insanlardır.

Öğrenci: 7.13.

Konu: Sorumluluk

Sorumluluk, verilen bir görevi verilen bir zamanda yapmaktır. Yapmadığı takdirde çeşitli cezalar verilen sorumluluğu yeniden yapmak gibi çözümler kullanılabilir. Ceza bir çözüm değil ama kullananlar var. Sorumluluklarını yerine getiren birisi olursak ileride daha sorumlu bir birey olabiliriz. Sorumlu bir insan halk tarafından beğenilen bir insan olur. Sorumlu kişiler genellikle işlerini çabuk yapan, yarına bırakmayan sorumluluklarının bilincinde olandır. Sorumluluklarının bilincinde olmayan bir kişi verilen işleri, görevleri ve ödevleri hep yarına bırakır bu nedenle işleri rast gitmez ve verilen işleri yapamazlar. Sorumluluğu öğrenmek için bazı faktörler vardır. Bir verdiğimiz sözü tutmak, iki verilen sorumluluğa elverişli olmak ve son olarak üç sorumluluğu bir yaşam stili haline getirmek. Sorumluluk insanın bazı şeylerini harekete geçirir. Sorumluluk sahibi olmayı ve verilen sorumluluğu tam zamanında yapmayı harekete geçirir.

Öğrenci: 7.14.

Konu: Sabır

Bugün size sabır denince akla ilk olarak kim geliyor? Sabır nedir? Ve Hz. Eyüp'ün bizim için söylediği önemli sözlerden birkaç tane söyleyeceğim. İlk olarak sabır denince akla ilk gelen insan Hz. Eyüp'tür. Sabır, bir insanın olumsuz durumlara karşı kızmadan diğer kişiyi dinlemesidir. Şimdi Hz. Eyüp'ün sözlerini söyleyeceğim. Sabır öyle bir iştir ki sen kopacak sanırsın, o gittikçe güçlenir. Sen bitecek sanırsın o gittikçe çoğalır. Sabır boyun eğmek değil, mücadele etmektir. Biraz da sabır ile ilgili örnekler vereyim. Babasının alacağı hediye için sabırla bekliyordu. Öğretmenin sınav sonuçlarını okumasını sabırla bekliyordu. O çocuk çok sabırsız bir insandı. Annesinin aldığı hediye için çok merak ettiği için onu karşılamaya İstanbul'a gitmiş.

Öğrenci: 8.1.

Konu: Adalet

Adalet tüm akıl sahibi olan varlıklarda olması gereken bir özelliktir. Adalet eski dönemlerden beri varlığını sürdürmekte. Mesela medeni kanun. Medeni kanunun amacı kadın ve erkek arasındaki eşitliği sağlamaktır. Medeni kanun kadınlara mirasta eşit pay almalarına yardımcı oldu. Eskiden kadınlar evde otururdu. Medeni kanun çıkarıldığında istediği mesleği seçebilme özelliği geldi. Başka bir maddeye de belediye, muhtar, vekil seçilme özelliği kadınlara verilerek kadın erkek arasındaki adaleti ortaya çıkarıyor. Mesela ben bir internet sitesinde dolaşan karşıma kitap yazarı Platon'un sözünü gördüm ve şöyle diyordu. Platon'a göre adaletsizliğin en aşırı biçimi yanlışın doğruya geçeni olanıdır.

Adalet sadece siyasi alanda değil toplum hayatında yol gösteriyor. Mesela anne babaya sevgiyi. Mesela biz iki kardeşiz. Annemiz babamız bize sevgide, harçlıkta neredeyse her şeyde adaletli davranır. Yaşamımızda kolej okullarına hakkıyla çalışarak giden öğrenciler, para karşılığı okula giden öğrencilere karşı okulda ezik görünür. Bazı yerlerde adalet olmayabiliyor.

Öğrenci: 8.2.

Konu: Alçakgönüllülük

Alçakgönüllülük her insanda bulunması gereken önemli özelliklerdendir. Alçakgönüllü olan insanlar mütevazı insanlardır. Ayrıca bu özelliğe sahip kişiler etrafındaki insanların saygısını ve takdirini kazanırlar. Bunun örneklerini çoğunlukla sporda görebiliriz. Örneğin futbol oynarken aşırı sevinmeyip yerinde ve adabında sevinmek, yendikten sonra aşırı sevinmeyip rakiple tokalaşmak gibi. Tabii bu da rakip oyunların bize olan takdirini ve saygısını arttıracaktır. Alçakgönüllü insanlar saygılı insanlardır. Durduk yere polemiğe kesinlikle girmez, polemiklerde sessiz kalıp tartışmayı durdurmaya çalışırlar. Büyüklerine karşı her zaman saygılı olup küçüklerine karşı sevgi beslerler. Benim gördüğüm alçakgönüllü insanlar bu saydığım çoğu özelliği taşıyor. Ayrıca bir arkadaşının kötü durumda olduğunu gördüklerinde empati kurup sorunlarına çözüm arayabiliyorlar. Kendilerini asla övmeyip kibirli davranışlarda bulunmuyorlar. Bir yarışın içine girdiklerinde hırslı olabilirler ancak rakibe karşı saygısını kaybetmeyip her zaman centilmen olurlar. Ben alçakgönüllülükle ilgili bu düşüncelere sahibim.

Öğrenci: 8.3.

Konu: Sabır

Sabır nedir sizce? Bence sabır, hayata karşı dayanabilme gücüdür. Hayat her zaman insanlara karşı olumlu bakmaz. Olumsuzluklar ve istemeyeceğimiz kötü olaylar başımıza gelebilir. Anneniz, babanız anlayamadığından ayrılabilir veya birisi hayata gözlerini kapatabilir. Ama bizim bu olanlara karşı hayata dik durup, sabredip, Allah'tan sabır istemekten başka çaremiz olmaz.

Bir anne düşünün bebeğini nasıl sevgiyle, sabırla büyütüyor. Bebeği her gece kalkmasına rağmen usanmadan, bıkmadan bebeğine şefkat dolu gözlerle bakıyor. Size peygamber efendimiz Hz. Muhammet'in hayatından da örnek vereyim. Peygamber efendimiz açıktan İslam'a davet ettiğinde Mekkelilerin bir kısmı karşı çıkmıştı. Peygamber efendimize çoğu kişinin aklından bile geçmeyeceği bin bir türlü kötülükler yaptılar ama peygamber efendimiz bunların hepsine sabretti. Hz. Eyüp sabır peygamberi olarak bilinir. Bacağındaki yarası kurtlandığı zaman bile bir kere bile olsun isyan etmedi, sabretti. Yarası kurtlanmıştı. Yarasından yere düşen kurtları geri bacağına koyuyordu. Bu kurtların rızkı da buymuş, diyerek.

Sabretmek için peygamber olmamıza, anne olmamıza gerek yok. Sadece o olayın geçeceği gibi düşünüp olumlu bakmak yeterlidir.

Öğrenci: 8.4.

Konu: Sevgi

Sevgi beraberinde saygıyı da getirir. İnsan ilişkilerinde saygı olmazsa orada sevgiyi aramayın. Aslında sevgi başlı başına bir bütündür. Sevginin içinden öyle güzel sonuçlar doğar ki... Mesele mutluluk, dürüstlük, doğruluk gibi davranışları da doğurur. Ama saygı olmazsa sevgi ve onun doğurduğu sonuçları asla hiçbir yerde bulamazsınız. Tabi sevgi sadece insan sevgisinden ibaret değildir. Örneğin vatan sevgisi, hayvan sevgisi, ecdat sevgisi, Allah sevgisi, doğa sevgisi gibi davranışları da kapsar.

Sevgi dolu insanlar toplumda her zaman hoş karşılanır. Çünkü her şeye sevgiyle yaklaşan insanda saygı ve hoşgörü de vardır. Size bu özellikleri taşımayan bir insan sevgi ve saygı dolu bir toplumda yer alabilir mi? Tabi ki de hayır. Çünkü onlar bile öyle bir ortamda kendini dışlanmış hissederler. Ya da geçmişine, doğasına, Allah'ına her bilinçli insan saygı ve sevgi dolu olmalı. Ama bahsettiğimiz bu sevgi konularına da bazı insanlar bizim gibi yaklaşmıyor olabilir. Bunu bence bir kusur olarak görmeliler. Ve bu hareketlerini devam ettirmemeye çalışmalılar. Eminim ki bu düşünce biçimlerini düzelttiklerinde daha iyi bir hayat yaşayacaklar.

Sakın şunu aklınızdan çıkarmayın. Allah'ın yarattığı her şeye nasıl yaklaşırsan karşılığında aynısını bulursun.

Öğrenci: 8.5.

Konu: Saygı

Saygı, sevgiyi getirir. Sevgi birliği, birlik ise beraberinde iyiliği getirir. Birlik olan yerde mutlaka saygı olmalıdır. Çünkü saygı, birliği ayakta tutan en önemli özelliktir. Bazı insanlar saygılı olur, bazıları ise olmaz. Buna göre de insanların değerleri değişir. Saygılı bir insan ile saygısız insan bir tutulur mu? Saygılı insan toplumda her zaman saygı ve sevgiyle karşılanır. Bunun için saygılı olmak şarttır.

Saygı sadece değer verdiğin veya sevdiğin insanlara karşı olmamalı. Bazılarına sadece insan olduğu için bile saygı göstermek gerekir. Bu davranış seni yüceltir ve toplum tarafından hoş karşılanır. Ama sadece insanlara değil Allah'ın yarattığı her varlığa karşı saygılı olmak gerekir. Çünkü saygı gösterirsen saygı görürsün.

Elbette insanın kusurları olduğu gibi saygımızda da kusur olabilir. Fakat onları en iyi şekilde telafi etmek gerekir. İnsan sevince saygı gösterir. Saygı gösterirse sever. Çünkü sevgi ve saygı birbirlerinin ikizi gibidir. Birbirlerini tamamlar. Unutma saygılı ol ki saygı göresin.

Öğrenci: 8.6.

Konu: Doğruluk Dürüstlük

Evde olduğum zaman sürekli kalemlerim defterlerim kayboluyor. Çoğunlukla kardeşimin oyuncak sepetinde ya da koltukların arkalarında buluyorum. Kardeşime kızıyorum, önce ona soruyorum “Sen mi aldın?” diye. Kendisinin aldığını duyunca aslında kızmıyorum. Yalan söylemesinden iyidir, diye. Evde bir şeyler kırıldığında doğruyu söylediğinden dolayı kimse kızmıyor.

İlkokuldayken tenefüslerle çıktığımızda bazen arkadaşlarımızın kalemleri kayboluyordu. Öğretmenimiz sorduğu zaman kimse doğruyu söylemiyordu. Bu olanların bizim sınıftan olup olmadığını da bilmiyorduk. Arkadaşlarımızın arasında biri hakkında bir şey olduğu zaman hemen inanmayıp önce kendisine sormalıyız. Eğer arkadaşımız güvenilir biriye zaten bize yalan söylemez, doğruları söyler.

Dürüst olmalıyız. Büyüklerimize karşı saygılı olmalıyız. Onlara yalan söylemeyip onlara dürüst olmalıyız. Dürüst insanlar her zaman güvenilir olurlar. Bir durumda haksızlık olmasın diye doğruyu söylerler ve bu nedenle herkes dürüst insanlara güvenir. Bu yüzden dürüst olmalıyız.

Öğrenci: 8.7

Konu: Sorumluluk

Aklı yerinde olan her insanın sorumlulukları vardır. Ve çoğu insan sorumluluklarının farkındadır. İnsanlar sorumluluklarını yerine getirdiği zaman her şey düzenli bir şekilde olur.

Her insanın farklı sorumlulukları vardır. Mesela annenin ve babanın çocuklarına bakma sorumluluğu, çocukların ödevlerini yapma sorumluluğu gibi bir sürü sorumluluk vardır. Bu sorumluluklar insanı olgun bir birey yapar. Çünkü insan sorumluluklarının farkına vardığında olgunlaşmış olur. Ve artık kendi ayaklarının üstünde durabilir demektir.

Günümüzde çoğu insan sorumlulukların farkında değil. Aslında bu yüzden dünyada hala olgunlaşmamış çoğu insan vardır. Ve bu insanların dünyaya hiçbir katkısı yoktur. Hatta katkıdan ziyade zararları vardır. Ama sorumluluklarının farkında olan insanların dünyaya birçok katkısı vardır.

İnsanın sadece kendine sorumluluğu yoktur, başkalarına karşı da sorumlulukları vardır. Mesela anne ve babalar sadece kendi sorumluluklarını yerine getiremezler, Çocuklarına karşı da sorumlulukları vardır. Onlara bakmak, yardım etmek gibi bir sürü sorumlulukları vardır.

Bir insanın sorumlulukları yoksa o kişi insan değildir. Yaşamıyordur ve o insan bunun farkında bile değildir.

Öğrenci: 8.8.

Konu: Kanaatkârlık

Kanaatkârlık şu zamana kadar fazla duyulmamış değerlerimizdendir. Kanaatkârlık yetinmek demektir. Azla yetinmek çok güzel bir şeydir. Eğer az ile yetinirsek zamanı geldiğinde çoğa ulaşmamızı sağlar. Sakla samanı gelir zamanı tam da bu konuyla ilgili bence. Bu iş biraz da sabır işi... Anne ve babanız her sabah size okul harçlığı verirken ağız burun kıvırmamak gerekir. Yoksa çoğu bulamayız.

Kanaatkârlık sadece parayla olmaz. Birinin sizi sevmesini isteyebilirsiniz. Bu sizin en doğal hakkınız. Ancak kendinizi onun sizi daha çok sevmesi için çaba göstermesine gerek yok. Bir de bardağı dolu tarafından görmeyi deneyin. Eğer böyle yaparsanız hayatınızda her zaman yetinmeyi bilirsiniz.

Bir bilim adamı “Yirmi bir gün boyunca aynı şeyleri yaparsanız bu sizde bir alışkanlık haline gelir” demiş. Aldığımız harçlıkların yarısını bir köşeye atmak size hem bu alışkanlığı kazandırır hem de tasarruflu bir insan yapar. Bana kalırsa hepimiz birçok konuda kanaatkârsınız. Çünkü kanaatkârlık söylediğin gibi sadece para, sevgi bu tarz şeylerde olmaz. Bu konulardan farklı olarak birçok konuda kanaatkâr olabilirsiniz. Sizin yerinizde, sizin elinizdekilerle mutlu olabilecek o kadar çok kişi var ki... Görerseniz şikâyet ettiğiniz şeylerden utanırsınız.

Günün birinde elinizdekiler olmadığında hayat size acımasız ve kötü davranacak ve zaman zaman çok büyük sorunlarınız olacak. İstersen kendini kandır istersen asalak gibi yaşamaya devam et. Ben elimden geleni yapacağım. Tasarruflu olup elimdekinin kıymetini bileceğim.

En kanaatkâr yerlerde, en kanaatkâr insanlarla yollarının kesişmesi dileğiyle...

Öğrenci: 8.9.

Konu: Güven

İnsanlar için en önemli duygulardan biri de güvendir. İnsanlara olan güvenin yanı sıra özgüven de bir o kadar da önemlidir. İnsanın kimseye veya kendisine karşı güveni yoksa destek olmalıyız.

İnsanların güvenini kazanmak için doğru ve dürüst olunmalı, saygı duyulmalı. İnsanlar arasında oluşan sıkı dostluk sayesinde güven ortaya çıkar. Aile ve arkadaşların arasında olumsuz davranışlar güveni azaltır. Örneğin bir arkadaşımız bize yalan söylüyorsa ve biz bunu sonradan fark ediyorsak güven kaybına yol açar. Güven olmadan hiçbir şey olmaz.

Birine karşı dürüst olamazsak, yalan söylersek hem bize olan güvenini kaybederiz hem de saygısını kaybederiz. Yalan ve güven çok zıt kelimelerdir. Yalanın olduğu yerde güven asla olmaz. Kişiler arasındaki yakınlık azalır ve mesafe koyulur. Bu yüzden yalanı çevremizden uzak tutalım ki kimseyle olan güvenimiz kopmasın.

Öğrenci: 8.10.

Konu:Çalışkanlık

Çalışkanlık, çalışmayı gerektiren bir özelliktir. Çalışkanlık hayatımızın her yerinde gereken bir özelliktir. Okul, ev, iş bunlar bazılarıdır. Mesela sporcudan örnek verelim. Messi futbola on üç yaşında başladı galiba. Onun bir hastalığı vardı, uzun süre koşamıyordu. Hem de kısa boylu, cılız biriydi. Ama çok fazla yeteneği vardı ve çok güzel oynuyordu.

Çalışkanlık bana göre uğraşmak, çabalamak, öğrendiğini göstermektir. Mesela okul hayatından örnek verelim. Öğrenci öğretmenin anlattığını iyi dinlerse ve yaparsa öğrenir ama eve gittiğinde öğrendiklerini tekrar etmezse öğrendikleri aklında kalmaz. Okul hayatını bilgilerle bitirmek isteyen bir öğrenci bence kitap okumalıdır. Kitap okumak insanın kelime hazinesini geliştirir ve okuduğunu daha iyi anlar.

Çalışkanlık ev hayatında da vardır. Anneler her gün çocuğa bak, yemek yap ve evleri toparlar. Anneler de çalışkandır. Bu işlerin hiçbirini yapmasa ev dağınık, yemek yapan yok ve çocuğa bakan da yoktur. Yani evin en önemli bireyi annedir. Bu herkese göre değişebilir ama bana göre annedir. Çalışkanlık iş hayatında da vardır. Mesela bir aileyi geçindiren baba, çalışkan olmak zorundadır. Evde onu bekleyen bir ailesi var. İşe gitse bile aldığı parayı hak etmesi gerekir. Bu yüzden çalıştığı iş yerinde yan gelip yatmamalı, uğraşmalı ve çaba göstermelidir. Bu yüzden bir insanın milletine, devletine, insanlara yararlı olmak istiyorsa çalışmalıdır.

Öğrenci: 8.11.

Konu: Empati

Empati, kendimizi karşımızdaki kişinin yerine koymak; duygularını, fikirlerini, düşüncelerini dinleyerek, hissederek ve empati kurarak hoşgörüyü anlamaktır.

Empati, bir arkadaşının, dostunun, aileden birinin, herhangi bir kişinin sevincini, heyecanını, hüznünü, mutluluğunu, endişesini, korkusunu kalben ve beyinle hissedebilmektedir.

Empati, günümüzde çok kullanılan bir kelimedir. Çünkü insanlar artık karşısındaki kişiyi daha kolay anlayabilmek için de empati kuruyor. Bu da artık dilimizde, konuşmalarımızda yaygın olmasını sağlıyor. Örneğin empati kurarak karşısındaki kişiyi anlayabilirsin gibi...

Bence karşımızdaki kişi empati kurarak kolaylıkla anlayabiliriz.

Öğrenci: 8.12.

Konu: Yardımseverlik

İnsanlık için en önemli şey yardımseverliktir. Yolda kalan insanları arabanıza alarak bile yardım etmiş olursunuz. Sevgi yardımseverliğin en önemli kaynağıdır. Sevgi olmadan yardımseverlik olmaz. İnsanların maddi manevi açıdan ihtiyaçlarını gidermek yardımseverliğe girer. Eğer insanların güvenini kazanamazsak yardımsever de olamayız.

Her yerde yardımsever olabiliriz; caddenin ortasında, okulda evde, arabada... Bazen her ne kadar insanlara yardım ettiğimizi zannetsek de onların kalbini kıran hareketlerde bulunuruz. Mesela herkesin gözü önünde maddi yardımda bulunmak istediğimizde mahcup olurlar. Onların kalplerinin kırılmaması için böyle davranışlardan kaçınmalıyız. Şimdilerde çıkarlar doğrultusunda yardım eden çok kişi var. Bu insanlara çıkar elde etmemeleri için konuşup onlara yardımseverlik aşılmalıyız.

Yardımseverlik bana göre dostluğun en büyük ilacıdır. Bir dost kazanabilmek için ilk önce onun güvenini kazanabilmek gerekir. Güven de senin eline gelmiyor ya onun güvenini kazanabilmek için her konuda yardım etmen gerekir. Kısacası insanlık yardımseverlikle ayakta kalır ve her zaman gereklidir.

Öğrenci: 8.13.

Konu: Özgüven

İnsanın kendine güveni olması gerekir. Eğer insanın kendine güveni yoksa kendisiyle barışık değildir. İnsan kendine güveniyorsa başarılı olur. Kendine güvenmek bireyin içyapısını belirler. Kendine güveniyorsa kendini gösterir. Çalışmanın, başarmanın, çabalamanın yolu özgüvenden geçer. Kendine güvenirsen başarılı olursun, başarılı olursan iyi bir geleceğe sahip olursun. Bir işi yapabileceğine inanıyorsan yaparsın. İnsan kafes gibidir. Ancak anahtarıyla açılabilir. Kafesin anahtarı bellidir, insanın anahtarıysa özgüvendir. İnsan kendine güveniyorsa hapsoldüğü karamsarlıktan kurtulur.

Öğrenci: 8.14.

Konu: Hoşgörü

Hoşgörü bir insanın bir kişiye güzel ya da o kişiyi üzmeyecek şekilde onu mutlu edecek söz ya da işler yapmasına denir. Hoşgörüye örnekler verelim: Misafirlere karşı hoşgörüyle davrandı. Hoca not verirken bize hoşgörülü sözler söyledi. Sınıfımızın en hoşgörülü kişisi Fadime'dir. Murat Hoca polislik sınavına girecek öğrencilere hoşgörülü davrandı.

Başkasının düşüncesini iyi bir dil ile karşılmasına o insana mutlu edecek sözler söylemesine hoşgörü denir. Hoşgörülü bir insan toplum tarafından sevilir. Sevilen insanlara toplum tarafından büyük bir hoşgörüyle davranılır. Arkadaşlar siz, siz olun başkasının kalbini kırmaktan başkasının hakkına girmekten sakının.

7.2. Hazırlıklı Konuşma Çalışmaları

Öğrenci: 5.1.

Konu: Hoşgörü

Ben Y, size hoşgörü hakkında aklıma gelenler veya hoşgörünün anlamını anlatacağım. Arkadaşlar ilk önce akla gelen anlamı bir insanın karşısındaki kişiye görüşünün ters düşen veya kendi görüşüne uygun olmadığı sebepten veya sebep olmadığı için ama buna şöyle, hoşlukla karşıladığı için buna hoşgörü denir. Hoşgörü deyince aklımıza birçok kelime gelebilir. Bunlardan bazıları şunlardır: Herhangi bir yere gittiğimizde orada olan örneğin çay içiyorduk, üstümüze çay döküldü ve halıya çay döküldü. Ama evdeki kişinin misafir olduğu için onlara kızmaması. Buna hoşgörü denir. Hoşgörü hayatımızdaki birçok yerde vardır. Bunlardan örneklerle açıkladım. Bu kadar...

Öğrenci: 5.2.

Konu: Adalet

Ben K, size adaleti anlatacağım. Adalet, hak ve hukuku yerine getirmek olarak adlandırılabilir. Adaletin temel amacı insanlara hakkı olanı vermektir. Adalet deyince akla gelen ilk isim Hz. Ömer'dir. Hz. Ömer, adalete çok saygı duyan bir insandı. Hz. Ömer şöyle birisidir: Mesela birisinin arsasına bir şey inşa ediliyorken ve adam, Hz. Ömer'in yanına gelmiş demiştir ki "Hz. Ömer, benim arsamın birçoğuna bir şey inşa ediliyor, ben bunu istemiyorum." Ama Hz. Ömer demiştir ki "Bu inşaatı yıkın ama adaleti yıkmayın." Diye demiştir. Adaletli insan yani tarafsız insandır. Adaletin eş anlamlısı türedir.

Öğrenci: 5.3.

Konu: Sabır

Ben F, soyadım K. Size sabrı anlatacağım. Sabır, insanın kendine zor, kötü durumlar karşısında bıkmadan usanmadan sabretmesi, usanmaması olur. Bunlara atalarımız bunlarla ilgili bayağı bir sözler söylemişlerdir. Bunların bir tanesi “Sabır acıdır meyvesi tatlıdır” atasözüdür. Sabır olduğu zaman, sabrın başı her şeyin başında gelir. Sabır, insana şeyi öğretir, insana sabretmeyi öğretir. Sabrettiğimiz zaman Allah, onun sabretmemize, bir kötülük karşısında sabredip ona karşı aynı kötülüğü yapmamayı, onu Allah bizim öldüğümüz zaman kıyamet gününde onu da hesaba tartacaktır. Ona göre iyiliklerimiz kötülüklerimiz yazılacaktır. İyilik olduğu zaman Allah’ımız bizim bayağı bir en çok şey mesela soruyorlar, her şeyi nasıl yaptıysa diye sorunca cennet ve cehennemi ona göre kazanacağız biz. Kendimize her şeyi kendimize göre sabredince de cennete bir adım daha yaklaşmış olacağız.

Öğrenci: 5.4.

Konu: Sevgi

Merhaba ben Y, bugün size sevgi kavramını anlatacağım, sevgiden bahsedeceğim biraz. Sevginin sözcükteki anlamı duyulan his veya insanın karşısındaki insana bağlayan duygudur. Sevgi iki kişi arasında olur ama bazen bu olmayabilir. Yani bir kişi birini sever ama o karşısındaki kişi onu sevmeyebilir. Seven insan karşısındaki için her şeyi yapar. Ama sevmeyen kişi için karşısındaki kişinin ne konuştuğu hiç umurunda olmaz. Bütün söylediği sözler ona boştur. Ama seven insan ağzından çıkacak her kelimeyi bile önem verir. Çünkü onu kırmamak ister, yani kırmamaya dikkat eder. Ama sevmeyen insanda böyle bir şey olmaz.

Öğrenci: 5.5.

Konu: Özgüven

Benim adım F. Y, soyadım G. Şimdi özgüveni anlatacağım. Özgüvenin anlamı kendine güvenme duygusudur. Bazı yerlerde özgüvenli insanlar işe yarıyor. Mesela özgüveni olunca, bir yarışmaya katılınca özgüveni olduğundan dolayı diğer yarışmacılardan daha üstünlüğü olabiliyor özgüvenliğinden dolayı. Konuşmaya katılınca mesela, aynı şeyler. Yani özgüven kendine güvenen bir insan, yani kendine güvenmezse belki kötü bir şeyler ortaya çıkabilir. Kendine güvenirse sınavlarda falan mesela o zaman niye katılmayabilir yani kendine güvenmeyecekse. Kendine güvenirse belki kazanabilir güvencinden dolayı. Ona göre bir şeyler diyebilir, dua edebilir. Onu başarmak için... Yani yapabilir her şeyi kendine güvendiği için. Kendine güvenince başka başka şeyleri yapabilir yani. Burada mesela ben konuşamıyorum. Ama konuşacağım. İşte, hocam, arkadaşlar özgüveni olunca başka başka şeyler yapabilir. Yani başka birisiyle öğretebilir. Başka birisiyle kutlayabilir. Mesela birisi bir şey yapacaksa ona da diyebilir kendine güven belki başarabilirsin. Öyle kendine güvenderecek şekilde konuşma yapılabilir.

Öğrenci: 5.6.

Konu: Çalışkanlık

Evet, ben B., bugün çalışkanlık üzerine konuşacağım. Çalışkanlık başarının yarısıdır. Çalışkan olmanız için ilk önce başarılı olmanız gerekiyor ve başarmak için de çalışkan olmanız gerekiyor. Bu iki kavram arasında çok büyük bir şey yok, fark yok. Ama çalışkanlık bir şey için uğraşp onun için gayret göstermektir. Ve buna onun için çalışmak şu şekildedir. Mesela bir sınava giriyoruz. Ve sınavda çalışmazsan yapamazsın, çalışırsan yaparsın böyle bir mantık var.

Öğrenci: 5.7.

Konu: Empati

Merhaba arkadaşlar benim adım B. Bugün sizinle empati kavramından bahsedeceğim. Empati, bir kişinin o kişinin yerine geçmesidir. Bir arkadaşımızı üzdüğümüzde, kırdığımızda, duyguları ona hissettirdiğimizde o kişinin yerine geçtiğimizde empati kuruyoruz demektir. Empatiyi aslında her zaman yapabiliriz. Fark etmeden de yapabiliriz. Mesela yoldan yürüdüğümüzde yanımızdaki insanın, onun görünüşüyle empati kurabiliriz.

Öğrenci: 5.8.

Konu: Güven

Benim adım A. Size bugün güvenle alakalı bir şeyler söyleyeceğim. Güven içinde bulunduğun bir hayatı yaşayabilmek için kendine güvenmeli ve inanmalısın. Sevgili ve saygılı olmalısın. Öğrenmeli ve öğrendiklerini öğretmelisin. Sonra başkalarından korkmamalısın.

Öğrenci: 5.9.

Konu: Sorumluluk

Merhabalar ben B. Bugün sizlere sorumluluktan bahsedeceğim. Sorumluluk bizim üstlenmemiz gereken davranışlardandır. Sorumluluk deyince benim aklıma roller de geliyor aslında. Çünkü roller aile içinde, okul içinde veya herhangi bir grup içinde ayrı davranışlardır. Bunları yaparken sorumluluk da tabii aklımıza geliyor. Bu bahsettiğim şeylerin içinde yapmamız gereken sorumluluklar vardır. Örneğin aile içinde ödevlerimiz yapmak, sonra annemize yardım etmek vb. şeylerdir, sorumluluklardır. Sorumluluğun tanımı şudur: bir kimsenin yapması gereken davranışlardır. Bu davranış herkeste olması gerek. Çünkü bunları alışkanlık haline getirmek önemlidir. Çünkü insanlarla yani bize lazım olacak şeyler, günlük hayatımızda lazım olacak şeylerdir bu davranışlar vb. davranışlar.

Öğrenci: 5.10.

Konu: Saygı

Arkadaşlar ben N. Size saygıdan bahsedeceğim. Saygı insan ilişkisinde olan bir şey... Karşı tarafa biz saygı gösterince, o karşı taraf bize saygı göstermiyor bazen. Hocam örneklerle de açıklayabiliriz değil mi? Mesela otobüse biniyoruz. Bazı gençler var okul çıkışı otobüse biniyor. Otobüse yaşlı bir teyze biniyor. Yaşlı teyzeyi gördükleri zaman hemen ellerine bir telefon alıyorlar, kulağına kulaklık takıyorlar. Görmemezlikten geliyorlar. Ama biz bu davranışı uygulamayacağız. Çünkü biz saygılı olacağız. Çünkü bazı gençler artık saygısız, dürüstsüz. Bir insana selam verince eğer o karşı taraf bize selam vermiyorsa bu onun saygısız olduğunu gösteriyor. Bayramlarda biz büyüklerimizin ellerini öpmeye gidince onlar bize işte “el öpenlerin çok olsun” diyorlar. Bu da bizim saygımızı gösteriyor. Hatta bir söz vardır. Büyüğe saygı küçüğe sevgi diye bir söz vardır. Eğer biz büyüğümüze saygı göstermezsek küçükler bize neden saygı gösterebilir ki? Ama biz büyüğe saygı gösteriyorsak büyük de bize sevgiyi gösterir. Saygıyı bilmeyenlere de öğretmeliyiz.

Öğrenci: 5.11.

Konu: Doğruluk dürüstlük

Merhaba arkadaşlar ben S. Doğruluk ve dürüstlükten bahsedeceğim. Doğruluk, bir insana karşı, mesela bir insan bize bir şey yapmamızı istedi. Bu insana karşı doğru düzgün davranmalıyız. Terbiyeli saygılı olmalıyız. Yalan söylememeliyiz. Dürüstlüğe geldiğimizde de birisinin karşısında saçma sapan hareketler yapmamalıyız. Terbiyeli, düzenli oturmalıyız. Birisi bize diyelim ki bir laf soktu biz de ona bir şey sokmamız gerekmiyor. Biz onun yanında terbiyeli, dürüst olabiliriz. Bir işi yaptığımızda, annemiz bize şunu yap diyor. Of ya yapmayacağım falan dememize gerek yok. Yaparız, bitiririz işimizi. Dediğim bu iki kelimenin arasında bir fark yok, ikisi de birbirinin aynı. Peygamberlik daha olmadan, dünyaya gelmeden peygamberlik, emin diye bir lakap varmış. O yüzden de her insanın kendine karşı sorumluluğu olmuş. Peygamberimiz olunca emin kelimesini kendisine de sahiplenmiş, sorumluluğu olmasını istemiş. Büyüklerimizin karşısında bir laf falan konuşmamalıyız. Birisinin arkasından konuşmamalıyız. Bu herkese yaygın oluyor. Mesela ben bir arkadaşıma bir şey dedim. O herkese doldurduğunda kimin ne olduğu belli olmuyor. Bazen senin yanında iyiyken içi kötü olabiliyor. Bir insanın dışına değil içine bakmalıyız. Her insanın dışı iyi diye içi de iyi olması gerekmiyor. Bazı insanın dışı kötü içi iyi oluyor. Bu yüzden de bizim doğruluk ve dürüstlüğü öğrenmemiz gerekiyor. Kimseyle kalmamamız lazım.

Öğrenci: 5.12.**Konu: Yardımseverlik**

Benim adım E., soyadım K. Ben bugün yardımseverlikle ilgili bir şeyler anlatacağım. Yardımseverlik deyince aklıma gelen şunlardır: Yardımseverlik insanı bir adım daha cennete yaklaştırır. Ve insanı sevindirir cennete yaklaştırdığı için. Yardımseverlik, birisine yardım ettiğimizde hem kendimiz hem yardım ettiğimiz kişi de sevinir. Örneklerle açıklayacak olursak yolda gördüğümüz bir adama karşıdan karşıya geçemiyorsa ona yardım etmeliyiz. Ya da yolda bir kediyle ya da herhangi bir hayvanla gördüğümüzde susamış ya da açsa ona yardım etmeliyiz. Annemiz evde sofrayı filan hazırlayacaksa ona da yardım etmeliyiz. İşte yardımseverlikle ilgili açıklayacağım örnekler bunlardır.

Öğrenci: 5.13.**Konu: Alçakgönüllülük**

Ben M. A., alçakgönüllülük ne olduğunu bahsedeceğim. Alçakgönüllülük kibir ve gururun karşıtıdır. Alçakgönüllülük korkaklık, güvensizlik de değildir. Alçakgönüllülük insanın kendini küçültmesi ve alçaltması da değildir. Alçakgönüllülük bir insanın yeteneklerini olumlu ve olumsuz yönde, insanın yeteneklerini iyice bilerek ve...

Öğrenci: 5.14.**Konu: Kanaatkârlık**

Merhaba ben E., bugün size kanaatkârlıktan bahsedeceğim. Hocam, kanaatkârlığın, yani yetinmek ne diye sorarsanız, yetinmek bir şeyin fazlasını isterken yani azıyla yetinmek buna örnek de verebiliriz. Birçok örnek var mesela. Örneklerden biri de mesela Serap annesinden dört lira isterken iki lira vermesi annesinin. Onunla yetiniyor. Ondan sonra hocam, hocam önemli bir şey daha var. Eski edebiyatçada söylenen bir kelime var hocam. Kanaat sahiplerine kinaye olsun diye söyleniyor.

Öğrenci: 6.1.

Konu: Alçakgönüllülük

Herkese merhaba. Benim adım O, soyadım Y. Bugün sizlerle böyle alçakgönüllülüğü anlatmaya geldim. Alçakgönüllülük bildiğiniz üzere böbürlenmenin tersi olarak bir de kendini üstün görmemek ve kendini biraz küçük görmek demektir bildiğiniz üzere. Ama benim için biraz bu anlam farklıdır. Mesela benim aklıma böyle interneti araştırdığımda böyle mesela kendimi dev aynanın karşısında görmemek yani kendimi kral gibi görmemek anlamını ben anlıyorum. Şimdi gelelim alçakgönüllülük olmayınca açılan sorunları anlatacağım. Mesela bir arkadaşımız var adı Bigat. Alınmıyorsun değil mi? Onun ayakkabısı mesela kötü ama benimki daha pahalı. O yüzden artistlik yaparsam ya da böbürlenirsem böyle çok kötü olur, böyle üzülür. Böyle ilişkiler kötü gider. O yüzden bunu yapmamamız gerekiyor. Ya da şimdi bunu uluslararası bir tane örnekle açıklayayım. Mesela ABD dünya lideri yani dünyanın yumruğunu taşıyor. Ama onun için böbürlenmesi gerekmiyor yani başkalarına hoşgörülü, alçakgönüllülük yapabilir.

Öğrenci: 6.2.

Konu: Saygı

Merhaba arkadaşlar ben E. bugün sizlere saygıyı bahsedeceğim. Bildiğiniz üzere saygı, insanlarda olması gereken çoğu özellikten sadece bir tanesidir. Saygı insanlara karşı iyi davranmak, onlara karşı gelmemek, ondan sonra yani insanların sevgisini ve güvenini kazanmayı sağlar. İnsanların bağlılık duygusudur saygı. Saygılı olmazsak diğer insanlara karşı da bağlılık kuramayız, konuşamayız. Onlar da bizi hiç iyiye ciddiye almazlar. Mesela benim kuzenim var. Hiç insanlara, yani karşısındakine saygılı olmadığı için kimse onunla muhatap olmak istemiyor. Yani yine karşı geleceğini ve onlara kötü davranacağını zannediyor. O yüzden insanların herkese karşı saygılı olması gerekiyor. Küçüklerin büyüklere, büyüklerin de küçüklere saygılı olması gerekiyor. O zaman herkes birbirine daha iyi davranır.

Öğrenci: 6.3.

Konu: Özgüven

Merhaba ben U., konumuz özgüven. Bugün size özgüveni tanımlayacağım ya da anlatacağım. Özgüven aslında iki konudan, terimden oluşur. Özdeğer ve güven. Güveni zaten çoğu kişi biliyor. Güven mesela dostumuza güvenimiz, ailemize güven ya da bir olay için kendimize güvenmek... Daha çok özgüvene kaçıyor ama... Özdeğer ise mesela arkadaşlarım beni seviyor gibi, ailem bana değer veriyor. Kendimize insanların bize olan değerini sahiplenmek, bilmek... Bu ikisi birleştiği zaman özgüveni oluşturuyor. Yani kendimize olan güvenimiz anlamına geliyor özgüven. Özgüven, çoğu insanda olması gereken bir şey... Ama mesela buradaki sınıf arkadaşlarımın bazı, bende de olabilir. Çoğunda özgüven az. Özgüven sıkıntısı yaşayabiliyor. Özgüveni artırmak için daha çok kendi başarılı olduğumuz işlerde mesela şöyle bir söz vardır: İnsan sevdiği şeyde başarılı olur; ama aslında insan başarılı olduğu işi sever. Mesela ben satrancı çok iyi oynuyorum diyelim. O zaman ben satrancı severim ve satrançta karşıma kim çıkarsa çıksın kendime bir güvenim olur. Yenileceğimi hiç düşünmem. Mesela bu özgüven örneğidir. Hocam böyle bir çalışma hazırladım ben.

Öğrenci: 6.4.

Konu: Adalet

Merhaba benim adım K. E, soyadım D.. Şimdi size adaletten bahsedeceğim. Adalet, hakkın mesela iki insanın adaletin önünde eşit olması... Her insan hakları eşittir. Adalet haklı ve haksızın birbirinden ayrılması konusunu bilir. Mesela adalet, biz Doğukan ile kavga ettik. Haksız olan benim. Doğukan mesela bana küfür etti. Harun, Doğukan'ı tutuyor. Yok, o benim arkadaşım diye o küfür etmedi. Kasım geldi bana küfür etti. O başlattı kavgayı falan diye, yapmamalı. Çünkü başka bir gün olur. Öyle Harun ile mesela Furkan kavga eder. Bu sefer Doğukan, Harun'u tutmaz. Doğukan, doğruları söyler. Bu sefer Doğukan ile Harun'un arası bozulur. Hocam mesela başka bir örnek verelim. Adaletin önünde herkes eşittir. Adaletin kolları her yere uzanır diye bir laf var. Mesela hocam ben Harun'un, bu Harun'un kalemi mesela... Ben bunu gizlice aldım. Ben dedim ki Harun ben almadım. Harun da bana inanmadı diyelim. Sonradan ben Harun'u inandırmak için türlü türlü yalanlar atarım. İyice günaha girerim hocam. Başka gün olur. Ben mesela bu kalemi gizlice Harun'dan kullanmaya çalışırken Harun kalemi kullandığımı görür ve bana der ki hani sen almamıştın kalemimi? İşte bu sefer bu işin içinden çıkmak için de daha çok yalan söylemek lazım, bu işte de usta olmak lazım, yalan söyleme ustası... Mesela ben şey yaptım, Harun'dan kalemi saklamak için bir sürü yalan söyledim. Harun inanmadı, bu sefer bizim ilişkilerimiz daha çok bozulacak. Mesela biz hiç konuşmayacağız. Başka bir laf derler hocam. Adalet her zaman yerini bulur hocam. Hocam adalet mesela, örnek vereyim hocam. İki kişi kavga ediyor hocam, savcı kötü olanı tutuyor hocam. Bir de yargıç da hocam kötü olanı da destekleyince bu sefer haklı olan hapse düştüğü için üç kişi günaha giriyor. Allah zaten bunu gördüğü için öbür dünyada da cezasını verir hocam.

Öğrenci: 6.5.

Konu: Doğruluk dürüstlük

Benim adım H, soyadım K. Doğruluk ve dürüstlük adına konuşacağım. Doğruluk ve dürüstlüğü anlatacağım. Doğruluk her şeyin başlangıcıdır. Doğru olmak çok iyi bir şeydir. Doğruluk bir ahlaktır. Hatta Kur'an'ın dört önemli konularından biri de ahlaktır. Kutsal, inanç, ibadet ve ahlaktır. Ahlak, doğruluk, dürüstlük, edep, saygı onlardan oluşur. Doğruluk çok iyi arkadaşlıklar kurmamıza neden şey sebep olur. Bu da çok iyi bir şeydir zaten. Doğruluk, dürüstlikle aynıdır. Dürüstlükte tek fark: Dürüstlük karşısındakine inanmaktır. Ya da karşısındakinin karşısındakine inanmasıdır. Bunları mesela Mevlana çok doğru ve dürüst biridir. Hz. Muhammet, peygamberler... Sonra Allah zaten Kur'an'da doğruluktan bahsediyor. Doğruluktan ne olursa olsun ayrılmayın diyor. Dürüstlük de yine iyi arkadaşlıklar kurmamıza sebep olur hocam. Böyle ailemiz bize güvenir, şey yalan söylemediğimizi bilir, yani bize hemen inanır. Kötü duruma düşmeyiz hocam.

Öğrenci: 6.6.

Konu: Sorumluluk

Merhaba benim adım R, soyadım P. Bugünkü anlatacağım şey sorumluluk. Sorumluluk, kişinin kendine ve başkalarına karşı yerine getirmesi gereken davranışlardır. Örneğin benim yanımda oturan Buse, ben sıra örtüsünü unutsam Buse'ye bir haksızlık yapmış olurum ve sorumluluğumu yerine getirmemiş olurum. Sorumluluk bir insana doğuştan kazanılan davranışlardandır. Sorumluluk aslında herkese karşı yerine getirmemiz gerek. Sorumluluğu yerine getirmezsek arkadaşlarımız karşısında duyarsız biri olarak görünürüz. Sorumluluğuz örneğin, bizim size karşı bir sorumluluğumuz var. Ders çalışmak size karşı sorumluluğumuzdur. Eğer biz ders çalışmayıp size...

Öğrenci: 6.7.

Konu: Sevgi

Merhabalar, adım Y, soyadım S. Sevgiyi anlatacağım herkese. Sevgi soyut bir kelimedir. Bir kişinin bir şeye ya da bir insana gösterdiği davranışlardandır. Sevgiyi insanlara, hayvanlara, ailemize birçok şeye gösterebiliriz. Sevgisiz olmaz. Çünkü sevgi büyük bir kelimedir. Her şeyde lazımdır. Örnek vereyim mesela. Ben Beyza'yı çok seviyorum. Beyza'nın beni sevmemesi beni çok etkiler. Çünkü sevdiğim bir kişinin bana kötü bir sözle beni kırmasını istemem. Herkes ister bunu. Böyle olmamasını. Arkadaşlarımızın sevgiyi... Sevgisiz insan olmaz aslında. Herkese sevgi göstermeliyiz. Ailemizin de bize sevgisi vardır. Çünkü ailemiz bize özen gösterir.

Öğrenci: 6.8.

Konu: Hoşgörü

Merhaba arkadaşlar benim adım B, soyadım A. Bugün size hoşgörüden bahsedeceğim. Hoşgörü çok önemli bir kelimedir. Hoşgörü, herkeste hoşgörü olması lazımdır. Ama birbirine hoşgörülü davranmayan insanlar da vardır. Hoşgörünün iyi ve kötü yanları vardır. Hoşgörü arkadaşlık bağımızın kopmasına neden olabilir veya arkadaşlık bağlarımızı düzeltebilir. Mesela Hz. Âdem'in ilk çocukları hoşgörüsüzlüğün en önemli sebebindendir. Hoşgörüsüzlük çok kötü bir şeydir. Hz. Âdem'in ilk çocukları hoşgörüsüz olduğu için birbirlerini katletmişlerdir. Sonra Hz. Muhammet'in Mekkeli müşriklerle yaptığı Hudeybiye anlaşmasında da Mekkeli müşriklerin her teklifini kabul edip onları hoşgörülü bir şekilde tamam deyip anlaşmayı bitirmiştir. O günlerden beri nasıl sağlığın kıymeti hasta olduğunda anlaşılıyorsa hoşgörüsüzlüğün kıymeti de hoşgörü olmadığı zaman anlaşılır.

Öğrenci: 6.9

Konu: Çalışkanlık

Merhaba arkadaşlar ben B., bugün size çalışkanlık konusunu anlatacağım. Her insan başarmak ister ama başarmak için çalışmamız gerekir. Biz çalışarak başarırırsak çevremizdeki herkes tarafından sevilir ve saygı görürüz. Ailemiz, öğretmenlerimiz ve arkadaşlarımız tarafından takdir ediliriz. Başarmak isteyen insanlar normalde ikiye ayrılır. Birileri boş boş zamanlarını boşa harcıyıp boş işlerle uğraşarak başarmak ister, ama diğeri ise çalışarak emeğinin karşılığını alarak başarmak ister. Biz de çalışarak emeğimizin karşılığını alarak başarmalıyız. Buna ait bir şey, hikâye olarak da ağustos böceği ve karıncayı örnek vermek istedim. Karınca yazın sürekli çalışır ve kışın evini yiyecek ambarına dönüştürür. Ama ağustos böceği çok sorumsuzdur. Keyfine düşkün bir insan, bir hayvan olduğu için sürekli saz çalar ve şarkı söyler. Sonunda kış gelir ve karınca evinde rahat rahat otururken ağustos böceği dışarda donarak hayatını bile kaybetmiş olabilir. Biz de çalışarak başarmalıyız. Ailemiz, öğretmenlerimiz ve arkadaşlarımız tarafından takdir edilmeli, sevimeli ve saygı görmeliyiz.

Öğrenci: 6.10.

Konu: Empati

Benim adım K, bugün size empatiden bahsedeceğim. Empati veya eşduyum birini, karşıdaki birinin kendini onun yerine koymasını... Yani onun hissettiği duyguyu içselleştirmek... Empatinin zıt anlamı da antipatidir. Hani buna örnek verecek olursak sınıfta kötü bir duygu yaşayan Ebrar mesela, yani onu mesela kendimin yerine koyduğumda, Ebrar'ın yerine koyduğumda bu empati oluyor.

Öğrenci: 6.11.

Konu: Güven

Benim arkadaşlar ben M, bugün sizlerle güven kelimesini anlatacağım. Güven, insana korku, kuşku gibi şeyleri olmadan yaptığı bir şeydir. Mesela ben Uygur'a güveniyorum. Güvenmemin sebebi de demek ki bana önceden iyi bir şeyler ve beni şaşırtacak şeyler yapmış. İşte yine örnek vereyim. Ben diyelim bir tane arkadaşımızın kalemini aldım izin almadan. O arkadaş da bilmiyor. İşte sonradan öğrendiği zaman bana arkadaşlığı, dostluğu gidebilir. O yüzden bana güveni kaybedilebilir.

Öğrenci: 6.12.

Konu: Kanaatkârlık

Adım S, bugün size kanaatkârlığı anlamını söyleyeceğim bilmeyenler için. Kanaatkârlık en iyi kuvvet ilacıdır. En kötü hastalık ise açgözlülüktür. Açgözlülük bir kalemin var arkadaşınkinden ucuz, onunkini istersin ya da başkasınınkini istersin. Fark etmez. O sende olması için kendini yiyip bitirsin. Başarana kadar da bırakmazsın. Sonra kanaatkârlık tatmin olmamış birçok arzuları isteyen kişilerle birlikte olmak gibidir. Kanaatkârlık az ile yetinen, elinde avucunda az olan şeylerle yetinen her zaman zengin yaşama layıktır. Elinde çok şeyin var ama daha çok şey istersen fakirliğe göz süzmüşsündür demektir. Kanaatkârlık en çok olanda ve olmayanda gerçekleşmekte olan bir duygudur.

Öğrenci: 6.13.

Konu: Sabır

Benim adım B. N, soyadım Y. Sabırdan bahsedeceğim. Sabır, İslam dininde çok değer verilen bir konudur. Hz. Eyüp kıssası da buna örnek verilebilir. Çok iyi bir, maddi durumu ve manevi durumu iyi olan bir peygamberdi. Sonra hasta, kötü bir hastalığa tutulmuş ama sabretmiştir. Sonra Allah'tan ümidini kesmemiştir ve hastalığını yenmiştir sabrederek. Yani sabredenler yani çoğu kez kazançlıdır. Mesela kötü birisi bize yani kötü davrandığında yani böyle hemen üstüne atlayıp yani biz de ona yani ateşe körükle gidersek yani bizim de başımız derde girebilir. Ama yani uyarabiliriz yani onu.

Öğrenci: 6.14.

Konu: Yardımseverlik

Merhaba arkadaşlar benim adım A, soyadım B. Bugün sizlere yardımseverlik konusunu açıklamaya çalışacağım. Yardımseverlik demek, yardımseverlik bir insana ya da yardıma ihtiyacı olan birisine karşı yardım etmek, yardımcı olmak demektir. Yardımseverlik iki kelimenin birleşmesiyle oluşur. Yardım ve sevmek... Yani yardım etmeyi sevmek. Gönüllü olarak yardım etmek. Yardıma ihtiyacı olan birisine yardım etmeyi sevmeniz anlamına geliyor. Yardımseverlik aslında çoğu insanlarda vardır. Yardımseverlik olmazsa neler olur onu söyleyeyim. Yardımseverlik olmazsa aslında yardımseverlik her şeye açılan bir yoldur. Yardımseverlik aslında paylaşmak mesela yardım edersen bir süre sonra arkadaşlık bağların daha çok olur. Mesela ben bir arkadaşımı, mesela Ebrar'ı hiç tanımıyorum, daha önce hiç görüşmedik, karşılaşmadık. Onun yardıma çok ihtiyacı var mesela ben ona yardım ediyorum. Ondan sonra biz arkadaş oluyoruz. Yardımseverlik arkadaşlığa da yol açabiliyor. Yardım etmek çok güzel bir şeydir. Hem kendin mutlu olursun hem karşıdaki insanı mutlu etmiş olursun. Mesela benim başımdan geçen bir olay var. Onu anlatayım. Bir bayan vardır yolda yürüyen, taşınacaklarmış. Karton kutu taşıyordu ama sürekli yere düşürüyordu. Biz de ona yardım ettik ve evine kadar karton kutuları taşımasına yardım ettik. Ayrıca o da yorulmamış oldu, hem çok sevinmiş oldu. Biz de yardım ettiğimiz için, onun mutlu olmasından dolayı biz de mutlu olmuş olduk.

Öğrenci: 7.1.

Konu: Doğruluk dürüstlük

Ben E, evet arkadaşlar sizlere değerler eğitimi başlığı altındaki doğruluk dürüstlük hakkında kısa bir konuşma yapacağım. İlk olarak ayrı ayrı değerlendirecek olursak doğruluk davranışlarında düzgünlük sergileyen, doğruyu kendine yol edinen; dürüstlük ise doğruluğun peşinde olan, yine davranışlarında doğruluğu seçendir. Değerler eğitimi başlığı altındaki kelimeleri ayrı ayrı torbalar halinde koyacak olursak doğruluk ve dürüstlük birlikte koyulmalıdır, ayrı tutulmamalıdır. Doğruluk ve dürüstlük, doğrulukla ilgili bir tane söz söyleyeceğim. Doğrulukta ölüm bile olsa yine de sadık ol. Dürüstlikle ilgili söyleyecek olursak dürüstlük elmas gibidir, aydınlıkta daha çok parlar ve değeri daha çok belli olur.

Öğrenci: 7.2.

Konu: Empati

Arkadaşlar ben M. A, size empatiden bahsedeceğim bugün. Empati kendimizi karşımızdaki insanın yerine koyarak onun duygularını, düşüncelerini veya ifadelerini anlamaya çalışmaktır. Ayrıca karşımızdaki sadece insan olmayabilir. Bir hayvan da olabilir bitki de olabilir. Mesela kendimizi bir aç susuz sokak hayvanlarına benzetebiliriz. Onları düşünerek onlara yemek veya su verebiliriz. Ayrıca empati insana yardımseverlik duygusu da kazandırır. Mesela yardımsever olan bir insan zaten önceden empati kurmaya çalışmıştır. Empatinin zıt anlamlısı antipatidir. Empati bazı insanlarda doğuştan gelen bir yetenektir. Fakat bazı insanlarda da sonradan kazanılan bir şeydir. Mesela bir örnek verelim. Yolda yürüyoruz, karşımıza tekerlekli sandalyede bir insan çıkıyor. Kendimizi onun yerine koymaya çalışmalıyız. Mesela onu düşünerek yardım etmeliyiz. Empati aynı zamanda toplumda empati kuran insanlar saygın bir sahiptir, her zaman sevilirler.

Öğrenci: 7.3.

Konu: Hoşgörü

Merhaba arkadaşlar ben A, bugün size hoşgörüden bahsedeceğim. Hoşgörü herhangi bir kişinin olumsuz bir olayı veya bir durumu hoş karşılamasıdır. Cihan imparatoru Osmanlı Devleti bir hoşgörü medeniyetidir. Mesela Edirne'nin bir semtinde bir cami, kilise ve havra bir arada bulunmaktadır. Bu durum hoşgörüden başka hiçbir şeyle açıklanamaz. Hoşgörü timsali olan Mevlâna da hoşgörünün başını çekmektedir. Mesela bir sözü vardır. Sizlere söyleyeyim: Gel, ne olursan gel. İster putperest ol, ister ateşe tapan, istersen bin kere tövbeni bozsan dahi gel, yine gel. Size biraz da hoşgörülü bir insanın toplum içindeki yerinden bahsedeceğim. Hoşgörülü bir insan toplum tarafından sevilir ve sayılır. Toplumdaki insanlar, çevresindeki insanlar ona saygı gösterir. Kolay da iş bulur. Yani işlerini kolayca yapabilir. Çünkü herkes ona yardım etmek ister. Çünkü sevilir. Mesela örnek vereyim. Bir çocuk bir büyüğüne saygısızlık yaparsa veya bir yanlış yaparsa büyüğün onu affetmesi hoşgördür.

Öğrenci: 7.4.

Konu: Yardımseverlik

Merhaba arkadaşlar benim adım İ, bugün size yardımseverlikten bahsedeceğim. Yardımseverlik yardım etmeyi sevmek demektir. Yardımsever insan hoşgörülü olmalıdır ve saygı sevgi çerçevesinde insanlara yardım etmelidir. Yardımsever insan hiç bıkmadan insanlara yardım etmelidir. Yardım edince hem kendine hem de karşısındaki insana fayda sağlar. İnsanlar onu sevdiği için zor durumda kaldığında hemen yardımına koşarlar, yalnız kalmaz. Yardımsever insan sünnet bir davranış da işlemiş olur. Çünkü peygamber efendimiz de yardımsever bir insandı. Yardımsever insanın Allah katında da değeri büyüktür. Yardımsever insan, kendi isteyerek yardımsever olmalıdır. Zorla yardımsever olmamalıdır. Ve yardımseverliği kötü amaçlar için kullanmamalıdır. Yardım ederken de dikkatli olmamız gerekir. Yardım ettiğimiz kişiye, yardım ederken gururu kırılabilir. Bu konuda duyarlı olmamız gerekir.

Öğrenci: 7.5.

Konu: Kanaatkârlık

Arkadaşlar ben S. S, bugün size kanaatkârlık ile ilgili bilgi vereceğim. Kanaatkârlık deyince evde bulunanlardan yemek, açgözlülük yapmamak, az para ile idare etmek demektir. Mutlu huzurlu bir insan olmak istiyorsanız kanaatkâr bir insan olmalısınız bence. Kanaatkâr bir insan olursanız zengin olabilirsiniz belki ileride. Şimdi aklınızda soru işaretleri kalmış olabilir kanaatkârla ilgili. Ben şöyle bir kısa özet geçmek istiyorum. Kanaatkârlık denilince tutumlu, sabırlı olan, hırsla yapmayan, haram parayla elini sürmeyen kişiler demektir. Örneğin yolda birisinin karnı tokken diğer arkadaşının karnı açtır. Tok olan arkadaş, aç olan arkadaşına bir dilim ekme vererek yardım eden kimsedir. Arkadaşlar bir de söz söyleyeceğim. Gerçek zenginlik mal çokluğu değildir, gönül tokluğudur. Yardımsever bir insan olmalıyız. Şimdi bu halde olduğumuza şükretmeliyiz.

Öğrenci: 7.6.

Konu: Alçakgönüllülük

Merhaba arkadaşlar ben Ü. S, bugün sizlere alçakgönüllülükle ilgili bilgiler vereceğim. Alçakgönüllülük bir olay, bir durum karşısında kendini ne kadar yüksek kademedeki olsa da alçak durumda tutabilmektir. Alçak durumda tutarsak kendimizi insanlar tarafından, halk tarafından da seviliriz. Bazı insanlar ama kendini yüksek... Mesela zengin bir insan fakir bir insanı daha çok alttan görebiliyor. Kendinden aşağıda görüyor, kibirlenmiş oluyor. Kibirlenen insanlar da toplumumuzda fazla sevilmiyor. Kibirlenerek de... Eğer insanlar daha fazla alçakgönüllü olsaydı özentilik diye bir şey de çıkmazdı. Herkes birinden mesela daha fazla bir eşyası olan insan, daha az eşyası olan insanı kendine özendirerek daha fazla almaya zorluyor. Ve o da durumunu zorlamış oluyor.

Öğrenci: 7.7.

Konu: Özgüven

Merhaba arkadaşlar benim adım M, bugün sizlere özgüven hakkında biraz bilgi vereceğim. Özgüven kişinin kendisine duyduğu güvendir. Özgüvene sahip olan insanlar bazen kendisini yükseklerde görür. Yükseklerde görünmesi şudur: mesela bir olay, bir proje hazırlanacak. Projeyi yaparken şu şu kişileri söylüyor hocamız. Söylediğinde de özgüveni çok yüksek olan birisi diyor ki ben yaparım bu kişi yapamaz. Yani kendisine yapabilirlik sıfatı gibi bir şeyler katıyor. Kendisini diğer insanlardan daha yüksek görüyor. Özgüvene sahip insanlar kendilerini toplumda – nasıl desem- orta böyle derecede tanırırlar. Bu nedenle de ortamlarda fazla dolaşırlar. Özgüvene sahip olmayan insanlar ise evlerinde hep böyle -nasıl desem- kendileri hep otururlar. Hiçbir toplumla görüşümleri yoktur. Özgüvene sahip olmayan insanlarda şu da vardır. Hiçbir şeyi elinden gelmez, beceriksizleşir. Şimdi özgüven kelimesinin şey, kelimelerden oluştuğundan dolayı bir bölmemiz lazım. Özgüven iki tane kelimededen oluşuyor. Birincisi öz, öz demek kişinin kendisi demek... Güven ise bir kişiye duyulan itimat olduğundan dolayı oluşmaktadır. Şimdi özgüveni olan kişiler hep becerikli insanlardır. Özgüveni olmayan insanlar ise beceriksiz insanlardır.

Öğrenci: 7.8.

Konu: Güven

Merhaba arkadaşlar ben M. Ö, bugün size güven hakkında birkaç şey söyleyeceğim. Güven, inanma duygusudur. Güven, hayatın her yerinde bulunan bir duygudur. Güvenilen insanlar toplumda herkes tarafından sevilir. Bir kişi kuşkulandıktan başka bir kişiye eşyasını veriyorsa güvenerek, sırrını paylaşıyorsa ve sonucunda hiçbir şey olmamışsa, eşyasına zarar gelmemişse ve sırrı hiç kimseye söylememişse o kişiye güveniyordur. Güven hiçbir zaman azalmıyordur. Biz güveneceğimiz insanları iyi seçmeliyiz, iyi tanımalıyız. Yoksa olumsuz sorunlarla karşılaşabiliriz. Size bir örnek vereyim. Sınıfta o kadar çok samimi olmadığımız bir kişiye, çok konuşmadığımız bir kişiye ailenizle ilgili özel bir sorun anlattınız, sır verdiniz. Sırrı kimseye söylememesini söylediniz. Ertesi gün ya da birkaç saat sonra aklınızdan “Neden söyledim? Ya herkese söylese, rezil olurum” gibi sözler geçiyorsa siz o kişiye güvenmiyorsunuzdur, güveninizi kaybetmişsinizdir o kişiye olan. Sonucunda o kişi sizin ona söylediğiniz sırrı başkalarına anlatırsa o kişi toplumda sevilmez. Peygamber efendimizin güvenilirliği hakkında birkaç şey söylemek istiyorum. Peygamber efendimize kin nefret tutan kişiler bile, peygamber efendimize bir yere gittiklerinde en kıymetli eşyalarını peygamber efendimize güvenerek verirlerdi. Çünkü peygamber efendimiz güvenilir bir insandı. Biz de bu yüzden peygamber efendimizi örnek almalıyız. Güvenilir bir insan olmaya çalışmalıyız. Böylece toplumda sevilen bir kişi oluruz.

Öğrenci: 7.9.

Konu: Sevgi

Merhaba arkadaşlar benim adım S, size bugün sevgi hakkında bilgiler söyleyeceğim. Sevgi insanların ruhunda bulunan değerli, en olumlu, en güzel yetenektir. Sevgi her şeyden önce fedakârlıktır. Yani hiçbir karşılık beklemeden kendimizden başkasına bir şeyler katmak esasına dayanır. Sevgi sadakat ister. Sevgi, sadakat inancını gerektirir. Sevgi sabırlı ve sevecen kişidir. Sevgi denildiğinde akla ilk önce iki farklı cinsten olan iki kişinin duygusal çekimi gelmekteyse de insan bunlarla çeşitli değildir. Sevginin çeşitleri vardır. Vatan sevgisi, peygamber sevgisi, anne baba sevgisi, hayvan sevgisi gibi biçimlere bağlı olarak büyük bir çeşitlilik gösterir.

Öğrenci: 7.10.

Konu: Saygı

Arkadaşlar ben Ö, bugün saygıyla ilgili konuşmaya yapacağım. Herkese, büyüklerimize, küçüklerimize yani kısacası herkese saygılı olmalıyız. Toplumda saygılı olan kişiler çok sevilir. O kişiye de saygı duyulur. Toplumda saygı duyulmayan kişiye de saygı duyulmaz. Ve toplumda durmadan dışlanır, sevilmez. Evet, saygılı kişiye örnek vermek gerekirse otobüste giderken yaşlı birine veya hamile kadına yer vermektir. Saygısız ile örnek vermek gerekirse öğretmen sınıfa girdiğinde ayağa kalkmamaktır. O zaman da saygıda daha çok saygı duyulur ve eğer çocuk küçükse annesine babasına daha çok saygı duyarlar. Çocuğu daha çok severler. Belki de küçük çocuksa ona bir şeyler de alabilirler. Büyüklerimiz saygılı olduğu zaman küçüklerimiz de büyüklerimize bakıp şöyle düşünebilir. Demek ki bu iyi bir şey herkes saygılı oluyor en iyisi ben de saygılı olmalıyım deyip küçüklerimiz de büyüklerimize bakıp saygılı olabilirler.

Öğrenci: 7.11.

Konu: Çalışkanlık

Ben R, çalışkanlık üzerine konuşmak istiyorum. Çalışkan olan insandan bahsedeyim size biraz. Çalışkan olan insan daima sağlıklı olur. Kemiklerinde kireçlenme gerçekleşmez. Çalışkanın iki türlü özelliğinden bahsedeyim. Birincisi bedenen çalışkanlık ikincisi de us yani akıl çalışkanlığı. Bedenen çalışkanlık bahçeyi bellemek, harç atmak gibi çalışkanlık... Ama us çalışkanlığı yani akıl çalışkanlığı test çözmeye, bulmaca bulma gibi çalışkanlık olabilir. Çalışkan insanın ilk önce hedefleri olması lazım... Hedefi olmaya insan çölde yürür gibidir. Nereye gideceğini bilemez. Dakik olur çalışkan insan. Gideceği yere geç kalmaz.

Öğrenci: 7.12.

Konu: Adalet

Adalet doğruluk, hak ve hukuk demektir. Her insanın içinde ufak da olsa bir adalet duygusu olmalıdır. Örnekle, örnek vereyim. Mahallede üç erkek çocuğu dışarıda top oynuyorlar. Ve onların içinden birisi mahallede evin ya da bir arabanın camını kırıyor. Bunlardan sadece bir tanesi bunu üstüne alıyor. Bu adaletsizlik olur. Öğretmen ödev veriyor üç kız çocuğuna. Bunlardan üçü de eşit bir şekilde alıyor. Bu da adaletli olur. Yok, bir ödev için... Sınavda iki arkadaş bir önce bir arkada... Arkadaki tembel öndeki çalışkan çocuk... Arkadaki kopya çekiyor ama öndeki sıfır alıyor. Bu da adaletsizlik olur.

Öğrenci: 7.13.

Konu: Sorumluluk

Merhaba arkadaşlar adım S, bugün şey, sorumlulukla ilgili bir şey, birkaç bilgi vereceğim size. Sorumluluk insanın, kişinin kendi yetki alanına giren ve yapılması zorunlu olan iş, ödev olur başka bir şeyler olabilir. Sorumlu bir insan, halk tarafından sevilir ve güvenilir olur. Sorumlu bir insan ile sorumsuz bir insan arasındaki fark büyüktür. Sorumsuz insan hep işlerini geciktirir ve bazı sorunlar yaşar geciktirdiği için. Sorumlu insan da hep erken yapar işlerini. Onun için de bir sıkıntı yaşamaz.

Öğrenci: 7.14.

Konu: Sabır

Merhaba arkadaşlar ben N, bugün sizlere sabır konusunu anlatacağım. Sabır, zor koşullar altında cesaret ve dayanıklılığı yitirmeme duygusudur. Sabırlı insan uzun süreli gecikmelere ve tahriklere rağmen moralini bozmadan yoluna devam eder. Sabra en büyük örnek Hz. Eyüp'tür. Herhalde herkes Hz. Eyüp'ün başına gelenleri biliyordur. Arkadaşlar şimdi sizlere sabır ile ilgili sözler söyleyeceğim. Sabır öyle bir ıptır ki sen kopacak sanırsın o gittikçe güçlenir. Sen bitecek sanırsın, o gittikçe çoğalır. Sabır işitilmeyen bir feryattır. Her kişinin değil; er kişinin harcıdır. Arkadaşlar söyleyeceklerim bu kadar, beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Öğrenci: 8.1.

Konu: Adalet

Ben H, ben, benim adım H. İ, soyadım T.. Ben adalet kavramında, adalet deyince aklıma ilk gelen şey eşitlik geliyor benim aklıma. Adalet hakkın gözetilmesi ve yerine getirilmesi denebilir. Adaleti örnek olarak gösterilmesi gereken bir konu varsa benim aklıma direkt medeni kanun geliyor. Medeni kanun eski zamanlarda, kadın erkek eşitliği yoktu. Bunun önüne geçti. Kadınlara siyasi haklar verildi. Kadınlar eziliyordu ama bu kanun ile birlikte kadınlar da erkekler durumuna getirebildi. Adalet hayatımızın neredeyse her yerinde var. Hani oyunlarda, okullarda, çevrede... Mesela bir oyunda, mesela zengin, mesela koleji, kolej aklıma geldi. Kolejlerde hakkıyla girenler, baba parasıyla girenlerden daha şey, eziliyor. Genellikle dışarıda insanlara nasıl desem mesela Müslüman ülkelerine, Suriye’de falan, orada çocuklara nasıl desem, adaletli davranılmıyor. Onlar ölüyor. Onların da bizim gibi yaşamaya hakkı vardı. Ama hakları elinden alınıyor. Ben bunu örnek gösterebilirim.

Öğrenci: 8.2.

Konu: Alçakgönüllülük

Ben E, şimdi alçakgönüllülük hakkında konuşacağım. Alçakgönüllülük tam olarak gurur ve kibrin karşıtı ve kendini öne çıkarmama, kendini başkasından üstün tutmama... Bilinenin aksine alçakgönüllülük kendini alçak görmemek de değildir. Yani kendini övdürmemek, kendini övmemek, kendinin övülmesini de beklememek... Alçakgönüllü insanlar, mesela sporda da öne çıkar. Kaybedince o kadar şey yapmazlar. Kendini öne çıkarmazlar. Rakibini tebrik ederler.

Öğrenci: 8.3.

Konu: Sabır

Benim adım İ, soyadım O. Şimdi size sabrı anlatacağım. Öncelikle kendime göre sabrın tanımını yapayım. Sabır, bir kötü olaya, bir hani hoşumuza gitmeyen davranışlara karşı tahammül etme, dayanabilme gücü... Örnekle açıklayacağım bunu. Hz. Muhammet, İslam'a açıktan davet ettiğinde Mekkeliler çok karşıma çıkmıştı. Üzerine pis şeyler dökmüştü. Yollarına dikenler atmıştı. Ama peygamber efendimiz, bunların hepsine dayanmış, yine de yolundan vazgeçmemişti. Her şeye sabırlı davranmıştı. Hz. Eyüp'ü biliyorsunuzdur. Sabır peygamberi olarak bilinir. Onun bir iki kıssasını anlatacağım. Hz. Eyüp'ün bacaklarında yaralar çıkmış, yaralarında ise kurtlar varmış. Zamanla yarası kurtlanmış ve burada kurtlar çıkmaya başlamış. Kurtları yere düştüğünde Hz. Eyüp buna sabredip yerdeki kurtları alıp tekrardan bacağına koyuyormuş. Arkadaşlarımıza karşı da sabırlı olmalıyız. Örneğin bizim bir arkadaşımız bize kötü davrandı, kötü bir davranış sergilediğinde o yine de bizim dostumuzdur deyip ona karşı hoşgörülü ve saygılı davranmalıyız.

Öğrenci: 8.4.

Konu: Sevgi

Ben E, sevgi hakkında konuşacağım. Sevgi deyince aklıma insanın içinde oluşan güzel bir duygu geliyor. Sevgi, bence sevgi kadar güzel, cömert ya da ne bileyim yüce bir duygu yoktur. Yani sevgi paylaştıkça güzeldir aslında. İnsan ilişkilerini birlikte yürütmekte sevgi bir adım daha öndedir bence. Sevgi deyince ne bileyim saygı olmayınca sevgi de gelmez zaten beraberinde. İnsan birbirine saygısı olmadıktan sonra sevgiyi o yerde aramamalıyız bence. Sevgi sadece insan ilişkilerinde değildir. Doğayı, Allah'ı ya da mevsimleri, ovayı, dağları gibi onlara da sevgi göstermemiz gerekiyor. Zaten onlara sevgi göstermezsek de yaşamamızın bence bir anlamı yok. Ama onlardan önce insan tabii daha önde geliyor. İnsanın kalbine nasıl yaklaşırsan öyle gelir. Kalpler de böyle bir aynaya benzer. Kalbe nasıl gidersen, sevgiyle gidersen ya da özlemlerle gidersen o da sana zaten öyle döner. Kalbi bir aynaya benzetiyorum aslında. Yani şu üç günlük dünyada birbirimizi kırmaya gerek yok. Bugün varız ya da yarın yokuz. Birbirimizi incitecek ya da başka şeyler yapmak zorunda değiliz. Yani kendimizi, birbirimizi kırmayalım yani.

Öğrenci: 8.5.

Konu: Saygı

Ben R, saygıdan bahsedeceğim. İlk önce saygının tanımını yapmak istiyorum. Saygı, ilişkinin içinde olan birey ya da kurumların birbirlerine ilgi ve tutumlarının farkında oldukları yapıcı bir davranış tarzını benimsedikleri tutkudur. Saygı genelde insan ilişkilerinde önemli bir kavramdır. Çünkü saygı olursa bir toplumda o zaman huzur olur. Mesela biz milletçe ilk olarak saygı denince aklımıza mesela toplu taşıma araçlarında büyüklerimize yer vermek, küçüklerimizi sevmek, anne babamıza hoşgörülü davranmak geliyor. Ama sadece bunlarla sınırlı değil. Bir düşünceye, bir eyleme de saygı göstermemiz gerekiyor. Saygılı bir insanda, zaten bir insan saygılı olduğunda sevgi, hoşgörü, medeniyet bunlar da tabii ki gelir. Ki saygılı insanda bu özellikler görülür. Ama saygı olmazsa bir toplumda huzur olmaz. İnsanlar arasında kurdukları iletişim kopukluğu olur bence. Bu da insanın yaşamdaki amacına yitirmesine sebep olur bence.

Öğrenci: 8.6.

Konu: Doğruluk dürüstlük

Ben K, bugün doğruluk ve dürüstlüğü anlatacağım. Doğruluk saygın bir kişi olmak, dürüst olduğumuzu göstermez. Mesela dürüst bir kişi başkalarına verdiği sözleri yerine getirir. Yapamayacağı sözleri söylemez. Mesela şey, peygamberimize emin adını vermişler. Çünkü ona güveniyorlar ve ona dürüst olduğu için güveniyorlar. Kendine dürüst olan bir insan, kendine söylediği, kendine bir yüzünü gösterir ve başkasına farklı bir yüz göstermez. Eğer böyle olursa hani dürüst olmuş olmaz. Başkasına da kendimize de tek yüz göstermeliyiz. Mesela dürüst olan biri, kendine mesela, bir şeyde yalan söylemez. Başkalarını da korur. Kimsenin hakkını yemez.

Öğrenci: 8.7.

Konu: Sorumluluk

Ben E, benim konum sorumluluk. Sorumluluk insanın yerine getirmesi gereken görevlerdir. Bu sorumluluk kişiden kişiye ve yaştan yaşa değişir. Mesela bizim yaşımızdaki çocukların sorumlulukları ödevlerini yapmak, derslerine ve sınavlarına çalışma gibi... Ama yetişkin insanlar, anne baba gibi çocuklarına bakma, işe gitme, çalışma gibi sorumlulukları vardır. Bence sorumluluklarını bilmeyen insan yeşermemiş bir ağaç fidanına benzer. Açmadığı sürece ne dünyaya ne kendisine ne de insanlara bir faydası olur. Sorumluluklarını bilmeyen insan da aynı bunun gibi hiç kimseye faydası olmaz. Ama sorumluluklarını bilen insan hayatta düzenli bir şekilde yaşar. Herkese ve kendine bir sürü katkı sağlar. Ve bu kişiler hayatta çok fazla sıkıntı çekmezler. Ama sorumluluklarını bilmeyen insanlar, yürümeye yeni başlayan çocuk gibi hemen ilk zorlukta düşerler ve bir daha kalkamazlar. O zaman sorumluluklarını yerine getirmeleri gerektiğini farkına varırlar ama çok geçtir. Çünkü sorumluluk küçük yaşta başlar. Ve bunu biraz anne babaların onlara aşılmaları gerekir sorumluluklarını yerine getirmelerini... Onlar çocukların üstlerine gitmezse sorumluluklarını yerine getirmeleri için kendileri yaparsalar herkes de sorumluluklarını yerine getirmez ve bunu boşlarlar. O yüzden sorumluluklarını çocuklarına bırakmazsalar onlar da ileride gördükleri ilk zorlukta düşerler. Bu yüzden bütün insanlar ve anne babalar çocuklarına bir şans vermelidirler sorumluluklarını yerine getirmeleri için.

Öğrenci: 8.8.

Konu: Kanaatkârlık

Merhaba ben E, bugün size kanaatkârlıktan bahsedeceğim. Kanaatkârlık deyince aslında insanın aklına çok fazla bir şey gelmiyor. Çünkü hani kelimenin anlamını bilmeyenler bunun, bu kelime hakkında çok bir fikir yürütemiyorlar. Kanaatkârlık yetinmek demektir. Yani aza tamah etmek demektir. Aslında biz bu değeri yani, kanaatkârlık değerini çevremizde çok fazla görmüyoruz bana kalırsa. Öğrenciler mesela not konusunda çok fazla kanaatkâr değiller. Veya başka bir şey: mesela insanlar onlara verilen, onlara sunulan imkânlardan daha fazlasını istiyorlar sürekli. Onlara verilen imkânlar yetmiyor. Daha fazlasını, daha gelişmişini istiyorlar. Hâlbuki elindekiyle idare etseler zaten Allah eninde sonunda onlara istediklerini verecektir. Ben öyle düşünüyorum. Kanaatkâr olan insan bence sabırlı da olmalıdır. Çünkü yetinmek yetinmek, sabretmen gerekiyor. Onunla yetinmek için. Ve yetinmeyi hani, kıskanç olmamak gerekiyor. Çünkü hani yetindiğin zaman başkasına doğru içten gülmen gerekiyor. Yani nasıl desem, şöyle anlatayım: Kanaatkâr olduğunuzda hani, yetindiğinizde mutlu olabilirsiniz. Ama mutlu olmadığınızda yalandan güldüğünüzde içinizde bir kıskançlık beslersiniz ister istemez. Başkalarının elbisesini, ayakkabısını herhangi bir şeyini kıskanabilirsiniz. Ama sizin elinizdeki elbiseler, sizin elinizdeki ayakkabılar, diğer çocukların ellerinde veya ayağında olmayabiliyor. Onların elinde bir kuru ekmek bile olmayabiliyor. O yüzden her insan elindekine kanaat etmeli, tamah etmeli. Son olarak aza tamah etmeyen çoğu bulamaz diyerek bitirmek istiyorum.

Öğrenci: 8.9.

Konu: Güven

Benim adım A, size güvenden bahsedeceğim. Güven deyince ilk aklıma benim peygamberimiz oluyor. Çünkü çok güvenilir olduğunu için ona Muhammed'ül Emin denmişti. Ve güvenilir olmasa yani öyle bir lakap mı diyeyim takma ad mı diyeyim. Böyle denmezdi. Sıfat denmezdi. Sonra, güven aslında gözümüz kapalı böyle kendimizi ona bırakabilmek, o kişiye bırakabilmek yani... Başka... Onun arkamızda olduğunu hissettiğimizde her şeyi yapabilecek güçte olduğumuzu sanmak veya fark etmek. Güven bir yandan da kafamızın, kalbimizin arka kapısı gibidir. Böyle demir, asma kilitli, az kişiyi içeri soktuğumuz ve giren kişinin çıkmasıyla zor açılacak bir kapı aslında. Güvenmediğimiz kişilere böyle sırlarımızı da vermemeliyiz aslında. Çünkü –toparlayamıyorum—güvenmediğimiz kişiye sırlarımızı verirsek eğer o da belki bizi sevmediği için başkasına söyleyebilir.

Öğrenci: 8.10.

Konu: Çalışkanlık

Ben E., konum çalışkanlık, sizlere çalışkanlık hakkında bilgiler vereceğim. Çalışkanlık hayatımızın ev, okul, iş hayatımızda çok önemli rol oynar. Mesela okul hayatında öğrenci, eğer öğrenci derslerine çalışırsa ve derslerine böyle zamanında gelip derslerini böyle tekrar edip konularını, hocalarının anlattıklarını iyi dinlerse çalışkan ve başarılı olur. Mesela çalışkan öğrenci saygılı, böyle öğrendiklerini kullanabilen, böyle sevgili, saygılı, büyüklerine saygı gösteren, küçüklerini sayan biri olur. Ama tembel öğrenci boş boş gelip okula oturur, hocasını dinlemez, yaramazlıklar yapar. Mesela ev hayatında da annemiz yemek yapar, evleri temizler, bize bakar. Annenin de evdeki rolü büyüktür. Annemizde evdeki işleri böyle bıraksa evdeki düzen kaybolur. Mesela iş yerindeki babalarımız böyle çalışmasa, böyle evde yatsa, böyle eve para gelmez, böyle sokak... böyle... kimseye bakmaz. Kumar oynar, kötülük yapar. Böyle işlerini zamanında yerine getirmez. Yani şu sözle bitireyim: çalışkanlık başarının anahtarıdır.

Öğrenci: 8.11.

Konu: Empati

Merhaba arkadaşlar ben size empatiyi anlatacağım. Empati veya eşduyum karşımızdaki kişinin duygularını hissederek, dinleyerek anlamaktır. Karşımızdaki kişinin mesela korkuyorsa, mutluydu, hüzünlüyse bu kişinin duygularını kalpten bir şekilde hissetmemiz gerekiyor. Mesela empati eskiden pek kullanılmıyordu. Ama şimdi herkes böyle empati kelimesini çok kullanıyor. Çünkü empati kurarak insanları kolaylıkla anlayabiliyoruz. Bu yüzden de herkes empati kelimesini kullanıyor. Empati, empatiyi mesela kırklı yaşlarında bir insana sorsanız böyle suratınıza bakar durur yani. Çünkü çok yeni bir kelime bu... Ama mesela karşındaki kişiyi anlamaya çalış desiniz. Onu mesela anlamaya çalışır.

Öğrenci: 8.12.

Konu: Yardımseverlik

Ben N., arkadaşlar yardımseverlik karşılık beklenmeden yapılabilecek bir şeydir. Maddi manevi dilediğimiz gibi yardımda bulunabiliriz. Yardımsever olabilmek için ilk önce insanların güvenini kazanabilmemiz gerekir. Yani güven olmayan bir ortamda bence yardımseverlik de bulunmaz. Bana göre çıkmaz bir sokağın anahtarı gibidir yardımseverlik. Dostluk anlayışı bile bazen yardımseverlikten ibarettir. Çünkü güvenmediğiniz birisine siz dostum der misiniz? Güvenebilmeleri için de yardımseverlik gerekiyor zaten. Yardım bizim en büyük değerlerimizdendir. Yani yardım en çok gerekenlerden de diyebilirim. Çünkü hani dilediğimiz her şeyi kendi, tek başımıza yapamıyoruz. Arkadaşlarımızın ya da ailemizin yardımıyla yapabiliyoruz. Yardımsever olmayan bir toplumda yaşadığımızda aslında siz de yardımseverlikten uzak kalıyorsunuz. Siz de kimseye yardım edemiyorsunuz. Ya birisine siz eğer yardım etmezseniz sizin yardıma ihtiyacınız olduğunuz zaman siz de tek kalırsınız size de yardım edecek kimse kalmaz. Tek başımıza kalmayı istemezsiniz. Yani size söylemek istediğimiz tek şey: Siz, siz olun yardımsever olun.

Öğrenci: 8.13.

Konu: Özgüven

Ben T., size özgüven hakkında bilgi vereceğim. Özgüven bireyin kendini değerlendirmesidir. Kendi özelliklerini kendince yorumlaması, bir nevi kendine verdiği puandır. Bu puanlama tamamen, tamamıyla bireyin kendi özgüvenini gösterir. Olumlu veya olumsuz olarak kendine biçtiği değer, bireyin özgüveninin göstergesidir. Özgüveni yüksek, özgüveni yok, özgüveni olmayan gibi deyimleri de sıkça duyarız. Bu doğru bir şey değildir. Bireyin kendi özgüveninin düşmesine sebep oluyor. Bir işi yapabileceğim dersin yapabilirsin. Ama yapamayacağına inanırsan bu daha da çok ilerleyip yapamayacağına ulaşabilirsin.

Öğrenci: 8.14.

Konu: Hoşgörü

Hoşgörü bence kendi bir olayı, her zaman kendine uygun bir şekilde hoşgörüyle karşılamaktır. Hoşgörü deyince aklıma değer vermek, lakap takmamak, lakap takıldığı zaman da o lakaplara karşı kendini korumak ve karşısındakine lakap takmamak... Karşındakine... Karşındakinin kusurlarını örtmek, kimsenin kusurlarını açığa çıkarmamak, affedici olmak hoşgörülere örnektir hocam. Hocam bir tane de atasözü söyleyerek bitirmek istiyorum. İnsan kuldur... Neydi? İnsan beşer, kuldur şaşar.

7.3. Hazırlıklı Yazma Çalışmaları

Öğrenci: 5.1.

Konu: Hoşgörü

Hoşgörü insanlarda özgüvene de sahipli çıkar. Hoşgörü dediğimizde aklımıza birkaç tane kelime geliyor. Bunlardan birkaçı şunlardır:

Alçakgönüllülük, saygı, sabır bunlardan üç tanesidir. Alçakgönüllülük bir kişi ona güzel bir şey deyip karşı tarafın da kendisini yüksek görmesi değildir. Aksine onu övünce teşekkür edip bir şey dememesidir. Şimdi siz diyeceksiniz ki alçakgönüllülükle hoşgörünün anlamı ne? Hemen açıklayayım.

Örneğin misafirlige gittiğinizde diyelim ki halıya çayı döktünüz ve küçüktünüz. Anneniz karşısındakine alçakgönüllülük olsun diye size kızar. Evin sahibi de “Vurma, bir şey olmaz” der. Yani çocuğun annesinin yaptığı alçakgönüllülük ev sahibinin ise hoşgörülü olduğu bu örnekle açıkladıkça hoşgörü ve alçakgönüllülük birbirlerini tamamlamaktadır.

Sıra gelelim saygıya. Saygı hoşgörü kardeş gibidirler. Her zaman örnek verdiğim gibi yine misafirlikten vereceğim. Bayramda akrabalarınızın yanına gittiniz. Büyüğünüzün saygıdan elini öptünüz. Sonra yediğiniz şey yere döküldü. Buna “Olur böyle şeyler” deyip geçiştirince hoşgörüyle davranmış oldu.

Sabır ve hoşgörüyle kardeş gibidirler. Hoşgörünün olduğu yerde saygı, saygının olduğu yerde hoşgörü vardır.

Öğrenci: 5.2.

Konu: Adalet

Adalet kavramı değerler eğitiminin bir tane kavramı. Değerler eğitiminde adalet dâhil on dört kavram vardır.

Adalet deyince akla gelen ilk insan Hz. Ömer'dir. Hz. Ömer, adalete çok saygı duyan bir insandı. Hz. Ömer hasta olmuştu. İyileşmesi için bol yemesi gerekiyordu. Sonra Hz. Ömer camiye gitti. Namaz başlamadan kürsüye çıktı cemaate sordu. "Ben bu balı yiyeyim mi?" diye. Namaz bittikten sonra bir adam Hz. Ömer'in yanına geldi ve şöyle dedi. "Ya Hz. Ömer! Allah balı bize bol bol yiyelim diye gönderdi" dedi. Hz. Ömer adalete çok saygı duyduğundan kendi sağlığını bile düşünmezdi.

Bir de şöyle hikâyesi var. Bir cami yapılıyor. Bu cami bir adamın arsasına girmiş. Arsa sahibi adam hemen Hz. Ömer'in yanına gitmiş ve şöyle demiş: "Bu cami benim arsama giriyor" demiş. Bunu duyan Hz. Ömer inşaatçılara "Bunu yıkın ama türeyi yıkmayın" demiş.

Adalet her zaman eşitlik olarak adlandırılmaz. Çünkü aç olan yedi ile otuz yaşındaki adama bir ekmeğin yarısını vermek ona türe ise ikisine de doyacağı kadar ekmek, besin vermektir. Adaletin eşit olacağı yer mahkemede yani adalet terazi gibi olması lazım. Adaletin temel amacı insanlara haklı olanı vermektir tüm insanlar da hak sahibidir.

Öğrenci: 5.3.

Konu: Sabır

Sabır denince akla ilk şu gelir: Varlıkların zorluklar karşısında yılmadan usanmadan sabrını sürdürmesidir. Sürdürüp en sonunda sabretmek zorunda kaldığı olay bitip ferah bir hayat başlayacaktır. Bu başına gelen olay sayesinde sabrı yoksa sabretmeyi öğrenecektir. Allah korusun babamız kaza geçirdi. Hastanede yatıyor. Hastaneden çıkması için dua ediyoruz. Bir de geceleri uyuyamıyoruz. Babamızın da bir an önce hastaneden çıkmasını istiyoruz. Sabrettiğimizde Allah bizim bu üzgün halimizi ve sabrettiğimizi görünce onun hastaneden çıkış süreci azalıp iyileşip yanımıza gelebilir. Gelince çok mutlu olup babamıza sabrettiğimizi söyleyince babamız bizimle gurur duyabilir ve bizi tebrik edip kendileriyle gurur duyar. Gurur duyunca övünmemesi gerekseler de övünürler. Övünseler onlara deyip, övünmemesi gerekmesini öğretmeliyiz. Öğrendikten sonra övünmez ve daha çevresinde övünenlere de övünmenin kötü bir şey olduğunu anlatıp ve sabrın Allah'ın cennet cehennem katında değerlendirildiğini anlatıp bir olay karşısında sabır ile çözülebileceğini söyleyip sabır etmelerini ve övünmemelerini anlatmıştır. Artık iş yerinde ve babamın yakın çevrelerinde sabır edip övünmeyen kişi sayısı artmıştır. Bütün babalar bunları arkadaşlarına anlatsalar dünyada sabır ve övünmeyen kişi sayısı artar. Artık bir kişiye yardım ettim, diye övünülmeden kendileriyle gurur duyarlar. Kimse de birbirinin gururunu kırmazlar. Kırmadıkları için tanımadığı biri olsa bile arkadaş olma şansları artmış olur. Artmış olduğu için kimse birbirine kini nefret duymuş olmaz ve ölümler artış yerine azalış olur. Onun için herkes bir olay karşısında sabırlı olmalı ve övünmemelidir. Sabır ile söz ve atasözleri vardır. Sabır eden muradına eremiş gibi... atalarımızın sabır ile ilgili söylediği sözler, atasözleri ve deyimler fazladır. Bunları say say bitmez. Atasözleri ve deyimler kitabında sabır ile söz fazla yoktur. Sabır ile ilgili bir söz daha: "Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır" sözleri gibi atasözü, deyim ve söz vardır. İnsan sabrı oruç tutmayla pekiştirmektedir. Çünkü oruç sayesinde sabrı daha iyi anlar ve açlar ve susuzların halini anlar.

Öğrenci: 5.4.

Konu: Sevgi

Sevgi, duyulan his ya da insanı bir şeye ya da bir kimseye bağlayan duygudur. Sevgi insanlar arasında yaygındır. Çünkü insanlar birbirlerini anlayışla karşıladıkları için sevgi bağı güçlenir. Ama kimisi ise anlayışla karşılamaz. Bu yüzden sevgi bağı gücünü kaybeder, git gide azalır. Biz ne kadar çok etrafımızdakileri seversek sevgiyi arttırırız. Sevgi, ilk ailede daha sonra arkadaşlarla öğreniriz. Çünkü ailedeki yaşamımız boyunca bize sevgiyi annelerimiz, babalarımız, ablalarımız, ağabeylerimiz vb. gibi büyüklerimiz öğretecek. Arkadaşlıkta ise arkadaş ortamında birbirilerimize duyduğumuz sevgi duygusudur. Çünkü birbirimize yardım ettikçe severiz sevdikçe de sevgi bağımız güçlenir. Sevgimiz artar ve sevgimiz dünyaya yayılır.

İnsanlar sevgi ve ilgiyi ararlar. İnsanlar sevmek, sayılmak isterler. Bunların hepsini isterler. Ama ilk önce kendilerini severler. Daha sonra büyüklerini, küçüklerini sever sayar daha sonra onların kendilerini sevmesini saymalarını ister. Yani karşılıklı bir sevgi olmasını ister. Karşılığını alamayınca üzülür. Ama vazgeçmez. Çünkü eğer vazgeçerse diğerlerine yanlış örnek olur. Diğerleri de böyle yapar. Sevgiyi her daim arttırmak için sever, sever, sever. Karşılık bulamasa da sever. Dünyaya sevgiyi yayar.

Öğrenci: 5.5.

Konu: Özgüven

Benim adım F. Y. özgüveni anlatacağım. Özgüven kendine güvenme duygusudur. Özgüvenli olmak birçok şeyde işimize yarar. Tabi özgüven denilince aklımıza tek bu anlattıklarım gelmeyecek. Anne baba güveni dost güveni de gelecek. Özgüvenli insanların diğer insanlardan tabi ki bir üstünlüğü vardır. Özgüven güvene benzer ama aynıısı değildir. Özgüven bir insanın kendine güvenmesidir. Güven ise bazı kişilerin o kişiye güvenmesidir. Tabi ben güvenden fazla bahsetmeyeceğim. Çünkü konum özgüven... Özgüven sayesinde birçok şeyden başarıyla ayrılabiliyoruz. Mesela bursluluk sınavına gireceksin. Kazanamayacağım düşüncesiyle girersen o sınavı kazanamayabilirsin.

İşte özgüven birçok şeye yararı vardır. Bu saatten sonra herkes kendine güvensin.

Öğrenci: 5.6.

Konu: Çalışkanlık

Çalışkanlık, çalışkan anlamına da gelir. Çalışkan kelimesinin anlamı şudur: Bir şey yapmayı seven şahıs. Çalışkan olmak için şunları yapmak gerekir mesela. Okuldan eve gelince konuları tekrar etmek, bizim çalışkan olduğumuzun ifadesidir. Çalışkan kelimesinin karşıtı tembeldir. Atalarımızın güzel sözlerinin birinde: Armut piş ağzıma düş, cümlesinde tembeller için söylenmiştir. Başarmak için önce çalışkan olmak sonra özgüvenli bir birey olmak gerekir. Bir düzine insanın içinde her birine “Sen çalışkan mısın?” diye sorulduğunda her Allah’ın kulu “Evet” der. Kendini küçük düşürmez. Çalışkanlık sadece eğitimden ibaret değildir. His alanında da geçerlidir.

Öğrenci: 5.7.

Konu: Empati

Empati demek bir kişiyi görünüşüyle birlikte onun yerini almaktır. Empatiyi şu örneklerle açıklayabilirim. Bir kişiyi ne kadar aklımızda tutarsak o kişiyle daha çok empati kurmuş, onunla daha fazla zaman geçirmiş oluruz. Yani demek ki empatinin de bir derecesi bir sınırı var. Tıpkı yemek yemek sınırı gibi... Yemeği doyduğumuzdan fazla yersek karnımız ağrır, empatide karnımız ağrılmaz ama başka şeylere odaklanamayız. O odaklanamadığımız şeyler ise bir ders olabilir. Bir sınav da olabilir bu gibi vb. şeyler de olabilir. Değişebilir, değişmeyebilir. Biz hemen hemen her saat her dakika her saniye her salise kurabilir. Yanımızdan geçen adamla az da olsa empati kurabiliriz. Ama bir akraba veya ebeveynlerimizle daha fazla empati kurarız. Neden diyorsanız çünkü kıyaslarsak ikisini, evde ailenle ömür boyu oturacaksınız ama yoldan geçen adamla en fazla bir veya iki dakika göz göze geleceksiniz. Çünkü onlar sizin daha yakınınızda. Onlarla daha fazla iletişim kuracaksınız. Ne demiş atalarımız az konuş çok iş yap. Yani az konuşalım çok düşünmeli. Çok düşünelim derken empati kuralım. Empati kurarken her şeyinle ona odaklanalım. Sadece düşünmemiz gerekir. Gözlerin bulanana kadar bu empatinin bense sınırı bu. Daha fazla da olabilir bense bu sadece benim kendi sınırim. Herkesin kendine göre bir sınırı var. Bazıları kendini kaptırıp çıkamayabilir.

Öğrenci: 5.8.

Konu: Güven

Biz yaşadığımız yerde yaşamak istiyorsak kendimize güvenmeli ve inanmalıyız. Herkese saygılı ve sevgili olmalıyız. Biz hiçbir şeyden korkmamalıyız. Güveni, inanmayı, saygıyı, sevgiyi öğrenmeli ve bildiklerimizi öğretmeliyiz. Bir işte çalışacaksak ilk önce kendimize güvenmeli ve inanmalıyız. Aslında bunlarla ilgili deyimler de var. Bunlardan bir tanesi şunlardır: Güven kazanmak. Kendimize güvendiğimiz zaman çalıştığımızda o çalışmanın erdemini herkese anlatmalıyız. Bebekler ilk iki yıllarında ebeveynlerine karşı güvensizlik hisseder. Erik Erikson ilk yıllarında başlamış. Biz insanlara güvenmezsek, inanmazsak, saygı, sevgi göstermezsek o insanlar da bize inanmazlar, güvenmezler ve saygı, sevgi göstermezler. İnsanlara şefkat göstermeliyiz, yardım etmeliyiz. En önemlisi ailemize güven göstermeliyiz.

Öğrenci: 5.9.

Konu: Sorumluluk

Sorumluluk bir kimseye verilen vazifedir. Bir diğer tanımı ise, bir kimsenin yapması gereken davranıştır. Bu davranış her insanda olması gereken davranışlardandır. Bunun gibi davranışları alışkanlık haline getirmemiz gerekir. Sorumluluk ile ilgili örnekler: ödevlerimizi yapmak, okulumuzun kurallarına uymak, annemizin ve babamızın sözünden çıkmamak gibi örnekler vardır.

Zaten sorumluluk kelimesinden de belli. Sorum ve “luluk” bir araya gelmiş. Sorum derken bizden sorulan davranışlar veya bize ait, bize verilen görev geliyor. “luluk” pek fazla bir şey anımsatmıyor ama sorumluluk yapınca sanki ayrı bir dünya oluşuyor. Yani daha anlamlı oluyor.

Sorumluluk, aile içi, okul içi ve herhangi bir grup içi yapılan bir kavramdır. Her yerde yapılması gerekir ama orada bize verilen ayrı görevler vardır.

Öğrenci: 5.10.

Konu: Saygı

Saygı insan ilişkisinde karşılıklı olan şey saygıdır. Ama bazen saygı karşılıksız olur. Bizler ne kadar saygılı olsak da karşımızdaki kişi bizlere saygı göstermez. Aslında saygıyı öğrenmek için çok küçük yaşta öğrenmeliyiz. Çünkü büyüyünce öğrenmek çok zor oluyor. Ben de saygılı olmayı küçük yaşta öğrendim.

Bazı gençler saygının ne demek olduğunu ile bilmiyorlar. Ben ortaokula gidiyorum. Sekizinci sınıflar birbirlerine o kadar saygısız davranıyorlar ki... Birbirlerine nerede pis küfür var ağızlarına alıyorlar. Zaten bu onların saygısız olduğunu gösteriyor. Bazen okul çıkışı merdivenlerden inerken sürekli öndeki kişileri itekliyorlar. Bu da bunları saygısız olduğunu gösterir. Annemize babamıza yolda bağırdığımızda hem saygısız oluruz hem rezil oluruz. Zaten biz her zaman saygılı olmalıyız. Bunun neden büyüğü, küçüğü, yaşlısı var anlamıyorum. Bizden büyük de olsalar küçük de olsalar biz her yerde her zaman herkese saygılı olmalıyız. Saygının ne yeri ne de zamanı yoktur. Otobüse bindiğimizde otobüse yaşlı bir teyze gelmişti. Genç kız yaşlı teyzeyi görünce hemen başka işlerle meşgul olmuştu. Ama genç bir çocuk teyzeye yerini verdi. Bizler de genç kızın yaptığını değil, genç bir çocuğun yaptığı şeyi uygulayacağız.

Öğrenci: 5.11.

Konu: Doğruluk ve Dürüstlük

Doğruluk, dürüstlük hakkında bilgi vereceğim. Doğruluk demek söz dinleyen terbiyeli, akıllı olan anne baba sözü dinleyen kişilerdir. Bu iki kelimeye uymayan bir çocuk ileride terbiyesiz alışır. Anne ve baba çocuklarına yavaş yavaş büyüdüğünde terbiyeli büyütmezse o çocuk hiç terbiyeli olmaz. Ama çocuğu terbiyeli alıştırsa çocuk saygılı olur. Dürüstlük demek peygamberimizden bize hükümlüdür. Peygamberlik gelmeden emin lakabıyla tanınan bu kelime bize sorumluluğumuzu üstlenmemizi sağlamıştır. Bir büyüğümüzün yanında saçma sapan hareketler yapmamalıyız. Eğer yaparsa o kişiye terbiyesiz olduğumuzu göstermiş oluruz. Her insan kötü olursa ne olur? Dünyada akıllı insan bulunmaz. Ama Allah bize akıl vermiş. Biz de bunu kullanmalıyız. Akıllı insanın zaten terbiyesiz olması imkânsız... Size anlattığım bu iki kelime arasında çok fark yok. Mustafa Kemal ATATÜRK bizlere verdiği kelimeleri bizim akıllı, saygılı, düzgün olmamız için vermiştir. Biz de bu kelimelerin ne olduğunu öğrenmeliyiz. Buna göre kendimizi birisinin karşısında akıllı, saygılı, terbiyeli olarak göstermeliyiz.

Öğrenci: 5.12.

Konu: Yardımseverlik

Yardımseverlik denince aklıma gelenler şunlardır: insanların her yardım edişinde cennete bir adım daha yaklaşır. İnsan yardım edince hem kendisi hem de yardım ettiği kişi sevinir. İnsan daha çok yardım ederse hem cennete daha da çok yaklaştırır hem de yardım ettiği için sevinir. Yardımseverliği örneklerden anlatacak olursak şunları söyleyebilirim: Yolda gördüğümüz engelli bir adama ya da herhangi birine yardım ederim. Annemiz evde sofrayı hazırlıyorsa ona sofrayı hazırlarken yardım edebiliriz. Yolda ya da herhangi bir yerde gördüğümüz bir hayvana yardım etmeliyiz. Yaşlı bir teyze ya da herhangi birinin elinde herhangi bir eşya varsa ona yardım etmeliyiz. Yaşlı bir adamın ya da herhangi birinin otobüse binemiyorsa ona yardım etmeliyiz. Engelli bir adama ya da herhangi birine karşıdan karşıya geçirebilirim. Annemize bulaşık yıkamada ya da elimizden gelen her şeye annemize yardım etmeliyiz. Yolda ya da herhangi bir yerde gördüğümüz birisine yardım etmeliyiz. Babamızın arabası varsa babamız da araba yıkayacaksa ona yardım etmeliyiz. Babamız bizden bir şey istediği zaman babamıza istediği şeyleri getirmeliyiz. Engelli birisinin istediği ve bizim de elimizden geleceği şeyleri yapmalıyız. Kardeşimizin yapamadığı bir dersine yardım etmek... Arkadaşımız evden yemek getirmediyse ona yemeğimizden biraz vermek... Arkadaşımızın kalemi yanında değilse ona fazladan kalemimiz varsa ona vermek... Arkadaşımın ya da herhangi biriyle anılarımı paylaşmak... İşte benim verebileceğim örnekler bunlardır. Bu örnekler sadece birkaçıdır.

Öğrenci: 5.13.

Konu: Alçakgönüllülük

Alçakgönüllülük tam anlamıyla kibir ve gururun karşıtıdır. İnsanın kendini küçültmesi ve alçaltması değildir. İnsanın kendi yeteneklerini iyice bilerek olumlu ve olumsuz yönde değerlendirmesine, alçakgönüllülük kendisini övmektir. Yetersiz, korkaklık, güvensiz değildir. Alçakgönüllülük benlik tutkusundan kurtulmayı bilen, gösterişe değil öze önem almaktır. Birisine karşı dürüst olmak gerçekten alçakgönüllü... Alçakgönüllü kişi mütevazı kişidir. Alçakgönüllülük adı gibi alçaltmak değildir. Bunlara alçakgönüllülük denir. Alçakgönüllülük deyince akla ilk gelen örnekler şunlardır. Bir iş yerinde ama iş yapamıyor. Öbür adam kendisini övüyor. Bir bakkal da adam emekli olmuş, hiçbir işi yapamıyor. Öbür adam gelip kendisini övüyor, yaptım diye.

Bir gün bir evde beş kişi yaşarmış. O beş kişiden üçü çocukmuş. Ailede en hain çocuk İnci'ymiş. Bir tane çocuk hep kendini övüyormuş. Bu aile bir yandan alçakgönüllü ve yardımsevermiş. Yoldan geçerken hep yardım ederlermiş. Bir kişi hariç. Alçakgönüllülüğe örnek bunlardı. Bugünkü konu alçakgönüllülüktü. Bir sokakta ev yapılıyor, taşıma makinesi bozuldu. Adamlar bir şeyi taşıyamıyor. Beş kişi kendini övüyor.

Öğrenci: 5.14.

Konu: Kanaatkârlık

Kanaatkârlık deyince herkesin aklına yetinmek gelir. Yetinmek daha çoğunu beklerken daha azıyla dayanmak, idare etmek... Aynı zamanda oluruyla yetinmek kavramı bir kişinin elinde olan miktarla idare etmesidir. İki kavram birbirine benzer ama farklıdır. Yetinme kavramına verebileceğimiz birçok örnek var.

Örneğin ben annemden dört lira istersen annemin bana iki lira vermesi ve benim o parayla yetinmem. Ama ben çok beklerken az buldum. Yetinme kavramı biraz tasarruf yapmaya benzer ama tasarruf yapmak değildir. Yetinmek bir nevi idare etmek anlamına gelir. En önemlisi insanların yetinmesidir.

Öğrenci: 6.1.

Konu: Alçakgönüllülük

Eski zamanlarda Habeşistan'da yaşayan bir adam varmış. Bu tüccarın maddi durumu kötüydü. Ama yoksul olsa da yine de mutluydu. Bir gün kuyudan su alan adam kovasının içinde bir lamba bulmuş. Adam:

Bunu parlatırsan güzel para eder, diye düşündü. Lambayı silince birdenbire bir parlama belirdi. O parlamadan sonra karşısında iri yapılı bir cin çıkıvermiş. Adam ondan baya korkmuştu. Cin konuşmaya başlar:

Ey sihirli lambanın şanslı efendisi! Sadece üç tane dilek dileme hakkınız var. Ama sadece bir kez bile böbürlenirseniz dilek dileme haklarınız uçup gider, dedi.

Adam bir süre düşündü taşındı. Sonunda neler dileyeceğini karar vermişti. Cine:

En sihirli lambanın kölesi! Senden beni en zengin tüccar yapmanı, koskoca bir köşk ve güzel bir aile diliyorum, dedi. Cin:
Dileklerin benim için bir emirdir, diyerek ellerini vurdu.

Adam artık rahat bir hayat yaşıyordu. Ama günden güne böbürlenmeye başladı. İlk böbürlenmesinde ailesini kaybetti. İkinci böbürlenmesinde parasını kaybetti. Sadece evi kalmıştı.

Aylar geçti. Hiç böbürlenmedi. Ama bir gün arkadaşı:

Selam dostum, der demez böbürlendi.

Adam her şeyini kaybetti ve üzülmüştü. Dedi ki:

Keşke kendimi dev aynada görmeseydim, diyerek ağladı.

Öğrenci: 6.2.

Konu: Saygı

Eski zamanlarda Yahya diye bir çocuk varmış. Bu çocuk büyüklerine ve küçüklerine saygılı olmazmış. Annesine vurur, sözünü dinlemezmiş. Arkadaşlarına kötü söz söyler ve kaçar olmuş. Annesi bir gün, Yahya'ya:

Oğlum, sen herkese kötü davranıyorsun, saygılı olmuyorsun. Sana saygıyla ilgili biraz örnek vereyim mi? Diye sormuş. Yahya:

Ver, demiş. Annesi:

İlk başta büyüklerine saygılı olmalısın. Sevginin temel kavramı kişiye duyulan sevgi ve bağlılık duygusuna denir. Saygı, insanın dostluğunu bir arada tutar. Mesela sen arkadaşlarına kötü davrandığın için onlar seni yanlarına almıyor. O yüzden arkadaşlarına karşı saygılı ol. Yahya:

Anneciğim biraz daha örnek verir misin? Annesi:

Bak şimdiden konuşman değişti. Saygılı olmak, insanda olması gereken birçok özellikten biridir. Saygılı olursan arkadaşlarının sana güveni artar. Sen her insana saygılı davran ki onlar da sana saygılı davransın. Artık anladın değil mi? Yahya:

Evet anneciğim. Annesi:

Hadi arkadaşlarının yanına gir ve onlardan özür dileyerek oyuna katılabilir miyim diye sor.

Yahya hemen arkadaşlarının yanına gitti. Onlardan özür diledi ve onlarla oynamak istediğini söyledi. Arkadaşları ilk başta istemediler ama sonra yanlarına aldılar. Yahya herkese saygılı davrandı ve güvenlerini kazandı. Hayatı boyunca böyle yaşadı.

Öğrenci: 6.3.

Konu: Özgüven

Kapıyı açtım, içeriden bağrışlar geliyordu. Dilerseniz oraya nasıl geldiğimi anlatayım. 1996 yılı Belçika'ya seyahatim sırasında bir fırtına çıktı. Uçağın tek kanadı kırılmıştı. Uçak böylece yan yattı bir adaya düştüm. O adada iki yıl hayatta kaldım. Sonunda dostum Mete, beni oradan kurtardı. Döndüğüm vakit adım zaten her yerde vardı. Tatlı kediler gibi ben de bir internet ünlüsüydim. Bağdat'ta on adımda bir imza ya da fotoğraf çekmek isteyen insanlar yanımda bitiyordu. Borsa işini bırakmıştım. İsteğim ben öldükten sonra bile yaptığım işler insanlara yardım etsin. Bu sebebi düşünerek bir bilim insanım oldum. İlk projem yürüyen uçak olacaktı. Şaka, şaka! Yapay bir şekilde oksijen üretmeye çalışmaktı. İlk projem, özgüvenim yerindeydi. İlk deney, patlama ile sonuçlanmıştı. Sanırım çok çalışmıştım. Eve gidip biraz dinlenmeliydim. Sabah çok dinç kalkıp spora gittim. Mete ile neyi yanlış yaptığımı konuşuyordum. Mete:

Belki L bileşenini artırmalısın.

Evet mantıklı. Ama sodyum gazı ile birleşirse ölüme yol açabilir.

Bence bir dene. İşe yarayabilir.

Laboratuvarda bunu uygulamaya koydum, ilk insan denek, ben olmalıydım. Yapay oksijenli alana girdim vücudum yanmaya başladı ve saçlarım döküldü. Ertesi sabah aklıma yeni bir formül geldi ve formül işe yaradı. Yapay oksijeni bulmuştum. Ekipçe gözümüze yaşlar geliyordu. Ama herkesin içinde bir tebessüm vardı.

Böylece Türkiye'yi temsil etmek için bilim insanları yarışmasına aday gösterildim. O süre zarfında yeni buluşlar sergiledim. Ama laboratuvarda olan bir patlamada ölen bir insan oldu. Beni buna sorumlu tutarak mahkemeye sevk ettirdiler. On yıl hapiste kaldım. Çıkınca bilim insanı yarışmasını Fransız Michele isimli bir bayan kazanmış, üzülmüştüm. Ama pes etmemiştim. 2016 yılı tekrar yarışmaya katıldım. İlk turu geçmiştim. Finallerde konuşmamı yapmak için kapıyı açtım, içeriden bağrışlar geliyordu. Kürsüde projemi açıkladım. Kazanmıştım ve bir konuşma yapmalıydım. Özgüven isimli bir konuşma yaptım. Özgüven iki kavramdan oluşur: Özdeğer ve güven. Özdeğer hayatın odak noktasında kendimizi görmektir. Güven ise

Öğrenci: 6.4.

Konu: Adalet

Adalet haklı ve haksızın ayırt edilmesine denir. Adaletin önünde din, dil, ırk ayrımı yapılmaz. Adaletin önünde herkes eşittir. Herkesin hakları aynıdır. Misal diyelim. Bir Arap ülkemize geldi. Sorun çıktı diye hemen Arap'ı suçlayamayız. Biz haksız cezasını çeker. Biz zaten demokratik bir ülkeyiz. Ülkemizde cinsiyet ayrımı yoktur. Mademki ülke adaletli değil diyeceksiniz seçmeyin başbakanı, cumhurbaşkanını ve diğerlerini. Hepsini siz seçtiniz. Onlar da herkesi eşit tutuyorlar. En azından tutmaya çalışıyorlar. Peygamber efendimizin bir sözü vardır: İnsanlar! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim, sözü... Bu sözdeki amaç, kadınlar ve erkekler eşittir. Erkek diye üstün görmeyin kendinizi. Önce bir adaletin terazisine koyun kendinizi. Öyle konuşun, kadın haklı ise eğer ne olacak? Adaletli olun siz de adaletli olun ki hakkınızı yemesinler. Ve bunu unutma adalet topaldır ama bir gün yerini bulur.

Öğrenci: 6.5.

Konu: Doğruluk Dürüstlük

Aslan ile çita çok iyi arkadaşlar ama çita ile aslan yarış yapmaya kalkıştılar. Çita aslandan daha hızlıydı. Aslan da bunun farkındaydı. Aslan:

Sen benden daha hızlısın.

Hayır

Evet, hızlısın

Hayır

O zaman görelim

Tamam

Ve sonunda yarış başlayacaktı. Yarış başlar başlamaz hemen yerlerinden fırladılar. Çita öndeydi. Aslan da sonradan yetişip öne geçti. Ama çita yine öne geçti. Çita yarışı kazandı. Aslan:

Ben sana demedim mi?

Yo

Nasıl yo?

He evet şimdi hatırladım, evet dedin.

Niye bana inanmadın?

İşte

Arkadaşlar hep doğru dürüst, yalan söylemeyen, iyilikçi olmaları lazım.

Bana hep inan. Ben doğruyu söylerim

Çita aslana hep inanacağına söz verdikten sonra daha iyi arkadaş oldular.

Öğrenci: 6.6.

Konu: Sorumluluk

Sorumluluk kişinin kendilerine veya başkalarına karşı yerine getirmesi gereken yükümlülüklerdir ve bu yükümlülükleri zamanında yerine getirmeliyiz. Bizim doğar doğmaz sorumluluklarımız başlar. Örneğin benim sıra arkadaşım olan Buse Nur'a karşı birçok sorumluluğum var. Bu sorumluluklardan biri sıra örtüsünü getirmek. Benim sadece Buse Nur'a değil, daha birçok kişiye karşı sorumluluğum var. Bunlardan birkaçı: anneme, babama, komşularıma, vatanıma, okuluma, sınıfıma, sınıf arkadaşlarıma, öğretmenlerime, çevreye hatta hayvanlara karşı bir sorumluluğum var. Sorumluluk sadece bunlar değil. Örneğin çalışmak, çalışmak sadece görev değil aynı zamanda sorumluluktur. Bir insan düşünün sorumluluklarının bilincinde ve bu sorumlulukları yerine getirmek isteyen biri... Bir insan daha düşünün ve o da sorumluluklarının bilincinde ama bu sorumlulukları yerine getirmek istemeyen biri... Siz hangi insan yerinde olmak isterseniz? Sorumlu mu, sorumsuz mu? Ben sorumlu olmak isterdim. Ve bence siz de olmak isteyin. Çünkü sorumlu bir birey ülke katkısına da yardımcı olur.

Öğrenci: 6.7.

Konu: Sevgi

Bir duygu çeşididir. Kısaca bir kişiye ya da bir şeye gösterilen duygudur. Birçok anlam içinde kullanılır. Kardeş sevgisi gibi, şefkat, yemek sevgisi gibi zevk... Eğer sevgi olmasa hayatın anlamı olmaz. Değer verdiğimiz bir şeyi severiz, mesela ailemizi. Sevgi adlı bir metin anlatmak istersek sevgi çocuk adlı metne örnek verebiliriz.

Genç çocuk her şeyi çok seviyormuş. Çocuğun ailesi çok zenginmiş ve babası şehrin kralymış. Çocuk bir gün şehirdekilere herkesi sevdiğini ve değer verdiğini söylemiş. Şehirdekilerin kötü anlayışı çocuğun moralini çok bozmuş. Çocuk artık kötü bir yaşam ile hayatına devam etmiş.

Bu metinden sevgisiz hayatın nasıl olacağını çıkarırız. Sevgi sıfat bir kelimedir. Sevgi ilgi, düşünce gibi anlamlarda kullanılır. Herkesin bir şeye sevgisi vardır. Mesela benim aileme, çevreme, kardeşlerime, sevgim fazladır. Anne ve babamız birbirlerini sevmeseydi. Bu hayatta biz olmazdık. Sevgi çok önemlidir. Mesleğimizi seçerken bile sevgimizi kullanırız. Bir meslek seçerken ailemizin fikrini değil, kendi sevdiğimi mesleği seçeriz. Değer vermediğimiz bir şeyi sevmeye çalışsak bile sevmeyiz. Derslerimizde, okulumuzda, öğretmenlerimizde ve çevremizde sevgimizi göstermeliyiz. Bir öğretmeni sevmiyoruz fakat dersi çok seviyoruz. Öğretmene karşı birtakım sorunlar çıkabilir. Alacağımız bir sevgi için de sevgi önemlidir. Giysimizin rengi, şekli, boyutu, kumaşını bile sevmemiz lazım. Çünkü o elbiseyi sevelim ki alalım. Bir kişinin hediyesi seni çok sevindirdi ve hediyesi çok sevdin. Fakat diğer kişinin hediyesini sevmedin. Ama karşıdaki kişiye güler yüz göstermelisin. O kişiye teşekkür etmeliyiz. İnsanın bir kimseye ya da bir şeye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten içsel duygu, sevme duygusudur. Bir olmaktır.

Öğrenci: 6.8.

Konu: Hoşgörü

Günlerden bir gün Bigat, Onur, Uygur, Volkan adında dört çocuk varmış. En küçükleri Volkan, en büyükleri Uygur'mış. Volkan oyun oynamaya gittiğinde arkadaşlarına kötü söz söyler ve onların düşüncelerine saygı duymayarak onları üzermiş. Okula gittiğinde ise okul eşyalarına hep zarar verirmiş. Bigat, Onur ve Uygur, Volkan'ın bu yaptığını alttan alıyordu. Bir gün Bigat, Volkan'ı uyardı. Kötü söz söylememelisin, dedi. Bunun üzerine bir hafta geçti. Volkan artık kötü söz söylemiyordu ama kötü davranışlar yapıp herkesi kendinden soğutuyordu. Bigat, Onur ve Uygur artık çok sıkılmıştı. Üç arkadaş, Volkan'ı tekrar uyardılar. Volkan artık büyüyorsun herkese saygılı davran, kötü söz söyleme, iyi bulduğun kişileri örnek al, herkese iyi davran ve sonunda herkes seni örnek bir çocuk olarak bulsun, herkes seni sevsin, bu kötü alışkanlıklarını bırak artık, dediler. Volkan onlara söz verdi. Bir daha kötü şeyler yapmayacağım, dedi. Volkan artık çok değişmişti. Herkes çok sevindi. Ama Volkan büyüyünce her şeyin farkında vardı. Herkesten tek tek özür dileyerek hoşgörülü ve iyi davranıyor. Kimse Volkan'ın bu kadar değiştiğine inanmıyordu. Volkan kendisine kötü davrananları uyarıyor ve onların yaptığı her şeyi iyilikle karşılık veriyordu. Öğretmenleri de Volkan'dan memnundu. Volkan kırdığı kalpleri tekrar geri kazandığına çok memnundu. Ve kimseye kötü davranmamaya söz verdi.

Öğrenci: 6.9.

Konu: Çalışkanlık

Çalışkanlık, başarmak için geçilen ilk yoldur. Daha nice yollar vardır ama birincisi budur. Bir insan başarmak için çalışmalıdır. Başarmak isteyen insanlar ikiye ayrılır: birincisi zamanını boşa harcayarak, boş işlerle uğraşarak başarmak, diğeri ise çok çalışarak emeğinin karşılığını alarak başarmak. Çok çalışırsak başarırız. Günde en az iki üç saat çalışmalıyız. İşte o zaman başarırız. Ama günde yarım saat çalışarak diğerk dört beş saati oyun oynamaya geçirerek başaramayız. Mesela buna örnek olarak ağustos böceği var karıncayı veririz. Karınca yazın çok çalışır. Zamanını hiç boşa harcamayarak değerlendirir. Fakat ağustos böceği keyfine düşkün, sürekli şarkı söyler, saz çalar. Sonunda karınca başarır. Çünkü zamanını hiç boşa harcamamış çalışarak başarmıştır. Buna bir söz olarak da karanlıktan şikâyet etme. Elinde bir mum var, yak. Sözünü söyleriz. Ne anlamı var dendiğinde cevap şudur: O kadar imkânımıza rağmen insanlar çalışmaktan şikâyetçi. Neymiş, çocuklarını kolejde okutmak istiyorlarmış fakat gidip gelme imkânları yokmuş. Onlar böyle bir ülkede yaşadığına şükretsiner bence. Çocuklarımızın okumaya hevesi yoksa kolejlere de verseniz fark etmez. Bazı ülkelerde bu kadar imkân olmamasına rağmen çocuklar okumaya hevesli ve okuyorlar. Bence siz önce bir başka ülkelere bakın sonra şikâyetçi olursunuz. Demek ki o ülkeden ayrılmak, o ülkeden kurtulmak, o ülkeye iyi bir insan olmak için okuyorlar ve çalışarak başarıyorlar. Sizin çocuklarımızın çalışmaya ve başarmaya hevesi yoksa zaten çalışmaz ve okumazlar. Siz hangi yolu denerseniz deneyin onlar kararlarından asla ama asla vazgeçmezler. Siz ne kadar eminseniz onlar da sizin gibi emindirler. Demek ki siz de okumaya ve çalışmaya hevesli değilmışsınız. Siz de çalışmayı ve okumayı sevmiyormuşsunuz. Çocuklarımız size çekmiş. Emin olalım ki huyları, davranışları özellikleri de size çekmiştir.

Sonuç olarak biz de çalışarak başarmalıyız. Vaktimizi boşa harcarsak başaramayız. Çok çalışmalı, boş işlerle uğraşmamalı, vaktimizi boşa harcamamalıyız. Sadece çalışarak başarmak değil. Ailemize, arkadaşlarımıza, öğretmenlerimize ve akrabalarımıza saygılı olarak da başarırız.

Öğrenci: 6.10.

Konu: Empati

Empati veya eşduyum, bir kişinin diğer bir kişiyle kurduğu ruhsal bir diyalogdur. Yani bir canlının kendini diğer canlının yerine koyması ve bu duyguyu içselleştirmesi, benimsemesidir.

Örneğin Buket Ankara'ya yeni taşınmıştır ve İzmir'e alıştığı için çok zorlanmıştır. Cansu sürekli kendini Buket'in yerine koyup bir çözüm yolu aramıştır. Bu diyalogda Cansu, Buket'le empati kurmuştur. Empati dediğimin ifade veya duygu genellikle bu şekildedir.

Empati: benim gözümde empati, dayanışmanın alt başlıklarından birisidir. Çünkü birisiyle bu şekilde diyalog kurup anlayışla karşılanması ve o duyguyu içselleştirmesi bir dayanışmadır, yardımlaşmadır. Ayrıca insanların veya canlıların bu şekilde iletişim kurması da çok güzel bir şey.

Empati deyince benim aklımda canlanan ve aklıma gelen şeyler bunlar.

Öğrenci: 6.11.

Konu: Güven

Güven kelimesi insanın aklına güvenilir, saygılı, dürüst vb. anlamlar getirir. Güven insanın korku, kuşku, zorlama olmadan yaptığı bir şeydir. Mesela Ahmet okulda beş dakikalık teneffüste dışarı çıkmıştı. En iyi ve en güvenilir arkadaşı Ali, sınıfta tekti. Herkes dışarı çıkmıştı. Ahmet'in kalemligi sıranın üstünde duruyordu. Yeşil, siyah ve mavi desenli kalemine sınıftaki herkes çok hayran kalıyordu. Ali, içinden "Kalemi alsam mı?" diye düşündü. Ali kaleme doğru yavaş yavaş ilerliyordu. Ahmet de birinci katın merdivenlerini çıkıyordu. Ali hemen kalemi aldı ve pantolonunun cebine koydu. Ahmet sınıfa girdi ve sırasına oturdu. Sınıfın diğer kalanları da teker teker sınıfa giriyordu. Ali bir kez daha düşündü ve sonra Ahmet'e gidip olayı açıkladı. "Ahmet ben senin kalemini izinsiz aldım, daha doğrusu kendim için aldım. Beni affeder misin?" Ahmet şu sözü söyledi: "İsteseydin ben sana verirdim Ali, neden söylemedin ki? Hem sen benim en güvenilir ve en iyi arkadaşımın ve affettim. Hatta al, kalem senin olsun" dedi. Ali, teşekkürler, dedi ve Türkçe hocaları derse girdi. Güven kelimesi insanı bir adım öne çıkarır.

Öğrenci: 6.12.

Konu: Kanaatkârlık

Bir zamanlar eski bir köyde bir aile varmış. Bu aile çok fakirmiş her sofralarında bir dilim ekmek ve bir yemek kaşığı yoğurt yemekteymişler. Bu aile dört kişiden oluşmaktaymış. Birinci kişi yaşlı kadın Zeynep, ikincisi genç oğlu Yaşar'mış. Üçüncüsü Yaşar'dan biraz büyük olan Yavuz ve son en küçükleri Batuhan'mış. Yaşar iyi bir çocuk çalışıp ailesine ekmek getirmeye çalışan bir kişi ama Yavuz öyle birisi değilmiş. Yavuz çalışmadan para kazanmaya çalışan kötü bir çocuktur. Bir gün Yaşar eve çok geç gelmiş yorgun bir halde uyumak için yatağına gitmiş. Sabah olunca yaşlı kadın Zeynep, kahvaltıda tek bir şey olmadığını fark etmiş ne yapacağını bilmeden markete doğru koşup bir şeyler almaya çalıştı ve benim üzerime yaz dedi kasiyere ve hemen çıktı. Eve gidince sofrayı kurup Batuhan'ı kucağına alıp ağzına bir şeyler koymaya çalıştı. Çocuk o kadar açmış ki yaşlı kadın Zeynep'in ağzına ne koyduysa yedi. Yarım saat sonra Yaşar da yandaki komşudan bir ekmek isteyip sofraya oturmuş. Yavuz ise geç saatlere kadar dışarıda gezip tozuyormuş eve gelince hemen bir kavga çıkardı ve kavganın sebebi para istemesi. Kavga bitince Batuhan'ın okula gitmesini konuşuyorlardı ama bu sene de okula gidemiyor Batuhan öne atılıp ben de Yaşar ağabeyim gibi çalışmak istiyorum ama Yaşar bunun farkında değil ileride çok iyi, zengin olacaktı.

Öğrenci: 6.13.

Konu: Sabır

Sabır denilince benim aklıma hep bir kişi karşısında ya da zor bir süreçte sakinliğimizi korumaktır. Örneğin arkadaşımız bize çok kötü şeyler söyledi. Bizi dövmeye bile kalktı. Ama biz hiçbir şey yapmadık. Bu sabır değildir. Arkadaşlarımız karşısında tabi ki kendimizi koruyup arkadaşımızı uyaracağız. Mesela doğum günümüze bir gün var ve anneniz ile babanız size çok güzel bir hediye almış fakat ne olduğunu söylemiyorlar. Yarına kadar beklemeniz gerekiyor ve çok heyecanlısınız. Eğer sabrederseniz elbette kazançlı çıkarsınız ayrıca sabır İslam'ın en değer verdiği insani erdemlerden biridir. Hz. Eyüp'ün kıssası da bir sabır örneğidir. Hz. Eyüp'ün maddi ve manevi durumu çok iyi iken birden her şeyini kaybetmiş ve ağır bir hastalığa yakalanmış. Yine de Allah'tan ümidini kesmemiş. Sürekli Allah'a dua etmiştir. Sonunda sabrı sayesinde eski haline dönmüştür. Kısaca sabırlı olan kazançlı çıkar.

Öğrenci: 6.14.

Konu: Yardımseverlik

Yardımseverlik bir canlıya kendi isteğınle yardım etmek demektir. Eğer kendi isteğınle yardım etmiyorsan bu yardım etmek değıldir. Yardımseverlik değıerlidir. Şimdi bu kelimeyi inceleyelim “Yardımseverlik” birinci kelime yardım, ikinci kelime severlik, yani yardım etmeyi sevmek anlamına geliyor. Kimimiz yardım etmeyi gösteriş için yapıyor. Şöyle ki yardım ettiğı zaman gidip herkese söylüyor. Yardım ettiğı kişı gerçekten yardıma muhtaç ise ve bunu herkese söylüyorsa yardım edebilen kişı için bu kötü bir durum olabilir. İşte bu yardımseverlik olmuyor. Yardımseverliğe örnek verirsek:

Osmanlı döneminde sadaka taşları adında maddi durumu iyi olmayanlar için incelikle yapılmış bir harekettir. Bu çalışma yardımseverliğe iyi bir örnektir.

Bunların yanı sıra yardımseverlik insanların güvenini ve sevgisini kazanmamızı da sağlar. Ve biz de yardım edince mutlu oluruz. “Yardım edelim, mutlu edelim. Mutlu edince mutlu olalım.”

Öğrenci: 7.1.

Konu: Doğru Dürüstlük

Sabahın erken saatleriydi. Her zamanki gibi Mert okula gitmek için evden çıktı. Sarı saçlarını savura savura okula gidiyordu. Okula geldi ve küçük basamaklı merdivenlerden ikinci kata çıktı. Sınıfın kapısını açarken bir gıcırdama sesi geldi ama Mert aldırış etmedi. Sırasına oturmasıyla öğretmen içeri girdi. İlk ders bitti. Teneffüste sınıfta sadece Mert ve Alp vardı. Alp, hocanın kalemını yanlışlıkla kırdı. Teneffüs bitti ve öğretmen içeriye girdi. Öğretmen dedi ki:

Benim kalemimi kim kırdı? Çabuk söylesin.

Alp korktu. Mert yanında oturuyordu. Mert'in kulağına alp dedi ki: Sakın benim kırdığımı söyleme! Bana çok kızar. Mert öğretmene söylemedi. Okuldan eve geldi.

Bu olayı nenesine anlattı. Nenesi Mert'e şöyle dedi.

Oğlum, sakın. Doğruluktan ayrılma. Bunun yanında dürüst olmayı da unutma. Doğruluktan ölüm bile olsa, yine de sadık ol. Bu sözümü unutma. Dürüstlük elmas gibidir. Aydınlıkta daha çok parlar ve değeri daha ok belli olur.

Mert nenesinin yanından ayrılır. Nenesinin dediği sözleri hayatta unutmaz ve ona göre davranır. Unutmayalım ki: Doğruluk ve dürüstlük çok önemlidir. Doğruluk ve dürüstlüğü hayatımızdan eksik etmemeli ve ona göre yaşamalıyız. Sizce doğru bir insan dürüst olabilir mi? Ya da şu şekilde sorayım: sizce dürüst bir insan doğru olabilir mi? Bence bunun cevabı evet. Sizce?

Öğrenci: 7.2.

Konu: Empati

Emre sabah saat yedi sularında hazırlanmak için kalkmıştı. Emre çok heyecanlıydı. Çünkü okulun ilk günüydü. Erkenden kalkıp kahvaltı yaptı. Sonra da ne giyeceğine karar verdi. Tam evde çıkacakken annesi yemek yedin mi? Diye sordu. Emre de:

Evet, anneciğim, dedi. Emre okula gitmek için evden çıktı. Karşıdan karşıya geçecekken görme engelli ve yaşlı bir kadın gördü. Kadın da karşıdan karşıya geçmek istiyordu. Emre bir düşündü ve kendini o kadının yerine koymaya çalıştı. Emre, yaşlı kadına yardım etti. Kadın, Emre'ye teşekkür etti. Emre okula geldiğinde diğer arkadaşları da Emre kadar heyecanlıydı. Öğretmen gelene kadar herkes birbirine tatilde ne yaptıklarını anlattı. Sonunda öğretmen gelmişti. Bütün öğrencilere tatilde neler yaptıklarını sordu. Herkes teker teker anlattı. Klasik tatil muhabbetleri bittikten sonra derse başladılar. Öğretmen bugünkü dersin değerler eğitimi başlığı altındaki empati kavramı olduğunu söyledi. Öğretmen çocuklara:

Empatinin ne demek olduğunu bilen var mı? Diye sordu yalnızca Emre parmak kaldırmıştı. Emre:

Ben biliyorum öğretmenim. Empati kendimizi karşıımızdaki yerine koyarak onun duygularını, düşüncelerini ve ifadelerini anlamaya çalışmaktır, dedi. Öğretmen Emre'ye:

Peki, karşıımızdaki insan mı olmak zorunda? Diye sordu. Emre:

Hayır, öğretmenim. Karşıımızdaki bir bitki bir hayvan da olabilir, dedi. Öğretmen Emre'ye:

Aferin Emre. Çok güzel açıkladın. Bir de örnek verebilir misin? Dedi. Emre, sabah yaşadığı olayı öğretmenine ve arkadaşlarına anlattı. Öğretmen Emre'yi bu duyarlı davranışından dolayı tebrik etti ve konuşmasına devam etti.

Evet çocuklar. Arkadaşınızın da anlattığı gibi empati, kendimizi karşıımızdaki yerine koyarak onun duygu, düşünce ve ifadelerini anlamaya çalışmaktır. Fakat empati bazı insanlarda doğuştan gelen, bazılarında sonradan oluşan bir yetenektir.

Öğrenci: 7.3.

Konu: Hoşgörü

Hoşgörü günlük hayatta sık sık kullandığımız bir kelimedir. Yani hoşgörü deyince aklımızda hemen hemen bir şeyler canlanıyordur. Ben de sizin canlandırduğunuz düşüncelerinizi toplayıp tekrar size sunacağım. Olaya kelimeyi inceleyerek başlayalım. Hoşgörü iki kelimedenden oluşur. Bunlardan biri hoş diğeri görmek kelimesidir. İki kelimedenden oluştuğu için biz hoşgörü kelimesine birleşik yapılı sözcük diyeceğiz. Kelimeye bir de anlam bakımından göz atalım. Hoşgörü sizin fikirlerinizle veya çıkarlarınızla çelişen bir duruma kızmadan sinirlenmeden karşılık vermektir. Aslında hoşgörü olaylara öngörüsüz yaklaşabilmektir. İsterseniz biraz daha derinlere inelim. Hoşgörülü kelimesinin eş anlamlısı müsamaha kelimesidir. Bu kelime dilimize Arapçadan geçmiştir. Müsamahanın kökü bağışlamak, affetmek anlamına gelen sahama kelimesinden gelmektedir. Batı dilinde ise hoşgörü Latincedeki tolere kelimesinden gelen tolerans olarak bilinmektedir. Şimdi bardağın biraz da felsefik tarafından bakalım. Dostoyevski'ye göre hoşgörü izin vermek veya affetmek değildir. Ona göre hoşgörü olayları ve olguları reddetme durumudur. Hatta hoşgörü bir eylem değil eylemsizlik durumudur. Aksine hoşgörüsüzlük bir eylemdir. Çünkü hoşgörü insanın doğasında vardır. Tabi bu kadar hoşgörüden bahsettik. Hoşgörünün temsilcisinden de bahsetmemek olmaz değil mi? Mevlâna Afganistan'da doğmuştur. Çocukluğundan itibaren Pers'e gidip orada hocasından eğitim almıştır. Mevlâna'nın şu sözleri dünyaya damga vurmuştur. Gel ne olursan yine gel. İster putperest ol ister ateşe tapan, bin kere tövbeni bozsan dahi yine gel. Hoşgörünün İslam dininde de büyük bir yeri vardır. Mesela efendimizin amcasını öldüren Vahşi, Mekke'nin fethinden sonra korktuğundan Müslüman olmak istiyor ve efendimiz onun Müslüman olmasını sağlayıp ona hiçbir şey yapmadı. Sizlere hoşgörüyü anlattım arkadaşlar, görüşürüz.

Öğrenci: 7.4.

Konu: Yardımseverlik

Yardımseverlik yardım etmeyi sevmektir. Herhangi bir canlıya yardım etmekten dolayı, sevinç, mutluluk, huzur gibi pozitif duygular hissetmektir. Yardımseverlik toplumda iyi bir insan olmamıza katkı sağlar. Yardımsever bir insan, insanlar seven bir insandır. Osmanlı devletinde yardımseverliğe çok önem verilirdi. Bunu sadaka taşlarından anlayabiliriz. Yardımsever bir insan Allah katında da çok sevilir. Yardımsever insanı herkes sever. İnsanlar tarafından sevildiği için bir sıkıntısı olduğunda herkes yardımına koşar. Çünkü insanlar sevdiği insana yardım etmek ister ve bundan mutluluk duyar. Yardımseverlikte tabi ki kötü amaçlar için kullanılmamalıdır. Aslında her insan yardımsever olmalıdır. Çünkü insan insana muhtaçtır. İnsanın yardıma ihtiyacı vardır. Yardımseverlik saygı sevgi çerçevesinde olmalıdır. Yardımsever olurken yardım edeceğimiz kişiyi kırmamaya, üzmemeye özen göstermeliyiz. Yardım bir tek maddi bir şekilde değil manevi bir şekilde de olabilir. Bir insanın derdini dinlemek ona tavsiye vermek de bir tür yardımdır. Yardımsever insan hiçbir karşılık beklemeden yardım etmelidir. Yardımsever olmayan insan toplum tarafından sevilmez. Bir sıkıntısı olduğunda herkes yardımına koşmaz. Çünkü insanlar sevmediği insana yardım etmezler. Yardımseverlik insanların ruhunda bulunmalıdır. Yardımseverlik bir insanda bulunan en güzel özelliktir. Yardımsever insan bir tek karşısındakine değil kendine de fayda sağlar.

Öğrenci: 7.5.

Konu: Kanaatkârlık

Kanaatkâr olmak demek aç gözlülük yapmamak, az para ile yetinmek demektir. Kanaatkâr bir insan ileride belki zengin olabilir. Kanaatkâr bir özellik her insanda vardır. Şöyle bir örnek vermek istiyorum. Bir karnı aç olan insan var, bir de karnı tok olan insan var. Karnı tok olan insan, karnı aç olan insana yardım eden, bir dilim ekmek de olsa veren kişilere denir. Kanaatkâr bir insanda bir de şu özellikler vardır. Haram paraya el sürmeyen, kendi alın teriyle çalışan, tutumlu olan, israf yapmayan kişilere denmektedir. Biz şu anki halimize şükretmeliyiz. Çünkü Allah şükredenleri severmiş. Kanaatkârın zıt anlamı ise açgözlülüktür. Fakir bir insan da kanaatkâr olabilir. Sadece zenginler olur, diye bir şart yoktur. Birkaç söz söylemek istiyorum. Kanaatkârla ilgili; Kimseye yeteni kadar az gelirse ona hiçbir şey yetmez. Gerçek zenginlik mal çokluğu değildir. Gönül tokluğudur. Peygamberimiz de kanaatkâr bir insandır. Çok para harcamayı sevmeyen, evinde ve elinde ne varsa onu yiyen bir kişiliğe sahiptir peygamberimiz.

Arkadaşlar biz şu anda bu sıralarda oturduğumuza şükretmeliyiz. Çünkü bizim gibi bu sıralarda oturamayan birçok arkadaşlarımız vardır. Tabi ki söyle diyeceksinizdir. Belki bizim oturduğumuz sıralardan daha güzel sıralara oturanlar var diyebilirsiniz. Elbette vardır da işte bir de olmayanları düşünün. O arkadaşlarımızın okumaya hakları vardır. Ama belki durumları yoktur da okuyamıyorlardır. Bu durum üzücü olsa da yapacağımız hiçbir şey yok.

Öğrenci: 7.6.

Konu: Alçakgönüllülük

Selma Hanım her gün olduğu gibi sabah erkenden kalkıp yemeğini yemiş ve üstünü giyiniyordu. Arkadaşı Sinem ise kapının önünde kırmızı renkte, üstü açık araba ile onu karşıladı. Selma bu duruma çok sevinmişti. Hemen yola koyuldular. Çünkü patron sinirli ve çok asık suratlıydı. Neyse ki geç kalmamışlardı. İş yerinde işler bir hayli fazlaydı. Selma bu işlerin altından nasıl kalkabileceğini düşünürken bir anda patron karşısında beliriverdi.

Daha ne bekliyorsun, hadi işinin başına dön.

Ama efendim daha yeni geldim ve bu işleri bitirmem de yardımcı olacak kişi yok mu?

Hayır, bütün bu işleri kendin yapacaksın, anladın mı şimdi?

Peki, efendim. Anladım.

Selma bu duruma çok sinirlendi. Hemen telefonunu çıkardı ve Sinem'i aradı. Acele ile gelmesini söyledi. Sinem hemen yanına geldi.

Ne oldu Selma, canını sıkan bir şey mi oldu?

Evet, patrandan baya azar işittim. Bana yardım eder misin?

Tabi, ne demek... Sen iste yeter ki.

Selma çok sevindi. Hemen işe koyuldular ve çabucak bitirdiler. Selma Sinem'e:

Sana ne kadar teşekkür etsem azdır. Çok teşekkür ederim.

Rica ederim. Daha olsa yine yaparım önemli değil. Dedi ve ikisi de evlerine gidip birlikte vakit geçirdiler.

Öğrenci: 7.7.

Konu: Özgüven

Özgüven kişinin kendisine duyduğu güvendir. Neredeyse her insanın sahip olduğu bu duygu, insana yapabilirlik katıyordur. Yapabilirlik, özgüven çerçevesinde en önemlisidir. Mesela bir örnek de şöyle verilir: bir çalışma yapılacaktır. Bu görev için beş öğrenci seçilir. En büyük ve zor görevi özgüveni en büyük olan kişi alır. Bu kişiler genellikle sınıfta ya da başka toplumlarda kendini diğer insanlardan daha üstün ve becerikli görür. Bunu yapar. Kendi etrafındaki insanlar benim hakkımda ne düşünüyor diye sormaz bile çünkü o zaman özgüven patlaması yaşar. Bu tabir bence dedelerimiz, ninelerimiz der.

Şimdi özgüven kelimesine bir bakalım. Özgüven kelimesi iki kelimedenden oluşur. Bir öz, iki güvendir. Öz kişinin kendi demektir. Güven ise karşıdaki kişiye duyulan güvendir. İki birleştirildiğinde bambaşka bir kelime çıkar.

Gelelim insanların karıştırdığı şeye. İnsanlar özgüveni güvenle karıştırıyorlar. Sanıyorlar ki özgüven kelimesi, öz kelimesi geldiğinde anlamı aynı olur derler. Anlatmıştım zaten bambaşka bir kelime çıkıyor. Zaten birazcık da güven kelimesine bakalım. Dediğim gibi özgüvene benziyor. Sadece arasındaki fark kişinin kendisine değil de karşıdaki insana duyduğu duygudur. Benim özgüven hakkında bildiklerim bu kadar.

Öğrenci: 7.8.

Konu: Güven

Sabah erkenden kalktım. İşe gitmek için hazırlanıyordum. Bugün benim son iş günümdü. Yıllarca Rahime ile biriktirdiğimiz para ile yurt dışına gidecektim. Tazminatımı almak için servise bindim. Servisten iner inmez güvenilir dostum Rahime'yi aradım. O da bankada biriken parasını almaya gidiyormuş. İş yerindekilerle vedalaştıktan sonra son iş günüm burada bitti. Bundan sonraki hayatımda New York'ta yaşayacağım için çok heyecanlıydım. Rahime ile bizim evin arada bulunan çay bahçesinde buluştu. Tam o sırada annem benim aradı ve vedalaşmak için eve gelmemi istedi. Parayı Rahime'ye verip beni orada beklemesini söyledim. Eve hızlıca gitmeye çalıştım. Çünkü uçağı kaçırıp hayallerimin biteceğinden korkuyordum. Annem gitmemem için çok ısrar etti ama ben itiraz ettim. Uçağı binmemize iki buçuk saat kalmıştı. Rahime'nin beni çay bahçesinde beklediğı çoktan aklımdan uçuvermişti. Rahime'yi aradım ama açmadı. Hızlı bir şekilde çay bahçesine gittim. Rahime ortalıkta yoktu. Orada çalışanlara sordum. Onlar hesabı ödeyip gitti, dediler. O an aklımdan parayı çalıp gitti mi? Dedim. Mesaj Rahime'den geldi. Mesajda hoşça kal yazıyordu. Bundan sonra güveneceğim kişiyi iyi seçmediğimi öğrendim.

Öğrenci: 7.9.

Konu: Sevgi

Sevgi insanların ruhunda bulunan değerli, en olumlu, en güzel, yetenektir. Sevgi fedakârlıktır. Yani hiçbir karşılık beklemeden başkasına kendimizden bir şeyler katmak inancına dayanır. Sevgi sadakat ister. Sadakat inancı gerektirir. Sevgi, sabırlı ve sevecendir. Mesela bir insan küçüğüne sevgi gösteriyorsa o insan toplumda sevilip sayılır. Eğer başka bir insan küçüğüne sevgi göstermiyorsa o insan toplumda hor görülür, dışlanır. Sevgi illa ki bir küçüğüne sevgi göstermek değildir. Sevginin çeşitleri vardır. Bunlar: hayvan sevgisi, peygamber sevgisi, vatan sevgisi, Allah sevgisi gibi biçimlere bağlı olarak büyük bir çeşitlilik gösterir. Mesela en güzel örneğimiz peygamberimiz Hz. Muhammet'in torunları olan Hz. Hüseyin ile Hz. Hasan'a çok sevmesi, onlara sevgi göstermesi gibidir. Eğer bir insan birisine sevgi gösteriyorsa sevgi, saygı çerçevesinde göstermesi gerekir. Onu kıracak, üzecek, incitecek şeyler söylememesi gerekir. Eğer bir insan küçüğüne sevgi gösteriyorsa küçüğüne gösterdiği sevginin aynısını annesine, babasına da göstermesi gerekir. Birilerine sevgi gösteriyorsak içimizden gelerek sevgi göstermeliyiz.

Öğrenci: 7.10.

Konu: Saygı

Saygı ailede başlar. Mesela ailedeki kişiler saygılı olursa küçük çocuklar da saygılı olurlar. Saygı küçük yaşta başlar. Saygılı olursak karşı tarafta da saygı duyulur. Saygı duyduğumuz zaman seviliriz. Ama saygı duymazsak bize de saygı duyulmaz. Saygı duymadığımız zaman sevilmez ve toplumdaki dışlanılır. Örneğin parkta otururken yanımıza yaşlı biri geldi. Hemen ona yer vermeliyiz. Ama yolda giderken birisi size yanlışlıkla çarptığı zaman hemen kavga başlatıyorsak bu saygısızlık olur. Saygısız olduğumuz zaman ailedeki kişiler de saygı duyulmaz. Ama saygı duyduğumuz zaman ailedeki kişilere de saygı duyulur. Örneğin saygı duymazsak o kişinin de düğünü varsa düğüne davet etmez. Ama saygı duyarsak Kur'an okuttuğu zaman davet eder. Evde küçük çocuk varsa ona çikolata veya başka bir şey alabilir.

Öğrenci: 7.11.

Konu: Çalışkanlık

Merhaba size çalışkanlıkla ilgili bilgi vermek istiyorum. Çalışkanlık denince akla gelenler sınav, kâğıt, kalem olabiliyor. Çalışkanlık sadece zeki bir birey olmakla olunmaz. Elbette çalışkanlık zekilikle olur diyenler de vardır. Böyle düşünen insanlar abes insanlardır. Çalışkanlığın iki özelliği vardır: bedenen çalışkanlık, us çalışkanlığı.

İlk önce beden çalışkanlığından bahsetmek istiyorum. Beden çalışkanlığı insanın beden hareketlerini sık kullanmasıyla olan çalışkanlıktır. Örnek vermek gerekirse bahçe bellemek, harç yapmak, ev inşa etmek gibi vücudu sürekli hareket halinde tutmaya beden çalışkanlığı denir. Gelelim us çalışkanlığına. Us çalışkanlığı, insanın beyni ile yapılan çalışkanlıktır. Örnek vermek gerekirse test çözme, kitap okuma, bulmaca bulma örnekler verilebilir.

Şu konuya da değinmek istiyorum. Sınıfımızda maalesef zeki olan, dersleri iyi olan, bedenen de çalışkan olan lakin ahlak konusunda sıfır olan insanlar var. Bir insanın tüm derslerinin yüz olması, o insanın ahlakının güzel olduğunu göstermez. Her şeyin başı ahlaktır. Bu arada insan hareket etmezse oturduğu yerden yiyip içip yatarsa o kişinin kemiklerinde kireçlenme meydana gelir. Kireçlenme, insanın kemiklerinin çürümesine yol açar. İşleyen demir pas tutmaz atasözü de buradan gelmektedir.

Öğrenci: 7.12.

Konu: Adalet

Adalet hak ve hukuka dayalı olan biçimdir. Bence her insan içinde ufak da olsa adalet duygusu olmalıdır. Sadece adalet duygusu değil sevgi, saygı, hoşgörü, doğrulu ve dürüstlük her insanda olması gerekir. Adaletli insan sabırlı insandır. Adaletli insan çalışkan insandır. Türkiye’de yapılan vergiler hiç adaletli değildir. Adaletsiz bir dünya kulak ya da burunsuz bir insan gibidir. Bir parçası eksik ve kötü görünür. Adaletsiz bir dünyada yaşıyor olsaydık insanlar birbirini öldürür ve adaletsiz bir toplumda çabuk büyütülürdü. Adaletli bir insan çalışkan, sevgi, saygı, sabır ve hoşgörülüdür. İçi rahat, dertsiz, vicdan azabı olmadan yaşar. İnsanı kalbine bağlı adaletli olması... Bir öğretmen hiçbir neden olmadan öğrencisini dövmesi hem adaletsizliktir hem canilik. Bir iş yerinde adalet olmazsa o iş yeri kapatılmak zorunda kalır. Adalet mülkün temelidir. Atatürk bir sözünde: Adaletli olan insanın işleri hayırlı gider, sıkıntıyı girmez. Adalet sadece insanlar için geçerli değildir. bir hayvan sırf postu için öldürülmesi canilik adaletsizlik ve ayrıca cana kast etmektir.

Öğrenci: 7.13.

Konu: Sorumluluk

Sorumluluk kişinin kendi yetki alanına girdiği için üstlendiği veya yapılması zorunlu olan bir iş, ödev veya zorunluluktur. Örneğin bir çocuğun odasını temizlemesi ama belirli bir şeyle belirli bir zamanda yapılması... Halk tarafından sorumlu insanlar beğenilir. Saygı ve hoşgörü kazanır. Sorumlu insanlar çalışkan ve başarılıdırlar, işlerini hemen yaparlar ve bu nedenle düzenli bir hayatları olur. Sorumsuz insanlara gelirsek halk tarafından beğenilmezler, saygı görülmezler. İşlerini hep yarın bırakırlar. Tembelliğe alışır bu nedenle işleri hiç rast gitmez. Hayattan bıkarlar. Sorumluluk ülkemizde fazla rastladığımız şeyler değildir. Nedeni teknolojinin gelişmesi... Artık birçok çocuk telefonların, tabletlerin üzerinden kalkamıyor. Nedeni çocukların kafasını kurcalayan oyunlar. Bana sorumluluğun düşmanı teknolojidir. Bazı kişiler teknolojiden yararlanarak uzaktan bazı şeyleri yönlendirebiliyor.

Öğrenci: 7.14.

Konu: Sabır

Sabır; acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemidir. Buna en güzel örnek sabrın sonu selamettir düşüncesi, size ne açıklıyor olabilir? Ben cevaplayayım. Sabırlı insanın sonu rahat ve huzurludur. Sabır ile ilgili bir hikâye yazayım.

Bir gün bir çocuk babasının ona telefon alacağını bildiği için derslerine çok çalışmış ve takdirnameyi getirmiş. Babasının ona telefon almayacağını düşünerek ağabeyi ile telefon almaya gitmişler. O sırada babası da ona karne hediyesi için güzel bir telefon almış. Çocuk ile ağabeyi birlikte çocuğa baya pahalı ama çok kötü bir telefon almışlar. Ama bir şeyi unutmuşlar. O dükkânda iade yoktur yazısını unutmuşlar. Eve döndüklerinde babasının ona aldığı telefonu görünce adeta gözleri parlamış parlamasına ama babası oğlunun elindeki telefonu görünce ona çok kızmış. Babası ona ceza olarak demiş ki:

Sen kendi telefonunu kullan. Ben de kendim aldığım telefonu kullanayım demiş. Oğul bu duruma karşı odasına geçip hüngür hüngür ağlamış. O sırada aklına telefonu verip parasını almak gelmiş. Koşa koşa dükkâna gitmiş. Çocuk sinirden burnundan soluyormuş. Ağabeye telefonu değiştirmesini söylemiş. Ama ağabey değiştirmeyeceğini söyleyip kapıdaki yazıyı okumasını istemiş. Çocuk iade yoktur yazısını okuyup oradan ayrılmış. Çocuk yaptığı bu hataya çok pişman olmuş.

Öğrenci: 8.1.

Konu: Adalet

Adalet insanın tüm yaşantısında olması gereken bir kavramdır. Adalet olmaksızın vatan, namus, şeref, evlat, anne, baba anlamlarını yitirir. Hatta tüm yaşam anlamını yitirir. Yani adalet oldukça önemlidir. Adalet deyip geçmemek lazım... Adalet sağlamak bir o kadar önemli. Adalet sağlamak dürüst insanlar için kolay, olmayanlar için ise oldukça zor. Benim görüşüm insanlık onurunu taşımak isteyen her insan gerçekten de yüzleşebilmesi gerekmektedir. Adil olmayan her insan zaman tarafından yargılanır. İnsan en değerlisi olan yaşama hakkını kendince daha önemli saydığı kavramlar için feda edebilir. Bu kavramlar içerisinde en önemli olan adalettir. Adalet hiçbir şart ve koşul beklenmeden uygulanmalıdır. Unutmamalıyız ki dünyayı yönettiklerini zanneden kendini adeta ilahlaştıran liderlerin bile bir nefeslik hayatları var. Yani tüm insanlık canlılardan akli olduğu için üstün olsa da tüm insanlar eşittir.

Öğrenci: 8.2.

Konu: Alçakgönüllülük

Alçakgönüllülük bir kişinin kendini yükseltecek şeyler yapmaması, yani kendisi yaptığı olumlu şeylerle, başarılarıyla övünmemesi, övülmeyi de beklememesidir. Bir kişi alçakgönüllü ise zaten mütevazı bir insandır. Alçakgönüllü insanlar mütevazı, saygılı, centilmen insanlardır. Bilinenin aksine alçakgönüllülük kendini küçük görme, kendini alçaltma da değildir. Alçakgönüllülüğün örneklerini hayatımızda da görebiliriz. Alçakgönüllülük hakkında hem tarihte hem de günümüzde birçok örneğini bulabiliriz. Şimdi ben Hz. Muhammet, peygamber efendimizden bir örnek vereyim. Bir gün adamın biri peygamber efendimizi görmeye gelmiş. Fakat bu durumdan heyecanlanıp titremeye başlamış. Hz. Peygamber: korkma! Ben bir hükümdar değilim. Ben sadece kuru ekmek yiyen Kureyşli bir kadının oğluyum, diyerek alçakgönüllülüğünü göstermiştir. Alçakgönüllülük denilince benim aklıma bu yazdıklarım ve Hz. Peygamberimizin bu örneği geliyor.

Öğrenci: 8.3.

Konu: Sabır

Sabur zor bir durum karşısında dayanabilme, tahammül edebilme gücüdür. Sabır insanlarda zor bulunan bir özelliktir. Sabırlı olan insanlarda genellikle olumsuzluk görünmez. Nazik ve alçakgönüllüdürler. Sabrı günlük hayatımızda da görebiliriz.

Bir anne düşünün. Bebeğini dokuz ay boyunca karnında taşıyor onu büyütüyor, kötülüklerden koruyor. Bebeği büyüüp ergenlik çağına geldiğinde ise annesi ile yaşadığı tartışmalarda her zaman anneler sessiz kalıyor. Çocuğuna karşı sabrediyor. Ergenlik dönemidir deyip geçiyor. Peygamber efendimiz de Mekkelilere karşı sabırlı olmuştur. Peygamber efendimiz İslam'a açıktan davet ettiğinde Mekkeliler peygamber efendimize türlü kötülükler yapmışlar. Ama peygamber efendimiz bunların hepsine sabretmiş. Hz. Eyüp, kendisi sabır peygamberi olarak bilinir. Yaraları kurtlandığında bile yere düşen kurtları alıp tekrardan yarasına koymuştur. Yüce Allah'ım böyle buyurdu. Bu da onları rızkı deyip yaralarının iyileşmesini sabırla beklemiş. Ramazan ayı da çok önemli bir aydır. Ramazan ayında sabrınız ölçülür. Akşam ezanına kadar sabredecek miyiz? Atalarımızın sabır ile ilgili söylediği sözler vardır. Sabrı en belirgin özelliği ile gösteren atasözü: sabreden derviş, muradına ermiş. Anlamı ise sabır zor bir süreçtir. Bütün olumsuzluklara karşı olumlu bakmalı ve alttan almalıyız. O kadar sabretmemiz karşısında iyi, güzel sonuçlar alırız.

İşin özü her gecenin bir sabahı vardır. Önemli olan kısım o gece boyunca sabırlı bir şekilde sabahı beklemektir. Sabra giden yol olumsuzluklara olumlu bakmaktır.

Öğrenci: 8.4.

Konu: Sevgi

Sevgi denince insanlar içinde oluşan güzel bir duygu geliyor aklıma. Sevgi denen duygu, herkesin içinde oluşur. Hani çevremizde gördüğümüz bazı insanlara duygusuz diyoruz ya. Aslında onların bile içinde küçük de olsa bir sevgi vardır. Onlar sadece hep kötü görünmeye alışmışlardır bence. Ya da çevresi onu bu huyuna doğru çekmeyi başarmıştır bilemeyiz bunu.

Aslında bir insanla bile diyaloga girdiğimizde onun nasıl biri olduğunu anlayabiliriz. Konuşma biçiminden, söylediği sözlerden, bir olaya bakış açısından o insanın içinde ne tür duygular olduğunu iyi bir dinleyiciyse kavrayabiliriz. Tabi bazı içine kapanık insanlar var onlara yakın değilsek ne hissettiklerini bilemeyiz. Ama en yakınında olanlar o kişinin içinde sevgi, hoşgörü, saygı ve hayata nasıl baktığını belirler. Zaten dediğim gibi herkesin içinde küçük de bir sevgi duygusu olduğunu bilmek aklınıza gelebilecek herkesle iyi anlaşmamızı sağlar.

Herkes hayatında saygı, huzur, refah, mutluluk ister değil mi? İşte bunları isteyen bir kişi sevgi denen yoldan asla dönmemelidir. Ama bu yolu değerlendirmeyip başka bir yoldan ilerlerseniz kendinizi karanlık, ıssız, çıkmaz bir sokakta bulma ihtimaliniz çok yüksek. Tabi ki kimse bu yolu tercih etmek istemez ama bu da hayattaki davranışlarımıza bağlıdır. Yani uzun lafın kısası kendinizi bahsettiğim yerde bulmak istemiyorsanız hayatınızın her yerinde, herkese, her canlıya, her varlığa, Allah'ın yarattığı her şeye sevgiyle yaklaşın.

Öğrenci: 8.5.

Konu: Saygı

Saygı insandaki en doğal özelliktir. Bence saygı her insanda bulunur. Fakat bazıları saygılarını göstermekten çekinirler. Çünkü korkarlar. Ama aslında saygılı olmanın insanı yücelttiğini bilmezler.

Toplum düzenini sağlamanın en temel yolu saygıdır. Çünkü saygı insanların iletişimini kolaylaştırır. Kolaylaştırdığı kadar da insanları sevdirebilir. Bence birey ilk olarak kendisinde saygı aramalı ve bulmalı. Çünkü herkes kendisinden sorumludur. İnsan saygılı olduğu için başkasında saygı arar ve görmek ister. Bir söz vardır. Ne ekersen onu biçersin, diye. Ben bu sözü saygıyla ilişkilendiriyorum. Çünkü insan saygı gösterirse saygı görür.

Saygı, saygı, saygı... Ne güzel bir kelime... İnsanda ne kadar bulunursa insanın iç güzelliğini de o kadar geliştirir ve dışa vurmasına yardımcı olur. Ben bu zamana kadar elimden gelenin en fazlasıyla saygılı olmaya çalıştım ve hiçbir şey kaybettiğimi düşünmüyorum. Bence saygının beraberinde getirdiği en önemli değer dayanışmadır. Çünkü dayanışma saygı ister, saygı gerektirir. Böylece insan saygının özelliğini anlamış olur.

Öğrenci: 8.6.

Konu: Doğruluk Dürüstlük

Bir insanın saygın oluşu o insanın dürüst olduğunu göstermez. Dürüstlük ikiyüzlü olmamak demektir. İnsanın kendisine karşı bir yüzü, başkalarına karşı diğer yüzünü tanıtır ve sonunda hangisini tanıtmaması konusunda kararsız kalabilir. Dürüstlük tehlikeye atıldığında o insan kendini tehlikeye atmış demektir. Mesela dürüst olan bir insan bildiği bir şeyle ilgili yalan söylemez ve doğruları söyler.

Herkesin yanlışları olur, ama insanlara karşı açık olup yanlışlarını kabul edenlerin samimiyeti ve dürüstlüğü takdir edilir. Böylece insanlar, yanlışlarını kabul eden insanlarla daha iyi iletişim kuracaklardır. Dürüst olanlar verdikleri sözleri yerine getirir, yapamayacağı vaatlerde bulunmazlar. Bir şeyi yapabileceklerini söyleyince bu iş için ellerinden geleni yaparlar. Başka insanların başarılı olması için uğraşırlar, yardımcı olurlar, onların yollarını açarlar. Başkalarına destek verdiklerini açıkça belirtirler. Kendilerine yapılmasını istemedikleri davranışları başkalarına da yapılmasını istemezler. Onlara engel olurlar. Dürüstlük aynı zamanda mutluluğun ve kendimize barışık olmanın anahtarıdır.

Dürüstlük manevi bir şeydir. Daha peygamberlik gelmeden önce emin lakabıyla tanınan peygamberimiz güvenilir, doğru ve dürüst olduğundan emin lakabıyla tanınır. Bu yüzden insanlar doğruluğu ve dürüstlüğü hedeflemeliyiz.

Öğrenci: 8.7.

Konu: Sorumluluk

Sorumluluk insanın yerine getirmesi gereken görevlerdir. Bu sorumluluk kişiden kişiye yaştan yaşa değişir. Mesela okula giden çocukların sorumlulukları ders çalışmak, ödevlerini yapmak gibi iken yetişkin insanların ve anne babaların sorumlulukları işe gitmek, çocuklarına bakmak gibi sorumlulukları vardır.

Toplum, insanlar sorumluluklarını yerine getirdiği zaman huzur ve refah içinde yaşayabilirler. Ancak herkes sorumluluklarını yerine getirmese toplumda düzensizlik olur. Ve bu düzensizlik yüzünden de toplum olarak çağdaşlaşamayız. Ve diğer ülkelerden geride kalırız. Sorumlulukların çağdaşlaşmayla ne alakası var dersiniz size anlatayım. Mesela bilim insanları yeni bir şey keşfetmezse, mucitler yeni bir icat yapmayarak sorumluluklarını yerine getirmezlerse toplum olarak geride kalırız. Ve bu kişiler sorumluluklarını yerine getirene dek biz asla çağdaşlaşamayız.

Sorumluluklarını yerine getiremeyen insan filizlenmemiş bir ağaç tohumuna benzer. Ne dünyaya ne de kendisine bir faydası dokunur. Ve bir süre sonra o ağaç tohumu gibi unutulur. Sorumluluk küçük yaşta başlar. Aslında anne ve babalar çocuklarına sorumluluklarını yerine getirmesi konusunda büyük bir rol üstlenirler. Anne ve baba sorumluluklarını yerine getirirse çocukları da onlardan örnek alır ve sorumluluklarını yerine getirirler. Bu yüzden anne ve babalar sorumluluklarını yerine getirmiyorlarsa çocuklarının da sorumluluklarını yerine getirmesini beklemesinler. Çünkü çocuklar ne görüyorlarsa onu yapıyorlar. Ya da anne ve babalar çocuklarına sorumluluk verme şansı tanımıyorlar ve o çocuk büyüyüp bir sorumluluk üstlenmesi gerektiğinde o sorumluluğu yerine getiremiyor ve tökezleyip düşüyor. Bu yüzden anne ve babaların çocuklarına sorumluluk üstlenmeleri için bir şans vermeleri lazım.

Öğrenci: 8.8.

Konu: Kanaatkârlık

Kanaatkârlık deyince anlamını bilmeyen insanlar o da ne diyerek karşılık veriyor. Ne anlamı biliniyor artık bu kelimenin ne de fiil olarak neyi ifade ettiği. Artık dünyayı açgözlü insanlar kullanıyor. Bu açgözlü insanlar eline ne verirsene ver daha fazlasını ister. Sonra da o şeylerin pislikleriyle çevreyi kirletirler. Çocuklara artık ilkokulda öğretilmesi gerekir bu şeylerin. Ne kadar erken olursa o kadar iyidir. Çünkü onun için ne kadar erken öğrenirse bu duyguyu, davranışı hayatta her zaman yetinmeyi bilen, temiz bir insan olur benim gözümde.

Kanaatkârlık birçok davranışı barındırır içinde. Örneğin sevgi, saygı, kıskançlık, sabır, çalışkanlık bunlardan bazılarıdır. İnsan yetinmeyi bilirse eline geçen şey onun en sevdiği şey haline gelir. Ona harçlık veren büyüğüne saygılı ola ola öğrenir yetinmeyi. O da ona istediği harçlığı vermek ister hem de her şeyden çok bir baba veya bir anne en çok çocuğunun mutluluğunu ister. Ancak imkânlar buna izin vermez ve elindekilerle yetinmeyi öğretir. İnsan yalandan sevinmezse ona alınan hediyeye işte hem kanaatkâr olur hem de kıskançlık duygusunu yenmiş olur. Eğer alışırsa elindekiyle tamah etmeye işte o zaman sabırlı olur. İnsan eğer bunlarla da öğrenmezse yetinmeyi, elindekinin daha iyisi için daha çok çalışır ve daha çalışkan, azimli bir insan haline gelir.

Aslında kanaatkârlık insana birçok şey öğretir, yetinmek ve bu diğer duygular dışında. Merhameti öğretir. Şefkati öğretir, tutumlu olmayı öğretir. İnsan işte bu tek duyguyla birçok duyguyu da öğrenebilir. Yeter ki yetinmek ve öğrenmek istesin. İsteyince yapılmayacak şey yoktur. Tek şart gönülden ve gerçekten istenmesi...

Öğrenci: 8.9.

Konu: Güven

Güven denen duygu, en önemli duygulardandır. Güvenin olmadığı yerde ne saygı olur ne de sevgi. İnsanın başkalarına olan güven dışında kendine olan güveni de önemlidir.

Bir çocuğun kendine olan güveni kırıldıktan sonra hiçbir şeyi isteyerek yapmaz. Hiçbir şeyi yapamayacağını zanneder ve her işe karamsar baktığı için yaptığı şeyde başarısız olur. Güvenin olduğu yerde her türlü duygu barınır. Örneğin saygı, sevgi, yardımseverlik...

Güvendiğimiz insanlara çok dikkat etmeliyiz. Önümüze her çıkan kişiye güvenmemeliyiz. Çünkü onlar yaptıkları saçma sapan şeylere bizi de alıştırabilirler. Yani söylemek istediğim güven olmadan hiçbir şey olmaz. Hayatımız zevk almadığımız bir yer haline dönüşür. Şunu da unutmayalım güven, sevginin ve saygının ana unsurudur.

Öğrenci: 8.10.

Konu: Çalışkanlık

Çalışkanlık insanı kötü alışkanlıklardan uzak tutar. Çalışkan olmak başarıya ulaşmadaki en büyük anahtardır. İnsan bir şeyler koyduğunda ortaya kendini mutlu hisseder.

Her insan hayatta başarılar elde etmek ister. Bunun için çabalayıp çalışması gerekir. Çünkü emek olmadan yemek olmaz. Yani çalışkanlıktaki en büyük rolü çabalamak ve çalışmak gerekir.

İnsan kendini ön plana çıkartmak istiyorsa çalışıp çabalaması gerekir. Bunları yaptığı takdirde başarıya ulaşır ve insanlığa faydası olur. Ama çalışmayanların insanlığa hiçbir faydası olmaz ve boş boş çalışmayarak bir hayat geçirir.

Öğrenci: 8.11.

Konu: Empati

Empati veya eşduyum karşımızdaki kişiyi anlayabilmektir. Karşımızdaki kişinin duygularını ya da hissiyatını anlamaktır ve kişinin duymak istediklerini söyleyerek karşımızdaki kişiyi rahatlatmaktır.

Bilimin yaptığı açıklamalara göre bebeklerde doğuştan empati kurma yeteneği vardır. Ama büyüdükçe bu yeteneği kaybederlermiş. Empati sadece insanlarla kurulan bir şey değildir. Tüm canlılarla kurulabilen bir şeydir. Mesela bir kedinin veya köpeğin ayağına ya da herhangi bir yerine bir şey yol olsa gördüğümüzde üzülebiliyorsak bu da empati kurma yöntemidir. Bir çiçeği dalından koparıyorsak onun hayatına son vermiş oluyoruz. Eğer o çiçeğin yerine kendimizi koyabiliyorsak bu da bir empatidir. Yani kısacası empati sadece insanlarla kurulan bir şey değildir.

Empati kelimesi günümüzde çok yaygın bir kelimedir. Ama kırk elli yaşlarda birine sorsanız sizin suratınıza bakar durur. Sonra dönüp sorabilir size empati ne diye. Eğer siz açıklamasını yaparsanız öğrenir, empatinin ne anlama geldiğini.

Empati kurmak büyük bir yetenektir. Çünkü karşımızdaki kişi ne hissediyorsa bunu anlamak çok güzel bir şeydir. Karşımızdaki bize duygularını anlattığı zaman ona bakmak yerine yorum yapmak düşüncelerini paylaşmak güzeldir.

Öğrenci: 8.12.

Konu: Yardımseverlik

Bana göre güven olmadan yardımseverlik de olmaz. Biri size yardım etmek istiyorsa onun güvenilir olmasını istersiniz. Siz güvenilir olmayan birisinden yardım ister misiniz? Yardımseverlik bizim en büyük değerlerimizdendir. Maddi, manevi dilediğimiz gibi yardımda bulunabiliriz. Yardımda bulunurken insanların kalplerini kırmamaya da dikkat etmeliyiz. Toplum içerisinde yardıma muhtaç olan birine yardım etmemeliyiz. Yalnız kaldığımızda yardım etmeliyiz. Hiç mutlu olmamış birisini güldürerek bile yardım etmiş olursunuz. Mesela bir çocuk oynayarak onun yüzünü güldürmüş olursunuz ve bu da bir yardımdır. Bazı marketlerde yardıma ihtiyacı olan kişiler için bir kampanya var. Bir ekmek kendine bir ekmek onlara alıyorsunuz.

Sizler tabi ki yokluk içinde değil de varlık içindesiniz. Ama yokluk içinde olanları hiç düşünmüyorsunuz. Belki maddi yönden yardım ediyorsunuzdur. Peki, bunun manevi yanı nerede? Mutsuz olunca onların parayla ne işi olacak ki? Yani demek istediğim tabi ki yardımsever olun ama bunu sadece parayla yapmayın. Sevgiyle, huzurla, mutlulukla yapın. Kısacası yardımsever olun ve paranızla değil sevginizle yardım edin.

Öğrenci: 8.13.

Konu: Özgüven

Özveri bireyin kendini değerlendirmesidir. Bu değerlendirme bireyin yapısını gösterir. Bireyin kendine güveni yapamayacağı her işin seviyesini gösterir. Özgüven günlük hayatta, iş hayatında ve arkadaş hayatında önemli bir rol oynar. Günlük hayatta yapılan birçok iş vardır. İş hayatında mesleğe göre zor veya kolay işler vardır. Arkadaş hayatında arkadaşının yapamayacağı zor işlere yardım ederek yapmaya çalışırız. Bunların hepsini yapmak için özveri, gerekli olan en büyük ana başlıktır. Çok kolay olan fakat yapmaya cesaret edemeyeceğimiz birçok iş vardır. Özveri cetvel gibidir. İlerledikçe sayısı artar. Özverinin cetveli bireyin kendisidir. Zaman ilerledikçe özverisi artar. Aklıma gelen bir söz var: siz kendinize güvenin, başkaları da size güvenecektir. Diyerek bitiriyorum.

Öğrenci: 8.14.

Konu: Hoşgörü

Hoşgörü bence bir durumu olabildiğince olumlu karşılama durumudur. Hoşgörü deyince aklıma gelecek kelimeler: lakap takmamak, özür dilemek, affedici olmak, kişinin kusurlarını anlayışla karşılamak, kusurlarının üstünü örtmek... Bunlar hoşgörü deyince aklıma gelen kelimeler. Hoşgörü hayatımızın her yerinde var. Hoşgürsüz bir toplumla hoşgörülü toplumlar arasında farklılıklar vardır. Bunlardan bazıları: Hoşgürsüz bir toplumda belli bir düzen olmaz. Ancak hoşgörülü bir toplumda belli bir düzen vardır. Her toplumun belli bir düzene sahip olabilmesi için hoşgörü çok önemlidir. Toplumun temelinde hoşgörü yatar.

8. ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Murat DAĞ
Doğum Yeri	Fatih
Doğum Tarihi	09.08.1988

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Gazi Üniversitesi
Fakülte	Gazi Eğitim Fakültesi
Bölüm	Türkçe Öğretmenliği

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	Milli Eğitim Bakanlığı
Görevi/Pozisyonu	Türkçe Öğretmeni
Tecrübe Süresi	6 yıl

İLETİŞİM

Adres	İstiklal Ortaokulu ÇAYIROVA / KOCAELİ
E-mail	dag390@gmail.com